

Skydeidrætten i Danmark

Status og udviklingsmuligheder for danske skytteforeninger

Henriette Bjerrum, Peter Forsberg, Maja Pilgaard,
Kasper Lund Kirkegaard
og Trygve Buch Laub
Idrættens Analyseinstitut
December 2012

Danish Institute for Sports Studies

**IDRÆTTENS
ANALYSEINSTITUT**

Titel

Skydeidrætten i Danmark. Status og udviklingsmuligheder for danske skytteforeninger

Forfatter

Henriette Bjerrum, Peter Forsberg, Maja Pilgaard, Kasper Lund Kirkegaard og Trygve Buch Laub

Øvrige bidragydere

Henrik H. Brandt, Michael Fester, Nynne Mortensen og Kristina Eck Poulsen

Rekvirent

De Danske Skytteforeninger

Omslagslayout

Agnethe Pedersen

Øvrig grafik, opsætning og korrektur

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Bent Nielsen

Print

PrinfoDigital

Udgave

1. udgave, København, december 2012

Pris

Rapporten kan bestilles i trykt udgave hos Idrættens Analyseinstitut, pris kr. 250,00 inklusive moms, eksklusiv forsendelse. Rapporten kan downloades gratis i vidensbanken op idan.dk

ISBN

978-87-92120-54-0

978-87-92120-55-7 (elektronisk)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4 A

1437 København K

T: +45 32 66 10 30

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Skydeidrætten i Danmark

Status og udviklingsmuligheder for danske skytteforeninger

Indhold

Særligt vedr. fusionen mellem DDS og DGI.....	7
Resumé	7
Delanalyse 1. DDS – dengang og nu	14
Historiske tråde og nutidens problemstillinger.....	15
Militæret, staten og fædrelandet.....	16
De historiske rødders betydning for DDS i dag – legitimitet og selvforståelse?.....	18
DDS og andre organisationer.....	20
De historiske rødders betydning for DDS i dag – værdier og mål.....	23
Ungdommen.....	24
De historiske rødders betydning for DDS i dag – målgrupper og prioriteringer	25
DDS og det danske idrætsbillede.....	26
DDS i dag.....	27
Organisering	27
Mål og strategi	29
DDS i tal.....	30
Medlemmer.....	30
Ammunitionsforbrug.....	33
Discipliner i DDS	34
Økonomi	36
Aktiviteter i organisationen	37
Udviklingsprojekter i DDS.....	44
Kommunikation	45
Faciliteter.....	46
Myndigheder og retningslinjer	48
Faciliteterne og kommunerne	48
Våbenregistrering.....	49
SKV: Betydningen for den daglige drift af skytteforeninger	51
Omtale af skytteforeninger i danske medier i 2011	52
Idéer fra baglandet.....	56
Potentielle barrierer: Frafald blandt de unge skytter	56
Styrker – stor interesse og kontakthøjde.....	57
Foreningernes hverdag i DDS	58

Delanalyse 2. Tal på skytteforeningerne – frivillighed og andre udfordringer	62
Repræsentativitet.....	63
De største udfordringer.....	66
Medlemsudviklingen og frivilligheden er de største udfordringer i DDS.....	67
De frivillige.....	67
Hvor svært er det at skaffe frivillige?.....	70
DDS-foreningernes udadvendthed – hvem samarbejder de med?.....	73
Barrierer for frivilligheden.....	74
Hvem er de frivillige?.....	76
Faciliteter.....	77
Økonomi.....	80
Delanalyse 3. Medlemsundersøgelse i De Danske Skytteforeninger (DDS)	87
Hvem er DDS-skytten?.....	89
Respondenternes baggrund i medlemsundersøgelsen.....	92
Respondenterne dyrker færre idrætsgrene end idrætsaktive generelt.....	93
Tilknytning til andre skyderelaterede områder.....	95
DDS- eller DSKyU-skytter?.....	96
Medlemmernes roller i foreningen.....	96
Mange respondenter har gået til skydning i mindst ti år.....	99
De ældste respondenter har dyrket skydning i flest år.....	100
Fremmøde i forening.....	101
Respondenterne bruger gerne tid på at komme til deres skytteforening.....	102
Pistol- og riffelskytter.....	103
Skytteforeningerne står stærkt inden for de klassiske skydediscipliner.....	105
Pistolskydning er typisk voksnes første erfaring med skydeidrætten.....	107
Træningsaktiviteter.....	108
Konkurrencskydning.....	110
Medlemmernes relation til deres skytteforening.....	112
Hvorfor gå til skydning?.....	112
Få er medlem blot for at have et skydevåben.....	114
Det sociale element er vigtigt – men det betyder ikke alt.....	115
Det sociale netværk skaber medlemmer.....	116
Skytteforeninger styrker fællesskab og sociale relationer.....	117
Nye venskaber.....	119

Foreningen og forholdet til medlemmerne – en tilfredshedsundersøgelse	119
Foreningens sociale liv har stor betydning	119
Medlemmerne er tilfredse med foreningens faciliteter.....	122
Tiltroen til de centrale personer i foreningen er stor.....	123
Respondenterne får meget for de penge, de betaler i kontingent	125
Medier, internet og omverden	128
De 'utilfredse' respondenter.....	131
Skyttetyper og identitet.....	133
Fire skyttetyper.....	135
Den sociale skytte	136
Sportsskytten	137
Mentalskytten.....	138
Lederskytten	140
Skyttetyper som et arbejdsredskab	141
En skyttetypeoversigt.....	143
Delanalyse 4. Skydeidrættens sektorer og kulturer – en omverdensanalyse	150
Danmarks Jægerforbund	152
Overlevelsesspil – paintball og hardball	161
Simulationsskydning og eSport	179
eSport – overordnet beskrivelse og lidt historie	188
Opsummering/anbefalinger	194
Litteraturliste.....	196
Bilag 1. Interviewliste	200
Bilag 2: Skytternes Våbenregistrering	201
Bilag 3. Oversigt over officielle paintballfaciliteter i Danmark	204
Bilag 4. Oversigt over officielle hardballfaciliteter i Danmark.....	206
Bilag 5. Lovgivning og den politisk regulering af paint ball og hardball	207
Bilag 6: Kontingenter i skytteforeninger	209

Særligt vedr. fusionen mellem DDS og DGI

Sideløbende med udarbejdelse af rapporten indgik De Danske Skytteforeninger (DDS) i fusionsforhandlinger med Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI), og et ekstraordinært årsmøde i DDS vedtog den 1. december 2012 at fusionere med DGI pr. 1. januar 2013. Rapporten omhandler først og fremmest udvikling af skydeidrætten og skytteforeningerne, og der er derfor ikke foretaget konsekvensrettelser, som tager højde for fusionen. Alle anbefalinger vedrørende udvikling af skydeidrætten kan uden videre videreføres i et fremtidigt regi under DGI.

Resumé

Denne rapport består af fire delanalyser, som på forskellig vis går i dybden med skytteforeninger under De Danske Skytteforeninger (DDS).

Delanalyse 1 har primært fokus på DDS som organisation og gennemgår centrale historiske udviklingstræk og nedslag i nuværende organisatoriske forhold og udfordringer.

Delanalyse 2 analyserer DDS-foreninger på baggrund af materiale fra Danmarks Idræts-Forbunds (DIF) store frivillighedsundersøgelse, der blev gennemført i 2010 og udgivet i 2012, og ser nærmere på DDS-foreningernes nuværende situation og oplevede udfordringer i forhold til frivillighed, medlemmer, faciliteter og økonomi.

Delanalyse 3 dykker ned på medlemsniveau og præsenterer en undersøgelse blandt medlemmer i DDS-foreninger. Denne analyse har fokus på, hvem DDS-medlemmerne er, deres skydevaner, sociale tilhørsforhold samt tilfredshed med foreningernes sociale liv, faciliteter, bestyrelser og brug af medieplatforme. Analysen afrundes med et oprids af fire centrale 'skyttetyper' (den sociale skytte, sportsskytten, mentalskytten og lederskytten), som adskiller sig fra hinanden på en række væsentlige områder og derfor kan være relevant for DDS at forholde sig mere proaktivt og strategisk til i en fremadrettet udviklingsproces.

Endelig laver Delanalyse 4 et udsyn til andre skyderelaterede områder, som DDS kan lade sig inspirere af – eller positionere sig i forhold til – i det strategiske udviklingsarbejde. Analysen viser nogle interessante karakteristika ved Danmarks Jægerforbund, paintball, hardball og eSport, som adskiller sig væsentligt fra DDS, men som på forskellig vis beskæftiger sig med skydning.

Her følger en sammenfatning af anbefalinger fra de fire delanalyser, som også vil være at finde som afslutning på hver af delanalyserne:

Delanalyse 1:

Delanalyse 1 berører mange historiske og centrale temaer om DDS før, nu og fremadrettet, og dette afsnit samler op på en række anbefalinger, som DDS, landsdelsforeninger og skytteforeninger kan tage med sig i overvejelserne i de kommende års arbejde med at udvikle skydeidrætten i de enkelte medlemsforeninger.

Revurdering og tydeliggørelse af værdier i DDS/skydeidrætten

- En gennemgående udfordring for DDS/skydeidrætten, som bliver tydeliggjort flere gange i denne analyse, er et behov for større synlighed og overensstemmelse af værdier fra det centrale organisatoriske led til de lokale skytteforeninger. DDS' situationsanalyse viser, at 50 pct. af de deltagende foreningsformænd ikke er klar over, at DDS er en folkeoplysende organisation, og der stilles spørgsmål ved, om DDS centralt arbejder mod de samme værdier som DDS foreninger lokalt.

Styrkelse af skydeidrættens position på den idrætspolitiske dagsorden

- DDS' målsætning, tradition og skydeidrættens generelle selvforståelse er presset af tidens fremherskende idrætspolitiske diskurs med vægt på blandt andet sundhed/fysisk aktivitet og eliteidræt/talentudvikling. Det er vigtigt at overveje, hvad DDS og skydeidrætten har af styrkepunkter i forhold til den idrætspolitiske dagsorden. Analysen peger på en lang række styrker ved skydeidrætten og dens medlemssammensætning, som ligeledes giver mening i forhold til den samfundsmæssige debat, hvis der skabes en større bevidsthed om dem såvel i skydeidrætten som i forhold til omgivelserne. Ligeledes kan skydeidrætten ved hjælp af fortsat udvikling af tiltag for særlige målgrupper (eksempelvis DDS' projekt for børn med diagnosen ADHD, tiltag for bevægelseshæmmede, sociale aktiviteter, kombinationer med skydning og fysisk aktivitet etc.) gøre sine aktiviteter mere relevante i forhold til den idrætspolitiske diskurs i samfundet.

Øget bevidsthed omkring forskellige typer af medlemsforeninger

- Ca. 17 pct. af medlemmerne i DDS er medlem af en forening, som er tydeligt affilieret med Forsvaret. Det anbefales, at skydeidrætten tydeliggør sin rolle og position over for denne type foreninger og derigennem identificerer og synliggør, hvilke ressourcer og aktiviteter der findes i disse foreninger.

Øget bevidsthed omkring ligheder og forskelle i forhold til andre organisationer

- Delanalyse 1 peger på, at DDS i større omfang bør identificere fremtidige 'konkurrenter' og samarbejdspartnere. DDS og DskyU har f.eks. mange idrætsspecifikke fællesinteresser, som muligvis overtrumfer modsætningerne, og det kan derfor overvejes, om der er inden for visse områder kan etableres forskellige former for samarbejde organisationerne i mellem. F.eks. i forhold til konkurrenceskydning.

Øget bevidsthed om DDS' styrker og svagheder i forhold til målgrupper

- Delanalyse 1 udfordrer den traditionelle profilering og satsning på ungdommen og peger på DDS' styrker og potentialer ved at rette et mere positivt fokus på den stigende andel af ældre medlemmer og den generelle fremgang på idrætsområdet i aldersgruppen 60+.

Overvejelser omkring lettere overgang fra ung- til voksenskytte

- DDS har allerede forsøgt sig med en mere glidende overgang fra ung- til voksenskytte. Der er grund til at videreudvikle på denne overgang og samtidig undersøge, i hvilket omfang overgangen har indflydelse på de unges frafald fra skydeidrætten.

Øget opmærksomhed på landsdelenes forskelligheder og aktivitetsniveau

- DDS kan med fordel øge opmærksomheden på de faktorer, som er afgørende for den store forskel i aktivitetsniveau, som man finder i de enkelte landsdelsforeninger. Hvordan adskiller brugen af ressourcer og organiseringen sig mellem landsdelene? Og hvilken indflydelse har det på aktivitetsniveauet og medlemssammensætningen?

Bedre udnyttelse af potentiale for rekruttering af nye medlemmer

- Indgangen til at prøve skydning er relativt overkommelig for uøvede, da der ikke er krav til udstyr, fysiske færdigheder eller det at agere på et hold i samspil med andre mere erfarne deltagere. Skytteforeninger har tilsyneladende også mange gæster. Det er værd at undersøge, hvilke skytteforeninger der har størst succes med at tilknytte de mange besøgende til klubberne. Hvilke introduktionsprocedurer eksisterer der i foreningerne? Og kan der opsamles en viden om 'best practice', der kan udbredes til andre foreninger? Kan man gøre noget for, at man som ny/besøgende har lettere ved at få et tilhørsforhold til skytteforeningen?

Bedre administrativ håndtering

- Centrale personer i DDS efterlyser nemmere administrative sagsgange. Et konkret forslag omhandler at kigge på internetløsninger, således at sagsbehandling vedr. Skytternes Våbenregistrering (SKV)¹ kan foregå nemmere, så foreningsformændene ikke spiller helt så stor en rolle i administrationen og derigennem får frigjort deres energi til andre opgaver.

Bedre udnyttelse af kontaktflader til medlemmerne

- SKV og Skydebutikkens mange kunder rummer sammen med DDS' forskellige kommunikationsplatforme muligheder for at blive endnu bedre til at kommunikere direkte med skydeidrættens kernemedlemmer om fælles aktiviteter, værdier og andre temaer af interesse for dedikerede skytter. DDS bør overveje, om man i PR/marketingøjemed får det optimale ud af de mange kontaktflader med aktive skytter og ledere fra skytteforeningerne.

Delanalyse 2:

Delanalyse 2 omhandler frivilligheden og foreningerne i DDS i en sammenligning med andre idrætsforeninger i Danmark. Følgende punkter samler op på de råd og anbefalinger, som analysen påpeger over for foreningerne.

DDS foreningernes udfordring med nye ledere

- DDS' foreninger oplever i mindre grad end andre foreninger, at det er svært at rekruttere frivillige til centrale poster. Alligevel er foreningerne i stor stil usikre på, om det vil lykkes dem at skaffe det nødvendige antal frivillige i fremtiden. Analysen viser, at lederne i DDS foreninger generelt har siddet på de samme poster i rigtig mange år, og der er grund til at undersøge nærmere, hvori fordele og ulemper ved denne kendsgerning består, og dermed hvordan man bedre kan forholde sig til udfordringerne med at skaffe nye ledere fremadrettet.
- Det er et godt grundlag for at afprøve mentorordninger på de centrale poster som formand og kasserer. En glidende overgang, hvor et partnerskab mellem en siddende og kommende for-

¹ Se bilag 2 for en nærmere beskrivelse af SKV.

mand eksempelvis løser opgaverne i fællesskab, kan være med til at gøre formandsskifter mere gnidningsfri og ikke mindst rekrutteringen af nye frivillige til de vigtige opgaver i bestyrelsen lettere.

Overvej generelle hjælpemidler til foreningernes fælles udfordring med rekruttering af ledere

- Det kræver stor indsigt og erfaring at påtage sig en ledende rolle i en skytteforening på grund af mange komplicerede regler og økonomiske og administrative krav om våben- og medlemsregistrering. Omvendt kan den store erfaring og træghed på lederposterne være en hæmsko for udvikling og forandring i foreningerne. Udskiftning af ledere vil formentlig blive en stor udfordring for mange DDS-foreninger i de kommende år, og nogle generelle retningslinjer eller hjælpefunktioner fra konsulenter og DDS centralt kunne hjælpe med at forberede foreningerne på nogle gode og effektive overgange.
- DDS-foreninger kan med fordel lave en konkret strategi for frivilligheden, hvor de frivillige opgaver er ekspliciteret og derfor gjort håndgribelige (og forhåbentlig overskuelige) for udenforstående. Det er også en god idé at forankre arbejdet med at rekruttere en 'frivillighedsansvarlig' person (ikke formanden) med et godt socialt netværk i foreningen og gåpåmod til at spørge nye og nuværende medlemmer, hvad de kan bidrage med.

Udnyt DDS-foreningernes udadvendthed strategisk

- DDS-foreninger har i gennemsnit mange samarbejdsrelationer med omverdenen og kan derfor siges at være relativt udadvendte i forhold til mange andre idrætsforeninger. Men samarbejdet foregår ofte med skoler og andre idrætsorganisationer. Analysen påpeger et potentiale for at bevidstgøre sig om den position og styrke, DDS-foreningerne besidder, og om mulighederne for at øge formelle samarbejder med f.eks. kommunale forvaltninger om tilbud til personer med handicap, børn med indlæringsansvar, børn og unge, som har svært ved boldspil eller andre klassiske idrætter, eller motionsuvalte voksne og ældre, skoler eller andre foreninger i lokalområdet. En sådan fokusering kan fint passes ind i DDS' mere traditionelle arbejde og desuden indgå som et væsentligt led i organisationens arbejde med værdier og selvforståelse omkring skydeidrættens eksistensberettigelse og position i den idrætspolitiske dagsorden.

Delanalyse 3:

Delanalyse 3 fokuserer på medlemmerne i DDS. På baggrund af analysen af skydevaner, holdninger og interesser for fremtidige aktiviteter springer nogle anbefalinger i øjnene, som bliver fremhævet i følgende punkter.

Bedre indgang til skydesporten for nye (modne) medlemmer

- DDS-medlemmerne er som regel meget rutinerede skytter, som har været medlem af deres forening i mange år. Den stabile medlemstilknytning betyder dog samtidig relativt få medlemmer, som starter efter, de er fyldt 50 år. Her peger analysen på et stort uudnyttet potentiale. Idrætsvanerne viser generel fremgang blandt den ældre del af befolkningen, og DDS-foreninger kan med fordel rette fokus på at skabe tilbud til modne, men uerfarne skytter. Skydning er en særdeles velegnet aktivitet for den ældre del af befolkningen, som ønsker at påbegynde rekreative fritidsaktiviteter uden for store fysiske krav, og hvor socialt samvær står meget centralt.

Øg bevidstheden om og målrettet arbejde med forskellige skyttetyper

- Der er stor forskel på, hvor ofte medlemmerne kommer i foreningen. Analysen påpeger, at det skyldes flere forskellige medlemstyper, 'skyttetyper', som kommer i foreningerne med forskellige formål. DDS-foreningerne kan med fordel bevidstgøre sig om de forskellige skyttetyper og arbejde målrettet på at skabe de rette tilbud både til de sociale skyttetyper, som opfatter skydning som en social hobby, man holder ved lige højst et par gange om måneden, og til medlemmer, som kommer oftere for at deltage i fællestræning og forbedre sig sportsligt ('sportskytterne'). Endelig bør der også være plads til de mere individuelle, uregelmæssigt aktive medlemmer ('mentalskytterne'), som har fokus på skydningen i sig selv, f.eks. for at koble af, for at styrke mentale sider eller blot for at få tilfredsstillende glæden ved at skyde.

Fælles ture til skydeanlæg

- Mange medlemmer opsøger andre steder end deres forening for at skyde discipliner, der *ikke* findes lokalt i deres forening. Det sker f.eks. i forhold til riffel (200/300 meter) eller geværtræning. I et udviklingsperspektiv er det interessant at se på muligheder for at udnytte medlemmernes hang til at skyde andre steder end deres forening, f.eks. ved at arrangere fælles ture i de enkelte foreninger til skydefaciliteter placeret andre steder. Fællesturene kan for nogle være første introduktion til nye skydediscipliner og faciliteter, mens det for andre kan være et tilbagevendende højdepunkt, som sætter krydderi på den daglige træning i foreningen. Uanset er det relevant at se på mulighederne for at arrangere det som et egentligt arrangement for foreningens medlemmer, hvor foreninger ud over at lægge op til socialt samvær også kan afholde forskellige former for konkurrencer.

Bevidsthed om generationskløft og kulturforskelle mellem pistol- og riffel-/geværskytter

- Denne undersøgelse viser en tendens til, at medlemmer med flere års skydeerfaring er mere tilbøjelige til at dyrke flere discipliner end nye skytter, og at de samtidig er mere tiltrukket af riffel/gevær end nye. Samtidig finder den største medlemsfremgang sted blandt pistolskytter i disse år. Det er endnu uvist, hvorvidt de nyere pistolskytter vælger at udvide repertoiret til gevær/riffel med tiden, eller om man kan tale om et kommende generationsskifte i foretrukne skydediscipliner. Pistolskytter er ofte mindre fokuserede på sociale arrangementer end riffel-/geværskytter, og måske vil fremtidens skyttemedlemmer være mere optagede af skydningens egenart end sociale relationer, hvilket stiller nye krav til værdisæt, målsætninger og kulturen i DDS som organisation.
- Skytteforeningerne bør bevidst arbejde med en balancegang mellem at fastholde og værne om eksisterende værdier og en åbenhed mod nye tendenser blandt nye generationer af skytter.

Skab flere tilbud om struktureret fællestræning

- På nuværende tidspunkt deltager relativt få skyttemedlemmer i struktureret fællestræning. Mange ønsker dog at deltage i fremtiden, og der er stor tilfredshed med nuværende træningstilbud, hvorfor der er grund til at fokusere på en optimering af disse aktiviteter i foreningerne.

Skab flere muligheder for deltagelse i konkurrencer – også for nybegyndere

- DDS-medlemmerne vil gerne deltage i flere konkurrencer i fremtiden. Hidtil er det dog de færreste nybegyndere, som konkurrerer, men der er grund til at tænke i flere lokale, mindre konkurrencer, som også henvender sig til nye skytter og til ældre skytter, som værdsætter det so-

cialt aspekt af konkurrencedeltagelsen. Endelig er det værd at undersøge, hvorfor så få pistol-skytter deltager i konkurrencer på nuværende tidspunkt i forhold til, at rigtig mange gerne vil deltage i konkurrencer i fremtiden.

Overvej, om det frivillige arbejde appellerer mest til konkurrenceskytter

- Frivillige ledere og trænere deltager oftere i konkurrencer end almindelige medlemmer. Der er grund til at overveje, hvorfor det frivillige arbejde primært appellerer til konkurrenceskytterne, og hvordan man i foreningerne kan styrke rekrutteringen af frivillige blandt alle medlemstyper, og hvordan det frivillige arbejde også bliver relevant for 'motionisterne'. Dette kræver blandt andet, at der også i foreningerne og de højere organisatoriske lag bliver lagt ligeværdig vægt på andre aktiviteter og tilbud end den konkurrencebetonede skydning.

Udnyt DDS-foreningernes muligheder som forældreaktivitet

- Det er afgjort en styrke ved skydeidrætten, at den formår at samle bedsteforældre, forældre og børn omkring samme aktivitet. Langt fra alle idrætsaktiviteter har samme muligheder. Der er grund til at udnytte potentialet i forhold til særlige forældre- barntilbud eller kontingenter, og DDS-foreningerne bør gøre sig mere synlige som en veloplagt idrætsaktivitet for travle forældre.

Undersøg mulighederne for idrætslige kombinationsmuligheder i lokalområdet

- Skydefaciliteter og skytteforeninger har aktiviteter, som kan være attraktive for andre idrætsudøvere, ligesom mange skytter ifølge undersøgelsen har stor interesse for også at dyrke aktiviteter som fitness, motionsløb eller jagt. Heri ligger gode muligheder for, at skytteforeninger selv udvikler bredere tilbud – eller at skytteforeninger lokalt indgår samarbejder med andre idrætsudbydere og eksempelvis stiller faciliteter og knowhow til rådighed for andre idrætsudøvere. Biathlon er det oplagte eksempel, men aktiviteterne kunne også være mountainbike/crosstraining/orienteringsløb osv. Såfremt der ikke findes ressourcer eller interesse for at udvikle disse aktiviteter i skytteforeningerne, kan skytteforeningerne i stedet vælge at åbne sig mere mod andre typer af foreninger med disse aktiviteter på programmet.

Undgå, at stærke sociale relationer forhindrer adgang for nye medlemmer

- Halvdelen af alle skyttemedlemmer har familierelationer i foreningen, og halvdelen har gennem foreningen mødt nye venner, de også ser privat. Sådanne stærke sociale bånd er med til at opretholde et godt og stabilt foreningsfællesskab, men DDS-foreningerne bør være opmærksomme på, at disse fællesskaber ikke er så stærke og lukkede om sig selv, at det kan være vanskeligt for nye medlemmer at involvere sig.
- DDS-foreningerne bør også overveje, om de lægger et for stort forventningspres på nye medlemmer i forhold til at engagere sig socialt, eller om der også i skytteforeningerne er og skal være mulighed for at komme 'for skydningens skyld'.

Delanalyse 4:

Delanalyse 4 fokuserer på andre skyderelaterede aktiviteter og organisationer. Det er oplagt, at der ligger mulige samarbejdsmuligheder og under alle omstændigheder store muligheder for inspiration ved i højere grad at orientere sig mod andre skyderelaterede aktiviteter og organisationer. På baggrund af delanalysen har vi følgende overordnede anbefalinger:

Indgå et uformelt ledelsesmæssigt partnerskab med Danmarks Jægerforbund

- Jagt og skydning er begge organiseret i lokale foreninger med én eller flere nationale landsorganisationer, men der er stor forskel på finansieringsmodeller og måderne, man organiserer arbejdet med de lokale foreninger på. Det er Idans opfattelse, at DDS og skydeidrætten kunne finde stor inspiration i forhold til kommunikation, kommercialisering, organisering og måske også mulige konkrete samarbejdsrelationer ved at tilstræbe en større ledelsesmæssig og organisatorisk interaktion med især Danmarks Jægerforbund. I første omgang for at skabe større gensidigt kendskab, forståelse og inspiration.

Overvej skydeidrættens historiske afgrænsninger

- DDS og Skydeidrættens historiske ballast synes i nogen grad at have skabt en stærk selvforståelse, som i nogle tilfælde kan være en barriere i forhold til at forstå og respektere nye aktivitetsformer med stor og stigende appel til unge mennesker og et stort indslag af organisatorisk, teknologisk og kommerciel kreativitet. Skydeidrætten bør overveje om og i givet fald hvordan, man i højere grad kan orientere sig imod, lade sig inspirere af og i visse tilfælde måske servicere eller organisere nye skyderelaterede aktiviteter som eksempelvis hardball/paintball/simultanskydning/eSport etc. Man behøver ikke nødvendigvis at tage disse aktiviteter på programmet, men et større kendskab til andre aktiviteter og deres organisering vil ikke kunne undgå at give inspiration til fornyelse i skydeidrætten i forhold til eksisterende og nye målgrupper.

Italesæt skydefaciliteter som aktiver, der skal udnyttes langt bedre

- Ofte er skydefaciliteter af historiske og sikkerhedsmæssige grunde hverken specielt kendte eller inviterende for andre målgrupper end de indviede. Dette fører sandsynligvis til en relativt begrænset kapacitetsudnyttelse i mange faciliteter, og DDS bør sætte fokus på, hvordan man i langt højere grad optimerer kapacitetsudnyttelse, kommunikation/markedsføring og mulige samarbejdsflader til andre potentielle brugere af faciliteterne end de faste skytteforeninger. Bedre udnyttelse kan ske ved bedre markedsføring/organisering af eksisterende aktiviteter samt ved fokus på, om skyttefaciliteterne kan anvendes til andre skyderelaterede aktiviteter som eksempelvis simultanskydning eller eSport eller i nye kombinationsmuligheder med motionsaktiviteter, der kan ske med mindre sikkerhedsrisiko end traditionel skydning. En målrettet landsdækkende analyse af kapacitetsudnyttelse samt en mere organiseret udveksling af inspiration, ideer og 'best practice' mellem skydefaciliteter ville være et godt sted at begynde på at skabe en mentalitetsændring i forhold til skydefaciliteters drift, ledelse og funktion.

Delanalyse 1

DDS – dengang og nu

Indledning

Delanalyse 1 er blevet til på baggrund af forundersøgelserne til medlemsanalysen og den samlede analyse af skydeidrætten i Danmark. Analysen skitserer vigtige historiske rødder i DDS, sammenligner organisationen med det generelle danske idrætsbillede og beskriver DDS, som organisationen ser ud i dag.

Skal man se på en organisation med så lang en tradition som DDS med sine 150 år, kan det være vigtigt at undersøge, om der er traditioner, relationer, vaner eller overleverede tankemåder, der har betydning for de prioriteringer, der sker i nutiden. Første del af Delanalyse 1 undersøger derfor, hvordan DDS' historiske relationer til staten og militæret, DGI og Dansk Skytte Union samt til ungdommen som målgruppe kan have betydning for den måde, organisationen agerer i dag.

Næste del sammenholder kort DDS med generelle tendenser i danskernes motions- og sportsvaner. Derefter beskrives DDS i dag ud fra organisationens egne tal og fortællinger. Den seneste udvikling i medlemstal, kurser og aktiviteter beskrives her. Desuden beskrives Skytternes Våbenregistrering (SKV) og nogle af de lovmæssige hensyn, der skal tages i forbindelse med drift af skydefaciliteter, da det giver skytteforeningerne særlige vilkår i forhold til det øvrige danske foreningsliv.

For at supplere organisationens eget perspektiv på skytteforeninger er del fire af Delanalyse 1 en kortlægning af medieomtalen om skytteforeninger i 2011. Denne del undersøger mængden af nyheder/omtale og ser på, hvilket billede disse omtaler tegner af skytteforeningerne i Danmark.

Delanalyse 1 runder af med idéer og spørgsmål fra forundersøgelserne, der er relevante i forhold til motivation og barrierer for at være aktiv i en skytteforening, men som ikke har fået plads i de øvrige analyser.

Historiske tråde og nutidens problemstillinger

Som organisation har De Danske Skytteforeninger(DDS²) historisk set spillet en unik rolle. Som den første civile idrætsorganisation i Danmark og som moderorganisation til gymnastikken samt meget af organiseringen af den folkelige idræt, har organisationen stærke traditioner og lange historiske rødder. Det er en historie, der er med til at skabe både organisationens egen identitet og omverdenens opfattelse af DDS.

Som en følge af organisationens centrale betydning er dens idrætshistoriske rolle beskrevet mange steder³. Samtidigt udgav DDS selv et trebindsværk om organisationens historie i forbindelse med deres 150-års jubilæum i 2011 (Nordby, 2009a, 2009b; Madsen, 2011).

I denne sammenhæng fremhæves derfor blot udvalgte historiske tråde om temaer, der stadig er aktuelle for DDS i dag. Således vil både organisationens historiske tilknytning til staten, DDS' historie i forhold til DGI og Dansk Skytte Union samt organisationens traditionelle fokus på ungdom

² DDS har gennem tiderne også heddet DDS&G samt DDSG&I. Her vil DDS blive brugt som den gennemgående betegnelse for organisationen gennem tiderne.

³ Se for eksempel Korsgaard 1982, Trangbæk et al. 1995

blive berørt her. Disse temaer er udvalgt, da de giver baggrundsviden for nogle af de dilemmaer, organisationen har den dag i dag:

- Hvad legitimerer DDS som modtager af tipsmidler?
- Hvilke værdier og hvilken selvforståelse skal tegne DDS i fremtiden?
- Hvordan organiseres skydeidrætten i Danmark mest hensigtsmæssigt?
- Hvilke målgrupper skal DDS som organisation prioritere?

DDS vedtog den 1. december efter længere tids forhandlinger med DGI en sammenlægning i regi af DGI med virkning fra januar 2013. I det følgende beskrives DDS som selvstændig institution, da den historiske ballast er relevant for forståelsen, uanset den fremtidige organisering af skydeidrætten.

Militæret, staten og fædrelandet

Et af de store stridspunkter, som har vakt debat og diskussion siden etableringen af DGI i 1992, ja, faktisk siden indførslen af tipsmidlerne i 1948, er statens økonomiske tilskud til DDS (se f.eks. Madsen, 2011). Som en del af associeringsaftalen med DGI får DDS en fast andel af de tipsmidler, der tildeles DGI. For tiden er andelen på 14,7 pct., hvilket i 2010 svarede til 36.077.000 kr. For at forstå organisationens særstilling i forbindelse med tilskudsordningerne, er det nødvendigt at se på de historiske rødder. DDS har siden starten i 1861 været tæt forbundet med staten, og organisationen blev hurtigt økonomisk afhængig af statstilskud. Denne forbundethed hang sammen med organisationens opstart og oprindelige formål. Dette afsnit opridser, hvordan båndet til staten blev skabt, men efterhånden har mistet sin betydning.

Opstart og formål

”Til vaaben, Brødre! Tag Bøssen fat,
Vor Bane ved vi, vort Maal er sat,
Og Maalet er Danmarks Frelse.”

(Mads Hansen 'Vort maal' fra 1864 i Korsgaard, 1982: 59)

Det citerede vers opsummerer fint den oprindelige hensigt med DDS: at være en ekstra reserve der kunne forsvare Danmark. Skydningen havde et konkret og nationalt formål.

Det var et uroligt Europa med nye, sårbare nationalstater og en konkret militær trussel fra de tyske naboer, der fik en flok danske mænd til at foreslå, at man i Danmark skabte en militær reserve. Efter direkte inspiration fra en engelsk model foreslog Kaptajn H.P.V. Mønster i en artikel i avisen 'Fædrelandet', at man etablerede en folkelig bevægelse, der skulle være med til at styrke det danske forsvar. Det resulterede i, at De Danske Skytteforeninger med Centralkomiteens etablering så dagens lys februar 1861.

Formålet med organisationen og foreningerne skulle være at forberede og klargøre unge, danske mænd til militæret. Det var simpelthen et problem, at soldater ikke skød godt nok, og at skydning ikke blev øvet tilstrækkeligt i militæret, da udstyret var for dårligt (Korsgaard, 1982: 57).

§ 1 i organisationens lovgrundlag blev derfor:

"Foreningens formål er at udbrede færdighed i riffelskydning, for derved at udvikle og styrke viljen til at forsvare fædrelandet, samt vække den ånd i folket, der er den sikreste borg for at bevare frihed og selvstændighed."

(Nordby, 2009a: 47)

En anden vigtig del af DDS var helt fra grundlæggelsestidspunktet den demokratiske foreningsorganisation, men den tætte forbindelse til militæret og staten er ikke til at tage fejl af⁴.

Regeringen sikrede udbredelsen

Selvom der nogle steder i landet, som følge af opfordringen fra Mønster og etableringen af Centralkomiteen, blev etableret skytteforeninger, vandt idéen først større udbredelse, efter at regeringen i efteråret 1861 valgte at støtte organisationen både økonomisk og politisk.

DDS modtog deres første statstilskud på 2.000 rigsdaler til præmier i præcisionsskydningskonkurrencer (Nordby, 2009a: 43). Samtidigt gjorde indenrigsminister Orla Lehman sig til talsmand for etablering af skytteforeninger. Han skrev et cirkulære, der blev sendt ud til lokale godsejere og amtmænd, hvor han bad dem om at gå i spidsen for foreningerne – både finansielt og organisatorisk (Nordby, 2009a: 44 og Korsgaard, 1982: 61). Cirkulæret gav for alvor skyttesagen vind i sejlene og skabte ca. 100 nye foreninger landet over (Nordby, 2009a: 45).

Allerede fra DDS' allerførste år var samhørigheden med militæret og staten således særdeles stærk. Både statens lovgivning, tilskud og udlån af våben var betydningsfuld for organisationen og skytteforeningerne. I forhold til stat og regering var der også tætte personbånd, og flere medlemmer af Centralkomiteen var samtidigt fremtrædende politikere.

Et knæk i selvforståelsen som forsvarsstøtte

Selvforståelsen som en støtte for det nationale forsvar blev udfordret af både 1. og 2. verdenskrig. Da første verdenskrig brød ud i 1914, tog DDS' forretningsudvalg kontakt til overkommandoen i militæret for at høre, hvordan skytterne kunne støtte militæret. Det resulterede i en opfordring til alle skytter i foreningerne om at melde sig frivilligt til bevogtningsskorp (Nordby, 2009a: 272-273).

Opfordringen blev dog slet ikke fulgt i det omfang, Overbestyrelsen håbede. Særligt ikke i Jylland. Overbestyrelsen anslog, at 3.500 havde meldt sig frivilligt på landsplan. På det tidspunkt var der 27.074 aktive skytter og 16.647 passive medlemmer i DDS (Nordby, 2009b: 346). Under 10 pct. af medlemmerne meldte sig således klar til at forsvare landet.

Første verdenskrig medførte desuden en udbredt pacifisme i Danmark generelt, og i skyttebevælgelsen blev der stadig flere 'forsvarsmodstandere', som ønskede at ændre formålsparagraffen og tage afstand fra den militære tilknytning.

⁴ Centralkomiteen kæmpede meget bevidst mod, at medlemsforeningerne skulle udvikle sig til deciderede korps og blive en potentiel fare for systemet. For eksempel var de i udgangspunkt imod medlemsforeningernes ønske om at dyrke eksercits ud over skydningen. (Korsgaard, 1982: 63-64)

Under 2. verdenskrig fik skytteforeningen heller ikke den rolle, man i forhold til formålsparagraffen kunne forvente. Denne gang var det ikke medlemmerne, men ledelsen der valgte at holde lav profil. Medlemstilgangen var ellers opsigtsvækkende med hele 18.000 nye medlemmer i 1942, men Overbestyrelsen valgte, akkurat som Danmarks regering, samarbejdspolitikken med besættelsesmagten. I 1943 blev skytteforeningerne beordret til at overdrage alle våben til den tyske værnemagt (Nordby, 2009b: 63). Den efterfølgende mangel på våben betød meget lidt skytteaktivitet i mange år fremover.

Efter befrielsen af Danmark blev etableringen af Hjemmeværnet som en formel del af landets militære beredskab endnu et udtryk for, at DDS og skytteforeningerne fjernede sig fra den tætte forbindelse til militæret og den samfundsmæssige betydning. De tætte forbindelser til politikere blev også svagere.

Tipsmidlerne indføres

Ved etableringen af Dansk Tipstjeneste i 1948 blev skytternes særstatus dog ikke helt glemt. Det blev i lovforslaget vedtaget, at:

”DIF skulle forlods have 50 % af overskuddet, skytterne i DDSG&I 20 % med den motivering, at anlæg af skydebaner og køb af ammunition kostede mange penge, gymnastik og idræt i DDSG&I, samt DDG 20 % tilsammen og endelig skulle 10 % stilles til rådighed for forskellige formål.”

(Nordby, 2009b: 94-95)

I 1972 tog DDS konsekvensen af, at organisationens aktiviteter havde mere fokus på idræt og folkeoplysning end på landets sikkerhed og fjernede forsvarstankerne fra formålsparagraffen. Den nye formålsparagraf lød:

”Organisationens formål er ved idræt og andet kulturelt virke at fremme den enkeltes og fællesskabets sundhed og trivsel.”

(Nordby, 2009b: 250)

De historiske rødders betydning for DDS i dag – legitimitet og selvforståelse?

Trukket skarpt op kan man fra de historiske tråde udrede to dilemmaer, der stadig er relevante for DDS. Det ene er, hvordan man udadtil kan legitimere det unikke og samfundsmæssigt vigtige element i organisationens arbejde. Det andet er, hvor udviklingen har efterladt organisationens selvforståelse og identitet.

Det ene store dilemma, den historiske udvikling opridses, er således, at det større fokus på idræt og folkelighed i stedet for fædreland, har resulteret i, at organisationen delvist har mistet sin oprindelige eksistensberettigelse i forhold til staten. Dermed er den tætte, gensidige forpligtelse opløst. Dette dilemma forstærkes af, at den idrætspolitiske debat for tiden i stor udstrækning domineres af to diskurser: Sundhedsrationalet og, mindre dominerende, eliteidrætten med branding af nationen gennem events og eliteidræt.

Ingen af de dominerende diskurser er umiddelbart oplagte i forhold til DDS' målsætning, tradition og nuværende selvforståelse. Det er derfor vigtigt at overveje, hvordan DDS og hele organisationen kan skabe opmærksomhed om sig selv inden for en af de to debatter, eller hvordan man som organisation kan få igangsat og styrket andre væsentlige sider af den idrætspolitiske debat, der passer bedre til organisationens dagsorden og værdier. ADHD-projektet⁵ er et skridt i denne retning, og Delanalyse 2 peger på, at skydning også på handicapområdet giver mulighed for at være mere inkluderende end mange andre idrætter i Danmark, ligesom meningsfulde sociale aktiviteter for ældre kan have stor samfundsmæssig og social betydning.

Selvforståelsen i organisationen er det andet dilemma, der skal rejses her. Ser man på den interne selvforståelse, kan det være interessant at stille spørgsmålet om, hvad der blev sat i stedet, da DDS i 1972 fjernede de sidste henvisninger til fædrelandet og militæret i formålsparagrafferne?

I DDS som organisation er der på grund af de historiske rødder stor påpasselighed med at blive identificeret med militæret, hjemmeværnet eller andet, der vækker minder om forsvaret og krig. I forbindelse med at de første hardball-foreninger i 2006 blev optaget i DGI, tog DDS klart afstand til, at paintballkulturen kunne være en del af DDS. Princippet om, at man ikke skyder efter levende mål i organisationen, har været et bevidst valg for at understrege skydningen som en fredelig idræts- og fritidsaktivitet.

Ser man på to af de fem strategiområder, der fremhæves i DDS' Strategi 2015 (DDS, 2011), bærer de også tydeligt præg af referencer til fortiden. Både 'synlighed af skydning som idræt' og punktet 'nutidige aktiviteter' peger på en selvforståelse, der prøver at tage afstand fra en fortid/nutid, man ikke er helt stolt af.

Det er ligeledes tydeligt i de samtaler og interviews, der er foretaget med DDS-medarbejdere, at associationen med militæret stadig giver udfordringer. Denne bekymring står i modsætning til for eksempel mediedækningen af skydning, hvor militær, forsvar og krig slet ikke kobles med skytteforeninger (se senere afsnit om mediedækning).

Diskussionen om, at skydning kan være farligt, er klart til stede i medierne – særligt i de landsdækkende nyheder, men langt de fleste nyheder om skydning drejer sig om sportslige resultater og prisoverrækkelser. Dernæst fylder historier om faciliteter og foreningslivets almindelige udvikling. Der er således primært tale om positive historier om idræt og foreningsliv.

Spørgsmålet er, om de kraftige historiske rødder i højere grad er en indre spændetrøje end noget, der afspejles af omverdenens syn på organisationen. Både i forhold til associeringen med militæret, aktiviteterens idrættslige værdi og den måde, man som organisation har været vant til at legitimere sig selv.

Ud over disse to dilemmaer stiller adskillelsen fra militæret også et mere praktisk spørgsmål om, hvad det betyder for de relativt mange medlemsforeninger i DDS, der er tydeligt affilerede med

⁵ ADHD (Attention Deficit/Hyperactivity Disorder) er en diagnose, der beskriver en tilstand, hvor folk oplever forstyrrelser af opmærksomhed, aktivitet og impulsivitet. Se mere på <http://www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1909> for beskrivelse af DDS' ADHD-projekt.

forsvaret. Det drejer sig om både garder- og marineforeninger, forsvarsbrødre, hjemmeværnsforeninger og militære idrætsforeninger. 142 af DDS' 755 medlemsforeninger og derigennem 12.238 medlemmer er således knyttet til militæret på en eller anden måde. Det svarer til ca. 17 pct.⁶. Hvad er deres rolle i organisationen? Hvad får de ud af at være medlemmer af DDS, og hvilken service får de af organisationen? Spørgsmålet er, om man med den interne tumlen med fortiden kan risikere, at man i skydningen overser store ressourcer og mange af de aktiviteter, man har rundt om i disse skytteforeninger og organisationen generelt.

DDS og andre organisationer

Hvis der med udredningen af det overordnede danske idrætsbillede i 2014 også skal kigges på skydeidrættens organisering med nye øjne, er det vigtigt at tænke bredt og nyt. Delanalyse 4 tager et sådant perspektiv på skydeidrætten. I forbindelse med en eventuel omorganisering er DDS' historiske forbindelser til DGI og Dansk Skytte Union (DSkyU) imidlertid vigtige for at overveje de barrierer og muligheder, der ligger for et eventuelt tættere samarbejde.

Gymnastikken – DGI

Den frivillige gymnastikbevægelse i Danmark er udsprunget af DDS. Gymnastikken kom til Danmark som en obligatorisk del af den fysiske træning i militæret i 1805, og i 1814 blev gymnastik for drenge obligatorisk i de danske folkeskoler⁷. Militæret var således blandt de første, der satte fokus på gymnastikken, og det fik stor indflydelse på udviklingen de første 100 år af gymnastikhistorien.

Det var således ikke unaturligt, at skytteforeninger forskellige steder i landet ønskede at arbejde med gymnastik. Gymnastikken blev af mange set som grundlaget for en velfungerende og disciplineret krop, hvilket ligeledes var forudsætningen for en veltrænede reserve til den stående hær. Rent praktisk blev gymnastik nogle steder set som en nyttig måde at bruge eventuel ventetid på i skytteforeningerne, når medlemmer skulle deles om få våben.

Det var ikke alle, der syntes, at gymnastikken havde plads i skytteforeningerne, og Centralkomiteen ønskede i første omgang ikke at støtte disciplinen med henvisning til, at staten ikke ydede tilskud til aktiviteten (Nordby, 2009a: 68).

Gymnastikken fik dog hurtigt sit eget selvstændige liv og blev en særskilt disciplin med stor fremgang. I 1869 støttede Centralkomiteen (og Krigsministeriet) udviklingen ved at udgive en 'Håndbog i gymnastik for delingsformænd ved amtsskytteforeninger' (Nordby, 2009a: 68 og Korsgaard 1982: 81). Over de næste år begyndte flere og flere at dyrke gymnastik uden samtidig at skyde. De første medlemmer, som udelukkende var gymnaster, er registreret i DDS' medlemstal allerede i 1888 (Nordby, 2009b: 346).

⁶ I medlemsoversigten fra juni 2012 er der 70.438 registrerede medlemmer.

⁷ Se Korsgaard, 1982: 80 og Trangbæk 1998

Tabel 1: I 1912 var der for første gang flere gymnaster end skytter, der var medlemmer af DDS

	Skytter	Gymnaster
1888: Første år, hvor gymnasterne er registreret som særskilte medlemmer	24.998	6.444
1912: Første år, hvor der er flere gymnastikmedlemmer end skytter i DDS	27.074	27.619
1929: Sidste samlede medlemsregistrering før etableringen af DDG	15.287	43.558
1930: Året efter splittelsen	13.536	17.200

Medlemstal fra markante år for forholdet mellem skytter og gymnaster i DDS (efter Nordby, 2009a: 346-347)

Gymnastikkens kraftige fremgang skabte uro i organisationen. Gymnasterne fandt, at skytterne havde for meget magt i forhold til deres antal, og værdimæssigt bevægede de to grupper sig væk fra hinanden. I gymnastikken vandt en ny gymnastikform, den svensk-lingske gymnastik, frem, der ikke havde militære færdigheder som mål. Målet var i stedet en sund krop for kroppen og sjælens skyld. Der blev sat fokus på det sjælfule menneske som ideal, og mange gymnaster kobledede de nye idealer med en pacifistisk holdning. Samtidig beskyldte gymnasterne skytterne for at være alt for fokuserede på værdifulde præmier og drukgilder i stedet for den sunde sjæl og kroppens udvikling (Korsgaard, 1982: 255-256).

Modsætningerne førte i 1929 til, at en stor gruppe gymnaster⁸ brød ud af DDS og etablerede De Danske Gymnastikforeninger (DDG). Der var dog stadig gymnaster i DDS(&G) og i 1929 – kort efter de mange gymnasters udmelding – indtrådte en idrætsgruppe i organisationen. Hermed blev DDS en mere bredtfaavnende idrætsorganisation og skiftede navn til 'De Danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger – DDSG&I' (Nordby, 2009a: 319).

I løbet af de næste år blev der gjort adskillige forsøg på at få de to organisationer (DDSG&I og DDG⁹) genforenet. Forsøg der først lykkedes i 1992, hvor DGI blev dannet. Forhandlingerne op til genforeningen var imidlertid stadig præget af modsætningsforhold mellem gymnaster og skytter og til dels de andre idrætter. Det betød, at det denne gang var skytterne, der valgte at bryde ud af det tætte samarbejde. DDS blev igen etableret som en enstrenget idrætsorganisation.

DDS blev dog associeret med DGI, og de to organisationer har en række tætte økonomiske og administrative forbindelser samtidigt med, at DDS har sin idrætspolitiske selvstændighed og organisatoriske frihed.

Bind 3 af organisationens historie (Madsen, 2011) tegner et billede af en noget ambivalent relation mellem de to organisationer. Det administrative samarbejde har været godt og udviklet sig til at blive tættere siden 1992. Samtidigt har idrætspolitiske modsætninger og uenigheder om økonomiske forhold om bl.a. tipsmidler og DDS' egenkapital gennem tiden skabt gnidninger mellem organisationerne.

Eliteskytterne – Dansk Skytte Union (DSkyU)

Ikke blot gymnasterne har deres rødder i DDS. Dansk Skytte Union (DSkyU), som i dag er organiseret under Danmarks Idræts-Forbund (DIF), har også sit udspring i organisationen.

⁸ Delingsførerforeningen

⁹ Som i 1965 skiftede navn til DDGU efter en sammenlægning med De Danske Ungdomsforeninger

De sidste år af 1800-tallet og de første af 1900-tallet var inden for fysisk aktivitet præget af udbredelsen af den regel- og konkurrenceorienterede sport. Sammen med den olympiske bevægelse bredte den sig i Europa og fik også stadig større udbredelse i Danmark (Korsgaard 1982: 277). DDS fulgte i første omgang denne udvikling og deltog i holdkonkurrencerne i OL i London i 1908, hvilket dog ikke var en sportslig succes for skytterne.

Gymnastikken derimod havde et opvisningshold med, som vakte stor opmærksomhed og begejstring. Til OL i 1912 valgte DIF at bede delingsførerforeningen om at være deres gymnastikrepræsentanter i stedet for at henvende sig til DDS. DDS valgte derfor ikke at deltage i Stockholm i 1912 – hverken med skytter eller gymnaster.

Det betød, at en lille gruppe eliteskytter, der ønskede at deltage i internationale stævner, stiftede deres egen forening, Danske skytters private forening, som tilmeldte sig den internationale skytteunion allerede samme år (Dansk Skytte Union, 1988: 21). Samtidig var der en vækst i salonskytteforeninger, der lagde vægt på skydningen som sport frem for som et led i et militært beredskab. Disse sideløbende tendenser resulterede i, at Dansk Salonskytte Union blev stiftet d. 24. juni 1913¹⁰, og allerede året efter blev optaget i DIF.

I striden mellem sporten og idrætten kom DSKyU således til at stå for sporten og de internationale konkurrenceskytter, hvor DDS stod for den mere folkelige skydeidræt, som efterhånden blev forstået som breddeidræt (Korsgaard, 1982: 276).

I modsætning til relationen til gymnasterne fylder modsætningsforholdet mellem DSKyU og DDS ikke meget i DDS-historien, som den er beskrevet i de tre bind, der er udgivet i forbindelse med DDS' 150 års jubilæum i 2011. Der omtales en 'skyttekrig' i 1980'erne, hvor der blev sat fokus på kampen om medlemmerne, hvor DSKyU ville have, at alle foreninger med internationale skytter skulle melde sig ind i organisationen med hele deres medlemsantal i stedet for blot det relevante antal skytter. DDS foreslog i stedet oprettelse af mindre eliteafdelinger, som så kunne melde sig ind i skytteunionen. Sagen endte i 1982 med et kompromis, hvor det blev muligt for foreningerne at have dobbelt medlemskab af både DDS og DSKyU (Nordby, 2009b: 303).

Indtil denne 'skyttekrig' virker det som om, arbejdsfordelingen mellem de to skytteorganisationer har været så klar, og at der har været mere tale om sameksistens end om konkurrence. DSKyU havde i længere tid en lavere organisationsgrad med få ansatte, ligesom unionen ofte brugte (og bruger) DDS' skydebaner og anlæg til deres aktiviteter¹¹.

Denne komplementaritet understreges af, at Erik Sætter-Lassen, der var formand for DSKyU i 22 år (1944-1966) (Dansk Skytte Union, 1988: 27) samtidig var en anerkendt og effektiv formand for skyttegruppen i DDS i 14 af de 22 år (1952-1966) (Nordby, 2009b: 198-199).

Modsætningsforholdet mellem de to organisationer ser således ud til at være af nyere dato og skærpes i takt med DIF's øgede politiske fokus på breddeidræt de seneste år.

¹⁰ Unionen skiftede navn til Dansk Sportskytte Union i 1919

¹¹ Et eksempel er, da der i 1984 blev afholdt europamesterskab for juniorer i Vingstedcentret (Dansk Skytte Union, 1988: 27).

De historiske rødders betydning for DDS i dag – værdier og mål

Organisatoriske samspil og modsætninger gennem tiderne sætter sine spor i den gensidige opfattelse, idrætsorganisationerne har af hinanden. Det korte oprids af historien viser, at mange splittelser og konflikter skyldes forskellige værdier, og hvad man i organisationerne så som formålet med aktiviteterne. Ligesom bruddet med militæret stiller de organisatoriske forskelle spørgsmålet om, hvad der egentlig er kerneværdierne i DDS, og hvilke organisationer der dermed er mest oplagte samarbejdspartnere.

DDS orienterer sig i dag i stor udstrækning mod DGI og udpeger selv i sin situationsanalyse fra 2011 Dansk Skytte Union, Dansk Sportsskytte Forbund¹², Dansk Militært Idrætsforbund og Dansk Firmaidrætsforbund (Firmaidrætten) som konkurrenter i forhold til DDS' kerneydelser. Det er imidlertid vigtigt at se kritisk på, hvor der reelt er tale om konkurrenter, og hvor der er fælles interesser.

I dag lyder formålsparagraffen for DDS:

”De Danske Skytteforeningers formål er ved skydning og andet kulturelt virke, at fremme det folkelige foreningsarbejde.”¹³

Denne formålsparagraf sætter det folkelige foreningsarbejde i centrum, mens det idrætsspecifikke ikke fremstår så vigtigt. Det understreger organisationens associering med DGI. Spørgsmålet er, om denne målsætning stemmer overens med de aktiviteter, der er i DDS og det hidtidige fokus på idrætsspecifik, teknisk og administrativ bistand.

Samtidigt kan det diskuteres, hvorvidt værdierne centralt i DDS er betydningsfulde for medlemsforeningerne. Særligt når DDS' situationsanalyse viser, at 50 pct. af foreningsformændene, der har deltaget i undersøgelsen, ikke ved, at DDS er en folkeoplysende organisation (DDS 2011: 14). Hvordan orienterer man sig i foreningerne? Med andre ord, hvad er organisationens bærende værdier, og er disse værdier i overensstemmelse med værdierne i medlemsforeningerne?

I forhold til DSKyU ser DDS sig som en mere breddeorienteret organisation. Fra centralt hold i DDS lyder det, at et centralt element i DDS' selvforståelse er, at det at være med i en DDS skytteforening drejer sig 20 pct. om skydning og 80 pct. om det sociale. Dog gælder det også, at konkurrence og præcisionsskydning stadig er vigtige elementer i organisationen. Både historisk og i DDS i dag er KAP-aktiviteter¹⁴ og præmieskydning centrale aktiviteter. Selvom DDS ofte ser sig selv som en breddeidrætsorganisation, der står i modsætning til DSKyU, er der også flere områder, hvor der samarbejdes om idrætsspecifikke emner. Det er værd at stille spørgsmålet, hvad der fylder mest i forhold til de fremtidige muligheder: idrætspolitiske modsætninger mellem DSKyU (og de øvrige konkurrenter) og DDS eller deres idrætsspecifikke fællesinteresser?

¹² Der nu er medlem af Dansk Skytte Union

¹³ Se 'Vedtægter for De danske skytteforeninger' (<http://www.skytten.dk/Files/Filer/DDS%20fakta/DDS-vedt%C3%A6gter-2012.pdf>)

¹⁴ KAP (Konkurrence Aktivitets Program) – se Skyttebogen for angivelse af, hvilke aktiviteter, der indgår i KAP.

Det er vigtigt, at disse værdier undersøges på ny, og at man med et kritisk blik ser på, hvad der er historiske overleveringer, og hvad der er nutidige værdier (og eksistensberettigelse) i de respektive organisationer, samt om der er historiske og organisatoriske forskelligheder, som ikke kan forenes med muligheden for et tættere samarbejde.

I overvejelserne omkring en eventuel nyorganisering af skydeidrætten er blandt andet følgende spørgsmål centrale:

- Hvordan serviceres de mange lokale skytteforeninger bedst?
- Hvilke værdier og kerneydelser er de vigtigste for DDS?
- Hvilke andre organisationer er mest på linje med disse mål?
- Hvilken idrætspolitisk status ønsker organisationen for skytterne i fremtiden?
- Er der andre mulige samarbejdspartnere i den danske skydeidræts landskab¹⁵?

Ungdommen

DDS har stort fokus på ungdommen, og tre af organisationens store indsætter er målrettet børn og unge. Skoleskydning, Projekt Ung og et nyt ADHD-projekt¹⁶. Samtidig er der bekymring for, at der er for få børne- og ungeskytter i skytteforeningerne, og at medlemstilgangen primært sker i aldersgruppen 60+.

Dette afsnit opridser kort organisationens lange tradition for at have fokus på ungdommen. Samtidigt stilles det spørgsmålstegn ved, om dette fokus fortsat er nødvendigt og hensigtsmæssigt?

De unge som fremtidens byggesten

Fra starten af organisationens liv var målgruppen især de unge mænd, og formålet var disses forberedelse til militæret. Men der blev også hurtigt tænkt bredere i forhold til ungdommen. Allerede i slutningen af 1800-tallet havde flere skytteforeninger oprettet skydeskoler, der var for børn og unge under 17 år. Et eksempel er Københavns Skytteforening, der i 1879 havde 150 unge skyttemedlemmer (Nordby, 2009a: 131).

I 1887 var der en politisk strid i organisationen¹⁷, men fokus på ungdommen var en samlende faktor, for interessen for ungdommen var bredere end deres potentiale som soldater:

”Det er ungdommens sag, vi kæmper for. Ja, at det tillige er fædrelandets, det glemmer jeg ikke. Men ikke således, at man i tanken om, hvad fædrelandet trænger til, kun benytter de unge som en slags brikker, der nu på én gang passes ind i det system, man har lagt for fædrelandets værn – det system er der andre, hvem det påhviler at bære ansvaret for. Men det er

¹⁵ Som f.eks. nævnt i Delanalyse 4.

¹⁶ Alle tre indsætter beskrives senere i afsnittet om DDS i dag.

¹⁷ Striden var om formålsparagraffen, hvis militære mål netop var blevet skærpet, hvorefter fem amtsforeninger havde meldt sig ud i protest.

ungdommen selv, som vi, der leder den frivillige skyttesag, bør have for øje.”

(Poul la Cour i Nordby, 2009a: 174)

Interessen for de unge som fremtidens mulighed var ikke bare en skyttesag, men blev i høj grad en folkesag. Det blev forstærket i 1930'erne, hvor påvirkningen fra Tyskland og det nazistiske fokus på de unge understregede denne gruppes vigtighed for samfundets fremtid. I Danmark betød det, at store ungdomsorganisationer som Dansk Ungdomssamvirke og Danmarks Ungdomsforbund så dagens lys (Korsgaard, 1982: 261).

Fra idrættens side blev de mange unge idrætsudøvere et af de bærende argumenter, der retfærdiggjorte idrættens samfundsmæssige betydning. Ungdommen har lige siden haft en høj prioritering i den idrætspolitiske debat, hvilket i dag bl.a. afspejler sig i Folkeoplysningslovens bestemmelser om kommunernes tilskudsordninger, der primært sigter på børn og unge.

De historiske rødders betydning for DDS i dag – målgrupper og prioriteringer

Når man sammenholder det historiske fokus på ungdommen samt prioriteringen af børn og unge i DDS i dag med situationsanalysen fra 2011, er det slående, at der siden 1995 har været en nedgang på 18 pct. i medlemstallet af 0-24-årige (DDS, 2011: 5). Faldet på 18 pct. forekommer imidlertid, når man ser på aktivitetsmedlemmer. For kontingentbetalende medlemmer (antal hoveder) kender vi kun tallene fra 2002 og frem. I denne periode er medlemstallet i aldersgruppen samlet faldet med 2.204 medlemmer fra 19.904, hvilket svarer til et fald på 11 pct.¹⁸.

Denne udvikling giver naturligvis stof til eftertanke. Udviklingen er sket over de samme år, som skoleskydningen har eksisteret. Hvad er grunden til, at den store succes og eksponering over for næsten 10.000 børn om året ikke fører til større medlemstilgang?

Man kan også stille spørgsmålstejn ved, om det giver mening, at de mest profilerede tilbud og satsninger rettes mod ungdommen, når et stigende antal af organisationens medlemmer er ældre, og at den store tilgang sker i aldersgruppen 60+?

Som nævnt ovenfor, har der i det meste af det forrige århundrede været fokus på unge og idrætten. Med det nye århundrede og et fornyet fokus på sundhedsrationalet, er det ikke længere kun ungdommen, der er interessant i et forebyggende, sundhedsfremmende og rekreativt perspektiv. DDS har for eksempel meget at tilbyde netop 60+ gruppen, hvis man ser på det brede sundhedsbegreb, hvor der er god brug for miljøer, der kan modvirke ensomhed blandt ældre samt motivere dem til at deltage i meningsfulde sociale sammenhænge.

Med andre ord kan det være interessant for DDS at overveje, hvorfor det massive fokus på ungdom er så vigtigt for organisationen. Er det, fordi børn og unge skal have kendskab til skydning? Er det for at sikre fremtidens skytter eller at styrke eliteperspektivet, da de bedste skytter skal starte tidligt? Er det en historisk tradition, eller fordi foreningerne efterspørger det? Disse overvejelser hører na-

¹⁸ Se afsnittet 'DDS i dag' for mere information om medlemsudviklingen i DDS.

turligt sammen med de andre beslutninger omkring værdier og selve formålet med organisationens eksistens.

DDS og det danske idrætsbillede

Ca. 2 pct. af Danmarks befolkning dyrker skydning ifølge tal fra Idans landsdækkende undersøgelse 'Danskernes motions- og sportsvaner 2011'¹⁹ (Laub, 2013). Det er stort set samme andel som i de sammenlignelige undersøgelser af danskernes idrætsvaner fra henholdsvis 1998 og 2007.

Sammenholder man DDS' egne medlemsopgørelser med tendenserne i danskernes motions- og sportsvaner, tegner der sig et billede, der på visse områder matcher udviklingen i det generelle danske idrætsbillede. Ældre er de senere år blevet mere idrætsaktive og er i stigende grad blevet en del af foreningslivet (Pilgaard, 2009).

Resultater fra 2011-undersøgelsen viser, at både de 60-69-årige og danskere over 70 år er blandt de mest idrætsaktive voksne aldersgrupper (Laub, 2013). De ældre generationer i dag har mere tid, bedre økonomiske muligheder og fysisk overskud til at dyrke idræt og andre rekreative interesser end tidligere. Desuden er det blevet en mere almindelig del af ældres hverdagsliv at holde kroppen i gang med fysisk aktivitet. Ser man på den seneste undersøgelse af danskernes motions- og sportsvaner fra 2011, viser tallene en lille stigning i idrætsdeltagelsen fra 2007 blandt de 60-69-årige. I 2011-undersøgelsen er det 65 pct. af de 60-69-årige, der angiver, at de regelmæssigt dyrker sport eller motion (Laub, 2013). Blandt ældre på 70 år eller derover, er aktivitetsniveauet i 2011 på højde med 2007 (58 pct. idrætsaktive).

Fra 2002 til 2009 har DDS samlet set oplevet en lille medlemstilvækst på 2.704 medlemmerne. Tilvæksten er størst blandt ældre på 60 år eller derover. Siden 2002 er der kommet 3.751 flere medlemmer på 60 år eller derover, mens andelen af børn og unge på 24 år eller derunder til sammenligning er faldet med 2.204 medlemmer. Antallet af 25-59-årige er i samme periode steget med 1.157 medlemmer.

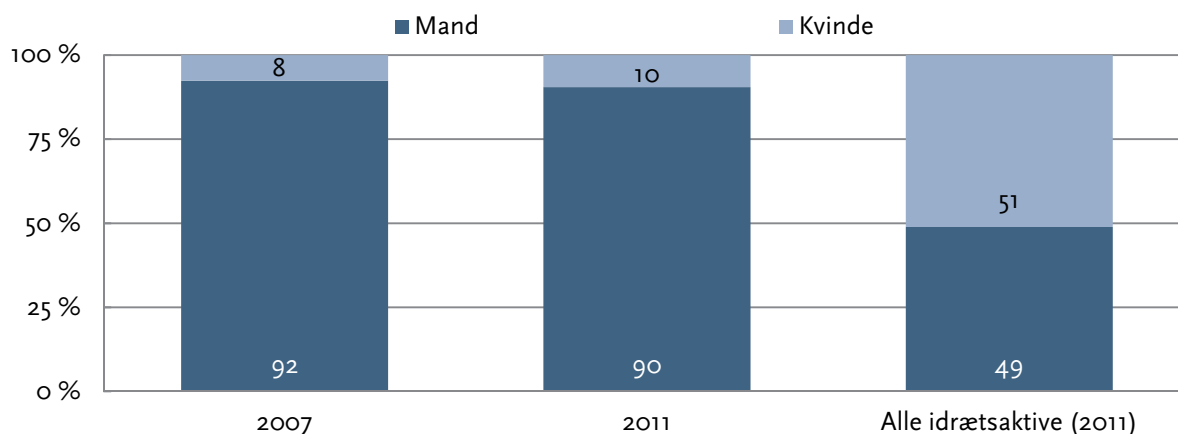
Kønsfordelingen blandt DDS' medlemmer modsvarer imidlertid ikke den generelle udvikling i danskernes idrætsdeltagelse. Generelt er kvinderne kommet markant på banen siden 1964, hvor kun 10 pct. af de voksne kvinder dyrkede sport eller motion i forhold til 20 pct. af alle mænd. Siden er kvinderne dog kommet godt med, og i dag (2011-tal) dyrker 65 pct. af kvinder sport og motion, mens det er 63 pct. af mændene (16 år+) (Laub, 2013).

Som det fremgår af figur 1, ser billedet noget anderledes ud inden for skydeidrætten, hvor blot én ud af ti skytter er kvinder. Ifølge DDS' egne medlemsregistreringer er andelen af kvinder 15 pct.²⁰. Selvom foreningslivet stadig i stor udstrækning er mændenes domæne, og kvinder er mere aktive i fitnesscentre og i selvorganiserede motionsaktiviteter, er det bemærkelsesværdigt, at blot 15 pct. af DDS' medlemmer er kvinder.

¹⁹ Data fra danskernes motions- og sportsvaner er baseret på spørgeskemaundersøgelser blandt et repræsentativt udsnit af den danske befolkning.

²⁰ Andelen er baseret på alle kontingentbetalende pige- og kvindeskytter fra 0 år (uden ledere).

Figur 1: Kønsfordelingen i skydning adskiller sig markant fra det generelle billede af idrætsaktive i Danmark

Kønsfordelingen blandt skytter i 2007 og 2011 samt alle idrætsaktive i 2011 (Danskernes motions- og sportsvaner, 2007 og 2011).

Udviklingen i DDS ligner altså på nogle områder den generelle udvikling i befolkningens motions- og sportsvaner, mens den på andre områder adskiller sig betydeligt. Teenagere er en særligt svær målgruppe at fastholde, mens ældre i stigende grad udgør de aktive i skytteforeningerne. Modsat de generelle tendenser i danskernes idrætsdeltagelse, er kvinderne kun i begrænset omfang blandt de aktive inden for skydning. På den måde er skydning i udpræget grad en mandsdomineret idræt, som ikke har formået at tiltrække kvinder i tråd med, at de er blevet mere idrætsaktive.

DDS i dag

DDS er en breddeidrætsorganisation, der har gode lokale rødder i 15 landsdelsforeninger. Det er en enstregen organisation, der til sammenligning er lidt større end det niendestørste forbund under Danmarks Idræts-Forbund, Dansk Tennis Forbund.

Dette kapitel giver en introduktion til organisering, aktiviteter og mål i DDS, som organisationen ser ud i dag. Kapitlet bygger primært på DDS' egne tal samt interviews med nøglepersoner i organisationen²¹.

Organisering

DDS er en medlemsorganisation, hvor medlemmerne er 15 landsdelsforeninger. De 15 landsdelsforeninger organiserer i alt 755 skytteforeninger (juni, 2012), som tilsammen har 66.068 kontingentbetalende medlemmer og i alt 70.438 medlemmer inklusive ledere/instruktører.

Landsdelsforeningernes organisation er bygget på repræsentativt medlemsdemokrati, hvor hver landsdelsforening har en valgt bestyrelse. Landsdelsforeningerne er ansvarlige for den direkte kontakt til medlemsforeningerne og for at udvikle, udvælge og igangsætte aktiviteter i landsdelene²².

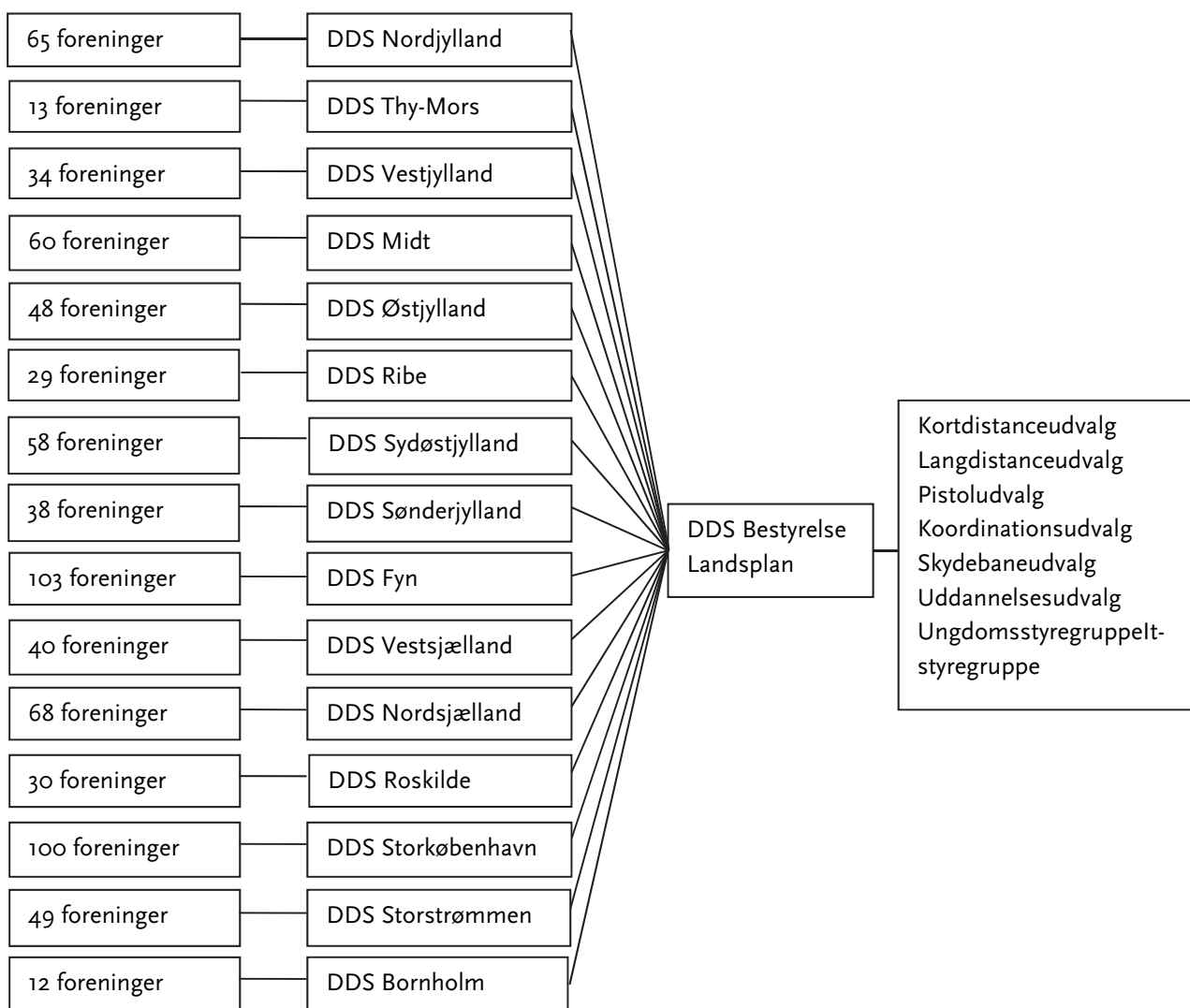
²¹ Se bilag 1 for en interviewliste.

²² Se evt. afsnittet om landsforeningerne senere i kapitlet.

Repræsentanter fra landsdelene vælger på organisationens årsmøde bestyrelsen for DDS Landsplan, som består af syv medlemmer. Bestyrelsen udpeger derefter et forretningsudvalg bestående af formand, næstformand og et tredje bestyrelsesmedlem.

DDS har siden 1992 haft en associeringsaftale med DGI, og der er tætte samarbejdsrelationer mellem de to organisationer. På landsplan er DDS' formand medlem af DGI's hovedbestyrelse og DDS' generalsekretær en del af DGI's direktion²³. Lokalt har syv ud af 15 landsdelsforeninger kontor-fællesskaber med DGI²⁴. Ligeledes er der enkelte landsdelsforeninger, hvor de lokale forretningsførere er deltidsansat i DDS og deltids i DGI (se figur 2).

Figur 2: Organisationsdiagram for DDS

²³ Ligesom han er juridisk rådgiver i DGI's rådgiverpanel.

²⁴ De resterende otte landsdelsforeninger har ikke nødvendigvis kontorfaciliteter.

Mål og strategi

Formålsparagraffen for DDS, som har fokus på både det folkelige foreningsarbejde og skydning, lyder:

”De Danske Skytteforeningers formål er ved skydning og andet kulturelt virke, at fremme det folkelige foreningsarbejde.”

(Vedtægter for De Danske Skytteforeninger)

I strategi 2015 understreges, at dette mål skal nås ved, at DDS skal være med til at sikre gode aktivitetstilbud i foreningerne, støtte til faciliteter, tilbyde kurser og uddannelse og generelt hjælpe foreningerne med drift og udvikling. Desuden ser DDS det som et af sine mål at arbejde for, at skydning betragtes som er en anerkendt idræt (DDS, 2012: 5).

Visionen for DDS' Strategi 2015 lyder således:

”I 2015 er skydning kendt som en fleksibel idræt, der gennem skytteforeningerne tiltrækker alle aldersgrupper.”

(DDS, 2012: 6)

DDS' årsmøde 2012 har udpeget fem indsatsområder for at nå denne vision. Områderne, der særligt vil blive arbejdet med, er:

- Synlighed af skydning som idræt
- Foreningsudvikling
- Faciliteter
- Finde og fastholde frivillige
- Nutidige aktiviteter

Situationsanalysen 2010-11: Udfordringer i DDS

I 2010 og 2011 udarbejdede DDS en situationsanalyse, der satte fokus på udvikling, status og udfordringer for organisationens medlemsforeninger, landsdelsforeningerne og for organisationen på landsplan. Situationsanalysen blev til gennem tingmøder i landsdelsforeningerne og gennem en spørgeskemaundersøgelse, der var stilet til formændene i de lokale skytteforeninger²⁵. Foreningerne blev blandt andet bedt om at identificere deres fem største udfordringer, deres ønsker til DDS og deres forventninger til landsdelsforeningerne (se tabel 2). Selv har skytteforeningerne primært fokus på at fastholde medlemmerne i foreningerne og at tiltrække og fastholde frivillige. Fra DDS Landsplan ønsker skytteforeningerne, at der arbejdes idrætspolitisk med både synliggørelse og anerkendelse af skydeidrætten. Desuden ser foreningerne støtte til rekruttering af frivillige og forenkling af den daglige drift som opgaver, der hører hjemme under DDS Landsplan.

²⁵ Spørgeskemaundersøgelsen blev udsendt til samtlige medlemsforeninger i DDS. 215 ud af (de daværende) 770 medlemsforeninger deltog, hvilket svarer til en svarprocent på 28. De tre spørgsmål om udfordringer og forventninger var udformet som lister med hhv. 20, 15 og 16 spørgsmål. Ved hvert spørgsmål var der ligeledes mulighed for at skrive andet til.

Landsdelsforeningerne er meget forskellige i de udfordringer, de selv peger på, at de har. Centrale temaer, der er fælles for de fleste landsdelsforeninger, er synlighed, kommunikation, rekruttering og fastholdelse af frivillige og deltagere i landsdelsforeningernes aktiviteter (for eksempel konkurrencer og kurser). Også uddannelser og nye aktiviteter er vigtige for mange af landsdelsforeningerne, hvilket vil sige, at landsdelsforeningernes egne fokuspunkter matcher godt med foreningernes forventninger til dem.

Tabel 2: Fastholde og rekruttere medlemmer samt idrættens synlighed er blandt skytternes største udfordringer set fra medlemsforeningernes perspektiv

Foreningernes fem største udfordringer	Andel besvarelser i %	Foreningernes fem højeste ønsker til DDS Landsplan	Andel besvarelser i %	Foreningernes fem højeste ønsker til landsdelsforeningerne	Andel besvarelser i %
Fastholde medlemmer	60,9	Synliggørelse af idrætten	49,8	Synliggørelse af idrætten	38,3
Fastholde/øge antal frivillige	40,0	Anerkendelse af idrætten	40,7	Tilbyde kurser/uddannelser	26,3
Synliggørelse af foreningen	23,7	Udvikling af initiativer, der gør det lettere at være frivillig/leder	28,7	Udvikling af initiativer, der gør det lettere at være frivillig/leder	24,9
Renovation af nedslidte skydebaner	23,7	Tilbyde kurser/uddannelser	24,4	Bistå foreningen med at sikre kommunale tilskud	23,4
Forbedret økonomi i foreningen	18,1	Lette administrationen	24,4	Anerkendelse af idrætten	22,5

Medlemsforeningernes syn på egne og DDS' udfordringer og behov (DDS, 2011: 19)

DDS i tal

Medlemsforeningerne i de 15 landsdelsforeninger er typisk mindre foreninger med medlemstal under 100. Gennemsnitligt er der 88 medlemmer i en skytteforening under DDS. Siden 2002 er antallet af medlemsforeninger faldet (se tabel 3). Faldet er blandt andet et resultat af, at DDS har hjulpet med afviklingen af små og inaktive foreninger.

Tabel 3: Der er 129 færre skytteforeninger i DDS i 2011, end der var i 2002

	2001/2002*	2003	2005	2007	2009	2010	2011
Antal foreninger	884	863	846	791	762	765	755

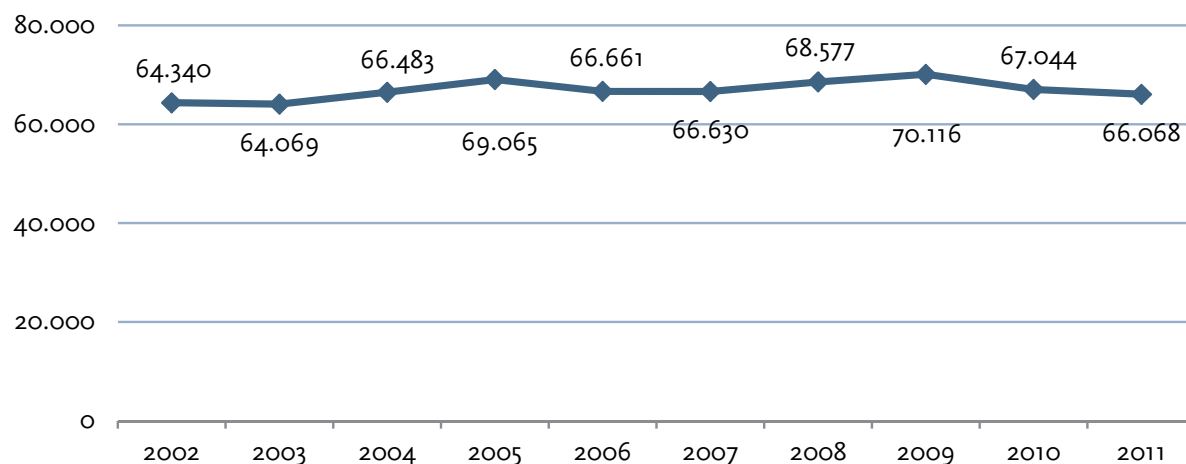
Udviklingen i antallet af medlemsforeninger fra 2002-2011.

Medlemmer

I 2011 havde DDS 66.068 kontingentbetalende medlemmer²⁶ i 755 medlemsforeninger. I modsætning til faldet i antallet af medlemsforeninger er der siden 2002 sket lille en stigning i antallet af kontingentbetalende medlemmer i DDS (se figur 3). De følgende analyser af medlemmer er baseret på DDS' medlemstal fra 2010, hvor der var 765 registrerede foreninger og 67.044 kontingentbetalende medlemmer.

²⁶ Ledere er ikke medregnet blandt de kontingentbetalende medlemmer. I 2011 var der i alt 4.370 ledere i DDS.

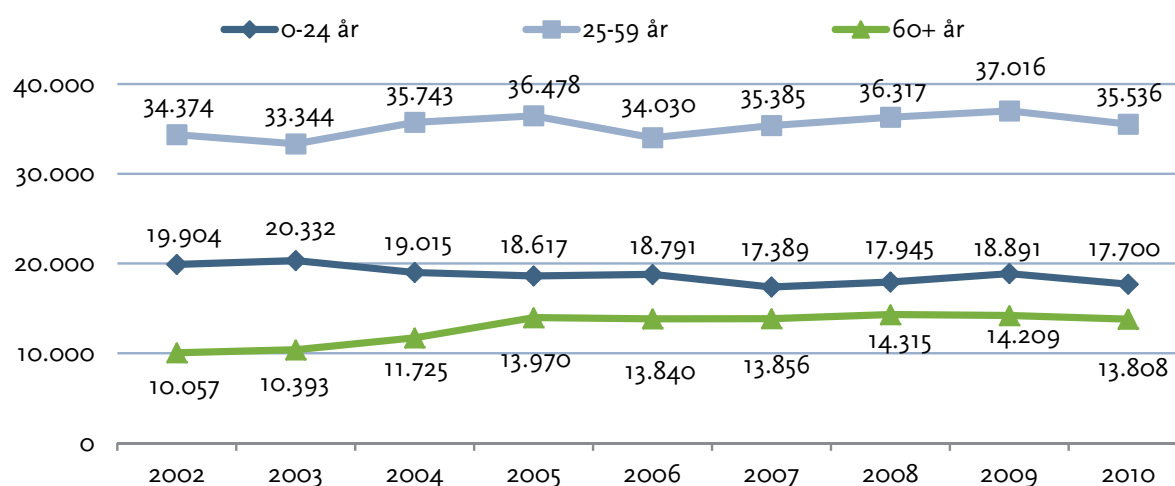
Figur 3: Medlemstallet har siden 2002 været stabilt med en samlet stigning på ca. 3.000 medlemmer

Udviklingen i kontingentbetalende medlemmer fra 2002-2010.

Skytteforeningerne er i stor udstrækning et mandsdomineret univers med blot 15 pct. kvindelige medlemmer. De fleste skytter er imellem 25 og 60 år, og som det ses af figur 4, har medlemstallet i denne gruppe været meget stabilt de seneste ti år. Samme figur viser, at der er et lille fald blandt medlemmer mellem 0-24 år, mens der er medlemstilgang i aldersgruppen over 60 år.

Figur 4: Der er et lille fald i antallet af unge medlemmer i DDS, mens aldersgruppen 60+ stiger

Udviklingen i kontingentbetalende medlemmer fordelt på aldersgrupper.

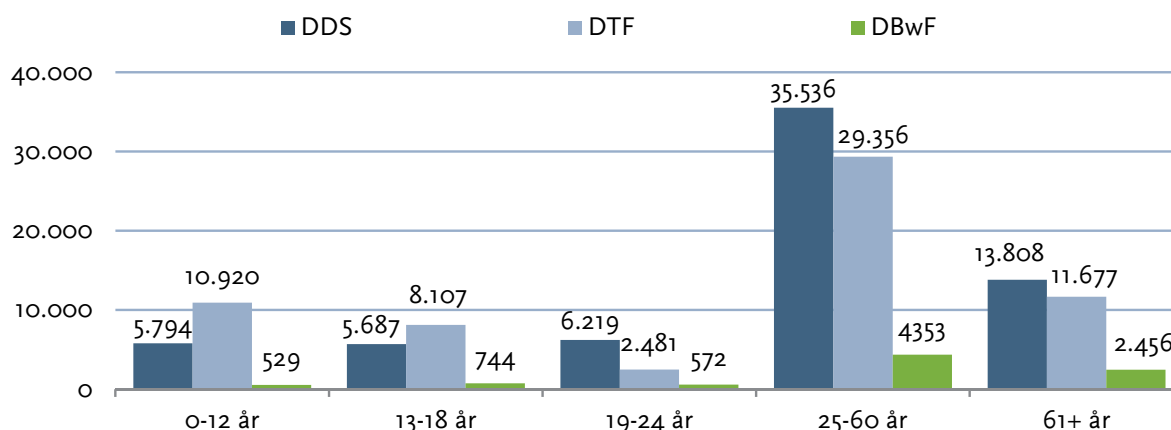
Sammenligner man alderssammensætningen med medlemmerne i Dansk Tennis Forbund (DTF), der har næsten samme størrelse²⁷ som DDS, har DTF lidt bedre fat i de helt unge (se figur 5). Til gengæld ser det ud til, at DDS er bedre til at tilknytte de unge voksne mellem 19 og 24 år til foreningerne. I figur 5 ses ligeledes alderssammensætningen i Danmarks Bowling Forbund (DBwF). Bowling er en langt mindre idræt end skydning og tennis²⁸, men som det vil fremgå af Delanalyse 2,

²⁷ DTF havde 62.541 medlemmer i 2010 mod DDS' 67.044 medlemmer.

²⁸ DBwF havde i 2010 8.654 medlemmer.

er bowling, som skydning, en idræt, der er organiseret i det, man kan kalde aktivitetsforeninger. Aktivitetsforeninger er generelt kendetegnede ved, at det er små foreninger med mange frivillige i forhold til medlemstallet. Medlemmerne har en stærk tilknytning til foreningen, og der er få unge (Laub, 2011: 11). Alderssammensætningen i DDS ligner således mere alderssammensætningen i Danmarks Bowling Forbund end i Dansk Tennis Forbund (DTF), som har bedre fat i børnene.

Figur 5: Selvom skydning er en større idræt end tennis, er der færre børn og unge under 18 år, der dyrker skydning end tennis

Alderssammensætningen i DDS sammenlignet med Dansk Tennis Forbund (DTF) og Danmarks Bowling Forbund (DBwF) i 2010 tal (Kilde: DDS, www.bowlingsport.dk og www.tennis.dk).

Hvor aktive er medlemmerne? – To indikatorer

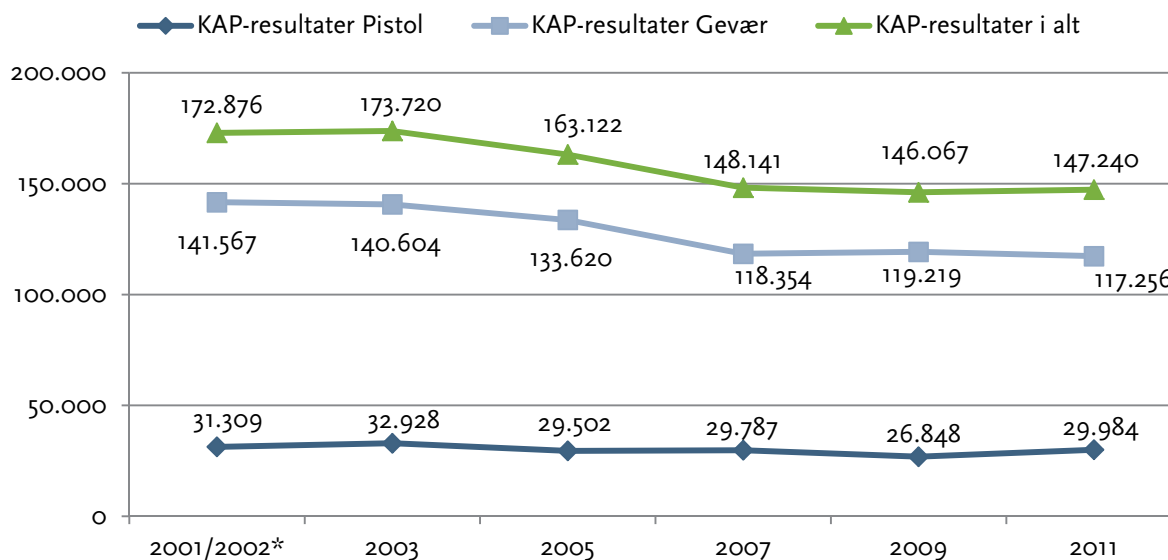
Ud over udviklingen i medlemstal følger DDS også med i, hvor aktive medlemmerne er i DDS regi. To indikatorer, der kan være med til at beskrive udviklingen, er mængden af konkurrenceaktiviteter og det samlede forbrug af ammunition.

Konkurrencer i DDS: KAP-aktiviteter

Ser man på foreningens historiske rødder, er det tydeligt, at traditionen for skyttekonkurrencer i DDS er lang. Det første statstilskud i 1861 var således til præmier for at motivere skytterne til at træne i håndtering af våben og præcisionsskydning. Konkurrenceaktiviteten er stadig et af de parametre, der bruges til at måle omfanget af aktiviteter. DDS giver tilskud til landsdelsforeninger og foreninger efter, hvor mange stævner og konkurrencer, der er registreret som KAP-aktivitet²⁹. KAP står for 'Konkurrence Aktivitets Program' og kan være alle mulige former for konkurrencer. Det er både skyttekonkurrencer, der er arrangeret af landsdelsforeningerne, DDS' DM og medlemsforeningernes egne konkurrencearrangementer.

²⁹ Se også afsnittet om DDS' fordelingsnøgle

Figur 6: Der har siden 2002 været en nedgang i KAP-aktivitet i DDS

Udviklingen i antallet af KAP-resultater, 2002-2011

Som det ses af figur 6, er der sket et fald i konkurrenceaktiviteter over de seneste år trods den generelle medlemstilgang. Dette viser, at aktivitetsniveauet i de officielt registrerede konkurrencer i DDS pr. medlem er faldet. Tallene kan både betyde, at der er færre skytter, der deltager i konkurrencer generelt, at der er færre foreninger, der registrerer deres stævner og konkurrencer som KAP-aktiviteter i DDS, eller at de deltager i andre udbydendes konkurrencer i stedet.

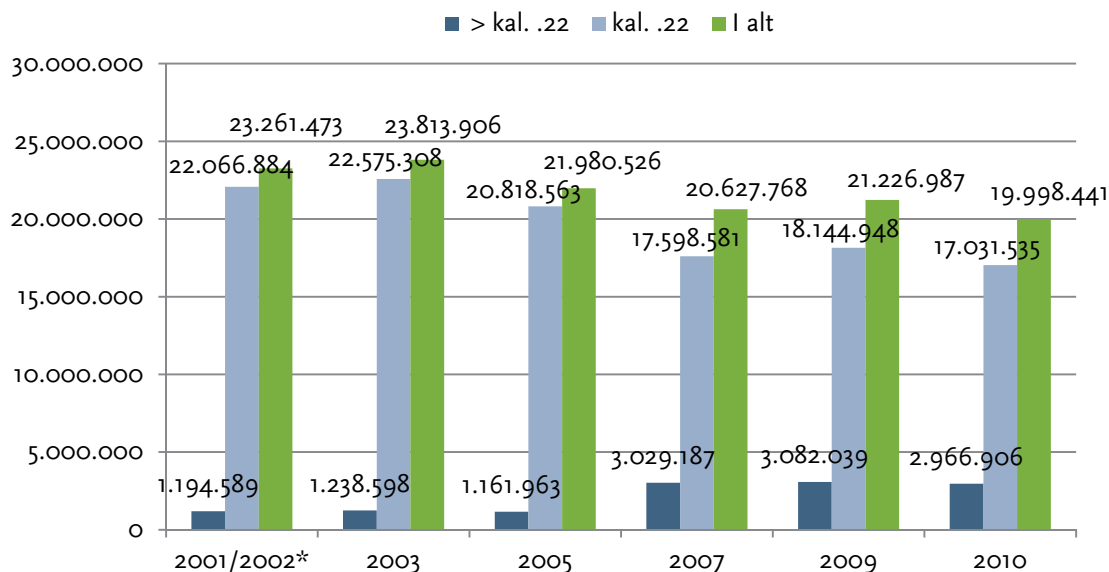
Ammunitionsforbrug

I en breddeidrætsorganisation er de daglige aktiviteter i foreningen også vigtige. DDS registrerer skytteforeningernes samlede ammunitionsforbrug, hvilket kan bruges som en indikator på, hvor mange aktive skytter der er i foreningerne. Ligesom ved KAP-aktiviteterne ser der ud til at være et fald i brugen af ammunition på trods af medlemstilgangen.

Igen må der tages forbehold for tallene, der umiddelbart tyder på, at foreningerne er mindre aktive end tidligere. Det faldende ammunitionsforbrug (se figur 7) er nemlig sket i en periode, hvor luftvåben vinder frem i skytteforeningerne, som det fremgår af figur 8. Luftammunition indgår ikke i den eksisterende opgørelse af ammunitionsforbruget. Luftvåben blev indført i DDS i oktober 1996³⁰, og siden 1999 er der kommet et stigende antal skytter, der vælger at konkurrere med luftvåben. Luftvåben har to umiddelbare fordele for skytterne: luftmagt er billigere end anden ammunition, og man undgår bly i træningslokalerne, hvilket kan være skadeligt i for store mængder.

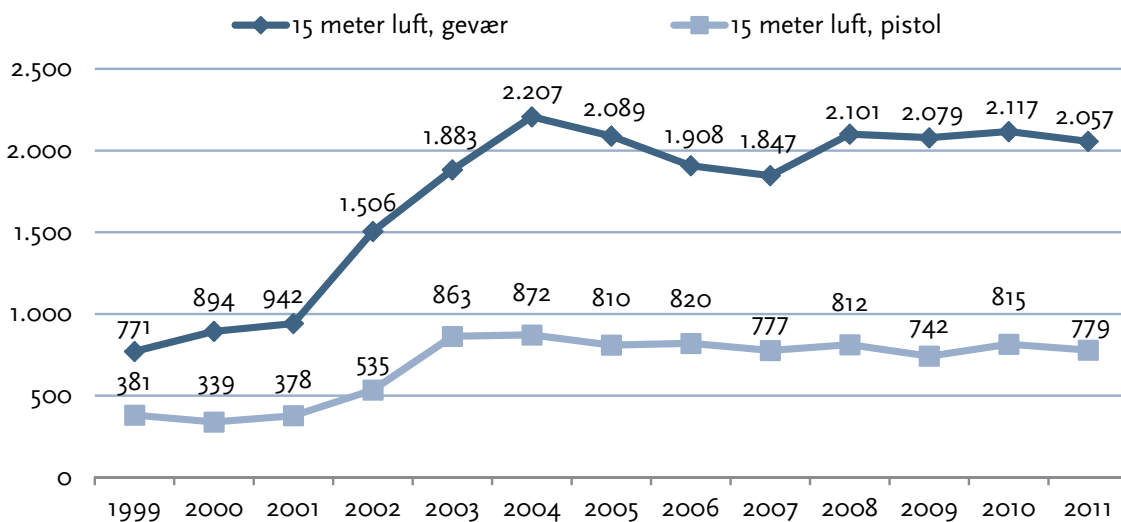
³⁰ Kilde: Projektleder Mette Christiansen

Figur 7: Nedgang i ammunitionsforbrug mellem 2002 og 2010

Udvikling i ammunitionsforbrug 2002-2010

Figur 8: Stigning i brug af luftvåben siden 1999

Udviklingen i antal registrerede KAP-skytter i luftdiscipliner (15 meter med hhv. gevær og pistol) fra 1999–2011.

Opsummerende kan de to indikatorer tyde på faldende aktivitet i medlemsforeningerne, men det vil kræve yderligere undersøgelser, før man kan vurdere, om der rent faktisk er mindre aktivitet, eller om det blot skyldes nye aktivitetstyper i skytteforeningerne.

Discipliner i DDS

Oprindeligt var bestræbelserne i DDS, at våbnene, der blev brugt i skytteforeningerne, skulle være så tæt på de militære våben som muligt³¹. Riffelskydning har derfor i stor udstrækning været kerne-

³¹ Se afsnittet om organisationens historiske tilknytning til militæret.

aktiviteten i organisationens 150-årige levetid. I 1974 blev pistolskydning også en officiel del af DDS' program³², og der er i dag otte forskellige geværdiscipliner og ti pistoldiscipliner (se tabel 4). Derudover dyrkes biatlon, som kombinerer gevær på faldmål med løb³³.

Tabel 4: Oversigt over nuværende skydediscipliner under DDS

Gevær	Pistol
15 m Gevær	15 m Std. pistol
15 m Luftgevær	15 m Luftpistol
50 m Gevær	25 m Std. pistol
200 m Gevær	25 m Finpistol
300 m Gevær (200 m reduceret)	25 m GP32
300 m Nordisk Program	25 m GPA
Geværræn	25 m GR
Geværræn kal. .22	Pistol terræn
Biatlon	Pistol terræn GP32
Luftfaldmål gevær	Pistol terræn GPA
	Pistol terræn GR
	Luftfaldmål pistol

Kilde: DDS. Discipliner i DDS.

Pistolen er således relativt ny i DDS og er en voksende disciplin. Som det ses af nedenstående tabel 5, har der siden 2002 været en stigende aktivitet på området frem til 2009. Særligt for pistolen er, at det er en disciplin, der ser ud til at appellere bredt. Også til de 25-59-årige hvor der er et faldende antal geværskytter, mens flere skyder med pistol.

Ser man på aktiviteterne i de andre aldersgrupper, der skyder de forskellige discipliner, er der blandt skytter over 60 år øget aktivitet i alle discipliner. Blandt medlemmer under 25 år er der en mindre tilbagegang i alle discipliner (DDS, 2011: 7-11).

Tabel 5: pistoldiscipliner er i fremgang mens riffel/geværskydning går lidt tilbage

Enkeltdiscipliner (aktivitetsmedlemmer)	2001/2002*	2003	2005	2007	2009	2010
Pistol 15 meter	13.443	15.165	14.662	15.444	17.001	16.619
25 meter pistol og terræn	12.887	14.479	13.829	14.248	15.500	15.408
200/300 m og terræn	36.282	34.312	36.495	34.789	36.425	33.564
15 m riffel	45.754	45.655	48.982	43.117	43.052	42.685
50 m riffel	37.457	35.233	36.030	33.484	33.227	32.334

Udvikling i fem af DDS' centrale aktiviteter fra 2001-2010³⁴. Tallene angiver, hvor mange af medlemmerne der er indberettet³⁵ på de enkelte discipliner.

³² Beslutningen om at inkludere pistolskydning blev taget på årsmødet 1972, godkendelse fra Justitsministeriet blev opnået i 1973 og i 1974 var det første program for klasseskydning med pistol med i skyttebogen. (Nordby, 2009a)

³³ Se mere om Biatlon under udviklingsprojekter.

³⁴ De nyeste tal der pt. er registreret stammer fra 2010.

Økonomi

DDS finansieres primært gennem tipsmidler (DDS, 2011: 24). Som en del af associeringsaftalen med DGI modtager DDS eksempelvis i 2012 14,7 pct. af det beløb, DGI hvert år modtager af tipsmidlerne. Desuden har DDS en egenindtjening gennem renter af egenkapital og overskud fra Skyttebutikken.

Det er gratis for landsdelsforeningerne at være medlem af DDS³⁵, men for både landsdelsforeninger og foreninger er der brugerbetaling på ydelser som sagsbehandling af våbenpåtegninger og deltagelse i kurser, uddannelser og stævner. Kontingentstørrelse for foreninger for at være medlem af deres landsdelsforening, fastsættes af de enkelte landsdelsforeninger selv.

Udgifter

En stor del af organisationens midler går til renovering, udvidelse eller etablering af faciliteter. Medlemsforeninger kan både søge om tilskud og rentefrie lån til facilitetsformål i DDS. Derudover bruges midlerne til drift af landsdelsforeningerne, konsulentvirksomhed og service til medlemsforeningerne samt aktiviteter for foreningerne. I tabel 6 ses organisationens økonomiske resultat 2002-2011 angivet i 1.000 kr.

Tabel 6: Indtægterne i DDS har de seneste 10 år ligget omkring 40 millioner kr.

		2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Indtægter	Midler fra Danske Spil	37.536	37.492	36.655	34.995	35.589	35.962	36.428	36.305	36.077	36.820
	Andre indtægter	4.929	3.308	4.015	4.419	2.718	3.702	4.187	4.715	3.757	3.893
	Indtægter i alt	42.465	40.800	40.670	39.414	38.307	39.664	40.615	41.020	39.834	40.713
Omkostninger	Skydebatter	11.011	13.518	12.941	12.048	14.375	10.549	10.947	10.362	13.968	13.202
	Andre omkostninger	29.691	28.537	27.788	35.296	29.869	28.929	26.080	24.411	26.038	29.950
	Omkostninger i alt	40.702	42.055	40.729	47.344	44.244	39.478	37.027	34.773	40.006	43.152
Årets resultat		1.763	(1.255)	(59)	(7.930)	(5.937)	186	3.588	6.247	(172)	(2.439)

Økonomisk resultat 2002-2010 angivet i 1.000 kr.

Fordelingsnøgle

Landsdelsforeningernes drift er en af de større udgiftsposter. I 2011 var det samlede landsdelstilskud på 7.870.000 kr. til de 15 landsdelsforeninger. Beløbet udgøres af et grundtilskud til landsdels-

³⁵ I DDS er hver enkelt skytte registreret som enten riffel- eller pistolskytte. Men flere skytter skyder med begge våben og flere discipliner. Aktivitetstallet er et udtryk for, hvor mange skytter, der har mulighed for at skyde de forskellige discipliner i deres foreninger. Altså en kombination af det aktuelle medlemstal og de aktiviteter de har adgang til i deres respektive foreninger.

³⁶ Kilde: projektleder Mette Lund Christiansen.

foreningernes drift (lidt under halvdelen af det samlede tilskud til landsdelsforeningerne) og et tilskud, der varierer i forhold til aktivitetsniveauet i landsdelsforeningerne. Følgende aktiviteter tages i betragtning ved fordeling af midler fra landskontoret til landsdelsforeningerne: KAP-aktiviteter (konkurrenceaktiviteter), antal foreningshold i landsdelsturneringerne, Skoleskydning, Projekt Ung samt ammunitionsforbrug i foreningerne³⁷.

Aktiviteter i organisationen

Som medlemsforening og skytte er der flere forskellige kontaktflader/indgange til DDS. Der er stor forskel på, hvor meget den enkelte forening bruger tilbuddene i DDS. Gennem Skytteforeningernes Våbenregistrering (SKV) er DDS i kontakt med næsten alle medlemsforeningerne mindst en gang om året i forbindelse med kontrol af foreningernes våbenlister. Men der er mange andre indgange til DDS, som foreningerne kan benytte sig af. Indgangene er betjent af både ansatte og et stort antal frivillige.

Som en landsdækkende organisation kan der være risiko for at komme ud af trit med medlemsforeningerne og deres medlemmers ønsker og behov. Organisationens aktiviteter og tilbud er med til at sikre dens relevans for medlemsforeninger og skytter. Ser man på DDS' samlede aktiviteter, virker organisationens berøringsflade stor. Gennem projekter og kurser er der årligt kontakt med ca. 10.000 børn og unge i og uden for skytteforeningerne. Til de 15 landsdelsforeninger er der samlet over 250 frivillige, der er engageret i organisationen, og kontaktfladen gennem hjemmeside og medlemsblad ser ud til at blive brugt af både skytter og foreninger. Også DDS' arbejde med faciliteter og skytternes våbenregistrering (SKV) gør organisationen til en relevant del af skytteforeningernes hverdag.

For at give et overblik over forbindelsen mellem foreningerne og de enkelte skytter på den ene side og DDS på den anden beskrives de enkelte indgange til DDS nærmere nedenfor. SKV og faciliteterne vil i denne forbindelse få en særlig grundig beskrivelse, da det giver et godt indblik i de særlige lovgivningsmæssige forhold, skytteforeninger må forholde sig til.

Landsdelsforeninger

Som tidligere nævnt udgøres DDS Landsplan af 15 landsdelsforeninger, der står for den direkte kontakt til medlemsforeningerne. Landsdelsforeningerne er i høj grad selvstændige enheder, og der er forskel på, hvilke og hvor mange aktiviteter der er i de enkelte landsdelsforeninger. Ligeledes har nogle landsdelsforeninger egne faciliteter i form af skyttecentre som eksempelvis DDS Vestjylland, Fyn og Nordsjælland, mens andre ikke har. Landsdelsforeningerne arbejder sammen på forskellige måder. På forretningsførerniveau mødes landsdelsforeningerne én til to gange om året, mens der er formandsmøder to gange om året.

Aktiviteterne i landsforeningerne er i høj grad båret af de frivilliges indsats. De fleste landsdelsforeninger har en forretningsfører ansat til at håndtere de administrative opgaver i landsdelen. I langt de fleste tilfælde er forretningsføreren deltidsansat. DDS Vestjylland og DDS Fyn er de eneste und-

³⁷ De enkelte aktiviteter bliver beskrevet senere i dokumentet.

tagelse, hvor forretningsføreren er ansat på fuld tid. DDS Fyn har derudover afsat ti timer om ugen til håndtering af økonomien.

Tabel 7: Der er stor forskel på antal lønnede og frivillige timer i de 15 landsdelsforeninger

Landsdelsforening	Ansatte – timer pr. uge	Antal frivillige tilknyttet landsdelsforeningen	Antal aktivitetsmedlemmer i landsdelsforeningerne
DDS Nordjylland	23	34	13.015
DDS Thy-Mors	8	56	2.537
DDS Vestjylland	37	40	9.221
DDS Midt	20	-	11.729
DDS Østjylland	30	56	12.946
DDS Sydvest	21	21	8.566
DDS Sydøstjylland	20	25	9.168
DDS Sønderjylland	18	18	9.429
DDS Fyn	47	28	14.853
DDS Vestsjælland	18,5	14	5.834
DDS Nordsjælland	15	20	13.813
DDS Roskilde	7	20	6.578
DDS Storkøbenhavn	18	14	14.712
DDS Storstrømmen	40	30	7.024
DDS Bornholm	10	4	1.185

Antal ansatte, frivillige og medlemmer ved landsdelsforeningerne³⁸.

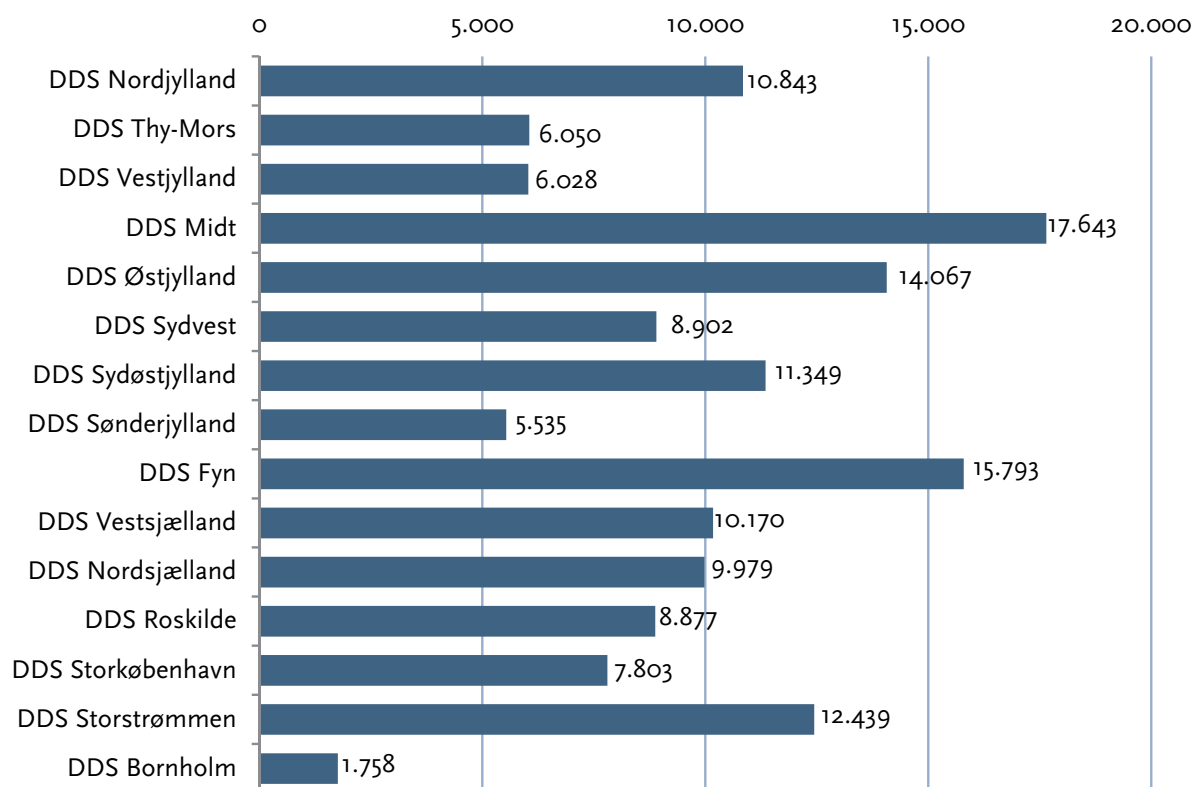
Med en landsdelsforening med fire frivillige tilknyttet (DDS Bornholm) og en med 56 frivillige (DDS Thy-Mors og DDS Østjylland) er spændet af aktive frivillige i landsdelene stort (se tabel 7). I nogle tilfælde afspejler antallet af frivillige landsdelsforeningens størrelse. For eksempel har Bornholms landsdelsforening færrest aktivitetsmedlemmer (1.185) og frivillige knyttet til landsdelsforeningen. Omvendt har eksempelvis DDS Østjylland næsten 13.000 aktivitetsmedlemmer og 56 frivillige tilknyttet landsdelens aktiviteter.

Sammenholder man landsdelsforeningernes størrelse og deres aktivitetsniveau f.eks. i forhold til antal registrerede KAP-resultater³⁹, er der ikke umiddelbart nogen direkte sammenhæng. DDS Storkøbenhavn og DDS Fyn er næsten lige store målt i antallet af aktivitetsmedlemmer, men som det fremgår af figur 9, er antallet af KAP-resultater ret forskelligt, og der er dobbelt så mange KAP-resultater på Fyn sammenlignet med i Storkøbenhavn.

³⁸ Informationerne i tabellen er skaffet ved en rundringning til landsdelsforeningerne og er oplysninger fra enten forretningsfører eller formand i de respektive landsdele.

³⁹ KAP-skydninger opgøres for sidste hele afsluttede vinter-, sommer- og terrænsæson, som er registreret i SOK (Stævne- Organisations- og Klassificering-program). Hver hovedskydning og hver mesterskabsskydning, der registreres i SOK, tæller som et resultat. I SOK registreres udelukkende konkurrenceresultater efter de herom fastlagte regler.

Figur 9: Der er stor forskel på aktivitetsniveauet i de enkelte landsdelsforeninger

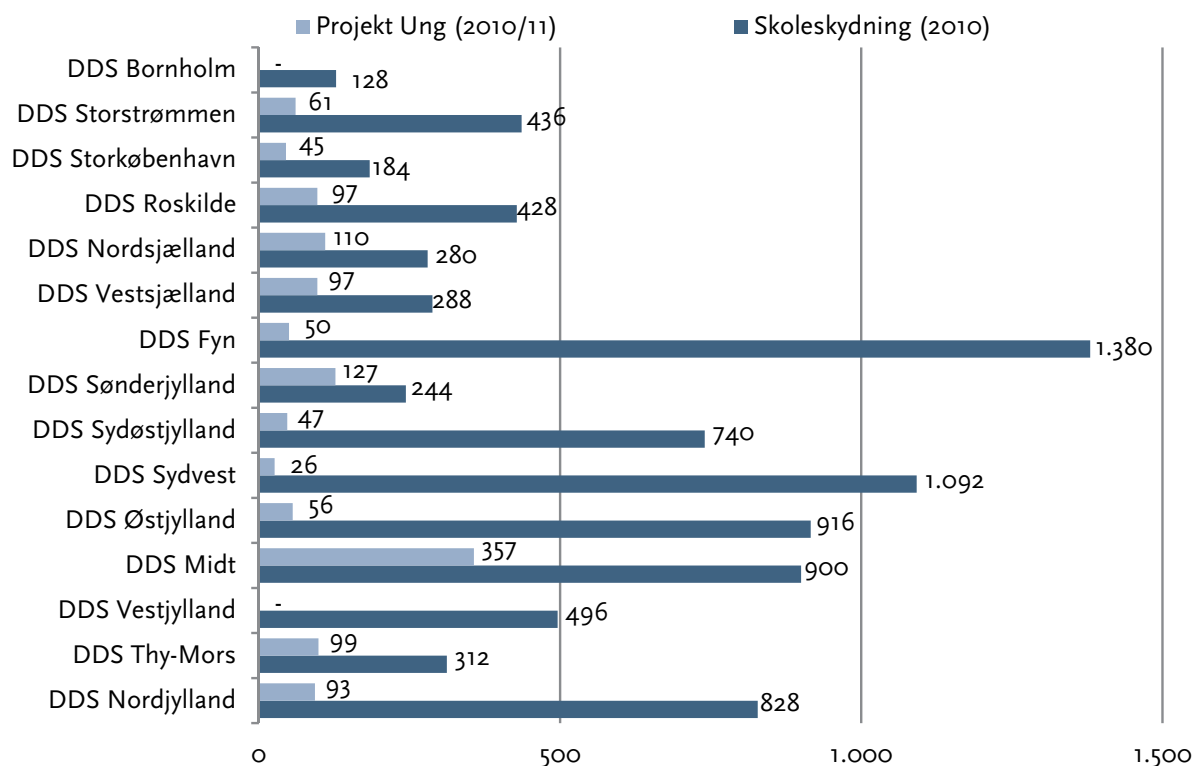
Kilde: DDS. Antal KAP-resultater 2010/11.

Der findes også ret store forskelle landsdelene imellem inden for en række andre aktivitetsområder. F.eks. i forhold til antal deltagere i Skoleskydning⁴⁰ og antal deltagere i Projekt Ung⁴¹, som det fremgår af figur 10 nedenfor.

⁴⁰ Deltagerantallet opgøres som antal skytter (skoleelever), der har skudt et resultat ved den indledende runde i skoleskydning. I enkelte tilfælde kan en elev deltage flere gange, men det sker i ret begrænset omfang.

⁴¹ Deltagerantallet i Projekt Ung er en sammentælling af det faktiske antal deltagere ved hver af de afholdte Projekt Ung-samlinger. Efter hver samling indsender Projekt Ung-lederen et indberetningskema til landdelsforeningen med en opgørelse af antallet af deltagere ved en given samling. En person, som deltager i eksempelvis fem samlinger på et år, vil tælle med fem gange i opgørelsen.

Figur 10: Skoleskydning er mest udbredt i jyske landsdelsforeninger.

Kilde: DDS. Antal deltagere i Skoleskydning og Projekt Ung

Tallene for Skoleskydning viser antallet af deltagere i 2010. Generelt er antallet af deltagere højere i Jylland og på Fyn end på Sjælland. Det samme gør sig overordnede set også gældende for Projekt Ung, om end forskellene er mindre.

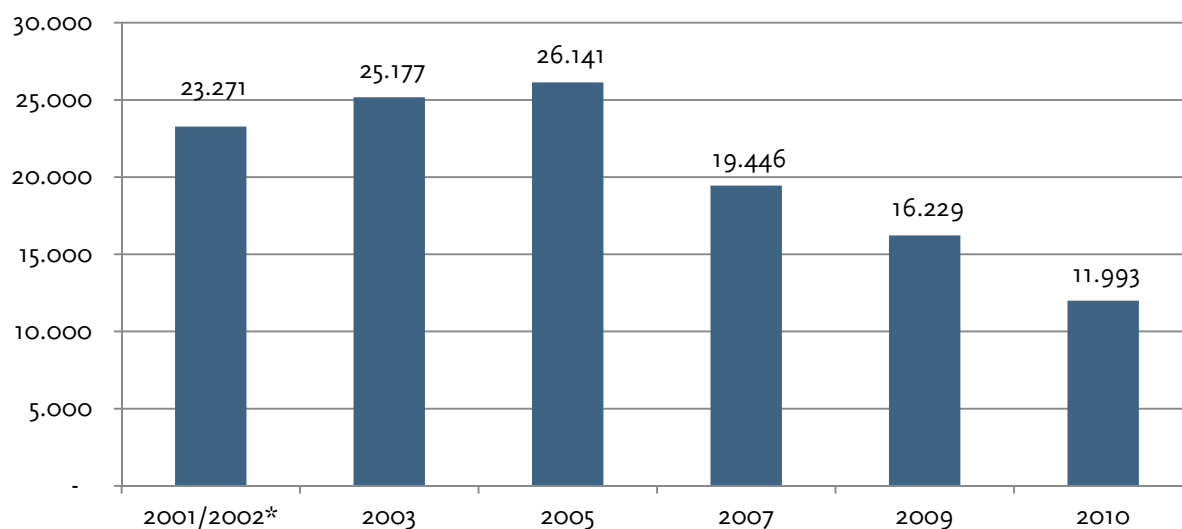
Der eksisterer altså store forskelle landsdelsforeningerne imellem målt på aktivitetsniveau. Det er værd at overveje for DDS centralt og landsdelsforeningerne decentralt, hvilke faktorer som er afgørende for at skabe aktivitet, og herunder også hvilke mål man har med aktivitetsniveauet i de enkelte landsdelsforeninger.

Kurser og uddannelser

Kurser og uddannelser har været en del af DDS' virke gennem en stor del af den 150-årige historie. Ib Nordby beskriver i sit to-bindes historiske værk om DDS, hvordan kursusaktiviteterne og uddannelse i 1970'erne kom særligt i fokus (Nordby, 2009b: 266-269). Især kurser for unge skytter og for instruktører var centrale. Både kurser for juniorskytter, ungskytter, amtsskydeledere, og amtsskydeinstruktører blev etableret, og uddannelsesaktiviteten voksede.

Siden 2005 er der dog sket et markant fald i uddannelses- og kursusaktiviteten i DDS. Som det ses af figur 11 er antallet af kursustimer mere end halveret gennem perioden fra 2005-2010.

Figur 11: Antallet af kursustimer er faldet markant mellem 2005 og 2010

*Kilde: DDS. Antal kursustimer i DDS 2001-2010. *2001/2002 er opgivet som et samlet tal.*

Udviklingen i kursustimer skyldes ifølge udviklingskonsulent Tommy S. Haun flere samvirkende årsager. Ifølge Haun skyldes faldet dels en omprioritering af arbejdet i DDS, dels den generelle medlemsudvikling, og dels at der i dag er et højere vidensniveau i foreningerne end for ti år siden.

Omprioritering af uddannelsesindsatsen skete i 2006, hvor den traditionelle uddannelsesstruktur med uddannelseskonsulent og kursusansvarlige blev nedlagt. Erfaringen var, at mange af de store uddannelser som lands- og amtsinstruktører var prestigefulde, men ikke gav megen vidensdeling eller udvikling i de lokale foreninger. DDS landplan valgte derfor at lukke denne type kurser, hvorefter DDS efter eget udsagn i stedet begyndte en transformation hen mod en mere projektbaseret organisation.

Den generelle medlemsudvikling med en nedgang blandt de 16-24-årige spores også, ifølge Tommy S. Haun, i uddannelsesstatistikken. Blandt de store timetunge kurser er kurserne for ungskytter, der traditionelt ligger i hele påsken og derfor udløser mange timer pr. deltager. DDS kan imidlertid konstatere, at der ikke er den samme efterspørgsel på kurserne som tidligere.

DDS' fokus på projekter har ifølge Haun i stedet for uddannelse af instruktører m.m., desuden haft den effekt, at der er langt større skydeteknisk viden i foreningerne. Der er et bredere udsnit af skytter, der er godt uddannet, og mange trænings- og uddannelsesaktiviteter er dermed flyttet ud på foreningsniveau. Som Tommy S. Haun ser det, har blandt andet 'Projekt Ung' været med til at skubbe i denne retning. Her har mange skytter fået en grundig faglig uddannelse i skydetræning og våben. Disse projektdeltagere er nu blevet voksne og er ofte dem, der står for undervisningen ude i foreningerne i dag. Denne aktivitet registreres dog ikke på landsplan⁴², hvilket kan medvirke til at forklare et fald i kursusaktiviteterne.

⁴² En af de omstændigheder, der peger på et bedre trænings- og vidensniveau i foreningerne, er ifølge udviklingschef Tommy S. Haun, at skytterne simpelthen skyder bedre. Konkurrenceniveauet i foreningerne er blevet højere over de seneste år.

Foreningsudvikling

I 2008 besluttede DDS at nedsætte en arbejdsgruppe, der skulle sætte fokus på foreningsudvikling. Gruppens arbejde resulterede i ansættelsen af tre foreningskonsulenter på landsplan og en handlingsplan for en toårig indsats. Indsatsen blev så stor en succes, at foreningskonsulenterne nu er en fast del af driften i DDS. De tre konsulenter dækker hver deres geografiske område og støtter lokalforeningerne på de områder, foreningerne hver især efterspørger. Det kan være alt fra forenings- og lederudvikling, iværksættelse af nye aktiviteter, uddannelse af instruktører, bedre og mere målrettet træning til vejledning om faciliteter og miljø, ungdomsarbejde eller mægling i forbindelse med personstridigheder. Foreningskonsulenterne arbejder hver især med ca. 40 foreninger om året.

Skyttebutikken

Som en service til foreningerne begyndte DDS omkring 1980 at sælge ammunition (Madsen, 2011: 25). Det var en måde at sikre billig ammunition til medlemmerne.

Da man i 1990'erne introducerede nye godkendte rifler i DDS⁴³, importerede organisationen dem og solgte dem til skytterne. Salget blev sammen med ammunitionssalget placeret i Vingsted. Efterhånden kom der flere og flere varer til, og i 1994 blev butikkens nuværende navn 'Skyttebutikken' for første gang nævnt i 'Skytten' (Madsen, 2011: 29). Skyttebutikken blev officielt grundlagt i sin nuværende form i 2005 (www.skyttebutikken.dk).

Skyttebutikken er i dag en velevikeret specialbutik, der trækker kunder og skytter til fra hele landet. I 2011 havde butikken en omsætning på 20.720.000 kr. og et overskud på 665.000 kr.⁴⁴.

Projekter – Skoleskydning og Projekt Ung

Skoleskydning startede i 1994 som pilotprojekt i DDS, og Dansk Skoleidræt har været med i skoleskydningen som samarbejdspartner siden 1997. Målet var dels at trække flere unge medlemmer til skytteforeningerne og dels at skabe et godt PR-fremstød (Madsen, 2011: 185).

Mediemæssigt har skoleskydningen været en stor succes med mange lokale nyheder til følge. Erling Madsen fremhæver i bind 3 af 'De danske skytteforeninger gennem 150 år – Under konstant forandring' også den landsdækkende interesse i de første år (Madsen, 2011: 198). I 2011 var skoleskydningen stadig en god historie i medierne og 145 artikler ud af 2.066 (7 pct.) om skytteforeninger handlede det år om skoleskydning⁴⁵.

Madsen fremhæver ligeledes, at det også var en succes i forhold til at få nye medlemmer. I hvert fald efter den første landsdækkende skoleskydning i 1995, hvor 59 ud af 103 deltagende foreninger havde fået nye medlemmer lige efter turneringen (Madsen, 2011: 195).

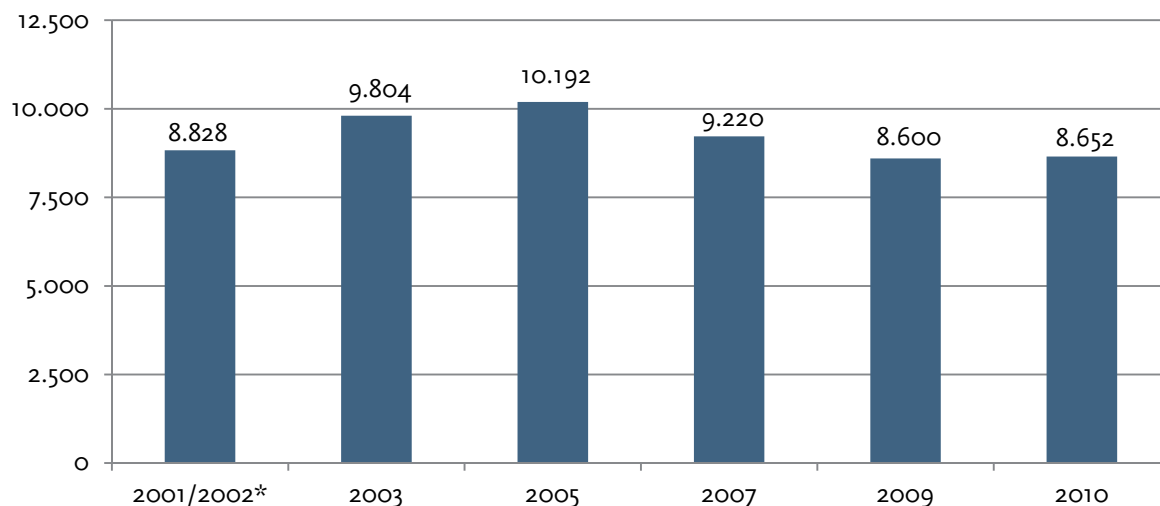
⁴³ Anschützgeværer og Sauere.

⁴⁴ Oplysningerne er hentet hos DDS' regnskabsafdeling.

⁴⁵ Se senere for en kortlægning af omtalen af skytteforeninger i de danske medier i 2011.

Selvom der har været både intern kritik af prioriteringen af skoleskydning i DDS og ekstern opmærksomhed på, om det er godt, at så mange børn prøver at bruge våben, er skoleskydning et tilbud, der når ud til næsten en femtedel af alle landets 5. klasser hvert år, og de seneste tal viser, at der deltog 8.652 5. klasses skolebørn i 2010. Der har imidlertid været et fald i deltagere fra 2005 til 2010, hvilket fremgår af nedenstående figur 12.

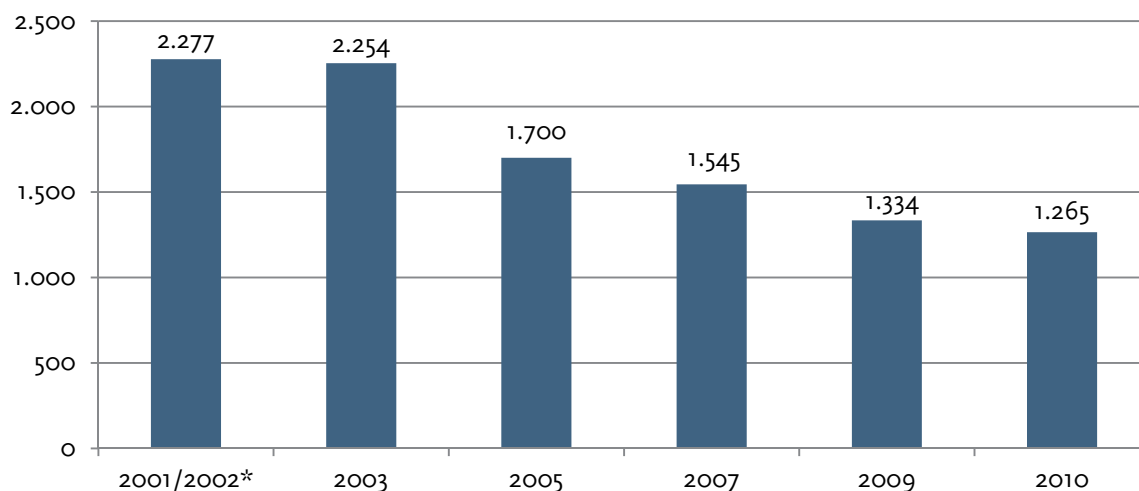
Figur 12: Efter en vækstperiode fra 2002 til 2005 har deltagelsen skoleskydning været faldende frem til 2009

Antal deltagere i skoleskydning fra 2001 til 2010.

Desuden skal nævnes 'Projekt Ung', som er et netværk for unge skytter (15-21-årige), der ønsker at sætte særligt fokus på skydningen. Målet er at give de unge skytter en idrætsfaglig ballast og samtidigt give dem mulighed for at møde andre skytter på deres egen alder⁴⁶. Projektet er styret af landsdelsforeningerne, og netværket er primært lokalt baseret.

Figur 13: Deltagelsen i Projekt Ung er faldet støt siden 2002

Deltagere i Projekt Ung 2001/2002–2010.

⁴⁶ Kilde: <http://www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1896>

Der er imidlertid stor forskel på 'Projekt Ung'-arbejdet fra landsdelsforening til landsdelsforening. To landsdelsforeninger (DDS Vestjylland og DDS Bornholm) har slet ikke aktiviteter i projektet (2010-11). De fleste deltagende landsdelsforeninger har haft mellem 50 og 100 unge til aktiviteter (se tidligere definition – ikke unikke unge, men antal deltagere samlet set til forskellige arrangementer), mens DDS Midt skiller sig ud med over 350 unge til aktiviteter i 2010-11. I alt 1.265 deltog i Projekt Ungs arrangementer samlet set i sæsonen 2010-11. Også deltagelsen i Projekt Ung er faldende på landsplan med en nedgang på ca. 500 deltagere siden 2005, hvilket ses af ovenstående figur 13.

Udviklingsprojekter i DDS

Ud over de nævnte projekter i foregående afsnit har DDS desuden to udviklingsprojekter, der skal fremhæves her. Begge projekter skal på hver sin måde være med til at sikre visionen frem mod år 2015.

Biatlon Udviklingen af sommerbiatlon i DDS har til formål at gøre skydning mere spændende for nye målgrupper. Disciplinen kombinerer den seervenlige faldmålsskydning⁴⁷ med løb. Distancerne varierer efter lokale forhold, men som udgangspunkt løbes den klassiske distance med 5 x 1,5 km med 4 skydninger suppleret af 70 m strafunder for hver misser.

Der kan være konkurrencer med veje/stier, hvor man tilpasser efter forholdene, og så kan distancerne gå ned til 1 km pr. omgang. I sprint løbes der eks. 3 x 1–1,5 km og det samme i stafet og med to indlagte skydninger.

DDS havde flere tanker bag initiativet:

- Biatlon kan appellere til de mange danskere, der godt kan lide at løbe.
- I biatlon kombineres den koncentrationskrævende skydning med fysisk aktivitet, og sundhedsdimensionen inddrages dermed meget konkret for de aktive.
- Biatlon kan være en ekstra udfordring for de unge, der efterlyser mere 'action' i sporten og kan dermed medvirke til fastholdelse i foreningslivet.
- Biatlon appellerer til de 16-40-årige, som skytteforeningerne ønsker at fastholde og tiltrække

Projektet har været i gang et par år, og der er pt. ti foreninger, der udbyder aktiviteten. Enkelte foreninger er oprettet som deciderede biatlonklubber, mens der i flertallet er tale om, at etablerede skytteforeninger har taget disciplinen til sig.

På landsplan i DDS afsættes der ikke længere særskilte midler til projektet, men det drives af en frivillig arbejdsgruppe, som er underlagt kortdistanceudvalget. Derfra kommer også økonomien til videreudvikling af aktiviteten.

⁴⁷ Faldmålsskydning er det system, som ses ved skiskydning. Der er fem sorte mål, der skal rammes. Rammer skytten plet, er det nemt at se, da målet dækkes af en hvid skive.

ADHD-projektet

Projektet med at integrere ADHD-børn i skytteforeningernes hverdag har en noget anden karakter end biatlonprojektet, der har konkret fokus på udvikling af en helt ny aktivitet. I dette projekt er der snarere fokus på at styrke og synliggøre indsatsen på et område, hvor mange foreninger allerede i dag yder en stor indsats. Der er således snarere tale om, at foreninger skaber nye samarbejds- og henvisningsstrukturer.

ADHD-projektet skal:

- Støtte de foreninger, der har opmærksomhedsforstyrrede børn som medlemmer.
- Skabe netværk mellem foreninger, kommuner og specialskoler.
- Skabe tydelighed omkring skydeidrættens koncentrationsfremmende effekter.
- Skabe synlighed om skydning som en idræt, der er særligt velegnet til denne særlige målgruppe.

Som en forløber for projektet har DDS arbejdet sammen med ADHD-foreningen om en række foredrag om målgruppen. Foredragene var meget efterspurgt og gennem de sidste halvandet år har over 200 deltaget i dem.

DDS Landsplan ansatte i marts 2012 en projektleder, der skal udvikle ADHD-projektets samarbejdsdel med kommunerne og andre interessenter.

Frivillige faggrupper

Skytteforeningerne i DDS har også mulighed for at trække på frivillige, der har specialiseret sig som våbenkonsulenter, terrænskydeledere eller landsinstruktører. Der er i alt ca. 160 frivillige, der står til rådighed til de tre opgaver.

De ca. 100 våbenkonsulenter på landsplan giver råd og vejledning om alt vedrørende våben, både vedligehold, ammunition og opbevaring.

De ca. 30 terrænskydeledere kan bookes af skytteforeninger, der ikke selv har medlemmer, der er uddannet til at lede terrænskydninger. Landsinstruktørerne tilbyder primært skydeteknisk uddannelses- og kursusvirksomhed til de medlemsforeninger, der efterspørger det.

Kommunikation

Kommunikationsafdelingen i DDS har i dag forskellige opgaver med fremstilling af information til foreningerne og udvikling af materialer, der kan bruges af foreningerne. Desuden drives hjemmesiden www.skytten.dk, der udsender månedlige nyhedsbreve, og bladet 'Skytten' udkommer fire gange om året.

Nyhedsbrevet er primært målrettet foreningsformænd og andre med tillidsposter i foreningerne. Der er pt. 637 foreninger, der modtager det, samt 95 abonnenter, der er tilknyttet udvalg og administration både centralt og i landsdelsforeningerne.

Bladet Skytten var skytternes blad, allerede før DDS blev en selvstændig organisation ved dannelsen af DGI i 1992. I 1986 blev bladet udgivet for første gang i protest over, at der var for få skytterresultater i DDSG&I's blad 'Dansk Idræt' (Madsen, 2011: 298). Skytten fortsatte således blot som DDS' blad efter 1992.

I dag kan bladet Skytten læses online, men har derudover ca. 7.000 abonnenter. Mange abonnenter modtager bladet gratis, da både foreningsformænd og skytter, der har skudt mere end 5 KAP-resultater i løbet af det seneste år, får det tilsendt⁴⁸.

Hjemmesiden www.skytten.dk blev etableret i 1999 (Madsen, 2011) og har i 2012 ca. 1.500 besøgende om dagen⁴⁹.

Faciliteter

Skydning kræver både plads og sikkerhed. Det har siden DDS' start betydet, at udgifter til faciliteter har været et særligt opmærksomhedspunkt. I den første tid var det derfor ofte godsejere og andre velyndere, der frit stillede jord til rådighed for banerne, eller foreningerne fik lov at bruge militære skydebaner.

Ud over høje omkostninger har andre faktorer spillet ind på udviklingen af skydebaner. I forbindelse med indførelsen af kortdistanceskydning i 1920'erne fremhæves problemer med at få etableret langdistancebaner i byområderne som et argument for at gøre skydning på kortere distancer til officielle discipliner:

"[...] Denne gang blev forslaget forelagt af formanden for skydeudvalget, Moltke-Leth, der ved fremlæggelsen bl.a. sagde, at efterhånden som udstykningerne omkring byerne gør det vanskeligt at skaffe skydebaner, var der grund til at tænke på kortdistanceskydningen..."

(Nordby, 2009a: 301)

De udendørs skydebaner blev således trængt af efterspørgslen på bynære områder til boligbebyggelse. De nye boligkvarterer betød, at støjen fra udendørs baner blev et debattemne. Nordby understreger, at det er svært at vurdere, hvor meget politik og debat der har været omkring anlæggene gennem tiden (Nordby, 2009b), men debat har der været, og i forbindelse med etableringen af de mange indendørs skydebaneanlæg, der kom til i 1960'erne, blev også fokus på indeklima en myndighedssag.

Senere kom miljøet og forurening af jorden fra ammunition på den politiske dagsorden i forhold til skydeaktiviteter og skydeanlæg. I 1973 blev der i Danmark oprettet et Miljøministerium, og skytteforeningerne skulle herefter indhente miljøtilladelser for at kunne etablere udendørs skydebaner (Madsen, 2011).

⁴⁸ Kilde: Journalist Helle Veel

⁴⁹ Kilde: IT og Web-ansvarlig i DDS Georg Christensen

Plads, støj og sikkerhedsspørgsmål i forbindelse med skydebaner har således bevirket, at nybygning og vedligehold af faciliteter er et krævende område for mange skytteforeninger. Følgende afsnit beskriver kort DDS Landplans arbejde med faciliteter samt opridser rammerne for området.

DDS og facilitetsområdet

I Strategi 2015 er faciliteter et indsatsområde for DDS, og de udfordringer, der særligt fremhæves i situationsanalysen, er:

- Ventilation og rengøringsvenlige overflader på 15 m skydebaner for at forhindre blyforurening.
- Våbenopbevaring, hvor både foreninger og politi har fokus på sikringen af foreningernes våben.
- Elektronisk markering på alle typer af baner.
- Indretning af især 15 m skydebaner i forbindelse med både eksisterende haller og nye halbyggerier.

(DDS, 2011: 21-22)

Der er ifølge nedenstående opgørelse i tabel 8 pt. 948 skydebaner i DDS' medlemsforeninger. Der kan være flere forskellige slags baner på et anlæg. Ifølge teknisk rådgiver i DDS, Leif Bay, dækker faciliteterne i udgangspunktet de behov, der er i skytteforeningerne i dag. Det er derfor ikke så ofte, at der anlægges nye baner. Hovedfokus er i stedet på reovering, modernisering og indimellem udvidelse af eksisterende skydebaner.

Tabel 8: De fleste foreninger har adgang til 15 meter faciliteter

Banetype	Antal baner i Danmark
15 meter baner	455
25 meter baner	126
50 meter baner	231
200 meter baner	121
300 meter baner	15
I alt	948

Faciliteter, der er registreret i DDS' skydebanedatabase (DDS, 2011: 21)⁵⁰.

DDS yder teknisk rådgivning til skytteforeningerne på facilitetsområdet, ligesom en stor del af organisationens midler går til tilskud og rentefri lån. I forbindelse med tildeling af tilskud går DDS ind i en tæt dialog med den aktuelle forening og øvrige interessenter i lokalområdet.

Desuden bruger DDS en del midler på forskning i skyderelaterede målinger og forsøg. DDS har således et samarbejde med Teknologisk Institut, hvor der for eksempel i 2012 udføres forsøg med forskellige ammunitionskalibre og behovet for ventilation/udsugning i forhold til kaliberstørrelse.

For at styrke indsatsen på facilitetsområdet yderligere, ansatte DDS 1. maj 2012 en ekstra teknisk rådgiver⁵¹. Et af målene med denne ansættelse er en kortlægning af alle 15 meterbaner i DDS-

⁵⁰ Se også samlet oversigt på: <http://www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1151>

foreningerne. Målet er, at alle skydebaner i DDS får besøg og vurderes af DDS selv. Der vil blive kigget på både ventilation, rengøringsvenlige overflader og hygiejne generelt. Desuden vil både selve banerne og klublokalerne blive vurderet.

Kortlægningen skal erstatte den nuværende selvrapporterede skydebanedatabase og kommer i stedet til at indeholde en ekstern vurdering af de forskellige baner.

Ud over at skabe et realistisk overblik over skydebanernes stand er formålet med indsatsen at skabe en god dialog med foreningerne på facilitetsområdet. Denne dialog skal sikre, at faciliteterne i fremtiden i højere grad lever op til de kriterier, DDS vurderer som vigtige for en god skydebane. Selvom skytteforeningerne i forskellige undersøgelser virker tilfredse med deres faciliteter, vurderer DDS, at op mod 50 pct. af banerne trænger til renovering eller fornyelser for at leve op til organisationens anbefalinger.

Myndigheder og retningslinjer

Ved anlæg, vedligehold og udvikling af skydebaner er der flere bekendtgørelser og offentlige instanser, der spiller ind på processen.

Justitsministeriets skydeinspektør er højeste myndighed i forhold til indretning, anlæggelse og anvendelse af skydebaner. Det er Justitsministeriets bekendtgørelse, der sætter rammerne for, hvordan skydebaner skal opbygges (Justitsministeriet 2000). Her tages særligt hensyn til de sikkerhedsmæssige aspekter.

Det lokale politi godkender skydebanerne før de tages i brug, ligesom det minimum hvert tredje år inspicerer og godkender banerne – i nogle tilfælde årligt. Selve ibrugtagningen af en skydebane skal den relevante kommune give godkendelse til (Justitsministeriet, 2004). Også Miljøministeriet har indflydelse på skydebaners brug. Udendørsbaner tildeles af kommunerne skydetimer i forhold til Miljøministeriets retningslinjer om støjberegninger.

Ud over de eksterne instanser, der har betydning for arbejdet med skydebanefaciliteter, sætter DDS selv nogle krav til de baner, den giver tilskud til. Et eksempel er hygiejne, hvor DDS stiller krav, der svarer til Arbejdstilsynets retningslinjer. Da skytteforeningers frivillige arbejde ikke kontrolleres af Arbejdstilsynet, er der ikke nogle lovmæssige krav til en forening om indeklimaets kvalitet. Det er dog et centralt punkt for DDS at sikre, at skydebanerne ikke er sundhedsskadelige, og de har i deres egne vejledninger og klare anbefalinger/krav til rengøringsvenlige overflader, rengøringshyppigheden samt ventilationsmuligheder⁵².

Faciliteterne og kommunerne

Ud over det store antal baner, der skal renoveres, kan det være en udfordring for skytteforeningerne at vedligeholde banerne. Det kan være omkostningstungt både rent økonomisk og i frivillige ressourcer. Teknisk rådgiver Leif Bay understreger dog, at en af de største udfordringer, der kan være

⁵¹ Tidligere næstformand Leif Bay er tiltrådt stillingen. Følgende afsnit bygger på interview med ham.

⁵² Se for eksempel 'Bogen om 15 m skydebaner'. <http://www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1233>.

problematisk for skytteforeningerne, er, at kommune og forvaltninger kan være modvillige i forhold til at yde tilskud til skydebaner. Det kan både skyldes en generel modvilje mod skydebaner, at det vurderes, at foreningerne er for små til at oppebære egne faciliteter, eller at myndighederne i forbindelse med renovering og udvikling antager, at skytteforeningerne bare kan modtage pengene fra DDS.

Kommunernes modvilje mod at bruge penge på skytteforeningerne blev også fremhævet på et fokusgruppeinterview med ledere fra skytteforeninger. Her blev eksemplet med støtte til handicapadgang til faciliteterne fremhævet. Der er ofte brug for særlige tiltag for, at kørestolsbrugere og gangbesværede kan opnå adgang til skydebanerne, da mange er placeret i kældre. Nogle kommuner kan være svære at samarbejde med i forhold til faciliteter, mens andre kommuner er gode samarbejdspartnere. Et af målene i strategi 2015 er dog stadig at få kommunerne til at være mere aktive bidragsydere:

”I årene 2013-2015 giver kommunerne støtte i minimum 50 % af alle skydebaneprojekter, og i minimum 75 % af alle skydebaneprojekter på over 1 mio. kr.”

(DDS, 2011: 9)

Våbenregistrering⁵³

Som beskrevet i afsnittet om DDS' historiske rødder, har skytteforeningernes eksistens, råderum og funktion været tæt forbundet med staten. En af grundene hertil har været retten til at bruge våben. Ud over det tætte politiske bånd har skytternes våben bundet foreningerne op på den lovgivning, der er gældende for al våbenbrug i Danmark. Det giver skytteforeningerne helt særlige vilkår at agere under i forhold til det almindelige danske foreningsliv.

Igennem tiderne har det betydet, at der har været lovmæssige stramninger, der var stilet mod at regulere andre målgrupper end skytteforeningsmedlemmer, der også har gjort det sværere for foreningernes daglige drift. Riffelloven af 5. maj 1885 er det første eksempel på en lovgivning, der regulerede og strammede retningslinjerne for skytteforeninger, da den daværende Estrup-regering indførte en riffellov, der skulle begrænse riffelforeningernes adgang til våben⁵⁴:

”Foreløbig lov angående forholdsregler for at hindre misbrug af den uindskrænkede adgang til at anskaffe våben og øve sig i disses brug.”

(Nordby, 2009a: 160)

Med riffelloven blev det indført, at man skulle have tilladelse fra told og politi til at indføre våben fra udlandet, og loven gjorde det forbudt at købe våben og træne skydning uden tilladelse fra relevant amtmand⁵⁵.

⁵³ Primær kilde til dette afsnit er Alice Bjerregaard fra DDS' våbenregistrering i Vingsted.

⁵⁴ Riffelforeningerne var mere anarkistisk inspirerede 'militser' eller foreninger, der arbejdede på at skaffe adgang til våben. Regeringens frygt var, at de ikke kun ville bruge disse våben mod en ydre fjende, men også i sidste ende kunne blive en trussel for den danske stabilitet (Nordby, 2009a:158-160).

⁵⁵ I København skulle tilladelsen gives af politidirektøren.

Ledelsen i DDS fik imidlertid en generel tilladelse fra Justitsministeriet, så skytteforeningerne kunne købe våben gennem centralkomiteen, og de daværende amtskredse kunne give foreningerne tilladelse til at øve skydning.

På mange måder er det et mønster, der stadig er gældende. Der er en generel lovgivning, der gælder for alle borgere, men samtidig er der på forskellige måder taget hensyn til skytteforeningernes særlige behov, så der er et samspil mellem myndighederne, foreningerne og organisationerne DDS, Dansk Skytte Union (DSkyU) og Firmaidrætten. Dette samarbejde har resulteret i en unik ordning: Skytternes Våbenregistrering (SKV), hvor DDS og DSkyU spiller en central rolle i forbindelse med køb, besiddelse og registrering af skydevåben.

Skytteforeningernes Våbenregistrering (SKV)

Før etableringen af SKV skete al sagsbehandling af våbentilladelser ved politiet. Da politiet i slutningen af 1980'erne ønskede at indføre et gebyr på 840 kr. for den første våbentilladelse og 420 kr.⁵⁶ for de efterfølgende godkendelser, gik DDS og DSkyU ind i et samarbejde om at få lov til selv at tilbyde denne ydelse til deres medlemsforeninger, da de mente, at det kunne gøres meget billigere. De to organisationer havde siden starten af 1970'erne arbejdet tæt sammen med Justitsministeriet omkring våbenlovgivningen (DSkyU, 1988: 27). Et samarbejde der sikrede, at der i lovgivningen blev taget højde for skytternes foreningsliv i Danmark. Det tætte samarbejde og forhandlingerne resulterede i, at SKV i 1988 blev en realitet. Dermed blev det muligt at tilbyde medlemsforeninger og skytter både sagsbehandling og rådgivning om våbenindkøb og lovgivningsrelaterede godkendelser⁵⁷. I bilag 2 er en gennemgang af sagsbehandlingen i SKV. Her skal blot fremhæves nogle af elementerne, der giver skytteforeningerne særlige vilkår i forhold til det almindelige danske foreningsliv.

Lovgivningen og sagsgangene i SKV betyder at:

- Foreninger eller et medlem af en skytteforening under DDS, DSkyU eller Firmaidrætten kan få en våbenpåtegning⁵⁸ gennem SKV i stedet for hos politiet.
- Når et foreningsmedlem søger om våbenpåtegning gennem SKV, skal formanden for hans/hendes skytteforening skrive under på ansøgningen og stå inde for medlemmet.
- Formanden er ansvarlig for at kontrollere skyttens våben én gang om året.
- Ved medlemmer, der ejer en pistol, står formanden inde for, at skytten er aktiv (dvs. at skyde med våben mindst fire gange om året).
- Formanden er ansvarlig for, at skyttens våbenpåtegning fornyes hvert 5. år
- Skytteforeningers bestyrelse skal godkendes af politiet. Alle ændringer i sammensætningen kræver ny godkendelse.
- Det kræver særlig godkendelse fra politiet at have adgang til forenings ammunition og våbenboks.
- Det kræver særlig tilladelse at transportere våben (til stævner, til og fra bolig m.m.).

⁵⁶ Priserne har ikke været ændret siden indførelsen af gebyret i 1991. Kilde: Våbenkontoret Østjyllands Politi.

⁵⁷ I 1990 kom Firmaidrætten også ind under ordningen, og Firmaidrætten har siden betalt DDS for at udføre den praktiske del af arbejdet med våbenregistreringen.

⁵⁸ Hos politiet får man en våbentilladelse, mens tilladelsen, der opnås gennem SKV, kaldes en våbenpåtegning.

SKV: Betydningen for den daglige drift af skytteforeninger

– Gør erfaring foreningslivet lettere?

Våbenlovgivningen og våbenregistreringen skaber således nogle helt særlige vilkår for skytteforeningerne i Danmark. Ser vi på tallene fra frivillighedsundersøgelsen (Laub, 2011), er det meget iøjnefaldende, at formænd og kasserer fra skytteforeninger er de frivillige ledere, der i sammenligning med andre foreningsledere har siddet på deres respektive poster i længst tid. Sammenlignet med andre idrætsforeninger ser skytteforeningerne ikke ud til at have særlige problemer med at skaffe frivillige (se Delanalyse 2), men ligger tværtimod under landsgennemsnittet i deres vurdering af, hvor svært det er at skaffe frivillige. Frivillighedsgraden i DDS er høj med ca. en frivillig for hver syv medlemmer.

Det tyder således på, at skytteformændenes og kasserernes store erfaring ikke skyldes særlige problemer i forhold til rekruttering af frivillige. De mange års erfaring kan både tyde på en stor loyalitet i forhold til foreningslivet, men det kan også pege på, at de mange regler omkring bestyrelsernes arbejde og den daglige drift af foreningen med forskellige godkendelser, skaber et foreningsliv, der fungerer bedst, hvis der ikke er alt for mange forandringer i form af udskiftninger på de centrale poster.

Alice Bjerregaard, våbenregistreringen i Vingsted, understreger, at det er et omfattende regelsæt (med konstante stramninger), man som nyt bestyrelsesmedlem og især som formand skal sætte sig ind i. Ifølge Alice Bjerregaard vil det derfor for eksempel være svært at skaffe frivillige til disse opgaver uden for foreningens rækker, som man ofte kan i andre idrætter.

Formandens juridiske ansvar

Sammenlignet med foreninger inden for andre idrætsgrene/aktiviteter har formanden et stort juridisk ansvar i skytteforeninger. Det er således formandens ansvar, at våbenlisterne, som tilsendes fra SKV, og de våben, der er til stede i foreningen, stemmer overens. Findes der for eksempel ved et kontrolbesøg fra politiet i foreningen et våben, der ikke er på listen, er det formandens ansvar. Formanden kan således risikere straf i form af bøde og en anmærkning i straffeattesten. Det er dog meget sjældent, at disse sanktioner har været brugt i forbindelse med foreningslivet, men det er sket, og det er en realitet, man som formand må forholde sig til.

Formandens etiske ansvar

Ud over det juridiske ansvar er der et stort etisk ansvar hos formændene. Lovgivningen er i høj grad bygget på tillid til deres menneskekundskab. Især reglerne omkring pistol- og revolverkøb understreger, at formændenes kendskab til deres medlemmer er det vigtigste element i en godkendelse til et af disse særligt farlige våben. Det er foreningsmedlemskabet igennem to år og ikke erfaringen med pistolskydning, der er central. Pistolerfaring fra politiet eller forsvaret giver for eksempel ikke særlige vilkår, så man kan omgå reglen om to års medlemskab. Det er således et stort etisk ansvar, man som formand i en skytteforening påtager sig.

Omtale af skytteforeninger i danske medier i 2011

I de foregående afsnit er DDS i dag beskrevet ud fra organisationens egne tal og rammer. For at opnå en større forståelse af organisationens image, status, styrker og udfordringer samt at give organisationens selvbillede et modspil, vil det kommende afsnit se på, hvordan skytter, skytteforeninger og DDS i 2011 blev beskrevet i medierne.

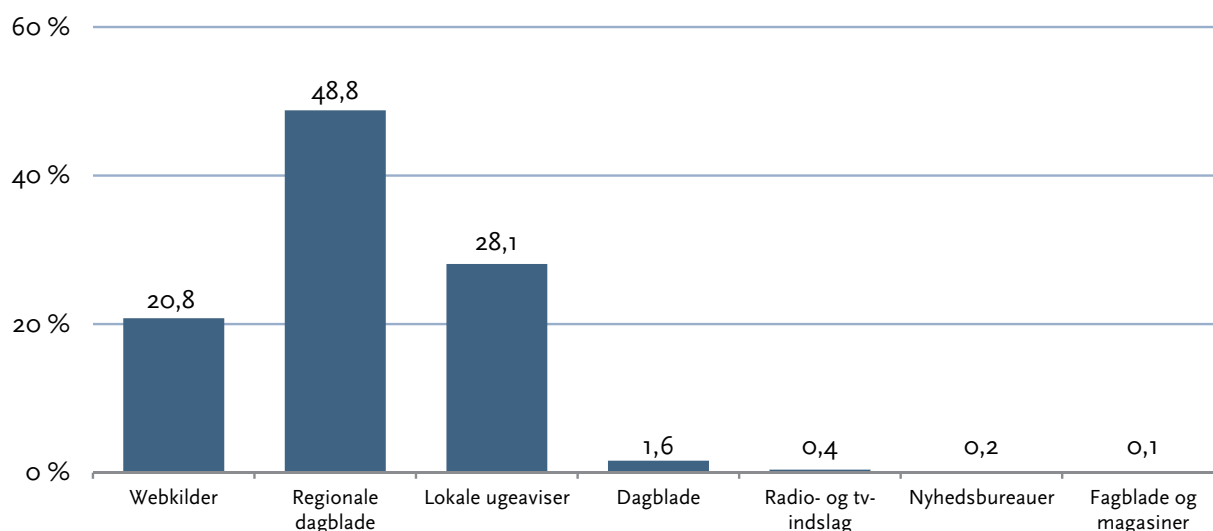
Med synlighed som en af organisationens største selvopfattede problemstillinger er det interessant at se, om denne problemstilling afspejler sig i medie billedet. Hvor meget omtale får skytteforeninger og skydning? I hvilke medier omtales de hyppigst? Og hvilke emner er de mest omtalte?

Kortlægningen er baseret på en søgning i pressetjenesten 'Infomedia' på skytteforening('en, 'er, 'erne).

Skydning fylder mest i lokale medier

Ifølge Infomedia indeholdt 2.066 artikler i danske medier i 2011 ordet skytteforening('en, 'er, 'erne). Direkte lokale medier som regionale dagblade og lokale ugeaviser tegner sig for 76,9 pct. af dækningen, mens webkilder optager 20,8 pct. (se figur 14). Derefter kommer de landsdækkende dagblade med 1,6 pct. og slutteligt radio- og tv-indslag, nyhedsbureauer, fagblade og magasiner der tilsammen tæller mindre end 1 pct.

Figur 14: Den største mediedækning foregår i regionale og lokale dagblade

Danske mediers dækning af skytteforening ('en, 'er, 'erne) i 2011

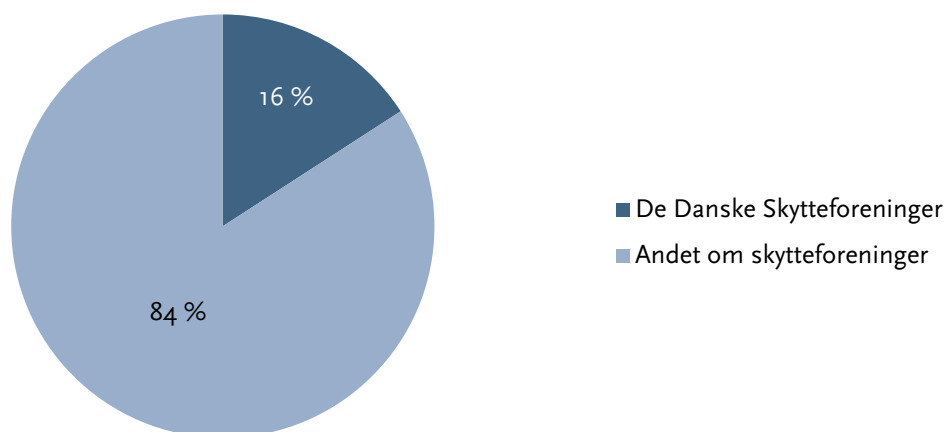
De regionale eller lokale mediers andel af dækningen af skydesport i organiseret foreningsregi viser sig dog reelt at være højere end 76,9 pct. Langt størstedelen af artiklerne under kategorien webkilder er således webartikler på lokale og regionale mediers hjemmesider, ligesom flere af radioindslagene blev bragt i lokale radiostationer. Omtalen af skydesport i landsdækkende medier i 2011 begrænser sig til 34 avisartikler og omkring 20 webopslag (se tabel 9).

Tabel 9: Oversigt over mediedækning af skydesporten i 2011

Medietype	Antal artikler	Andel
Landsdækkende dagblade	34	1,6 %
Radio- og TV-indslag	9	0,4 %
Webkilder	430	20,8 %
Regionale dagblade	1.009	48,8 %
Lokale ugeaviser	578	28,1 %
Nyhedsbureauer	4	0,2 %
Fagblade og magasiner	2	0,1 %
I alt	2.066	100 %

Ud af de samlede 2.066 artikler nævnes 'De Danske Skytteforeninger (DDS)' blot i 16 pct. af tilfældene, mens resten af artiklerne indeholder ordet skytteforening ('en,'er,'erne) brugt i andre sammenhænge. Også i de artikler, hvor DDS er nævnt, drejer dækningen sig primært om nyheder fra lokale skytteforeninger rundt omkring i landet. Det er således sjældent, at landsdelsforeningerne eller DDS Landsplans egne aktiviteter får medieomtale (se figur 15).

Figur 15: De færreste artikler omhandler DDS' aktiviteter på landsplan

Andel af artikler indeholdende 'DDS'.

Hvad skriver medierne om skydning?

En ting er omfanget af nyheder, men synlighed er i sig selv ikke en indikator på, om det image, man har i omverdenens øjne, er godt eller dårligt. Hvad skrives der, og hvilke typer nyheder drejer det sig om? Ved at analysere dette får man indsigt i de temaer, der har nyhedsværdi, og som når ud til en bredere befolkning. Indholdet i mediedækningen er analyseret gennem inddeling af artiklerne i en række kategorier. Kategorierne blev bestemt ud fra en første hurtig gennemgang af artiklernes temaer, de historiske rødder og interne debatter samt relevante fokusområder i DDS i dag.

For eksempel har kategorierne 'DDS og militæret' samt 'DDS og andre organisationer' udgangspunkt i historiske koblinger, mens portrætter og notiser om skytter er medtaget som kategori, fordi der er forholdsvis mange af disse. ADHD-projektet er et eksempel på et tema, der pt. har DDS' opmærksomhed, og er derfor medtaget i oversigten.

Helt specifikt blev alle 2.066 artikler inddelt i følgende ti kategorier. Fordelingen fremgår af nedenstående tabel 10.

Tabel 10: Resultater og prisoverrækkelser får mest medieomtale

Emne	Antal artikler
Resultater og prisoverrækkelser	764
Nyt fra foreningerne	644
Faciliteter	190
Skydning er farligt	154
Skoleskydning	145
Portrætter	94
Fødselsdags- og dødsfaldnotitser	67
ADHD	8
DDS og militæret	0
DDS og andre org.	0
I alt	2.066

Medieomtalen 2011 fordelt på kategorier.

37 pct. af artiklerne omhandler resultater og prisoverrækkelser. Det kan være alt fra turneringer på internationalt, nationalt, regionalt og lokalt niveau. Artiklerne berører således både landsholdet og den lokale 'fuglekonge'.

Herefter følger kategorien 'Nyt fra foreningerne' med 31 pct. af medieomtalen, hvor langt størstedelen af artiklerne er små notitser omkring eksempelvis et 'åbent-hus-arrangement' eller andre aktiviteter, som den lokale skytteforening afholdt.

Kategorierne 'Faciliteter', 'Skoleskydning' og 'Skydning er farligt' optager henholdsvis 9, 7 og 7,5 pct. af det samlede medie billede. Kategorien 'Skydning er farligt' indeholder alle artikler, hvori det diskuteres eller nævnes, at våben tilknyttet en skytteforening eller et medlem af en skytteforening er sat i forbindelse med en forbrydelse. Særligt for 2011 var Breivik-terrorsagen i Norge, hvor flere unge blev skudt af en terrorist, der ubemærket havde øvet våbenbrug som medlem af en skytteforening. Det skabte stor mediebevågenhed og fokus på opbevaring og håndtering af våbnene i skytteforeningerne, hvilket antageligvis gør denne kategori større, end den ville have været i andre år.

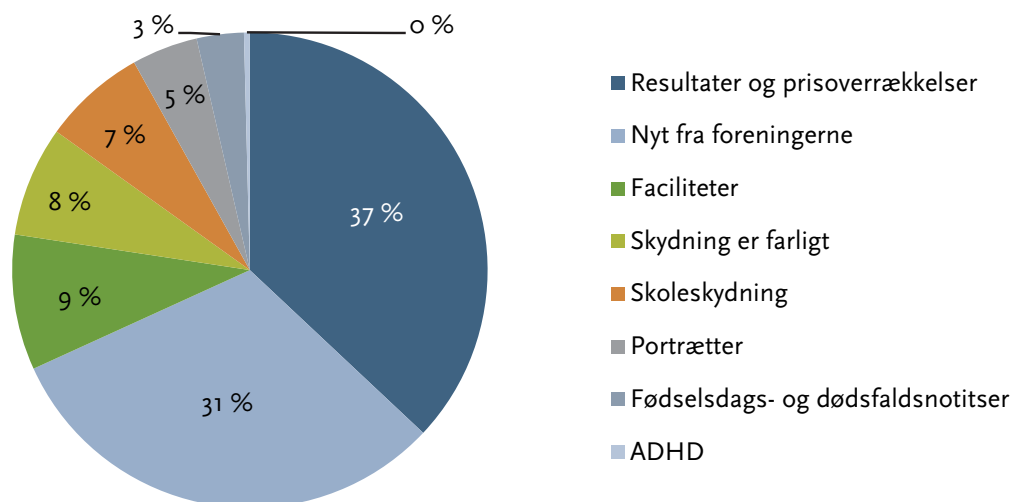
Ingen artikler omhandlede DDS og militæret eller DDS i samarbejde med andre idrætsorganisationer.

Mediedækningens billede af skytteforeninger

Ser man på det overordnede medie billede af skytteforeningerne, er det tydeligt, at der primært er fokus på skydning som en idrætsgren og det almindelige foreningsliv. Mediedækningen af skytteforeningerne i 2011 var således præget af lokale og regionale nyheder om resultater ved større eller mindre klubturneringer samt 'Nyt fra foreningerne' (se figur 16). Sammen med nyheder om renove-

ring af faciliteter udgjorde disse glimt fra foreningernes daglige drift mere end tre fjerdedele af medieomtalen.

Figur 16: Medieomtalen indhold fordelt i procent

Artiklerne omhandlede primært lokale skytteforeninger og ikke DDS som organisation. Skydning må derfor siges at være en idræt, som i mediasammenhæng næsten udelukkende lever i de lokale medier. Set i sammenligning med eksempelvis Jægerforbundets pressearbejde, som præsenteres i delanalyse 4, er det således et stort og uudnyttet potentiale for at arbejde mere intenst på at få omtale også i bredere medier.

Ved særlige lejligheder som Breivik-terrorangrebet i Norge i juni 2011 og i forbindelse med overtrædelser af våbenloven, bliver der sat fokus på, at skydning er potentielt farligt for omverdenen. Selvom kun 7,5 pct. af de samlede artikler havde denne vinkel i medieomtalen, er det et opmærksomhedspunkt, som DDS fortsat er nødt til at forholde sig til.

De sidste resultater, der skal fremhæves her, er fraværet af artikler om koblingen af skytteforeninger og militæret samt andre idrætsorganisationer. Det første tyder på, at skydning har fået sit eget liv som en idræt, der har løsrevet sig fra sin tidligere historiske kontekst som associeret med militæret og staten. Det er således ikke omtalen af skytteforeninger i association med militære spørgsmål, som DDS behøver at have fokus på. Der, hvor skydning fremhæves som farligt, er i forbindelse med ulovligheder. Her kunne udbredelsen af mere viden om skytteforeningernes mange forholdsregler bidrage til at give offentligheden et mere nuanceret billede af livet i skytteforeningerne.

Det sidste tyder på, at idrætspolitiske spørgsmål og forskelle på DDS og andre idrætsorganisationer ikke er fremherskende i medierne. Set udefra lever DDS et forholdsvist stille idrætspolitisk liv. Det skal understreges, at det ikke er et særskilt fænomen for DDS som organisation. I den danske del af den seneste International Sports Press Survey⁵⁹ handler blot 1,3 pct. af de analyserede nyhe-

⁵⁹ Undersøgelsen International Sports Press Survey har til formål at skabe overblik over idrætsindholdet i de skrevne medier i en række lande. Undersøgelsen blev gennemført i foråret 2011 med forskere fra Deutsche Sporthochschule i Köln som overordnede koordinatore og med Idan som ansvarlig for indsamling af idræts-

der om idrætspolitik, mens næsten 80 pct. drejer sig om præstationer, turneringer og kampe (Toft, 2012).

Idéer fra baglandet

Ud over interviews med centrale personer i DDS har der som en del af forundersøgelsen været foretaget forskellige kvalitative undersøgelser: Fokusgruppeinterviews med henholdsvis foreningsledere og medlemmer, foreningsbesøg samt deltagerobservation i en skytteforening. De kvalitative data stiller spændende spørgsmål til undersøgelsens overordnede fokus på foreninger og medlemmers barrierer, motiver, ønsker og behov til den fremtidige tilrettelæggelse af idrætten og skytteforeningernes drift.

Dette kapitel introducerer nogle af de spørgsmål og idéer, der er blevet rejst af informanter, data og observationer, som ikke er inddraget i selve medlemsundersøgelsen.

Potentielle barrierer: Frafald blandt de unge skytter

I de kvalitative interviews gav en række personer udtryk for besvær med at fastholde de unge i skytteforeningerne.

Den generelle udvikling i medlemstallene for de 0-24-årige skytter viser et lille fald fra 2002-2010. Ser man på de mere detaljerede medlemskategorier siden 2006 udgøres faldet primært af de helt unge 0-12-årige og 13-18-årige. I 2009 steg tilgangen dog markant blandt de 13-18-årige, men allerede året efter var antallet tilbage under 6.000 medlemmer (se tabel 11). Omvendt er antallet af registrerede medlemmer blandt 19-24 år steget med 510 mellem 2006 og 2010.

Tabel 11: Antallet af skytter under 18 år er faldet mellem 2006 og 2010

Årstal	0-12 år	13-18 år	19-24 år
2006	6.773	6.309	5.709
2007	6.098	6.059	5.232
2008	6.420	5.626	5.899
2009	6.060	7.246	5.585
2010	5.794	5.687	6.219

Udviklingen i 0-24-årige kontingentbetalende medlemmer i DDS fra 2006-2010.

En af forklaringerne på frafald blandt teenagerne op til 18 år fra informanterne er, at de unge simpelthen får andre interesser, og at tiden bliver en knap ressource. Der er konkurrence fra andre idrætsgrene, fra skolen, kærester og andre sociale sammenhænge.

Der blev imidlertid også fremhævet en anden mulig grund til frafaldet blandt de unge. Lige netop i denne alder, hvor målgruppen generelt er sårbar i forhold til frafald, skal de unge i 14-årsalderen også skifte skydestil, hvor de går fra at måtte støtte albuerne til at skulle skyde fritstående. Det er en

indholdet i de danske avismedier. Dataindsamling foregik over to udvalgte uger i foråret 2011 med fokus på udvalgte landsdækkende og regionale medier. For mere information se Toft, 2012.

svær transition, der kan virke demotiverende, fordi nogle skytter vil opleve en idrætsmæssig nedtur, idet de ikke længere kan opnå samme resultater. Særligt hvis de unge tidligere har været vant til at være blandt de bedste børneskytter, kan det kræve en ekstra indsats at få dem motiveret til de nye udfordringer, som fritstående skydning kræver.

Det kan således være værd at undersøge, om denne overgang har indflydelse på, om de unge bliver i skytteforeningen eller ej. Hvis det viser sig at være tilfældet, kunne man overveje at gøre overgangen fra børneskytte til ungskytte mere flydende⁶⁰. Kan det eventuelt ske tidligere, mere gradvist eller kan springet på anden måde gøres mindre? Kan der gøres en ekstra indsats for at gøre overgangen lettere gennem uddannelse af instruktørerne, eller er der andre tiltag, der er oplagte?

Styrker – stor interesse og kontaktflade

En af skytteforeningernes allerstørste forcer er, at rigtig mange egentlig har lyst til at prøve at skyde. Det er en aktivitet, der appellerer bredt, og som mange forskellige aldersgrupper er interesserede i. For folk, der ikke er skytter, virker idrætten ofte eksotisk og spændende. At skyde til måls ligger for nogle nærmest som et instinkt og appellerer til lysten til at konkurrere med sig selv og andre. Således ser man også en mangfoldighed af forskellige skydeaktiviteter på markedspladser, i tivoli og ikke mindst i computerspil og legetøjsverdenen, hvor skydelege er vidt udbredt.

Stor eksponeringsflade

Synlighed er et af de højt prioriterede indsatsområder for både landsorganisationen DDS og mange af landsdelsforeningerne. Medlemsforeningerne ønsker også DDS' støtte til en øget synlighed i omverdenen.

Ser man på det i forhold til andre sportsgrene, ser det ud til, at skytteforeningerne er relativt godt eksponeret i forhold til DDS' samlede størrelse. Mediekortlægningen viste, at mange skytteforeninger er gode til at komme ud i de lokale medier, og som nævnt ovenfor, har DDS gennem skole-skydningen et udstillingsvindue, hvor mange børn kommer i kontakt med skytteforeninger. Det er dog ikke kun skolebørn fra 5. klasse, der kommer til foreningerne og prøveskyder. Mange skytteforeninger har åbnet for mere eventprægede arrangementer, hvor forskellige kundegrupper mod betaling kan prøve at skyde. Der er tale om både polterabender, firmaarrangementer eller længerevarende lokale samarbejdsaftaler mellem flere parter.

Selv mindre foreninger med velfungerende hjemmesider oplever stor interesse i prøveskydninger. I løbet af feltarbejdet i en forening med under 50 aktive medlemmer, blev der i løbet af de tre måneder observeret mindst 16 besøgende⁶¹. De besøgende kom for en enkelt eller flere aftener uden at melde sig ind i foreningen.

Der ser således ud til at være uudnyttede potentialer for at rekruttere nye medlemmer. Indgangen til at prøve skydning virker overkommelig for udefrakommende, da der ikke er krav til udstyr, fysiske

⁶⁰ DDS arbejder allerede med, at de unge nogle steder i året før den obligatoriske omstilling kan mødes med andre unge og prøve den nye skydestil.

⁶¹ Foreningen har én klubaften om ugen.

færdigheder eller det at agere på et hold i samspil med andre mere erfarne deltagere. Men skytteforeningerne har en udfordring i forhold til at vende oplevelsen fra prøvetimer til at gøre skydning en aktivitet, man får lyst til at involvere sig mere i og fortsætte med. Det er værd at undersøge, hvilke skytteforeninger der har størst succes med at tilknytte de mange besøgende til klubberne. Hvilke introduktionsprocedurer eksisterer der i foreningerne? Kan der opsamles en viden om 'best practice', der kan udbredes til andre foreninger? Kan man gøre noget for, at man som ny/besøgende har lettere ved at få et tilhørsforhold til skytteforeningen?

Foreningernes hverdag i DDS

Administration og foreningerne

Skydning er en idræt, hvor sikkerheden er meget vigtig. Det medfører, at det samtidig er en idræt med mange regler, foreningerne skal tage højde for. Det medfører en relativt stor administrationsbyrde i foreningerne, og hvis de administrative opgaver og sagsgange ikke opfattes som hensigtsmæssige, kan det skabe stor frustration.

En stor administrativ opgave er SKV-systemet. Under fokusgruppeinterviewet med ledere blev det klart, at der er en del frustration over, hvad der føles som dobbeltadministration.

”Jeg kan undre mig, som formand, når jeg sidder med SKV-blanketterne, og der sidder nogle ovre i De Danske Skytteforeninger og håndterer det også. Hvorfor er der den der dobbeltadministration? Kunne man ikke køre det centralt? Og spørge formanden om det er en, der er aktiv eller ikke aktiv? Men al papirarbejdet med at få det sendt frem og tilbage? [...] Jeg ved godt, at man skal gøre det nært, men det kunne hjælpe en formand meget, hvis man slap for den del af det. De kunne selvfølgelig godt henvende sig om at 'Jørgen han vil godt have våben. Er det en, der er aktiv nede hos jer?' Men at det i udgangspunktet håndteres dernede fra.[...] Jeg mener, man kan centralisere det her og gøre det meget nemmere for de frivillige, der sidder derude.”

(Foreningsformand Sjælland)

Det efterlyses, at sagsgangene gøres nemmere og meget gerne elektroniske. Et konkret forslag var, at sagsbehandling af SKV kan foregå over NemID for at leve op til sikkerhedshensyn og primært mellem den enkelte skytte og landskontoret i Vingsted, så foreningsformændene ikke spiller helt så stor en rolle i administrationen og derigennem får frigjort deres energi til andre opgaver. Hvorvidt NemID skal indgå i arbejdet med en lettere sagsgang, er en opgave for DDS at undersøge og beslutte. Uanset valg af hjælpemidler synes det relevant at se på, hvordan arbejdet med de administrative opgaver kan forenkles i foreningerne.

Også processen omkring den obligatoriske fornyelse hvert femte år virker på de foreningsledere, vi har været i kontakt med, som en unødvendig og tung sagsgang. Det undrer foreningslederne, at det er samme procedure som første gang, man skal søge om et våben.

Samtidigt er det svært for dem at se, hvad nytte det er til, når de hvert år kontrollerer skytterne og deres våben samt siger god for dem ved gennemgang af våbenlisten. For dem var den periode, hvor man fik våbenpåtegninger, der var gældende indtil videre⁶² mere hensigtsmæssig og bedre for foreningslivet. Med fornyelserne er der altså både en problemstilling, der kan løses administrativt centralt i DDS og et lovgivningsmæssigt spørgsmål, som DDS kan vurdere, om de vil sætte på deres idrætspolitiske dagsorden.

I forhold til foreningernes administration i forbindelse med SKV bør DDS således overveje:

- Om DDS kan foretage administrative forenklinger i forhold til SKV inden for den nuværende lovgivning ved at tage et grundigt kig egne procedurer/sagsgange. Sådant en gennemgang skal fokusere på, om der er mulighed for at lette foreningernes hverdag.
- Desuden – eller alternativt – bør DDS overveje, om den nuværende lovgivnings regler og procedurer i forbindelse med SKV er så kompliceret og pålægger foreninger en så stor administrativ byrde, at DDS skal iværksætte et arbejde for at få ændret den nuværende lovgivning gennem en politisk proces.

Oplæring – ledere og frivillige

Som nævnt er skydning en meget sikkerhedskrævende idræt, og det kræver god oplæring at blive fortrolig med alle reglerne, der regulerer skydning. Debatten om reglerne og oplæring blev i feltarbejdet aktuelt i forbindelse med, at politiet i Midt- og Vestsjælland i marts 2012 foretog en razzia mod 42 skytteforeninger. Razziaen førte til 18 sigtelser for brud på våbenloven. DDS understregede i en pressemeddelelse, at politiet og DDS tilsyneladende tolker reglerne forskelligt⁶³.

Razziaen skabte efterfølgende stor debat i skytteforeningen, hvor deltagerobservationen foregik. Et af de emner, der blev taget op, var oplæringen af nye ledere i skytteforeningerne. Denne oplæring er i mange skytteforeninger uformel, og praksis overleveres fra én formand/leder til den næste (i de bedste tilfælde). Når disse regler og opgavebeskrivelser overdrages mundtligt fra person til person, opstår der en risiko for, at småfejl og regelskred også overleveres.

Sidemandsoplæring kan på mange måder være en fremragende strategi, men der kan også være ulemper forbundet med metoden. I en organisation, hvor mange foreningsformænd og kasserer har været aktive i mange år, vil meget af deres viden være så ubevidst for dem, at det kan være svært at formidle på en præcis og ensartet måde, der minimerer risici for fejlprocedurer.

I interviewet med Alice Bjerregaard om SKV understregede hun, at mange af de formænd, der er aktive nu, har fulgt med udviklingen af mange af reglerne og derfor fået dem i mindre bidder. For nye ledere vil det være en udfordring at sætte sig ind i det store regelsæt fra starten.

⁶² Man havde en periode, fra 95 og frem til 2000, hvor alle de påtegninger man lavede der til foreningerne var gældende indtil videre. Det vil sige, at de ikke blev tildelt permanent, men samtidigt var der ikke nogen udløbsdato på påtegningen. Kilde: Alice Bjerregaard, Våbenregistreringen, Vingsted

⁶³ www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1266&PID=2009&M=NewsV2&Action=1&NewsId=2221¤tPage=7

Som organisation kan DDS overveje, om man kan gøre noget for at støtte en god oplæring af frivillige ledere. Kan man supplere med bestyrelseskurser, netværksgrupper eller skriftlige vejledninger for nye bestyrelsesmedlemmer og ledere. Kan man gøre mere for at støtte formænd og andre nøglepersoner i at være opdaterede med lovgivningens reguleringer f.eks. ved at tilbyde kurser i SKV?

Opsummering/anbefalinger

Delanalyse 1 berører mange historiske og centrale temaer om DDS før, nu og fremadrettet, og dette afsnit samler op på en række anbefalinger, som DDS, landsdelsforeninger og skytteforeninger kan tage med sig i overvejelserne i de kommende års arbejde med at udvikle skydeidrætten i de enkelte medlemsforeninger.

Revurdering og tydeliggørelse af værdier i DDS/skydeidrætten

- En gennemgående udfordring for DDS/skydeidrætten, som bliver tydeliggjort flere gange i denne analyse, er et behov for større synlighed og overensstemmelse af værdier fra det centrale organisatoriske led til de lokale skytteforeninger. DDS' situationsanalyse viser, at 50 pct. af de deltagende foreningsformænd ikke er klar over, at DDS er en folkeoplysende organisation, og der stilles spørgsmålstejn ved, om DDS centralt arbejder mod de samme værdier som DDS foreninger lokalt.

Styrkelse af skydeidrættens position på den idrætspolitiske dagsorden

- DDS' målsætning, tradition og skydeidrættens generelle selvforståelse er presset af tidens fremherskende idrætspolitiske diskurs med vægt på blandt andet sundhed/fysisk aktivitet og eliteidræt/talentudvikling. Det er vigtigt at overveje, hvad DDS og skydeidrætten har af styrkepunkter i forhold til den idrætspolitiske dagsorden. Analysen peger på en lang række styrker ved skydeidrætten og dens medlems sammensætning, som ligeledes giver mening i forhold til den samfundsmæssige debat, hvis der skabes en større bevidsthed om dem såvel i skydeidrætten som i forhold til omgivelserne. Ligeledes kan skydeidrætten ved hjælp af fortsat udvikling af tiltag for særlige målgrupper (eksempelvis ADHD-projektet, tiltag for bevægelseshæmmede, sociale aktiviteter, kombinationer med skydning og fysisk aktivitet etc.) gøre sine aktiviteter mere relevante i forhold til den idrætspolitiske diskurs i samfundet.

Øget bevidsthed omkring forskellige typer af medlemsforeninger

- Ca. 17 pct. af medlemmerne i DDS er medlem af en forening, som er tydeligt tilknyttet til forsvaret. Det anbefales, at skydeidrætten tydeliggør sin rolle og position over for denne type foreninger og derigennem identificerer og synliggør, hvilke ressourcer og aktiviteter der findes i disse foreninger.

Øget bevidsthed omkring ligheder og forskelle i forhold til andre organisationer

- Delanalyse 1 peger på, at DDS i større omfang bør identificere fremtidige konkurrenter og samarbejdspartnere. DDS og DSKYU har f.eks. mange idrætsspecifikke fællesinteresser, som muligvis overtrumfer modsætningerne, og det kan derfor overvejes, om der er inden for visse områder kan etableres forskellige former for samarbejde organisationerne i mellem, f.eks. i forhold til konkurrenceskydning.

Øget bevidsthed om DDS styrker og svagheder i forhold til målgrupper

- Delanalyse 1 udfordrer den traditionelle profilering og satsning på ungdommen og peger på DDS' styrker og potentialer ved at rette et mere positivt fokus på den stigende andel af ældre medlemmer, og den generelle fremgang på idrætsområdet i aldersgruppen 60+.

Overvejelser omkring lettere overgang fra ung- til voksenskytte

- DDS har allerede forsøgt sig med en mere glidende overgang fra ung- til voksenskytte. Der er grund til at videreudvikle på denne overgang og samtidig undersøge, i hvilket omfang overgangen har indflydelse på de unges frafald fra skydeidrætten.

Øget opmærksomhed på landsdelenes forskelligheder og aktivitetsniveau

- DDS kan med fordel øge opmærksomheden på de faktorer, som er afgørende for den store forskel i aktivitetsniveau, som man finder i de enkelte landsdelsforeninger. Hvordan adskiller brugen af ressourcer og organiseringen sig mellem landsdelene? Og hvilken indflydelse har det på aktivitetsniveauet og medlemssammensætningen?

Bedre udnyttelse af potentiale for rekruttering af nye medlemmer

- Indgangen til at prøve skydning er relativt overkommelig for uøvede, da der ikke er krav til udstyr, fysiske færdigheder eller det at agere på et hold i samspil med andre mere erfarne deltagere. Skytteforeninger har tilsyneladende også mange gæster. Det er værd at undersøge, hvilke skytteforeninger der har størst succes med at tilknytte de mange besøgende til klubberne. Hvilke introduktionsprocedurer eksisterer der i foreningerne? Og kan der opsamles en viden om 'best practice', der kan udbredes til andre foreninger? Kan man gøre noget for, at man som ny/besøgende har lettere ved at få et tilhørsforhold til skytteforeningen?

Bedre administrativ håndtering

- Centrale personer i DDS efterlyser nemmere administrative sagsgange. Et konkret forslag omhandler at kigge på internetløsninger, således at sagsbehandling af SKV kan foregå nemmere, så foreningsformændene ikke spiller helt så stor en rolle i administrationen og derigennem får frigjort deres energi til andre opgaver.

Bedre udnyttelse af kontaktflader til medlemmerne

- SKV og Skydebutikens mange kunder rummer sammen med DDS' forskellige kommunikationsplatforme muligheder for at blive endnu bedre til at kommunikere direkte med skydeidrættens kernemedlemmer om fælles aktiviteter, værdier og andre temaer af interesse for dedikerede skytter. DDS bør overveje, om man i PR/marketingøjemed får det optimale ud af de mange kontaktflader med aktive skytter og ledere fra skytteforeningerne.

Delanalyse 2
Tal på skytteforeningerne – frivillighed og
andre udfordringer

Indledning

Delanalyse 2 kortlægger DDS' medlemsforeninger og kigger nærmere på deres udfordringer generelt. Desuden fokuserer Delanalyse 2 i dybden på frivillighed, faciliteter og økonomi, som er kerneområder i langt de fleste foreninger.

Der er 755 foreninger i De Danske Skytteforeninger (DDS). En række af disse foreninger er også medlem i Dansk Skytte Union (DSkyU) under Danmarks Idræts-Forbund. Derfor har en del DDS-foreninger også deltaget i en undersøgelse af frivillighed i foreningslivet (Frivillighedsundersøgelsen), som Idrættens Analyseinstitut og Institut for Idræt og Biomekanik ved Syddansk Universitet med støtte fra Tuborgfondet gennemførte blandt samtlige DIF-foreninger i 2010 (Laub, 2011).

I alt 214 DSKyU-foreninger har deltaget i undersøgelsen. Af dem er 118 foreninger også medlem af DDS, mens de resterende 96 foreninger kun er medlem af DSKyU. Med 118 DDS-foreninger (der altså både er medlem af DDS og DSKyU) er der i Frivillighedsundersøgelsen et udmærket grundlag for at kigge nærmere på, hvordan disse foreninger ser ud på frivillighedssiden, og hvordan de forholder sig til spørgsmål om faciliteter og økonomi, som også var en del af undersøgelsen.

Frivillighedsundersøgelsen henvender sig til foreningerne og har derfor ikke spurgt ind til de enkelte foreningsmedlemmers mening om idrætstilbud, faciliteter, økonomi i foreningen eller andet. Som oftest er det foreningsformanden, der har svaret på vegne af foreningen, og selvom undersøgelsen således fokuserer på det organisatoriske niveau frem for det individuelle, kan den ikke sige sig fri for at være influeret af subjektive skøn og overvejelser, også når det kommer til faktuelle forhold som ejerskab af faciliteter og økonomiske indtægtskilder.

En fordel ved Frivillighedsundersøgelsens fokus på det organisatoriske plan er i denne sammenhæng, at det kan fungere som baggrund for og indgangsvinkel til undersøgelsen blandt individuelle medlemmer af DDS, som udgør den efterfølgende Delanalyse 3 i denne rapport. For at forstå medlemmerne bedst muligt, er det en vigtig forudsætning, at man har en fornemmelse for den virkelighed, foreningerne og medlemmerne er aktive i. Denne virkelighed bliver beskrevet i det følgende med udgangspunkt i Frivillighedsundersøgelsen 2010.

Repræsentativitet

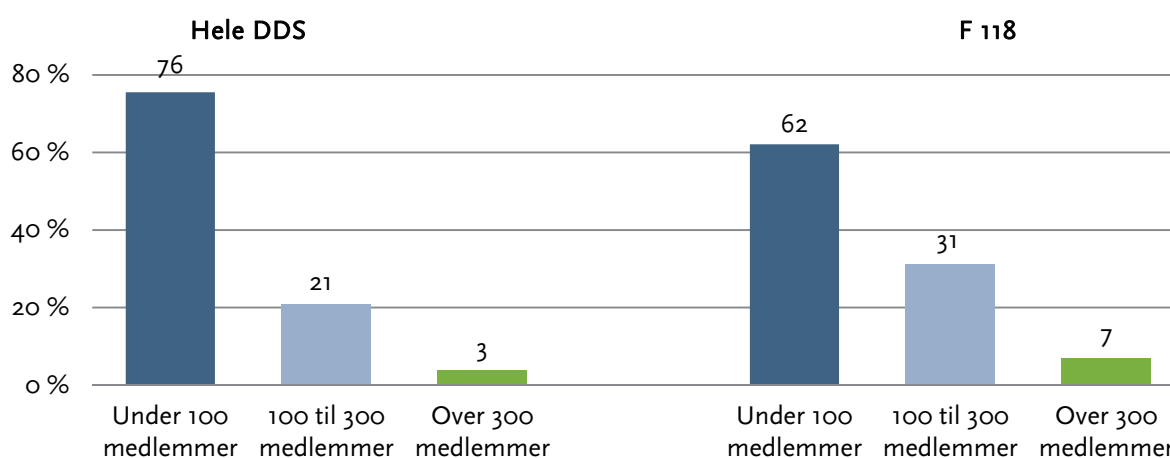
Med 118 af DDS' i alt 755 foreninger er det 15,6 pct. af foreningerne i DDS, vi ved hjælp af Frivillighedsundersøgelsen kan se nærmere på. Disse 118 foreninger er dog ikke helt repræsentative for DDS som helhed, og vi vil derfor starte med at påpege områder, hvor de adskiller sig nævneværdigt fra gennemsnittet i alle DDS-foreninger på kendte parametre som foreningsstørrelse og medlemsalder. Disse tal kender vi fra DDS' egen oversigt over medlemstal og aldersfordelinger i samtlige 755 foreninger (DDS, 2012). Det er altså på dette grundlag, at der i det følgende refereres til 'Hele DDS' eller 'DDS som helhed'.

Foreningsstørrelse

I det følgende refererer 'medlemmer' til kontingentbetalende medlemmer, da det er denne form for medlemsopgørelser i de enkelte foreninger, som Frivillighedsundersøgelsen har undersøgt.

Foreningerne i DDS som helhed har i gennemsnit 88 medlemmer, mens de 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen (F 118) er noget større med et gennemsnit på 114 medlemmer⁶⁴. Foreninger i DSkyU er endnu større og har i gennemsnit 118 medlemmer (DIF, 2012). Foreninger, som kun er medlem af DSkyU (hovedsageligt jagt- og flugtskytteforeninger), er således typisk større end DDS-foreninger (se figur 17).

Figur 17: Lidt flere af de store blandt DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen

Foreningerne i DDS som helhed og blandt de 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen (F 118), fordelt på størrelse.

De små foreninger under DDS organiserer sig typisk udelukkende under DDS og er ikke med i DSkyU. Derfor er de heller ikke repræsenteret i Frivillighedsundersøgelsen, som udelukkende har fokus på foreninger under DIF (herunder DSkyU). Større foreninger har typisk større økonomiske ressourcer, men færre frivillige i forhold til antallet af medlemmer, hvilket man bør have for øje i analysen af de 118 foreninger i denne sammenhæng.

Mange af de mindste foreninger, som ikke indgår i denne analyse, fungerer ofte som meget lukkede fællesskaber eller er i praksis ikke aktive. I situationsanalysen (Pedersen et al., 2011) fremgår det, at DDS er opmærksom på denne problemstilling, og at foreningsudvikling i nogle tilfælde kan betyde foreningsafvikling.

Der lader til at være en tydelig skillelinje mellem DDS og DSkyU, når det kommer til forskellige typer af skytteforeninger. Jagtforeninger, flugtskytteforeninger og til dels også sortkrudtforeninger er, som nævnt, typisk udelukkende medlemmer af DSkyU, mens 'rene' skytteforeninger, pistolforeninger og skytteafdelinger i større flerstrengede foreninger med andre idrætsgrene på programmet i højere grad vælger både at være med i DSkyU og DDS. Det oplagte spørgsmål er, om det er en arbejdsdeling, som idrætsorganisationerne er interesserede i at bevare, eller om man for eksempel

⁶⁴ Alle medlemstal – også 2010-tal – er fra før medlemsregistreringen blev lavet om i 2010/2011.

fra DDS' side også gerne vil kunne tilbyde sig som et relevant samlingspunkt for de foreninger, der i dag fravælger organisationen.

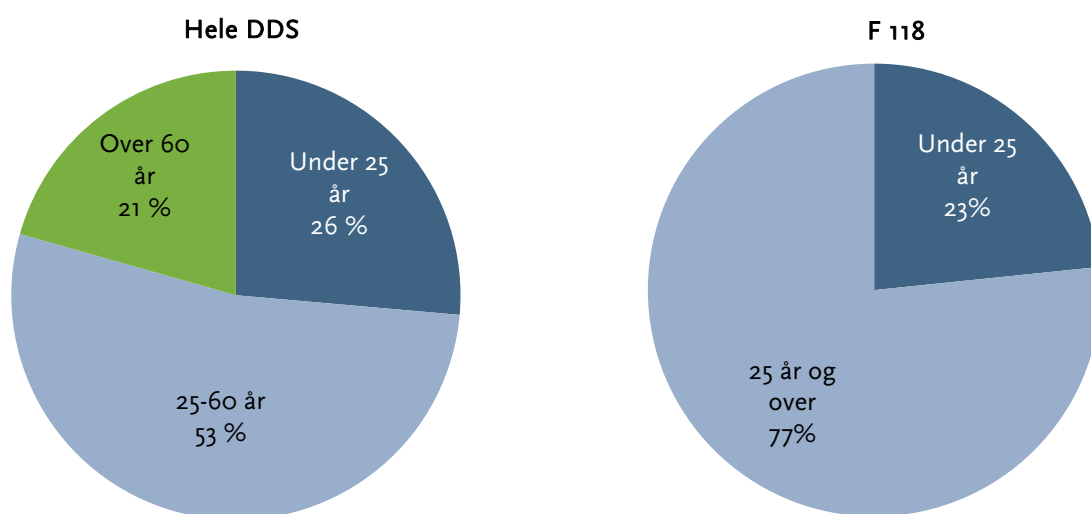
Både de rene DSkyU-foreninger og de foreninger, der også er medlem af DDS, er nogenlunde jævnt fordelt på landsplan. Frivillighedsundersøgelsens tal peger altså ikke på, at DDS er bedre til at tilknytte skydeforeninger, der også er medlem af DSkyU, i bestemte egne af landet.

Medlemsalder

Foruden foreningsstørrelse har medlemssammensætningen i foreningerne en betydning for, hvordan foreningerne fungerer, og hvordan de ser på deres muligheder og udfordringer i fremtiden. Ifølge DDS' egne medlemslister fordeler medlemmerne sig med 26 pct. unge under 25 år, 53 pct. på mellem 25 og 60 år og 21 pct. over 60 år (DDS, 2012). Frivillighedsundersøgelsen opererer med nogle andre aldersinddelinger, hvor det udelukkende er muligt at skelne mellem medlemmer over og under 25 år. Her ser man kun en lidt mindre andel af yngre medlemmer (23 pct.) under 25 år i forhold til hele DDS, og på dette felt adskiller de deltagende foreninger i Frivillighedsundersøgelsen sig ikke nævneværdigt fra alle DDS foreninger (se figur 18). Udviklingen i antal medlemmer adskiller sig også kun i mindre omfang mellem hele DDS og de 118 deltagende foreninger i Frivillighedsundersøgelsen.

Antallet af medlemmer i de 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen er vokset med 15 pct. i perioden fra 2006 til 2010. Aldersgruppen under 26 år tegner sig dog kun for en stigning på knap 1 pct., mens de nye medlemmer hovedsageligt er voksne, sandsynligvis med en stor andel over 60 år. Det svarer til udviklingen i hele DDS ifølge DDS' egne medlemsopgørelser, som fremlagt i Delanalyse 1. Tal fra DSkyU viser også samme tendens til generel medlemsfremgang trods stagnation eller ligefrem begrænset fald i antallet af medlemmer under 25 år (DIF, 2012).

Figur 18: Aldersfordelingen blandt medlemmerne i skytteforeningerne

Medlemmernes aldersfordeling i DDS som helhed og blandt de 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen (F 118).

Alt i alt ligner DDS-foreningerne i Frivillighedsundersøgelsen trods den lille forskel i størrelse den gennemsnitlige DDS-forening udmærket til at blive brugt til at se nærmere på, hvordan foreningerne ser ud, og hvordan de selv forholder sig til fremtiden.

De største udfordringer

I det følgende er fokus på foreningernes oplevede udfordringer og syn på fremtiden. Først vises en samlet oversigt over DDS-foreningers svar på en række spørgsmål herom, hvorefter de enkelte områder vil blive analyseret mere detaljeret.

Relevante steder vil resultaterne for de 118 deltagende DDS-foreninger blive sammenlignet med de 96 skydeforeninger, der udelukkende er medlem af DSkyU, samt med rosport og bowling, da de ligner skydeidrætten i forhold til størrelse, medlemmer og eksistensvilkår og kan kategoriseres som 'aktivitetsforeninger'⁶⁵ (Laub, 2012). Det betyder, at medlemmerne dyrker deres idræt individuelt eller i små grupper og som oftest med en tilknyttet træner eller instruktør. Desuden er aktivitetsforeninger typisk ret små. Som vi så indledningsvist i delanalyse 2, har en stor del af DDS-foreningerne under 100 medlemmer, og det samme gør sig gældende inden for rosport (foreninger under Dansk Forening for Rosport (DFfR)) og bowling (foreninger under Danmarks Bowling Forbund (DBwF)). På medlemsiden har skydeforeningerne, rosportsforeningerne og bowlingforeningerne også det til fælles, at der er relativt få børn og unge, og en stigende andel af medlemmerne udgøres af den ældste aldersgruppe. Så selvom aktiviteterne – skydning, roning og bowling – ikke just ligner hinanden, lever foreningerne inden for de tre idrætter i en ensartet organisatorisk virkelighed med nogle af de samme udfordringer.

I nogle af de følgende sammenligninger vil også landsgennemsnittet indgå. Det er udregnet på baggrund af samtlige 5.203 idrætsforeninger i Frivillighedsundersøgelsen (og således også både skydeforeninger og foreninger i rosport- og bowlingforbundene). Landsgennemsnittet er taget med for at give et indtryk af, hvordan de danske idrætsforeninger over en bred kam ser ud på de områder, som denne delanalyse berører. Tabel 12 herunder viser en oversigt over DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen i forhold til de øvrige idrætter, de vil blive sammenlignet med.

Tabel 12: Oversigt over sammenlignelige idrætter i Frivillighedsundersøgelsen samt landsgennemsnittet

	n (foreninger i undersøgelsen)	Antal medlemmer pr. forening (i undersøgelsen)	Andel medlemmer over 25 år (i undersøgelsen)	Antal medlemmer på landsplan ⁶⁶
DDS	118 (DDS og DSkyU)	114	77 %	67.044
DSkyU	96 (kun DSkyU)	146	86 %	51.999
DFfR	73	121	85 %	16.198
DBwF	122	41	82 %	8.750
Hele landet	5.203	179	56 %	1.648.118 (i DIF)

⁶⁵ Frivillighedsundersøgelsen identificerer og analyserer tre typer af foreninger. Ud over 'aktivitetsforeninger' er det 'holdboldspilsforeninger' (f.eks. fodbold- og håndboldklubber) og 'motionsforeninger' (f.eks. golf-, badminton- og svømmeklubber).

⁶⁶ Medlemstal fra henholdsvis DDS og DIF (DDS, 2012; DIF, 2012).

De 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen, der i det foregående har været omtalt F 118, vil i det følgende udelukkende blive beskrevet som DDS.

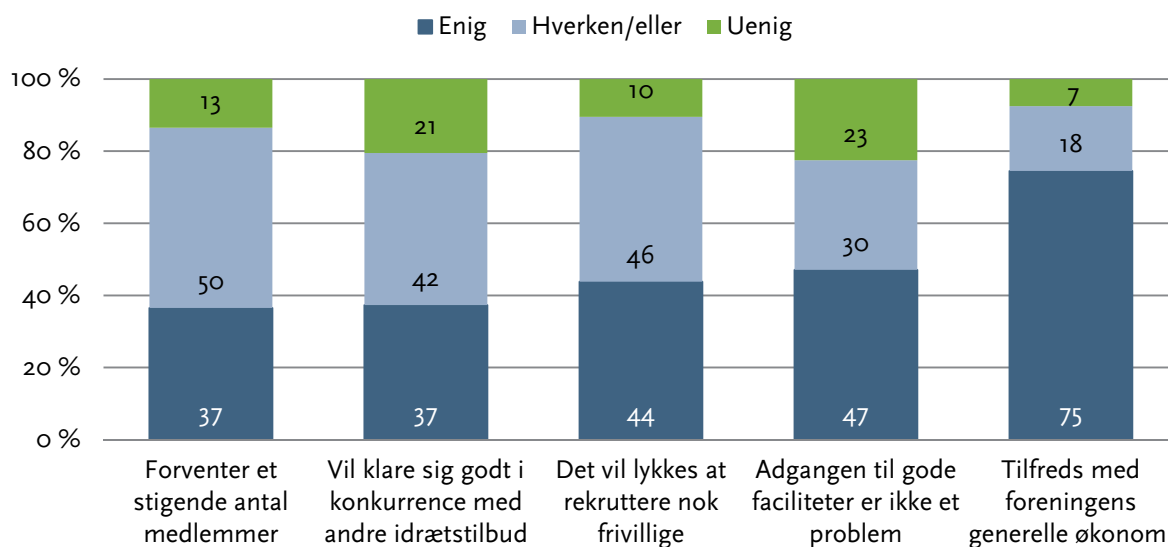
Medlemsudviklingen og frivilligheden er de største udfordringer i DDS

Som det fremgår af figur 19, forventer godt en tredjedel af DDS-foreningerne en stigning i medlemsantal i de kommende år. Halvdelen af foreningerne har intet klart svar herpå, mens de færreste forventer nedgang. Samtidig ser man godt en tredjedel, som forventer at klare sig godt i konkurrence med andre idrætstilbud fremover, mens en relativt stor andel på 21 pct. har bange anelser.

Mindre bekymrende forholder foreningerne sig til rekruttering af frivillige, hvor blot 11 pct. ikke tror på, at det vil lykkes at rekruttere nok, mens 44 pct. faktisk forholder sig positivt hertil.

Op mod halvdelen af DDS foreningerne oplever god adgang til faciliteter, mens 23 pct. er uenige heri. Endelig viser figuren, at tre ud af fire foreninger er godt tilfredse med økonomien, så dette punkt fremstår ikke umiddelbart som den største udfordring i DDS samlet set, selvom enkelte foreninger oplever økonomien som et stort problem.

Figur 19: Flere positive end negative svar på spørgsmål om foreningens udfordringer

De 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsens svar på forskellige spørgsmål om fremtiden, faciliteterne og økonomien.

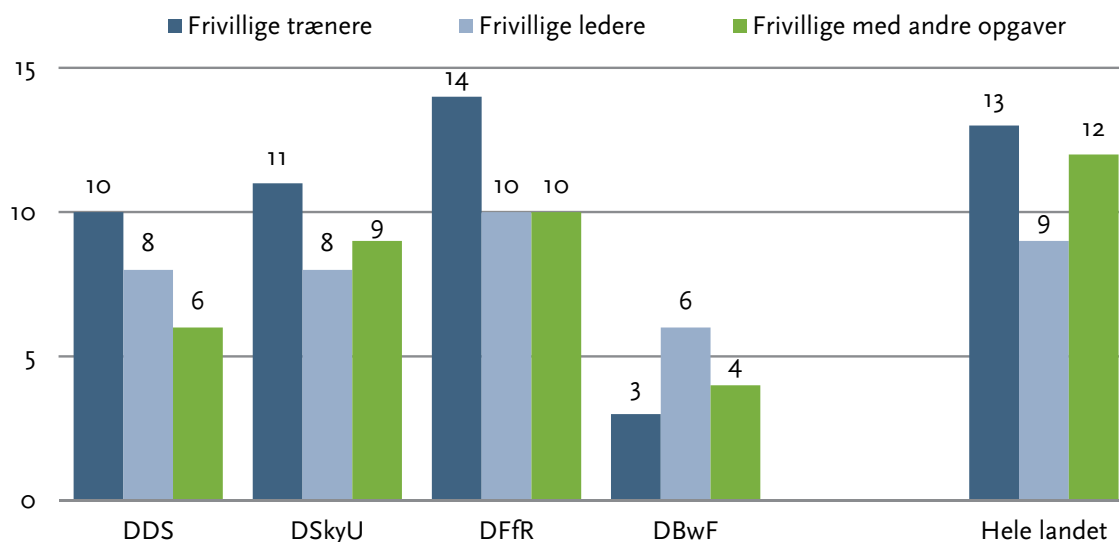
Ifølge DDS' egen situationsanalyse fra 2011 er DDS-foreningernes største udfordringer: 1. at fastholde medlemmer, 2. at fastholde eller øge antallet af frivillige, 3. at synliggøre skydeidrætten lokalt, 4. at forbedre faciliteternes stand og 5. at forbedre økonomien. Denne prioriteringsliste stemmer således meget godt overens med DDS-foreningernes svar i Frivillighedsundersøgelsen.

De frivillige

Foreningsidrætten i Danmark er afhængig af et stort antal frivillige. Man kan sige, at frivillige er et grundvilkår for mange foreningers eksistens, og i alle idrætsforeninger er der frivillige til at tage sig

af træneropgaver, ledelses- og bestyrelsesposter og andre praktiske opgaver i det daglige. Men fra idræt til idræt er der store forskelle på antallet af frivillige i foreningerne, og hvordan de fordeler sig på de forskellige opgaver, som det fremgår af figur 20.

Figur 20: Antallet af frivillige trænere overstiger andre frivillige poster

Det gennemsnitlige antal frivillige trænere, ledere og øvrige inden for de forskellige idrætter.

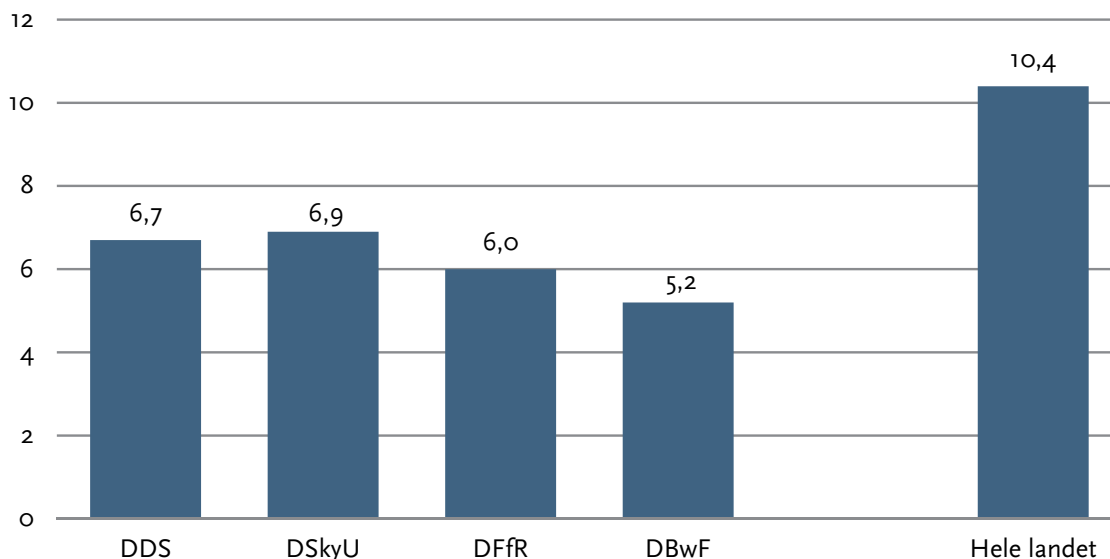
I DDS-foreningerne er der i gennemsnit ti frivillige trænere, otte frivillige ledere og seks frivillige med andre opgaver, såsom at være holdleder eller tage sig af cafeteria eller klubhus. Det er et typisk træk ved størstedelen af idrætsforeningerne i Frivillighedsundersøgelsen, at trænere udgør den største andel af de frivillige. Alt i alt er der cirka 24 frivillige i hver DDS-forening, men det er ikke det bedste tal på frivilligheden i foreningerne. Antallet af frivillige i foreningerne hænger nemlig i høj grad sammen med, hvor store foreningerne i den enkelte idræt typisk er. De få frivillige i bowlingforeningerne er f.eks. ikke udtryk for mindre frivillighed, men for at bowlingforeningerne gennemsnitligt har få medlemmer og derfor naturligvis også færre frivillige tilknyttet.

For at komme bagom denne sammenhæng ser vi nærmere på *frivillighedsgraden*, som er et udtryk for, hvor mange frivillige, der er i foreningerne, i forhold til antallet af medlemmer (Laub, 2012). Helt konkret er det et tal på, hvor mange medlemmer der er for hver frivillig træner eller leder i gennemsnit⁶⁷. Et lavt tal er således udtryk for en høj frivillighedsgrad (mange frivillige i forhold til antallet af medlemmer), mens et højt tal modsat er udtryk for en lav frivillighedsgrad (få frivillige i forhold til antallet af medlemmer).

Figur 21 herunder viser, at DDS-foreningerne (ligesom foreningerne inden for de øvrige idrætter til sammenligning) har relativt mange frivillige trænere og ledere i forhold til deres medlemstal. I gennemsnit er der knap syv medlemmer for hver frivillig, og det er en noget højere frivillighedsgrad end landsgennemsnittet på lidt over ti medlemmer.

⁶⁷ De frivillige med andre opgaver er sorteret fra i denne sammenhæng af to grunde: For det første er betegnelsen 'andre opgaver' uklar og kan skabe mere forvirring end indsigt, og for det andet har mange foreninger ikke svaret på netop det spørgsmål, og der er derfor en stor statistisk usikkerhed forbundet med at arbejde med tal på denne gruppe.

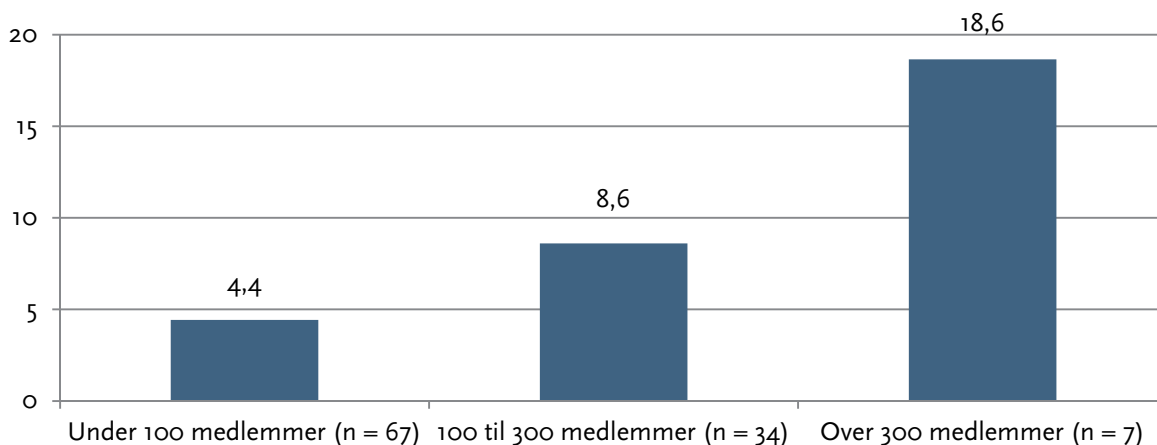
Figur 21: Der er relativt mange frivillige i DDS-foreningerne

Antal medlemmer pr. frivillige (træner eller leder) i foreningerne i de forskellige forbund.

Foreningernes størrelse og frivillighedsgrad hænger typisk sammen således, at små foreninger relativt set faktisk har flere frivillige, hvilket især bowlingforeningerne i de to ovenstående figurer illustrerer. Inden for DDS er tendensen dog også tydelig i figur 22 herunder.

Figur 22: Der er flest frivillige i de mindste DDS-foreninger

Det gennemsnitlige antal medlemmer pr. frivillige (træner eller leder) i DDS-foreningerne, kategoriseret efter størrelse.

Blandt DDS-foreningerne er der forskel på, hvor mange frivillige, der er i forhold til antal medlemmer. De mindste foreninger har flest frivillige pr. medlem, mens de største foreninger med over 300 medlemmer (som der dog ikke er så mange af i DDS-regi) har relativt få frivillige med mere end 18 medlemmer for hver frivillig træner eller leder. Med denne fordeling ligner DDS-foreningerne de fleste andre idrætsforeninger i Danmark med undtagelse af holdboldspilsforeninger, hvor der er en høj frivillighedsgrad også i de største foreninger.

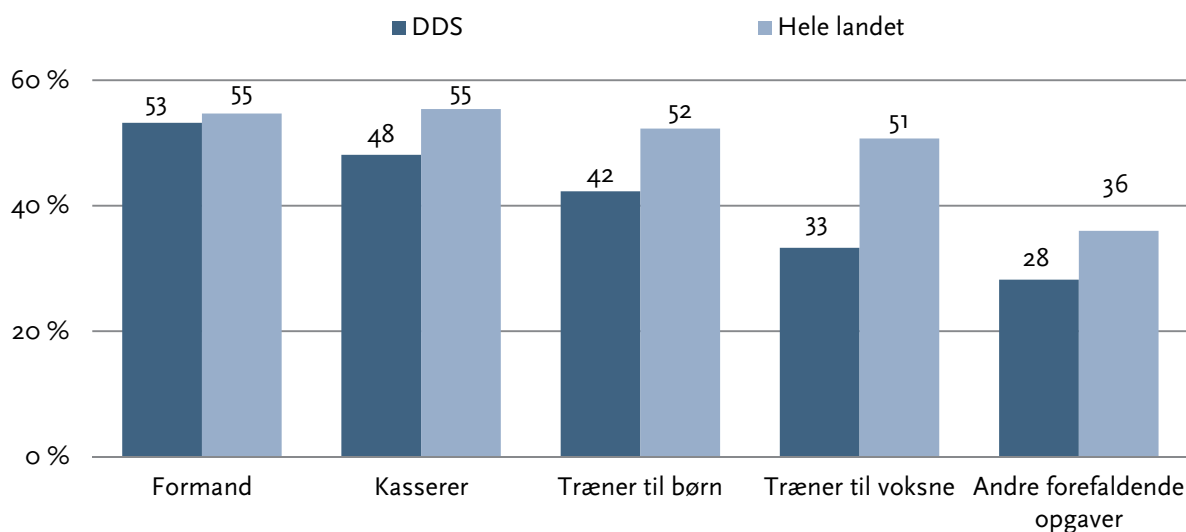
Også i forhold til antallet af lønnede personer i foreningerne på de forskellige poster (træner, leder og andre opgaver) ligner DDS-foreningerne foreningsidrætten i øvrigt. Der er nemlig næsten ingen lønnede i foreninger under DDS. Kun i fem af de 118 DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen (svarende til 4 pct.) er der lønnede medarbejdere. Og i disse fem foreninger er det kun på træneropgaver og ad-hoc opgaver, at man lønner folk. Ledere lønnes næsten aldrig i foreningsidrætten generelt og slet ikke i DDS-foreningerne i Frivillighedsundersøgelsen.

Hvor svært er det at skaffe frivillige?

Det er en udbredt holdning blandt foreningsledere og i foreningslivet generelt, at det er svært at finde folk til at tage sig af de frivillige opgaver. Det viser Frivillighedsundersøgelsen helt overordnet og det fremgår også klart at DDS' egen situationsanalyse, hvor 'Fastholde eller øge det samlede antal frivillige ledere/hjælpere' er fremhævet som den næststørste udfordring af foreningerne i DDS (efter 'Fastholde det samlede antal medlemmer').

Foreningerne i DDS er ikke ene om at føle sig udfordret på frivilligheden. Generelt finder de danske idrætsforeninger det svært at rekruttere og fastholde frivillige, og det lader især til at være svært at finde folk til de vigtige og ansvarstunge formands- og kassererposter. Men som det fremgår af nedenstående figur 23, fylder rekrutteringsbesværet generelt en smule mindre blandt DDS-foreningerne.

Figur 23: DDS-foreningerne har det lidt lettere end de fleste andre foreninger

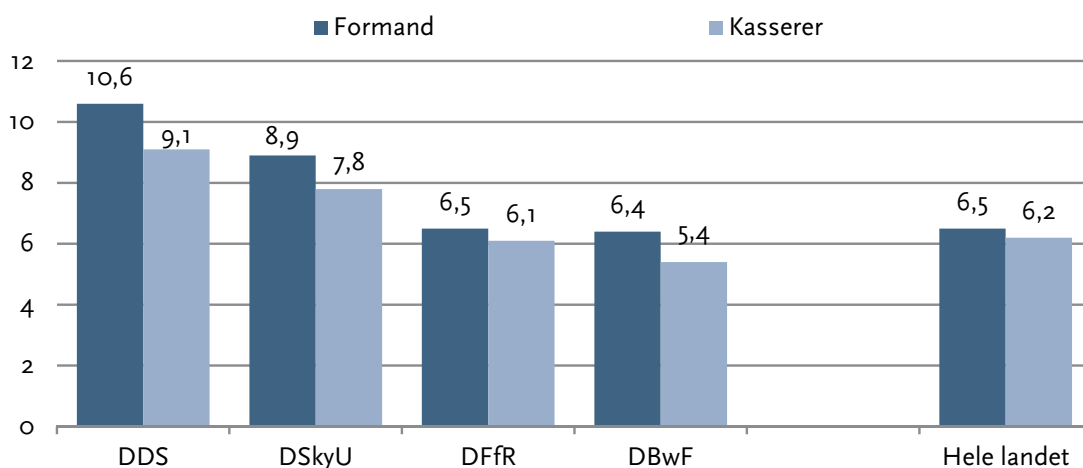
Andel foreninger, der har svært eller meget svært ved at skaffe frivillige til de nævnte poster.

Blandt DDS-foreningerne er der generelt færre foreninger, der oplever det som 'svært' eller 'meget svært' at rekruttere frivillige til de forskellige poster, når man sammenligner med tallene på landsplan. Typisk har mindre foreninger lidt lettere ved at rekruttere frivillige end de mellemstore foreninger, og det kan være en del af forklaringen på, at DDS-foreningerne i Frivillighedsundersøgelsen (hvoraf 62 pct. har under 100 medlemmer) har det lidt lettere. Men det er ikke hele forklaringen, siden andre idrætsgrene med mindre foreninger, som bowling og rosport, vurderer, at det er sværere, end DDS-foreningerne giver udtryk for. Noget lader altså til, at selvom det er en væsentlig

udfordring at skaffe frivillige også i skydeidrætten, så er foreningerne i DDS ikke helt så pressede på området som mange andre foreninger.

Kun på formands- og kassererposterne er det omkring halvdelen af DDS-foreningerne, der har svært eller meget svært ved at finde frivillige aftagere. Det er til gengæld udfordringer, som foreningerne ikke så ofte står over for. DDS-foreningerne hører nemlig til de foreninger, hvor formændene og kassererne bliver siddende længst tid på deres poster (figur 24).

Figur 24: Langtidsholdbare formænd og kasserere i DDS

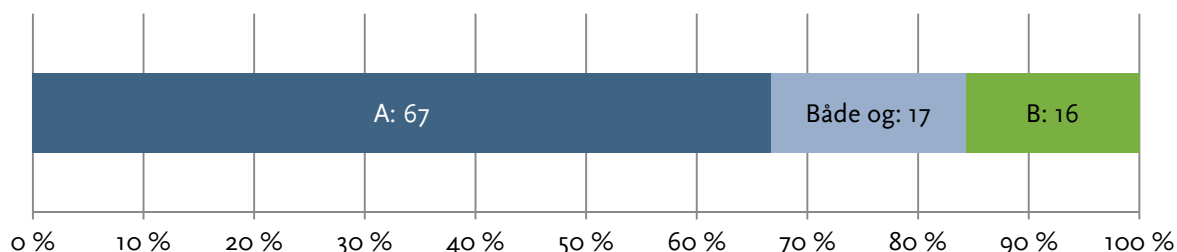
Formænd og kassereres gennemsnitlige antal år på posterne i de forskellige forbund.

I DDS bliver folk i gennemsnit siddende i formandsstolen i mere end ti år og på kassererposten i ni år. Det er markant længere tid, end man typisk ser det i foreningsidrætten og også noget længere, end formænd og kasserere har for vane at blive i deres foreninger i DSkyU. Det er sandsynligt, at forskellen ville være endnu større, hvis man også havde tal fra skytteforeninger, der kun er medlem af DDS.

Hvorfor adskiller DDS-foreningerne sig på denne måde? Man kan anlægge både en positiv og en negativ vinkel på tallene. Den positive tolkning er, at folk har lyst til at blive ved som ledere i velfungerende foreninger, og at den store anciennitet blandt formænd og kasserere er udtryk for, at DDS-foreningerne organisatorisk set er velfungerende. På den negative side kan lange formandsskaber være tegn på lukkethed og manglende dynamik i foreningerne. Det kan også være vanskeligt for foreninger at ændre sig i nye retninger, så længe de samme personer besidder de tunge poster uden nødvendigvis at være interesserede i udvikling eller fornyelse. Begge tolkninger repræsenterer forenklede billeder af foreningsidrætten og vil ikke umiddelbart kunne af- eller bekræftes ved at kigge nærmere på enkelte foreninger. Det er dog i høj grad værd at have med, at formand og kasserer sidder exceptionelt lang tid på deres poster i DDS-foreninger og at overveje, hvad det kan betyde for foreningerne i det videre arbejde med udfordringerne og mulighederne i DDS. Som nævnt i det tidligere afsnit betyder de særlige forhold omkring våbenadministration samtidig, at det kan være nødvendigt med en vis stabilitet og rekruttering indefra i forhold til formandsposten i DDS-foreninger.

Om DDS-foreningerne lukker om sig selv eller skaber stor afstand mellem bestyrelse og medlemmer, fordi lederne sidder i lang tid, kan man undersøge ved at se nærmere på, hvordan foreningerne ledes i figur 25 og 26 nedenfor.

Figur 25: Bestyrelserne bestemmer det meste i DDS-foreningerne

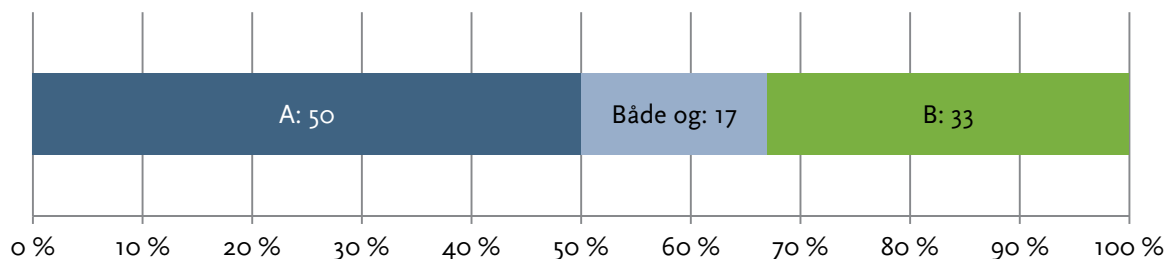

Andelen af DDS-foreninger, der har svaret 'Helt enig' eller 'Noget enig' i udsagnene:

A: Bestyrelsen bestemmer det meste af, hvad der skal ske i foreningen.

B: De fleste opgaver og beslutninger i foreningen er fordelt på forskellige udvalg og enkeltpersoner.

Figur 26: Foreningerne bestræber sig også på at involvere medlemmerne i de større beslutninger

Andelen af DDS-foreninger, der har svaret 'Helt enig' eller 'Noget enig' i udsagnene:

A: Bestyrelsen bestræber sig på at involvere medlemmerne i alle større beslutninger.

B: Bestyrelsen træffer selv de fleste større beslutninger.

Som den første af de to ovenstående figurer viser, så siger to tredjedele af DDS-foreningerne, at det er bestyrelsen, der bestemmer det meste i foreningen. Fordelingen ligner dog nogenlunde landsgennemsnittet, selvom formænd og kasserere i DDS altså sidder væsentligt længere på deres poster end deres kolleger i de fleste andre idrætsforeninger. Desuden er det faktisk i foreninger med langtidsholdbare formænd (og kasserere), at man er mest tilbøjelig til at fordele opgaver og beslutninger på udvalg og enkeltpersoner uden for bestyrelsen.

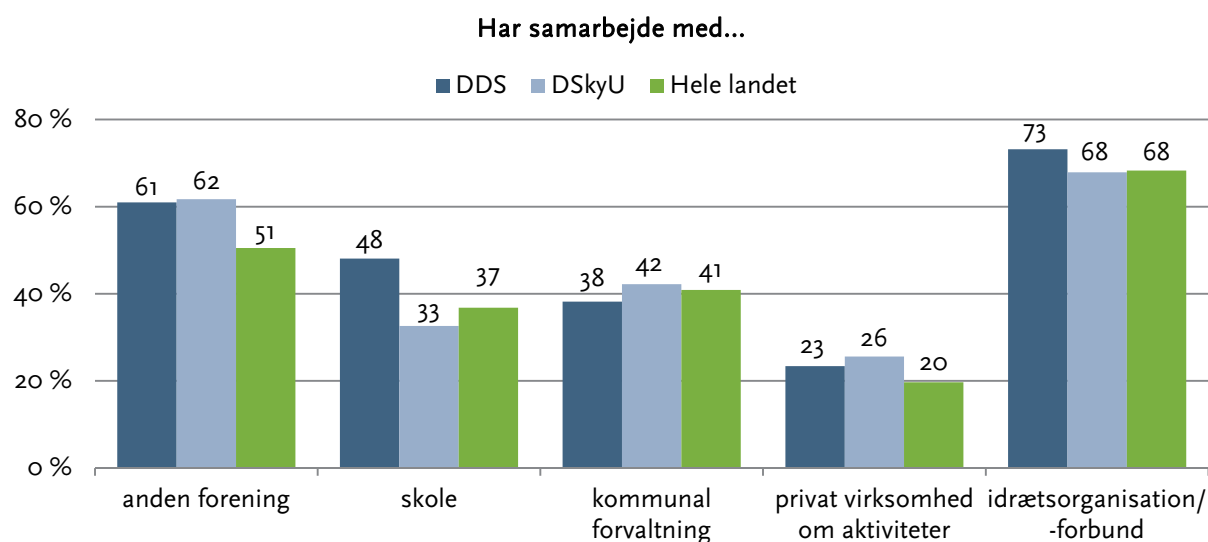
Det samme gør sig gældende i forhold til medlemsinvolvering. Lang tid på formands- og kassererposterne fører hovedsageligt til mere åbenhed i bestyrelsen og medlemsinvolvering i større beslutninger. Forestillingen om negative konsekvenser af meget lange formandskaber i DDS lader altså ikke umiddelbart til at have noget på sig. Det kan tværtimod være en fordel og et tegn på en positiv udvikling, at formænd og kasserere typisk bliver længe på deres poster i DDS-foreningerne.

DDS-foreningernes udadvendthed – hvem samarbejder de med?

En anden vigtig del af ledelsen af idrætsforeninger er udadvendthed, der ligesom åbenhed også er med til at gøre rekruttering af frivillige mindre vanskelig og generelt er tegn på et velfungerende, demokratisk foreningsliv. Udadvendthed handler i denne sammenhæng om, hvor meget foreningen orienterer sig mod omverdenen og indgår i samarbejder med andre foreninger, institutioner og/eller virksomheder.

DDS-foreninger ligger ikke på den lade side, når det handler om at skabe samarbejdsrelationer med omverdenen. På landsplan har idrætsforeningerne godt 2,5 formelle samarbejdsrelationer i gennemsnit, mens DDS-foreningerne nærmer sig 3. I betragtning af, at DDS-foreningerne er noget mindre end gennemsnittet af foreninger på landsplan, og at store foreninger oftest er mere udadvendte end små, er det bemærkelsesværdigt, at DDS-foreningerne faktisk hører til de mere udadvendte (se figur 27).

Figur 27: Næsten halvdelen af DDS-foreningerne samarbejder med skoler

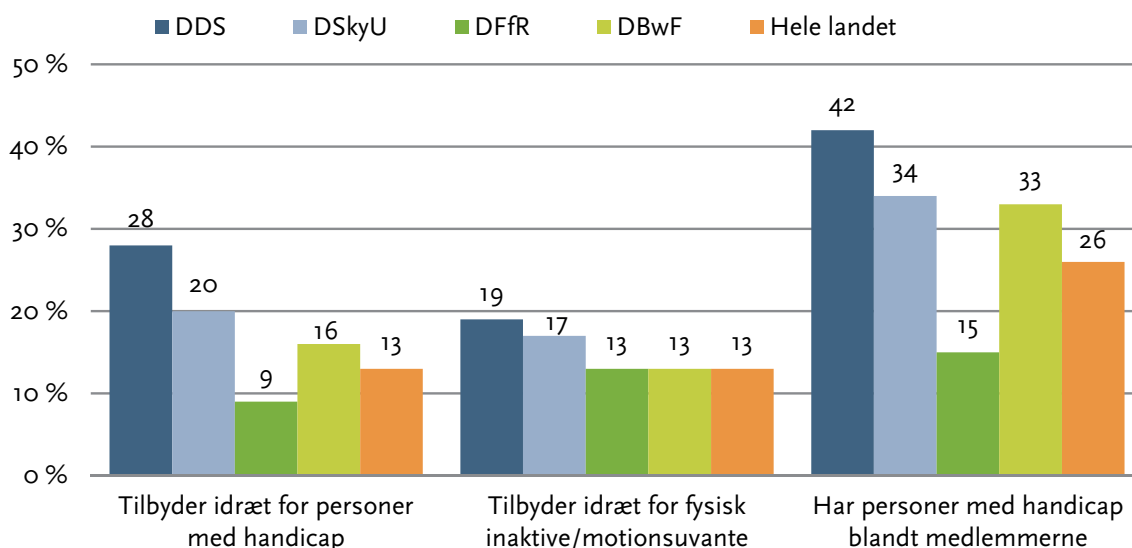
Andelen af foreninger, der har samarbejde med de forskellige institutioner fordelt på forbund.

På de fleste områder ligner DDS- og DSKyU-foreningerne i Frivillighedsundersøgelsen hinanden i forhold til samarbejdsrelationer med omverdenen. DDS foreningerne er generelt noget mere tilbøjelige end andre foreninger til at indgå skolesamarbejder, og de senere års fokus på at udvikle et koncept om skoleskydning ser ud til at øge kontaktfladen til lokalområdet og på den måde at øge mulighederne for potentielle nye medlemmer blandt de unge. DDS-foreningerne indgår også i lidt højere grad samarbejder med de store idrætsorganisationer. Det gælder både deres egen organisation, DDS, men også DIF og DGI.

DDS' egen situationsanalyse ser nærmere på DDS' samarbejde med det offentlige og partnerskaber mellem kommuner og lokale skytteforeninger (Pedersen et al., 2011). Her fremhæves det, hvordan skydeidrætsforeningerne i særlig grad kan spille en positiv rolle for folk med ADHD og andre målgrupper med opmærksomhedsforstyrrelser.

Det er et potentiale, som DDS har identificeret og arbejder aktivt med. Selvom skytteforeningerne, som det fremgår af ovenstående figur, ikke i videre udstrækning end andre idrætsforeninger har formelle samarbejder med kommunale forvaltninger, så er netop tilbud til personer med handicap og motionsuvante væsentligt mere udbredt i skydeidrætten – og i DDS især – end i foreningsidrætten i øvrigt (se figur 28).

Figur 28: DDS-foreningerne har større fokus på personer med handicap

Andelen af foreningerne inden for de forskellige forbund, der har tilbud til personer med handicap og motionsuvante og har personer med handicap blandt medlemmerne.

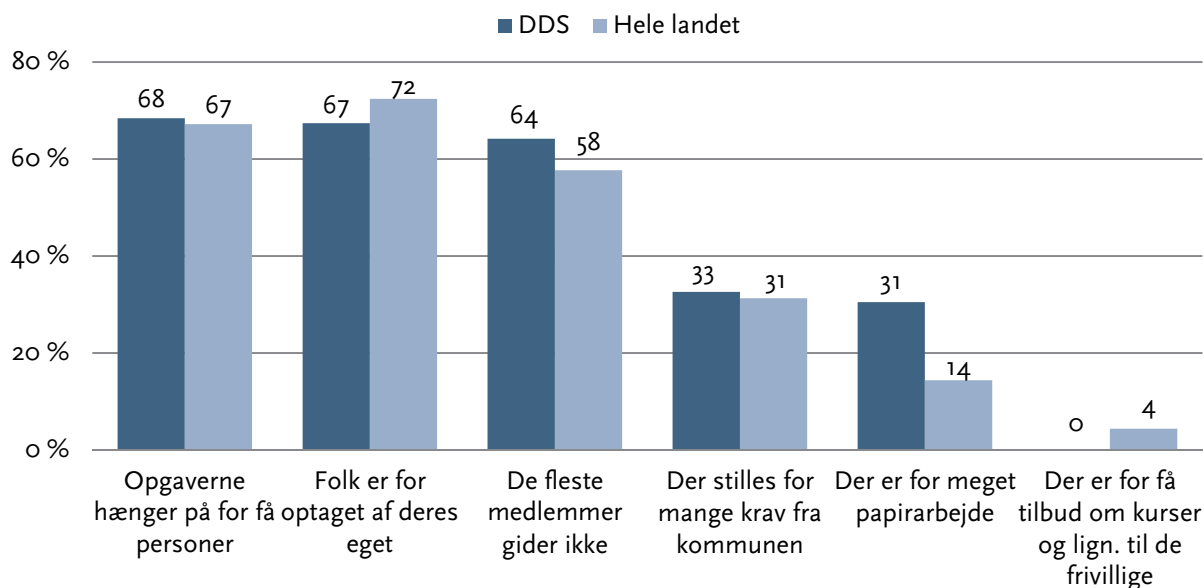
Målt på andelen af idrætsforeninger, der har aktiviteter eller hold for handicappede, findes disse tilbud i mere end dobbelt så stort omfang i DDS som i hele landets idrætsforeninger. Også idrætstilbud til fysisk inaktive eller motionsuvante grupper er mere udbredt i DDS. Det er med stor sandsynlighed disse tilbud, der afspejler sig i, at næsten halvdelen af alle DDS-foreningerne har en eller flere folk med handicap blandt medlemmerne.

Barrierer for frivilligheden

Der er en række forhold, som DDS-foreningerne i større eller mindre grad oplever som barrierer og udfordringer, når de søger nye frivillige, hvad end det drejer sig om trænere eller ledere. Når DDS-foreningerne i mindre grad oplever rekruttering af frivillige som en udfordring i forhold til mange andre foreninger, kan det skyldes, at det sjældent er aktuelt i kraft af, at de eksisterende formænd og øvrige ledere sidder på posterne i mange år.

I figur 29 herunder er de tre oftest nævnte barrierer for rekrutteringen af frivillige vist sammen med tre øvrige faktorer, der skal illustrere DDS-foreningernes eget syn på sagen. Som de fleste andre idrætsforeninger lader DDS-foreningerne i høj grad til at mene, at 'det er samfundets skyld', at de frivillige er svære at få ind. 'Folk er for optaget af deres eget' og 'De fleste medlemmer gider ikke' svarer godt to tredjedele af DDS-foreningerne. Endnu flere af dem mener, at 'Opgaverne hænger på for få personer', hvilket jo tegner konturerne af en ond cirkel, hvor de frivillige er svære at få fat på, fordi de allerede mangler i stor stil.

Figur 29: Hvad gør det svært at skaffe frivillige?

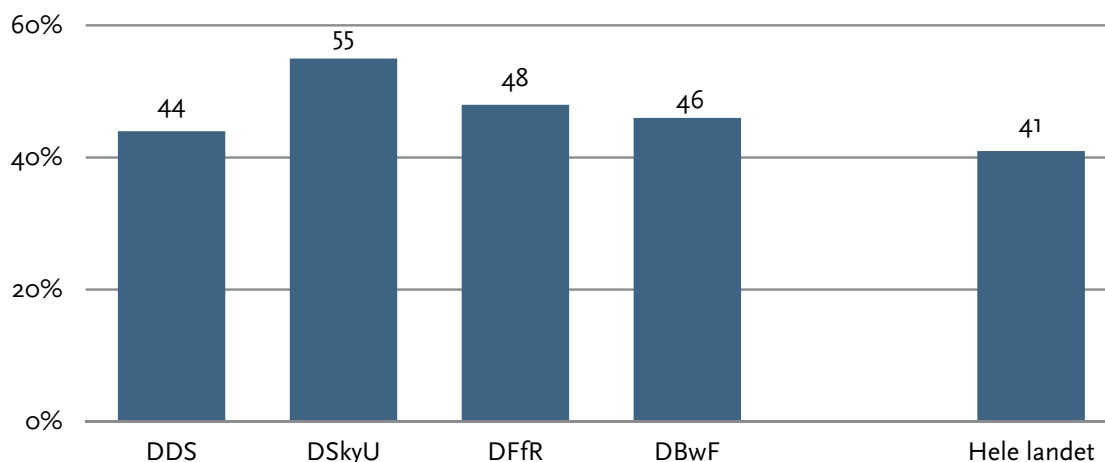
Andelen af foreninger, der oplever de udvalgte barrierer i forbindelse med rekruttering af frivillige.

I situationsanalysen er 'Forsøge at lette de administrative byrder i foreningerne' noteret som det femte i en række ønsker fra DDS-foreninger med knap hver fjerde forenings tilslutning. I Frivillighedsundersøgelsen er det knap hver tredje DDS-forening, der giver udtryk for det samme ved at bemærke, at 'For mange krav fra kommunen' eller 'For meget papirarbejde' besværliggør rekrutteringen af frivillige. Igen kan særlige krav til eksempelvis miljø eller våbenadministration spille ind.

Kurser og muligheder for at uddanne frivillige er ikke nogen mangelvare ifølge DDS-foreningerne, hvilket er interessant i forlængelse af, at antallet af kursustimer i DDS er halveret siden 2005 (se Delanalyse 1). Ingen af de adspurgte DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen noterer det som en barriere for at rekruttere frivillige, og det lægger sig udmærket i forlængelse af situationsanalysen, hvor kun knap hver fjerde forening ønsker sig af DDS/DGI, at de skal 'Tilbyde kurser og uddannelser til trænere og instruktører'. Hver fjerde forening er naturligvis en betragtelig andel af DDS, men det er væsentligt færre end i DGI som helhed. I den samlede DGI situationsanalyse er det nemlig hele 78 pct. af foreningerne, der placerer kurser og uddannelse på en førsteplads over ønsker til organisationen.

Blandt DDS-foreningerne er det under halvdelen, der er enige i udsagnet 'Det vil lykkes foreningen at tiltrække et tilstrækkeligt antal frivillige i fremtiden' (figur 30). Det betyder dog ikke, at de resterende 56 pct. modsat mener, at det ikke vil lykkes dem. 46 pct. af DDS-foreningerne er i tvivl, men de sidste 10 pct. er uenige i udsagnet. Det gør DDS-foreningerne til de mest skeptiske og fremtidsbekymrede blandt de her udvalgte foreninger og understreger, at frivilligheden også i DDS-regi opleves som en stor udfordring på trods af, at de ikke oplever det, at skaffe frivillige som så stor en udfordring, som så mange andre foreninger. Måske er dette et tegn på, at mange nuværende ledere i skytteforeningerne har siddet i rigtig mange år måske fordi, det er svært at finde erstatninger?

Figur 30: Usikkerhed om de frivillige i fremtiden

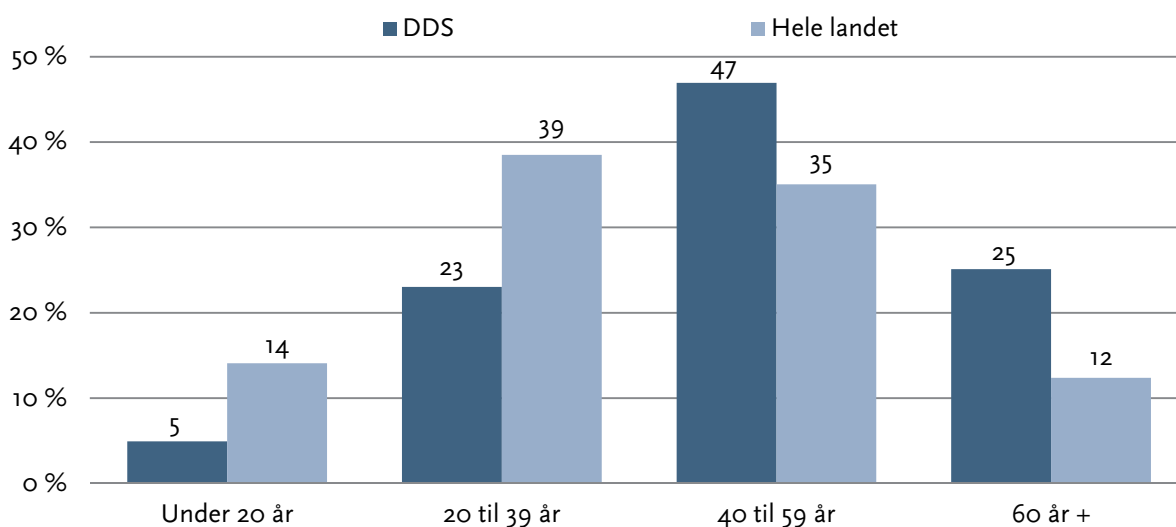
Andelen af foreninger inden for de enkelte forbund, der er enige eller meget enige i, at det vil lykkes at tiltrække et tilstrækkeligt antal frivillige i fremtiden.

Hvem er de frivillige?

Vi så indledningsvis i Delanalyse 2, hvordan en relativt stor – og voksende – andel af medlemmerne i skydeidrætsforeningerne er folk over 60 år. Denne tendens viser sig også blandt de frivillige trænere og ledere, for som det er tilfældet i de fleste idrætsforeninger, afspejler aldersfordelingen blandt foreningernes medlemmer aldersfordelingen blandt de frivillige i DDS.

Relativt få af de frivillige trænere i DDS-foreningerne er unge under 20 år, og i forhold til landsgennemsnittet er der mange trænere i aldersgrupperne 40-59 år og 60 år + (se figur 31). Det skyldes dog generelt, at der er få børne- og ungeaktiviteter i skytteforeningerne sammenholdt med mange andre idrætsforeninger i Danmark. Som sådan ligner skytteforeningerne de øvrige, mindre foreninger med relativt aldrende medlemsskarer som tilfældet er i bowling og roning.

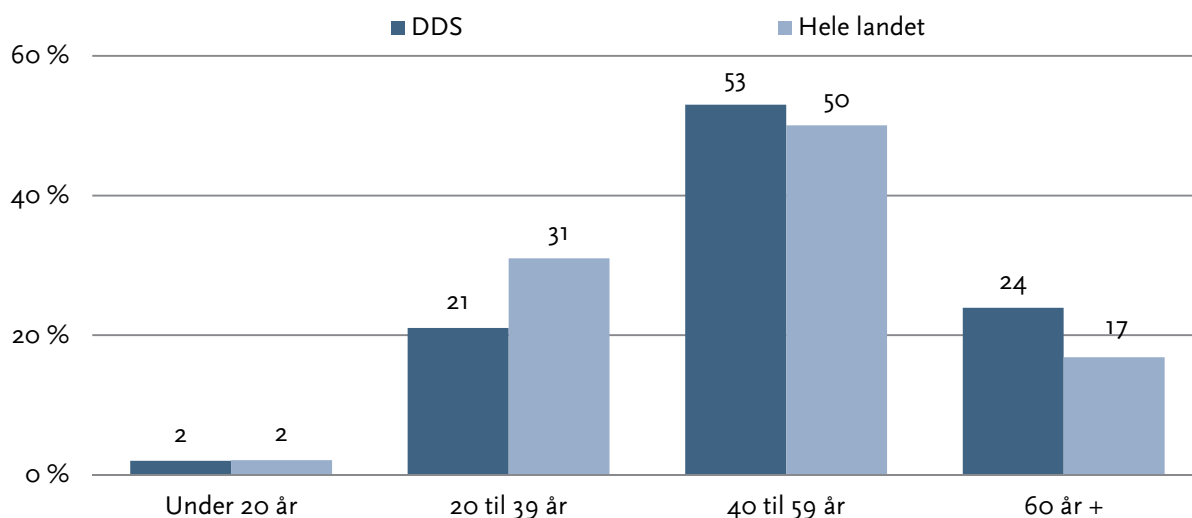
Figur 31: Få unge blandt de frivillige trænere

De frivillige trænere i DDS' fordeling på aldersgrupper.

Sammenhængen er den samme blandt lederne blot endnu mere udtalt, fordi de frivillige ledere typisk er ældre end de frivillige trænere (figur 32). Igen er der i forhold til landsgennemsnittet en overvægt af folk over 40 år og særligt af folk på 60 år eller derover. Dog ikke en overvægt, som er større end den, vi ser blandt de sammenlignelige foreninger inden for DSKyU, rosport og bowling. Når mange frivillige er trænere et godt stykke op i årene, skyldes det til dels, at en del foreninger har regler om, at pistolskytter skal være fyldt 18 år for at blive medlem. På den måde er grundlaget for at hverve yngre trænere under 20 år inden for pistoldiscipliner ret begrænset.

Figur 32: Meget få unge blandt de frivillige ledere

De frivillige ledere i DDS' fordeling på aldersgrupper.

Også på kønsfordelingen er der i DDS-foreningerne en skævvridning, som meget tydeligt går igen, når vi ser på de frivillige. Blandt alle 755 foreninger i DDS fylder de kvindelige medlemmer samlet set 15 pct., og den andel går igen blandt de frivillige i DDS-foreningerne med 17 pct. kvindelige frivillige, så på den led er de frivillige i DDS-foreningerne repræsentative for medlemmernes kønsfordeling. Andelen af kvindelige frivillige i DDS-foreningerne er noget højere en andelen i DSKyU, hvor kvinderne kun udgør godt en tiendedel af de frivillige.

Faciliteter

Når vi ser nærmere på faciliteter og forskellige foreningers forhold til faciliteter, er det en vigtig forudsætning, at der er klarhed om, hvilke forskellige slags faciliteter vi ser nærmere på. Frivillighedsundersøgelsen opererer med tre typer af faciliteter, som her kort skal præsenteres:

Kommunale faciliteter: Disse faciliteter ejes af kommunen og stilles til rådighed for de lokale idrætsforeninger. Kommunen står for drift og vedligeholdelse af disse anlæg, og som oftest er de gratis at benytte for idrætsforeningerne.

Privatejede eller selvejende faciliteter: Disse drives og udlejes principielt som private ejendomme. Nogle er helt privat ejede, mens andre foreninger er selvejende, hvilket betyder, at der er nedsat en uafhængig bestyrelse eller fond, som står for ledelse og drift. Ofte er selvejende faciliteter dog etableret med offentlig støtte. Idrætsforeningerne betaler leje for at benytte de privatejede eller

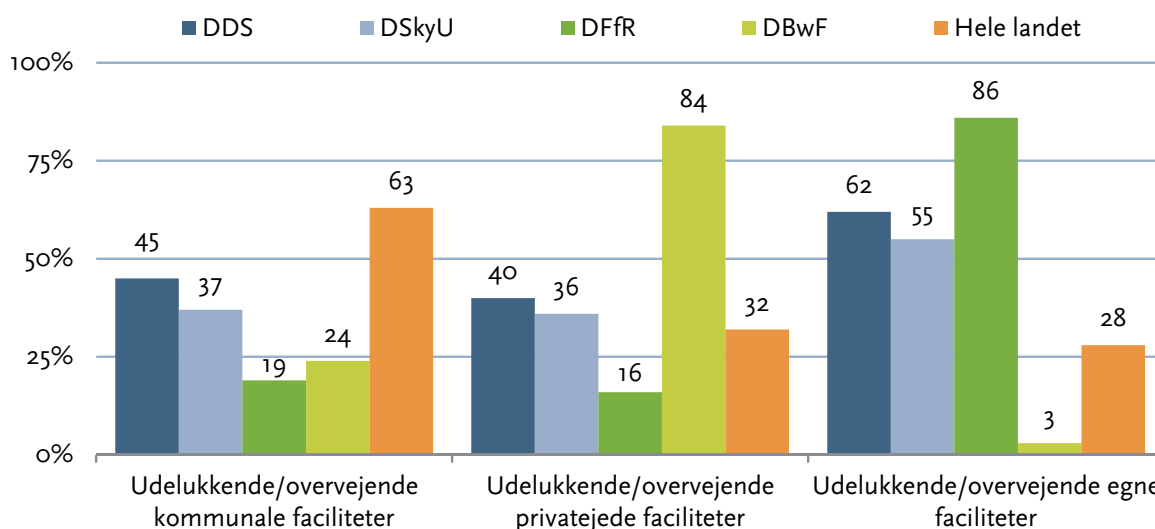
selvejende faciliteter. I kommuner hvor der ikke er kommunale faciliteter til at dække idrætsforeningernes behov, betaler kommunen typisk helt eller delvist for idrætsforeningernes lejeudgifter til de private eller selvejende faciliteter.

Egne anlæg: Faciliteter, som idrætsforeningerne selv ejer. Disse er altså ikke forbundet med lejeudgifter, men de kan til gengæld være dyre for foreningerne i forhold til drift og vedligeholdelse. Dette er dog også et område, hvor offentlige midler og i nogle tilfælde fondsmidler kommer foreningerne til gode.

DDS-foreningerne i Frivillighedsundersøgelsen lader til hovedsageligt at dyrke deres idræt i egne faciliteter, men billedet er ikke helt simpelt.

Hovedparten af DDS-foreningerne benytter sig tilsyneladende af egne faciliteter, som de selv ejer og driver (se figur 33). Der er dog også en del DDS-foreninger, der siger, at de udelukkende eller overvejende benytter sig af henholdsvis kommunale faciliteter (45 pct.) og privatejede faciliteter (40 pct.), som de lejer sig ind på. Foreningerne i DSKyU har tilnærmelsesvis den samme fordeling. Således adskiller skydeidrætsforeningerne sig en smule fra de fleste andre idrætsgrene, hvor man typisk ser ét bestemt ejerforhold gøre sig gældende i langt størstedelen af foreningerne. Eksempelvis, som figuren herunder illustrerer, holder rosporten hovedsageligt til i egne anlæg, og bowlingklubberne i privatejede anlæg. Endelig benytter store traditionelle idrætter som fodbold og håndbold oftest kommunale anlæg og trækker landsgennemsnittet i den retning.

Figur 33: De fleste skytteforeninger er aktive i egne faciliteter

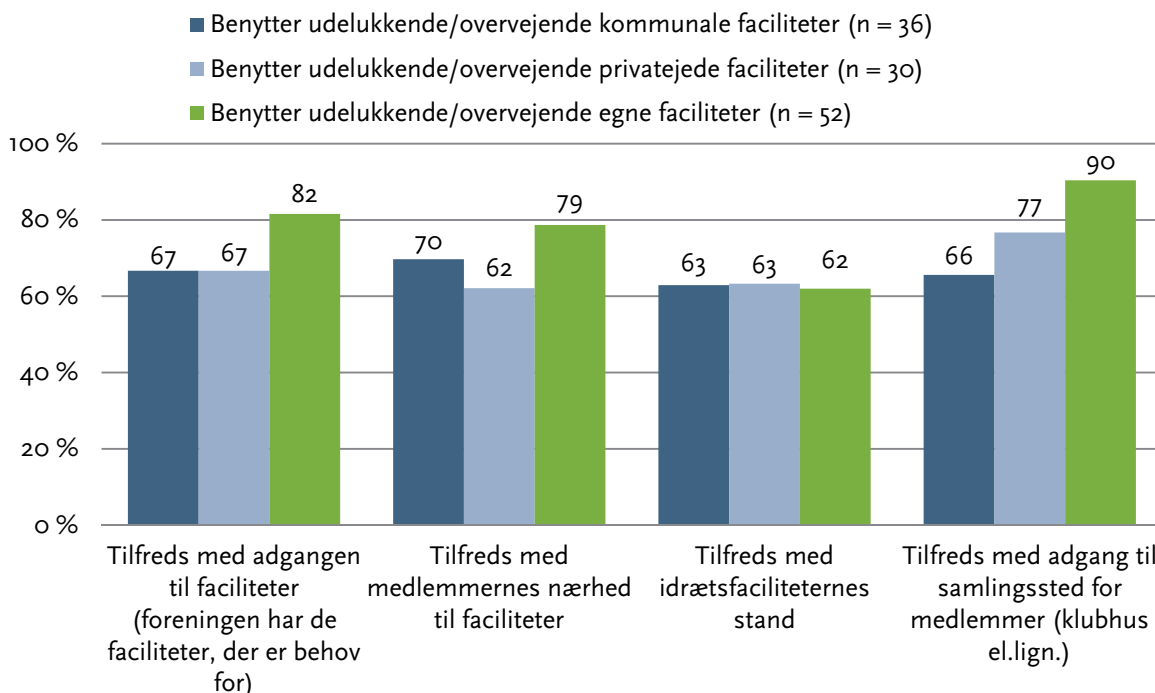

Andelen af foreninger inden for de forskellige forbund, der har svaret, at de udelukkende/hovedsageligt benytter de forskellige typer af faciliteter. Da der er spurgt ind til faciliteterne i tre separate spørgsmål, er det muligt, at foreninger kan have svaret at de eksempelvis overvejende bruger kommunale faciliteter og overvejende bruger egne faciliteter, selvom det forekommer ulogisk. Af samme grund summer procentdelene inden for de forskellige forbund ikke til 100.

Internt i DDS er der altså forskellige ejer- og driftsforhold mellem foreninger og faciliteter, og det er vi nødt til at holde os for øje, når vi ser nærmere på, hvor tilfredse foreningerne er med faciliteterne og den offentlige støtte (som for en stor dels vedkommende går til faciliteter).

Nedenstående figur 34 viser, at der er forskel på foreningernes tilfredshed med faciliteter afhængig af ejerforholdene. Blandt de foreninger, der udelukkende eller overvejende benytter sig af egne faciliteter er der generelt større tilfredshed end blandt foreninger i kommunale faciliteter eller private faciliteter.

Figur 34: De DDS-foreninger, der selv ejer faciliteterne, er mest tilfredse med dem

DDS-foreningernes tilfredshed med forskellige forhold vedrørende faciliteterne, fordelt på hvilke former for faciliteter, de hovedsageligt benytter sig af.

Faciliteternes stand ser dog ikke ud til at variere på tværs af ejerforhold. Knap to tredjedele af DDS-foreningerne er tilfredse eller meget tilfredse med deres faciliteters stand, og det tal har altså ingen betydning at gøre med, om faciliteterne tilhører kommunen, en privat (selvejende) udlejer eller foreningen selv. Men når det kommer til adgangen til faciliteten, om den ligger tæt nok på medlemmerne, og om der er tilstrækkelig adgang til samlingssted/klubhus, er det altså blandt foreninger, der selv ejer faciliteterne, at den største del er tilfredse. Generelt ser man dog, at flertallet af foreninger er tilfredse med faciliteterne uafhængig af ejerforhold. DDS' egen situationsanalyse fremhæver faciliteterne som den tredjestørste udfordring og skriver at 'faciliteterne ofte er nedslidte og ikke tidssvarende i forhold til kommende medlemmers behov.' Det billede stemmer ikke helt overens med foreningernes opfattelse i Frivillighedsundersøgelsen, hvor blot mellem 13 og 14 pct. af DDS-foreningerne er utilfredse (eller meget utilfredse) med faciliteternes stand. Det kan dog til dels skyldes den lille overvægt af store foreninger i Frivillighedsundersøgelsen da de største foreninger typisk er mere tilfredse med faciliteternes stand end de mindre foreninger. Ser man udelukkende på de mindste DDS-foreninger i Frivillighedsundersøgelsen med under 100 medlemmer, er andelen af utilfredse eller meget utilfredse med faciliteternes stand dog stadig lille (15 pct.). Måske skal man heller ikke afvise, at utilfredshed med faciliteterne i visse tilfælde kan dække over andre mere substantielle problemer i en idrætsforenings drift.

Økonomi

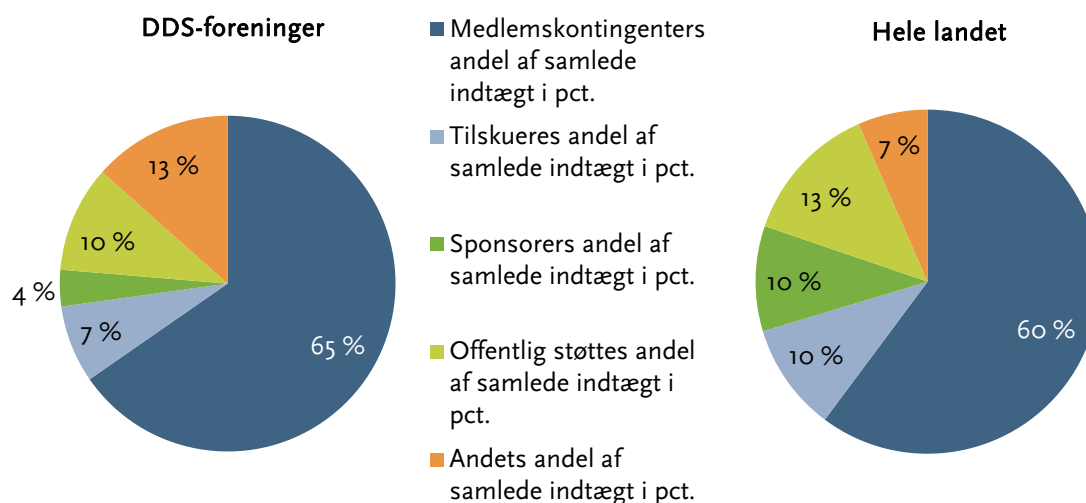
En anden udfordring, som DDS' situationsanalyse fremhæver, er foreningernes økonomi (Pedersen et al., 2011: 14). 18,1 pct. mener, at det er vigtigt for fremtiden 'At få forbedret foreningens økonomi', hvilket placerer økonomien som den femtestørste udfordring i DDS-regi. Men med femtepladsen og det faktum, at det er mindre end en femtedel af foreningerne, der nævner det, fremgår det også, at økonomi generelt ikke hører til blandt de største og mest presserende problematikker i foreningsidrætten.

Også i Frivillighedsundersøgelsen er det et mindretal (8 pct.) af DDS-foreningerne, der er utilfredse (eller meget utilfredse) med deres generelle økonomi. 18 pct. er hverken tilfredse eller utilfredse, mens hele 75 pct. af DDS-foreningerne er tilfredse eller ligefrem meget tilfredse med økonomien.

I Frivillighedsundersøgelsen er foreningerne ligeledes blevet spurgt om, hvordan deres indtægter fordeler sig på forskellige kilder. Det skal endnu engang bemærkes, at der er tale om subjektive vurderinger, som ikke nødvendigvis kommer fra den økonomiansvarlige i foreningen. Desuden kan især tallene på offentlige tilskud være svære at gennemskue, da offentlige tilskud (f.eks. til faciliteter) i nogle foreninger går igennem pengekassen, mens de i andre tilfælde går direkte til faciliteterne og således ikke indgår i foreningernes regnskaber. Ikke desto mindre giver tallene i Frivillighedsundersøgelsen udgangspunkt for at se lidt nærmere på den overordnede fordeling af indtægtskilder i DDS-foreningerne og at sammenligne dette med andre idrætsgrene.

Af nedenstående figur 35 fremgår det, at DDS-foreningerne med denne gennemsnitlige fordeling af indtægter i højere grad beror på medlemsindtægter end landsgennemsnittet af idrætsforeninger, mens tilskuerindtægter, sponsorindtægter og offentlig støtte fylder mindre på DDS-foreningernes indtægtside. Pengene, der kommer ind i DDS-foreningerne, fordeler sig gennemsnitligt på 65 pct. fra medlemsindtægter, 7 pct. fra tilskuere og arrangementer, 10 pct. i offentlige støtte og 13 pct. fra andre ikke yderligere specificerede kilder. Kun 4 pct. af DDS-foreningernes indtægter kommer fra sponsorstøtte, og det er da også kun knap hver fjerde forening, der er tilfreds (eller meget tilfreds) med deres egen evne til at skaffe sponsorer.

Figur 35: Medlemskontingenter fylder mere, sponsorer og tilskud mindre, i DDS-foreningernes økonomi i forhold til landsgennemsnittet

Forskellige indtægtstypers andel af de samlede indtægter i foreningerne inden for DDS og på landsplan.

Dertil kan man se af tabel 13, at DDS-foreningernes gennemsnitlige omsætning ligger lavere end omsætningen i rosporsforeninger og bowlingforeninger og markant lavere end gennemsnittet for alle foreninger på landsplan.

Tabel 13: Omsætningen i DDS-foreninger ligger under mange andre foreninger

Foreningstype	Gennemsnitlig omsætning i kr.
DDS	96.124 kr.
DSkyU	88.480 kr.
DFfR	380.832 kr.
DBwF	104.454 kr.
Alle foreninger	481.012 kr.

Gennemsnitlig omsætning i kr. i forskellige foreningstyper.

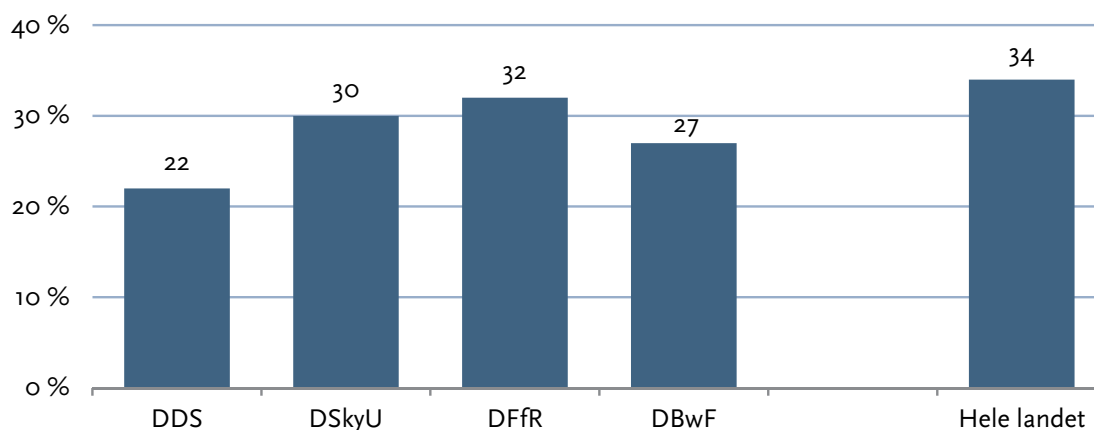
På bundlinjen har tre fjerdedele af DDS-foreningerne overskud. Kun 13 pct. har i løbet af det seneste regnskabsår haft underskud, og det kan i visse tilfælde skyldes helt kalkulerede enkeltstående udgifter til investering i faciliteter, inventar eller andet. Skytteforeningerne ligner på dette punkt de fleste andre danske idrætsforeninger. Økonomien er nemlig noget, de har relativt godt styr på, og underskud forekommer relativt sjældent, fordi foreningerne har gode muligheder for at regulere deres udgifter afhængig af indtægterne.

Det betyder dog ikke, at foreningerne er lige tilfredse med alle dele af deres økonomi. Blandt DDS-foreningerne er der eksempelvis ikke udbredt tilfredshed med den offentlige støttes størrelse.

Lige over hver femte DDS-forening er tilfreds (eller meget tilfreds) med den offentlige støttes størrelse (se figur 36). Godt hver tredje forening (35 pct.) er utilfreds (eller meget utilfreds) med den

offentlige støttes størrelse, mens 43 pct. er hverken tilfredse eller utilfredse. DDS foreningerne er mindre tilfredse med den offentlige støttes størrelse end de øvrige sammenligningsgrupper. I forhold til at den offentlige støtte udgør en mindre andel af den samlede indtægt (6 pct. af indtægterne) i DSkyU end i DDS (10 pct.), er det interessant, at flere DSkyU-foreninger alligevel er tilfredse med størrelsen af denne støtte.

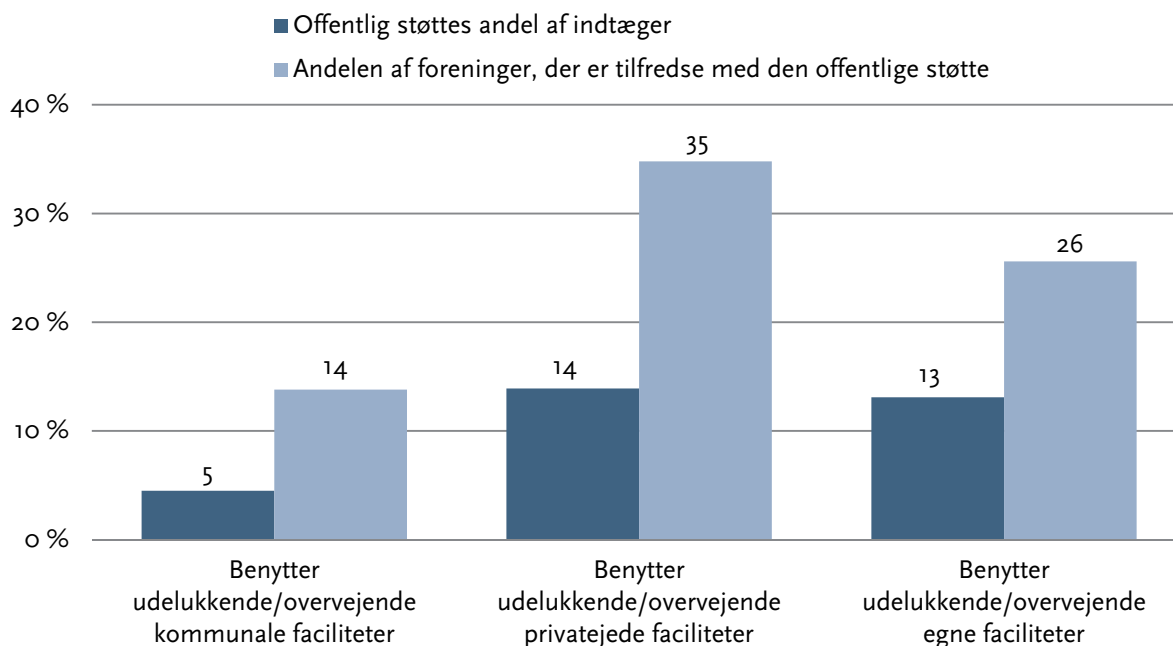
Figur 36: Mindst tilfredshed med den offentlige støtte i DDS-foreningerne

Andelen af foreninger inden for de forskellige idrætter, der er tilfredse (eller meget tilfredse) med den offentlige støttes størrelse.

De DDS-foreninger, der hovedsageligt eller udelukkende holder til i kommunale faciliteter, modtager generelt mindre offentlig støtte direkte til klubkassen. Blandt disse foreninger fylder den offentlige støtte gennemsnitligt kun 5 pct., mens den fylder mellem 13 og 14 pct. i DDS-foreninger, der hovedsageligt eller udelukkende holder til i private eller egne faciliteter. DDS-foreningerne, der holder til i kommunale faciliteter, er samtidig de mindst tilfredse med den offentlige støttes størrelse (figur 37).

Figur 37: DDS-foreningernes tilfredshed med den offentlige støtte hænger sammen med, hvor meget den fylder

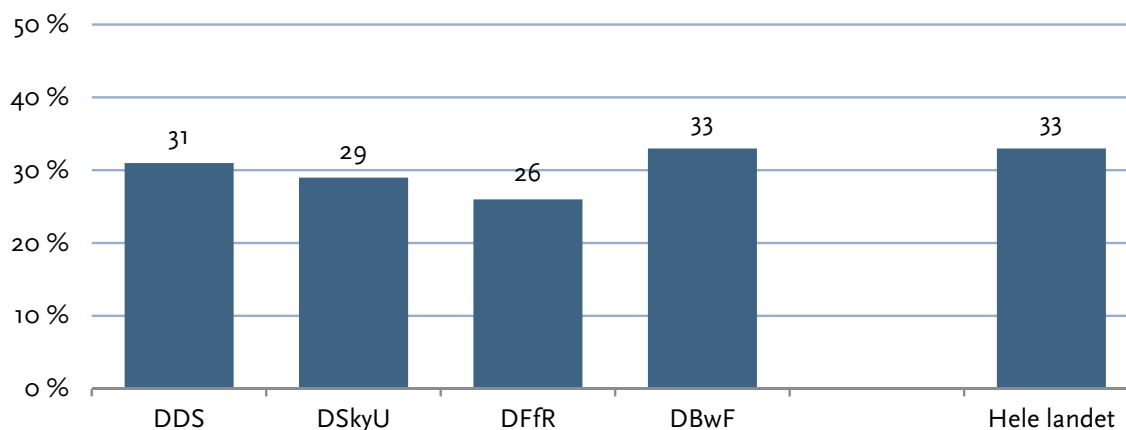

Hvor meget offentlig støtte fylder (mørkeblå søjler) af DDS-foreningernes indtægter, og hvor stor en andel af DDS-foreninger, der er tilfredse (eller meget tilfredse) med den offentlige støtte (lyseblå søjler), fordelt på de tre forskellige facilitetsforhold.

Umiddelbart ligner det en meget naturlig sammenhæng mellem størrelsen af offentlige tilskud (som også afspejler tilskuddenes størrelse i kroner og ører) og tilfredsheden med dem. Foreninger, der benytter sig af kommunale faciliteter, nyder dog godt af gratis (eller næsten gratis) adgang til faciliteter, og spørgsmålet er, om det er en form for indirekte offentlig støtte, som disse foreninger overser, når de vurderer den offentlige støttes størrelse?

Tilfredsheden med den offentlige støttes størrelse hænger også generelt sammen med, hvordan foreningerne vurderer, om de i fremtiden vil blive mere afhængig af offentlig støtte. På det område ligner DDS-foreningerne alle andre idrætsforeninger, og forskellen mellem de valgte idrætter er da heller ikke store, jævnfør figur 38. På landsplan mener knap hver tredje forening, at de vil blive mere afhængige af den offentlige støtte i fremtiden, og tallet er cirka det samme for DDS-foreningerne.

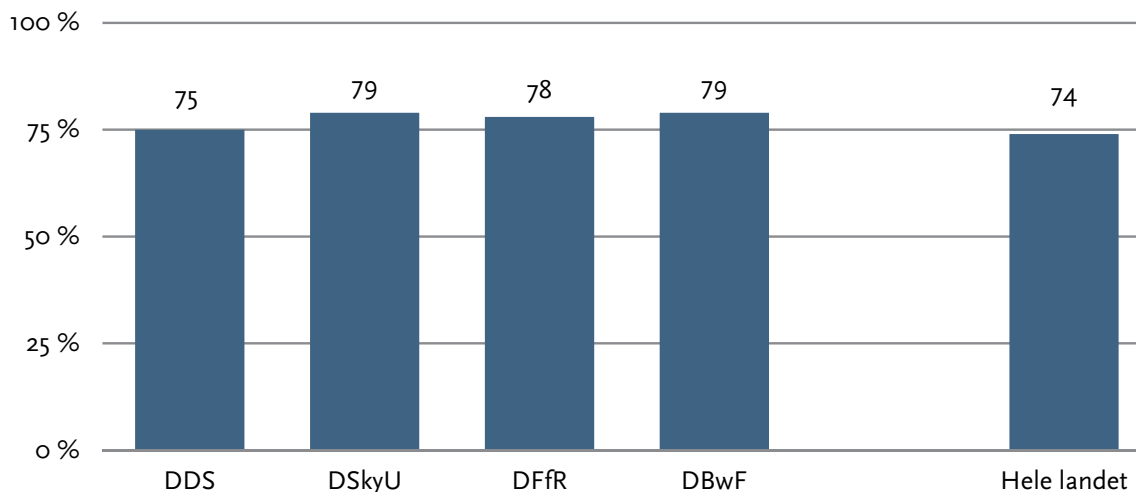
Figur 38: Knap en tredjedel af foreningerne mener, at de vil blive mere afhængige af offentlig støtte

Andelen af foreninger inden for de forskellige idrætter, der mener, at de i fremtiden vil blive mere afhængige af offentlig støtte.

Selvom foreningerne, som det fremgår af de foregående figurer, kan pege på indtægter, som de ikke er tilfredse med, eller økonomiske forhold, som de kunne ønske sig var anderledes, er der helt overordnet relativt stor tilfredshed med den generelle økonomi rundt omkring i foreningerne både på landsplan og i DDS (figur 39).

Figur 39: Tilfredshed med den generelle økonomi i foreningerne

Andelen af foreninger inden for de forskellige idrætter, der er tilfredse (eller meget tilfredse) med den generelle økonomi i foreningen.

Som vi så indledningsvist i oversigten over foreningernes udfordringer, hører økonomien generelt ikke til den største udfordring. Tre ud af fire DDS-foreninger er tilfredse (eller meget tilfredse) med deres generelle økonomi. Det kan virke paradoksalt, når kun 22 pct. af DDS-foreningerne er tilfredse med den offentlige støttes størrelse, men det illustrerer muligvis, hvordan offentlige tilskud direkte til foreningernes kasser ikke gør den afgørende forskel for økonomien.

Opsummering/anbefalinger

Delanalyse 2 har haft fokus på frivilligheden og foreningerne i DDS i en sammenligning med andre idrætsforeninger i Danmark. Følgende punkter samler op på de råd og anbefalinger, som analysen påpeger overfor foreningerne.

DDS foreningernes udfordring med nye ledere

- DDS' foreninger oplever i mindre grad end andre foreninger, at det er svært at rekruttere frivillige til centrale poster. Alligevel er foreningerne i stor stil usikre på, om det vil lykkes dem at skaffe det nødvendige antal frivillige i fremtiden. Analysen viser, at lederne i DDS foreninger generelt har siddet på de samme poster i rigtig mange år, og der er grund til at undersøge nærmere, hvori fordele og ulemper ved denne kendsgerning består, og dermed hvordan man bedre kan forholde sig til udfordringerne med at skaffe nye ledere fremadrettet.
- Det er et godt grundlag for at afprøve mentorordninger på de centrale poster som formand og kasserer. En glidende overgang, hvor et partnerskab mellem en siddende og kommende formand eksempelvis løser opgaverne i fællesskab, kan være med til at gøre formandsskifter mere gnidningsfri og ikke mindst rekrutteringen af nye frivillige til de vigtige opgaver i bestyrelsen lettere.

Overvej generelle hjælpemidler til foreningernes fælles udfordring med rekruttering af ledere

- Det kræver stor indsigt og erfaring at påtage sig en ledende rolle i en skytteforening på grund af mange komplicerede regler og økonomiske og administrative krav om våben- og medlemsregistrering. Omvendt kan den store erfaring og træghed på lederposterne være en hæmsko for udvikling og forandring i foreningerne. Udskiftning af ledere vil formentlig blive en stor udfordring for mange DDS-foreninger i de kommende år, og nogle generelle retningslinjer eller hjælpefunktioner fra konsulenter og DDS centralt kunne hjælpe med at forberede foreningerne på nogle gode og effektive overgange.
- DDS-foreninger kan med fordel lave en konkret strategi for frivilligheden, hvor de frivillige opgaver er ekspliciteret og derfor gjort håndgribelige (og forhåbentlig overskuelige) for udenforstående. Det er også en god ide at forankre arbejdet med at rekruttere en 'frivillighedsansvarlig' person (ikke formanden) med et godt socialt netværk i foreningen og gå på mod til at spørge nye og nuværende medlemmer, hvad de kan bidrage med.

Udnyt DDS-foreningernes udadvendthed strategisk

- DDS-foreninger har i gennemsnit mange samarbejdsrelationer med omverdenen og kan derfor siges at være relativt udadvendte i forhold til mange andre idrætsforeninger. Men samarbejdet foregår ofte med skoler og andre idrætsorganisationer. Analysen påpeger et potentiale for at bevidstgøre sig om den position og styrke, DDS-foreningerne besidder, og om mulighederne for at øge formelle samarbejder med f.eks. kommunale forvaltninger om tilbud til personer med handicap, børn med indlæringsansvar, børn og unge, som har svært ved boldspil eller andre klassiske idrætter eller motionsuvalte voksne og ældre, skoler eller andre foreninger i lokalområdet. En sådan fokusering kan fint passes ind i DDS mere traditionelle arbejde, og desuden indgå som et væsentligt led i organisationens arbejde

med værdier og selvforståelse omkring skydeidrættens eksistensberettigelse og position i den idrætspolitiske dagsorden.

Delanalyse 3
Medlemsundersøgelse i
De Danske Skytteforeninger (DDS)

Indledning

Som led i den store undersøgelse af De Danske Skytteforeninger (DDS) er der gennemført en omfattende spørgeskemaundersøgelse med besvarelser fra 1.002 voksne medlemmer (+ 16 år) fra 30 forskellige skytteforeninger under DDS. De 30 foreninger er udvalgt med hjælp fra konsulenter i DDS med henblik på at sikre geografisk spredning, forskellige foreningsstørrelser samt foreninger, som er vurderet til at være mere eller mindre udviklingsorienterede.

Hovedformålet med spørgeskemaundersøgelsen er at øge kendskabet til DDS-medlemmerne og deres holdninger til det, at være skytte i en forening under DDS. Hvad driver medlemmerne til at gå til skydning? Er de tilfredse med foreningens sociale liv og de fysiske rammer? Hvordan forholder de sig til det organisatoriske og bestyrelsen? Hvilke elementer kan eller bør DDS-foreningerne fokusere på fremadrettet i forhold til at tilgodese og optimere muligheder for nuværende og potentielle medlemmer?

Medlemsundersøgelsen viser, at respondenterne samlet set er glade og godt tilfredse med livet i deres skytteforening. Mange værdsætter det sociale liv, finder faciliteterne tidssvarende og har generelt stor tiltro til foreningsbestyrelserne og det arbejde, de laver i de enkelte foreninger. Men der er forskelle på tilfredshedsgraden afhængigt af, hvilken form for tilknytning, medlemmerne har til foreningen.

Den følgende analyse giver et grundigt indblik i de medlemmer, som har deltaget i undersøgelsen. I sidste del af analysen bliver respondenterne på baggrund af deres svar på centrale spørgsmål omkring deres tilknytning og holdninger til skytteforeningen inddelt i fire overordnede typer, som udspringer af materialet og indikerer forskellige grupper af skytter med forskellige holdninger, ønsker og behov. Det repræsenterer typer, som man formentlig vil kunne støde på i langt de fleste foreninger, og er i analysen benævnt den sociale skytte, sportsskytten, mentalskytten og endelig frivilligskytten. Først rettes blikket dog mod de overordnede resultater på undersøgelsens mange spørgsmål.

Af rapporteringen er opdelt i fem underafsnit, som kort er beskrevet nedenfor:

- Hvem er DDS-skytten?

Afsnittet undersøger og beskriver de 1.002 respondenter, der har deltaget i medlemsundersøgelsen. Analyserne er rettet mod at beskrive DDS-skytternes baggrund i forhold til køn, alder, beskæftigelse og tilhørsforhold til andre idrætsgrene og skydebeslægtede aktiviteter. Slutteligt undersøger afsnittet respondenternes roller i foreningen. Udfører de frivilligt arbejde som leder, træner eller i forhold til andre opgaver?

- DDS-skytters skydevaner

Afsnittet stiller skarpt på DDS-skytternes liv som skytter. Fokus er på, hvor længe respondenterne har dyrket skydning, hvor ofte de kommer i foreningen, hvilke discipliner de skyder, om de deltager

i fællestræning, og hvorvidt de stiller op til konkurrencer. Holdninger til fremadrettede trænings- og konkurrenceaktiviteter bliver også berørt.

- DDS-skytters forhold til skytteforeningen

Afsnittet fokuserer på forholdet mellem respondenterne og deres skytteforening. Analysen kigger på, hvorfor respondenterne er medlem af deres forening, erindringer om hvordan de begyndte, og hvilke relationer de har til de øvrige foreningsmedlemmer.

- Medlemmernes tilfredshed

Hvordan vurderer og vægter respondenterne det sociale liv i foreningen? Er de tilfredse med faciliteterne og har de tiltro til de centrale personer i foreningen? Dertil ser denne del af analysen nærmere på kommunikationen mellem medlem og forening. Hvilke medier benytter medlemmerne, og er de tilfredse med disse kommunikationsveje? Endelig tager afsnittet et kig på de mest 'utilfredse' medlemmer samt undersøger årsager til, at nogle skytter har valgt at stoppe deres medlemskab i perioder af deres liv.

- Skyttetyper

Afsnittet samler op på de foregående afsnit og opstiller fire forskellige skyttetyper, som kan konstrueres på baggrund af en række fællestræk i medlemmernes svar på undersøgelsens spørgsmål. Det centrale formål med identifikationen af fire skyttetyper er at undersøge typernes skyttevaner på en overskuelig måde, der kan munde ud i nogle overordnede anbefalinger om fremadrettede strategiske overvejelser og målrettede tiltag i skytteforeningerne.

Hvem er DDS-skytten?

I Danmark har man ikke hidtil foretaget systematiske undersøgelser af DDS-foreningernes medlemmer. Denne medlemsundersøgelse leverer således ny viden omkring medlemmernes skyttevaner, holdninger og forhold til deres forening. De deltagende respondenter er dog ikke nødvendigvis repræsentative for alle DDS-skytter i Danmark.

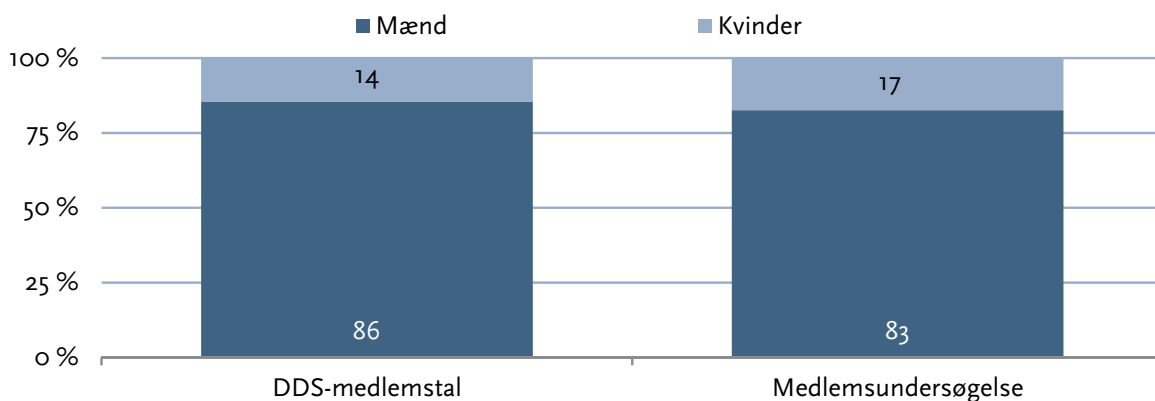
Figur 39 viser en opgørelse over køns- og aldersfordeling i denne medlemsundersøgelse sammenholdt med den senest tilgængelige medlemsopgørelse fra DDS fra 2011, som også præsenteret i delanalyse 1.

Ifølge DDS' egen medlemsopgørelse er der registreret 70.348 medlemmer⁶⁸ fordelt på 755 foreninger. Aldersindelingen i DDS' registrering skiller ved 0-12 år, 13-18 år, 19-24 år, 25-60 år samt 60 år+. I denne medlemsundersøgelse deltager respondenter fra 16 år+, og derfor er det ikke muligt at lave en fuldstændig sammenligning på aldersgruppen 16-18 år. Ser man bort fra denne aldersgruppe

⁶⁸ DDS differentierer i den seneste medlemsopgørelse fra 2011 blandt kontingent betalende medlemmer, ledere og passive medlemmer. I analyserne i dette afsnittet bruges kun tal på kontingentbetalende medlemmer. Ud over de 66.068 betalende medlemmer findes der i DDS desuden 4.370 ledere og 5.634 passive medlemmer.

pe og sammenligner ældre respondenter over 18 år, viser DDS' medlemsregistrering en kønsfordeling på 86-14 pct. i mændenes favør, mens der i nærværende medlemsundersøgelse er deltagelse fra 17 pct. kvinder (figur 40). Den skæve kønsfordeling overrasker ikke i historisk perspektiv, hvor skytteforeningerne traditionelt har været mandsdominerede. I de overordnede undersøgelser af befolkningens motions- og sportsvaner har andelen af kvindelige skytter ligget stabilt på 9 pct. siden første gang, man havde mulighed for at undersøge kønsfordelingen i 1975 (Pilgaard, 2009).

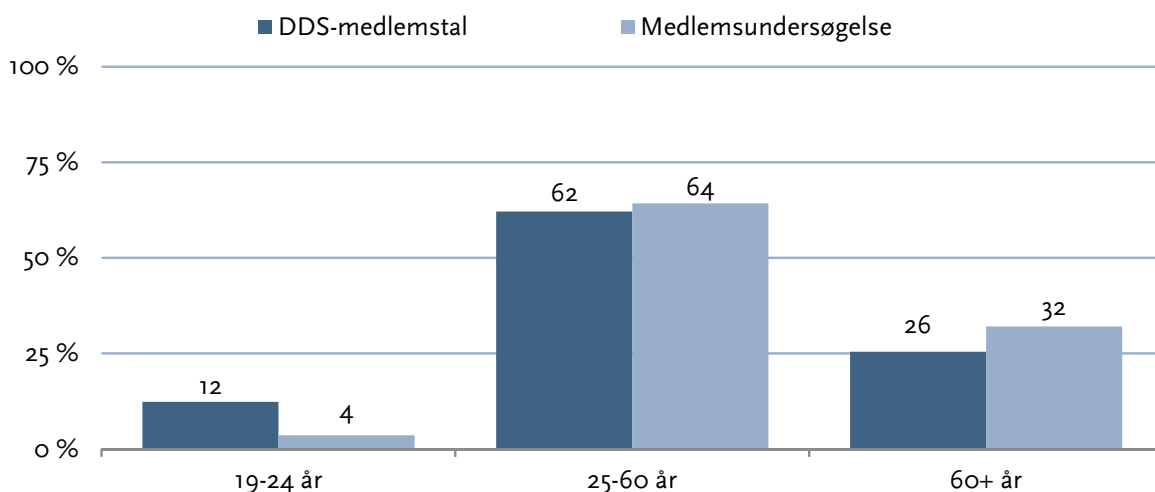
Figur 40: Der er langt mellem kvinderne i DDS

Kønsfordeling opgjort blandt alle DDS medlemmer og blandt deltagende medlemmer i denne undersøgelse.

I forhold til alder viser opgørelserne, at godt halvdelen af alle medlemmer befinder sig i den erhvervsdygtige alder mellem 25 og 60 år. Respondenter ældre end 60 år har været særligt flinke til at deltage i medlemsundersøgelsen og udgør derfor en større andel på 32 pct. i forhold til 26 pct. ifølge DDS' medlemstal (se figur 41).

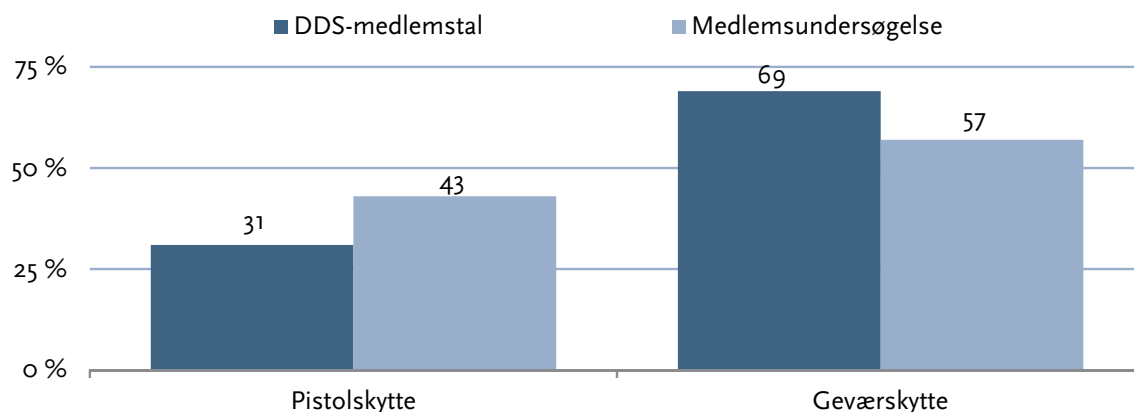
Figur 41: De fleste DDS medlemmer er mellem 25 og 60 år

Aldersfordeling opgjort blandt alle DDS-medlemmer og blandt deltagende medlemmer i denne undersøgelse.

Pistolskytter er også overrepræsenteret i medlemsundersøgelsen med 43 pct. i forhold til 31 pct. ifølge DDS' egen medlemsopgørelse (figur 42). Geværskytter udgør dog stadig den største del af respondenterne.

Figur 42: Relativt mange pistolskytter har deltaget i medlemsundersøgelsen

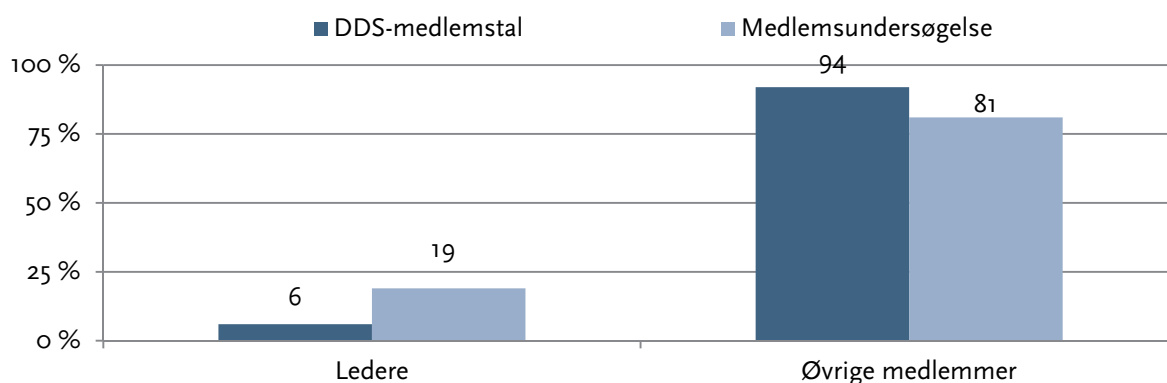

Fordeling over pistolskytter og geværskytter i hhv. DDS-medlemstal og denne medlemsundersøgelse.

Endelig er det muligt at sammenligne andelen af ledere. I DDS er registreret 4.370 ledere svarende til 6 pct. af den samlede medlemsskare. I nærværende undersøgelse er valgt en lidt anden formulering, og her angiver hele 19 pct., at de har en 'formel rolle' som f.eks. formand, næstformand, kasserer, sekretær, bestyrelsesmedlem, udvalgsformand eller udvalgsmedlem (figur 43). Dertil kommer frivillige til andre opgaver samt trænere og instruktører, som vil blive gennemgået i næste afsnit.

Det tyder altså på, at lederne i meget høj grad har været villige til at svare i denne undersøgelse, hvilket kan have indflydelse på det samlede billede af svar. Derfor er det interessant at have fokus på at undersøge forskelle mellem ledere (frivillige) og øvrige medlemmer igennem analysen for at undgå at give et skævt billede af medlemmernes samlede holdninger, adfærd og tilfredshed.

Figur 43: Ledere er overrepræsenteret i medlemsundersøgelsen

Opgørelse over andel af ledere i DDS-medlemstal og i denne medlemsundersøgelse.

De deltagende skytter i denne medlemsundersøgelse repræsenterer altså ikke samtlige skytter i DDS på grund af et højere aldersgennemsnit, en lidt større andel af kvinder, flere pistolskytter og en del flere ledere. Dette må man have for øje i de endelige konklusioner, men overordnet kan man ud fra denne medlemsundersøgelse skabe et indgående kendskab til forskelle mellem forskellige skyttypetyper og disses skydevaner, holdninger og tilknytninger til skytteforeninger i DDS.

Respondenternes baggrund i medlemsundersøgelsen

Ser man kun på fordelingerne i nærværende medlemsundersøgelse, kan man beskrive DDS-medlemmer som mænd mellem 25 og 60 år. Her finder man 45 pct. af alle medlemmerne.

Tabel 14 neden for sammenligner respondenterne i medlemsundersøgelsen med de voksne foreningsaktive fra den seneste undersøgelse af 'Danskernes motions- og sportsvaner' fra 2011 i relation til køn, alder, beskæftigelse, beskæftigelsestype, indkomst, bopæl og familiesituation.

De primære forskelle mellem respondenterne i denne medlemsundersøgelse og de øvrige foreningsaktive idrætsudøvere er, at der inden for skydeidrætten er en klar overvægt af mænd. Desuden er respondenterne i medlemsundersøgelsen generelt noget ældre (51 år i gennemsnit) end øvrige foreningsaktive idrætsudøvere (45 år i gennemsnit), hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at der blandt respondenterne findes flere pensionister og færre studerende (se tabel 14).

Blandt folk i beskæftigelse er det interessant, at skytterne i højere grad er selvstændige erhvervsdrivende eller beskæftiget inden for faglært arbejde. På indtægts- og bopælssiden er forskellene mellem respondenterne og de foreningsaktive idrætsudøvere relativt begrænsede, mens alderen formentlig slår igennem i forhold til antal hjemmeboende børn. Hele 60 pct. af respondenterne i medlemsundersøgelsen har ingen hjemmeboende børn, mens det til sammenligning kun gælder 21 pct. af de øvrige foreningsaktive idrætsudøvere. Det viser sig da også ved, at flest respondenter bor sammen med ægtefælle/samlever uden børn i hjemmet.

Tabel 14: Sammenligning mellem respondenterne og alle idrætsaktive, der mindst er medlem af én idrætsforening

Sociale baggrundsvariable		Medlemsundersøgelse (n = 1.002)	Idrætsaktive i forening (Danskernes motions- og sportsvaner 2011) (n = 1.603)
Køn	Mand	83 %	54 %
	Kvinde	17 %	46 %
Alder	16-29 år	11 %	25 %
	30-39 år	13 %	17 %
	40-49 år	21 %	17 %
	50-59 år	22 %	15 %
	60-69 år	22 %	15 %
	70+ år	11 %	11 %
Beskæftigelse	Studerende	7 %	17 %
	I arbejde	59 %	57 %
	Ledig	4 %	3 %
	Pensionist	26 %	20 %
	Andet	4 %	3 %
Beskæftigelsestype (procentfordeling blandt folk i arbejde/studerende)	Studerende	11 %	23 %
	Funktionær/tjenestemand	43 %	44 %
	Selvstændig	12 %	9 %
	Faglært arbejder	24 %	16 %

	Ufaglært arbejder	10 %	8 %
Hustandsindkomst (familieindkomst, brutto)	Under 300.000 kr.	16 %	21 %
	300.000 – 500.000 kr.	32 %	24 %
	500.001 – 700.000 kr.	28 %	23 %
	700.001 – 900.000 kr.	15 %	17 %
	900.001 kr. eller mere	9 %	15 %
Bopæl	Storby	33 %	39 %
	Større provinsby	27 %	20 %
	Mindre by/landområder	40 %	41 %
Civilstatus	Bor alene uden børn	15 %	16 %
	Bor alene med et eller flere børn	3 %	4 %
	Bor sammen med ægtefælle/samlever uden børn	45 %	33 %
	Bor sammen med ægtefælle/samlever med et eller flere børn	31 %	35 %
	Bor hos forældre	5 %	11 %
	Andet	1 %	1 %
Familiesituation	Ingen hjemmeboende børn	60 %	21 %
	1 hjemmeboende barn	14 %	22 %
	2 hjemmeboende børn	18 %	40 %
	3 hjemmeboende børn	6 %	15 %
	4 hjemmeboende børn eller flere	2 %	2 %

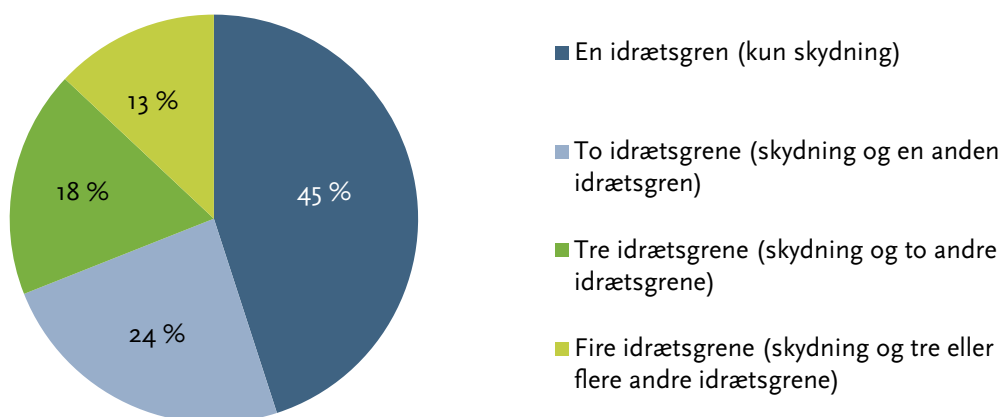
Kilde: Danskernes motions- og sportsvaner 2011 (Laub, 2013).

Respondenterne dyrker færre idrætsgrene end idrætsaktive generelt

Det er interessant at se på, i hvilken grad skytterne også dyrker andre idrætsgrene, da foreninger blandt andet kan bruge denne viden om medlemmerne til at udvikle nye initiativer eller indgå samarbejdsrelationer med foreninger inden for andre idrætsgrene.

Figur 44 viser, at 55 pct. af respondenterne i medlemsundersøgelsen angiver, at de dyrker én anden idrætsgren ud over skydning. Det er godt en aktivitet mindre end den gængse danske foreningsudøver, som nævner 2,7 aktiviteter i gennemsnit. Disse aktiviteter foregår dog ikke nødvendigvis alle i foreningsregi. Mange supplerer f.eks. deres foreningsmedlemskab med en regelmæssig cykel- eller løbetur på egen hånd, eller måske et medlemskab i et kommercielt fitnesscenter.

Figur 44: Mange skytter dyrker andre idrætsgrene ud over skydning regelmæssigt

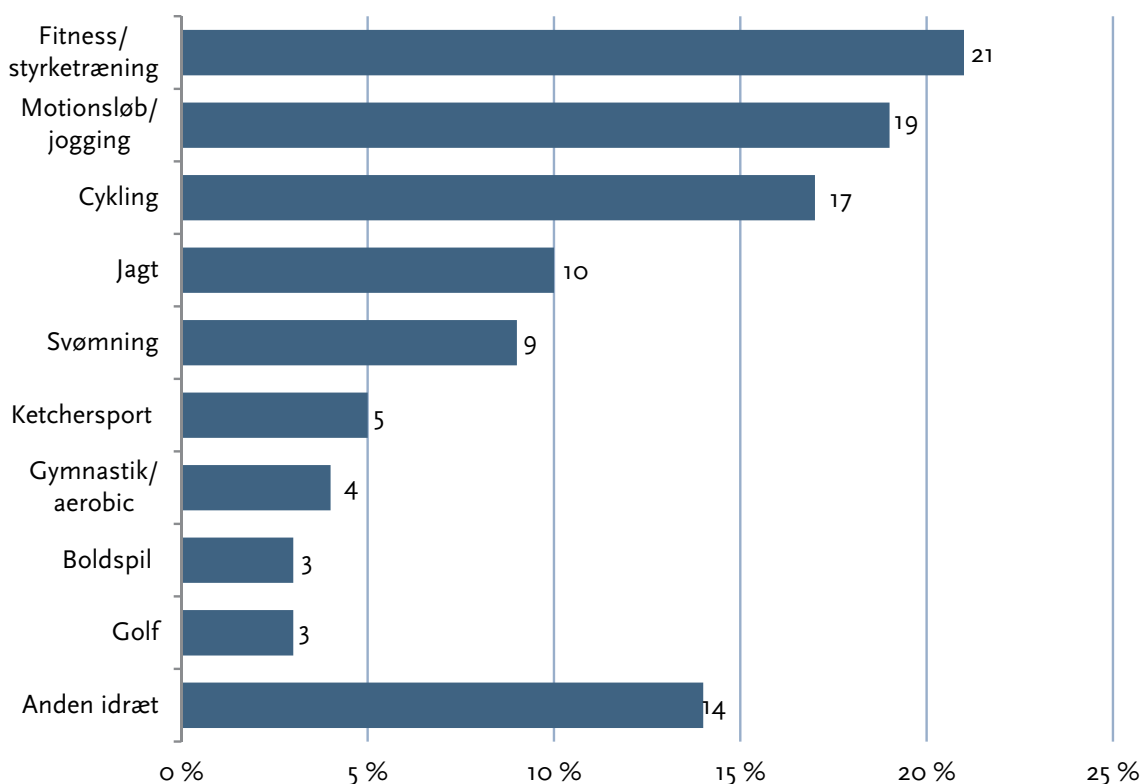
Opgørelse over, hvor stor en andel af respondenterne der dyrker andre idrætsgrene end skydning.

Især den yngre del af befolkningen er involveret i mere end én idrætsaktivitet, hvilket kan være med til at forklare den lavere tilknytning til flere aktiviteter blandt skytterne, som generelt har et højere aldersgennemsnit end øvrige danske foreningsudøvere.

Når skytter involverer sig i andre aktiviteter, er det især såkaldte motionsidrætter som fitness, styrketræning, jogging/motionsløb og cykling. Desuden går hver tiende skytte på jagt, hvilket formentligt ikke er overraskende i betragtning af den beslægtede skydeaktivitet (se figur 45). Dette er interessant at have for øje i analysen af skyderelaterede aktiviteter i Delanalyse 4, hvor det bliver nævnt, at DDS potentielt kan drage fordel af at skele til strategierne i Danmarks Jægerforbund.

De fleste respondenter i medlemsundersøgelsen (67 pct.) angiver skydning som deres primære idræt. Man ser dog også 7 pct., som mener, at motionsløb/jogging kommer forud for skydning tæt efterfulgt af styrketræning/fitness, som 6 pct. nævner som deres primære aktivitet.

Figur 45: Skytter dyrker ud over skydning også motionsidrætter

Opgørelse over hvor stor en andel af respondenterne der dyrker forskellige andre former for sport eller motion.

Respondenternes valg af andre idrætsgrene ligner de generelle tendenser i den voksne befolknings valg af idrætsaktiviteter.

For voksne har udviklingen de seneste årtier gået mod, at flere og flere er blevet aktive inden for forskellige former for motionsidrætter, der er kendetegnet ved deres høje grad af fleksibilitet og uafhængighed af faciliteter og regelbundne strukturer (Larsen, 2003). En foreløbig kulmination herpå viser den seneste undersøgelse af danskernes motions- og sportsvaner fra 2011, hvor motionsløb/jogging (31 pct.), styrketræning/fitness (24 pct.) og vandring (23 pct.) er de tre største idrætsaktiviteter.

Tilknytning til andre skyderelaterede områder

I Delanalyse 4 analyseres DDS' forhold til omverdenen og relaterede skydeaktiviteter som paintball, hardball og eSport mere indgående. I det følgende rettes blikket primært på sammenhængen mellem skydning og jagt. Som anvist ovenfor dyrker 10 pct. af respondenterne i medlemsundersøgelsen også jagt. Denne andel er baseret på spørgsmålet, om respondenterne dyrker andre idrætsgrene end skydning. Samtidig angiver en noget større andel på 22 pct., at de er aktive jægere, når de bliver spurgt direkte herom. Det vil sige, at en del respondenter er jægere uden at definere det som en idrætsaktivitet. Yderligere 9 pct. angiver, at de tidligere har været jægere, og dermed er det tæt ved hver tredje respondent i medlemsundersøgelsen, der enten på nuværende tidspunkt eller tidligere har gået på jagt. I den forstand synes de to aktiviteter at være relativt tæt forbundet.

Knap halvdelen af alle respondenter (48 pct.) kan da heller ikke svare på, om de opfatter sig selv som primært jægere eller skytter, mens 37 pct. mener, at de primært er skytter. De resterende 15 pct. opfatter sig primært som jægere.

Det er dog ikke kun jagt, som er beslægtet med skydning. Folk der arbejder i politiet, hæren, søværnet eller flyvevåbnet kan også have erhvervsmæssige grunde til at være tilknyttet en skytteforening, og 18 pct. af respondenterne er ansat inden for et af de fire områder.

Yderligere 20 pct. af respondenterne er ansat eller fungerer som frivillige i hjemmeværnet eller civilforsvaret. Samlet set angiver 13 pct. af de respondenter, som er tilknyttet mindst ét af de seks nævnte områder, at de er medlem af en skytteforening *på grund af* deres kobling til enten politiet, hæren, søværnet, flyvevåbnet, hjemmeværnet eller civilforsvaret.

DDS- eller DSkyU-skytter?

Et område af de deltagende medlemmers baggrund kigger på den organisatoriske tilknytning. Skydning kan i dag dyrkes under både De Danske Skytteforeninger (DDS) og Danmarks Idræts-Forbund (DIF). En central forskel på DDS og DIF er, at DIF's medlemsforeninger indgår under et specialforbund, DSkyU, som kårer danmarksmestre og repræsenterer Danmark i internationale konkurrencer f.eks. ved OL, EM og VM. Samme elitære fokus findes ikke i DDS, hvor det oprindelige fokus på demokrati og socialt fællesskab stadig er mest fremherskende. Desuden kan visse discipliner kun skydes enten under DDS eller DSkyU.

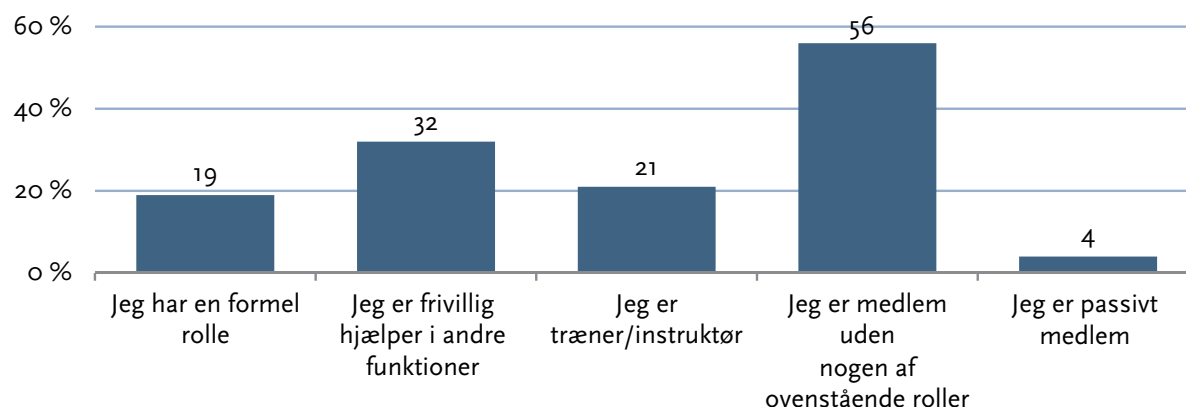
I medlemsundersøgelsen angiver 41 pct., at de skyder discipliner under DSkyU samtidigt med, at de er medlem af en forening under DDS. Blandt disse 'dobbeltmedlemmer', svarer 31 pct., at de primært opfatter sig selv som DDS-skytter, mens 12 pct. primært ser sig selv som DSkyU-skytter. Størstedelen på 43 pct. mener dog, at de er lige meget DDS- og DSkyU-skytter, mens de resterende 14 pct. ikke kan definere, hvor de primært hører til.

Medlemmernes roller i foreningen

Slutteligt i dette afsnit om medlemmernes baggrund er fokus på medlemmernes roller i foreningen. Som allerede nævnt indledningsvist har en stor andel af de deltagende respondenter (19 pct.) en formel lederrolle i deres forening. Hovedparten af respondenterne er dog udelukkende foreningsmedlemmer, men hele 40 pct. varetager en eller flere frivillige opgaver ved siden af deres medlemskab. Som det fremgår af figur 45, har 19 pct. en formel rolle (som f.eks. bestyrelsesmedlem, formand eller kasserer), mens 21 pct. er træner/instruktør. Endelig besidder 7 pct. af respondenterne både en formel rolle og er træner/instruktør (fremgår ikke af figuren).

Specielt andelen af respondenter med en formel rolle og/eller er træner/instruktør er væsentlig at have for øje (se figur 46). Samlet set svarer fire ud af seks medlemmer, at de varetager en af de nævnte opgaver i deres forening. Disse medlemmer er til dels med til selv at præge deres forening, og det kan derfor tænkes, at de vil være mere positivt stemte over for foreningen end respondenter, der blot er medlemmer.

Figur 46: Lidt mere end hver anden respondent er kun foreningsmedlem

Oversigt over andelen af respondenterne, som påtager sig forskellige frivillige roller i deres forening

Samlet set er der tale om en ret stor del af respondenterne, som varetager opgaver ved siden af deres foreningsmedlemskab. Delanalyse 2 viste tilsvarende, at skytteforeninger i Frivillighedsundersøgelsen generelt har færre medlemmer pr. frivillig end i mange andre danske idrætsforeninger, og samtidig er der tale om relativt små foreninger, hvilket ligeledes antyder, at en relativt større andel af medlemmerne vil være involveret i frivillige opgaver.

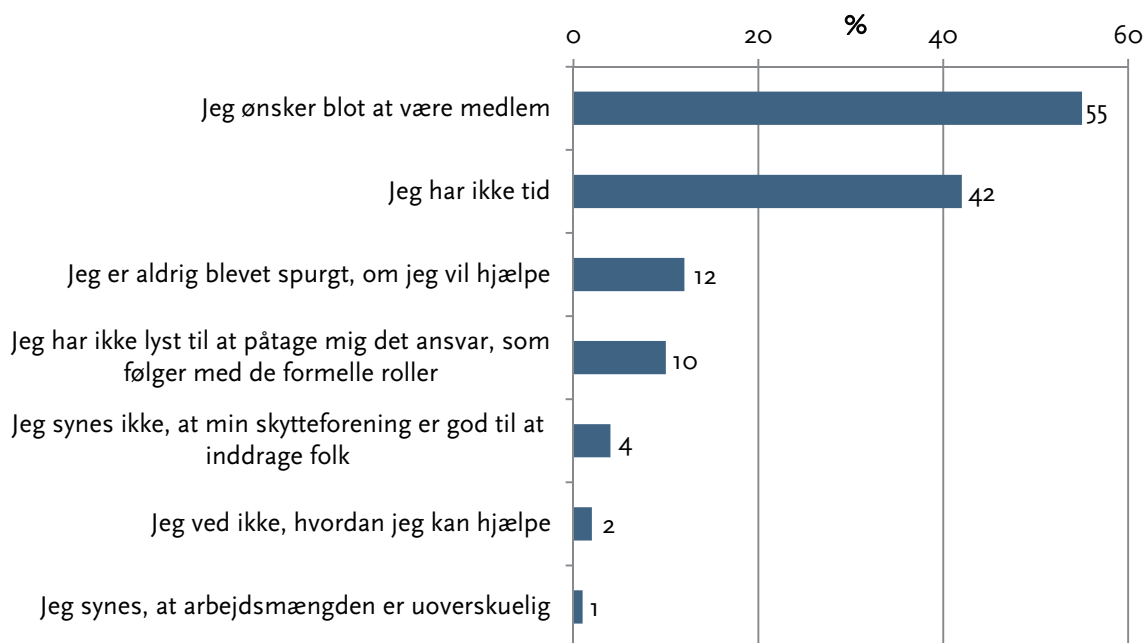
I modsætning til mange andre foreninger ser man faktisk ingen kønsforskelle i forhold til at påtage sig frivilligt arbejde. Når kvinder først er medlem af en skytteforening, er de lige så villige til at yde en frivillig indsats som mænd. Der findes dog forskelle i forhold til træner-/instruktørrollen, hvilket mænd i langt højere grad påtager sig end kvinder, og grundet den store dominans af mandlige medlemmer ser man da også langt de fleste frivillige poster besat af mænd (83 pct.), når man opgør de absolutte tal.

Aldersmæssigt finder man den største andel af frivillige blandt 40-59-årige. Denne aldersgruppe besidder de fleste formelle poster og udfører andre frivillige opgaver. Træner-/instruktørrollen tilfalder dog også ofte skytter under 30 år, og 17 pct. af alle trænere/instruktører er mellem 16 og 29 år.

De frivillige opgaver bliver typisk besat af de mest erfarne skytter. Jo flere års erfaring desto flere formelle og andre frivillige opgaver. Hele 77 pct. af alle ledere i formelle roller har dyrket skydning i mindst otte år. Gevær-/riffelskytter er mere involveret i frivilligt arbejde end pistolskytter. Dette gælder selv, når man kontrollerer for, at pistolskytter generelt har mindre skydeerfaring end gevær-/riffelskytter.

Ser man på begrundelser hos medlemmer uden frivillige opgaver for 'kun' at være medlemmer, er det hyppigste svar, at de blot ønsker at være medlem (se figur 47). Dernæst føler mange begrænset tid til dette arbejde, mens det de mest sjældne svar peger på en uoverskuelig arbejdsmængde for de frivillige, at de ikke ønsker ansvar, eller at de blot aldrig er blevet spurgt.

Figur 47: Medlemmer uden formelle roller ønsker ikke, at involvere sig ud over deres medlemsskab

Årsager til, at medlemmer uden frivillige roller blot er medlemmer.

Opsummering: Den typiske respondent i medlemsundersøgelsen

Ovenstående analyser har undersøgt respondenterne i relation til en række væsentlige baggrundvariable. Med baggrund i analyserne er det herudfra muligt at tegne et billede af, hvem den typiske respondent i medlemsundersøgelsen er.

Den typiske respondent i medlemsundersøgelsen er en mand på 51 år, der er i arbejde som funktionær/tjenestemand. På hjemmefronten bor den typiske respondent sammen med ægtefælle/samlever, og hjemmets samlede husholdningsindkomst lægger sig op ad den gennemsnitlige husholdningsindkomst i 2010 på 458.527 kr. (Danmarks Statistik, opgørelse: INDFK1).

Den typiske respondent har skydning som sin primære idrætsgren, men finder også tid til én anden idræt. I valget af anden idræt er det oftest motionsidrætter som enten motionsløb/jogging eller styrketræning/fitness, den typiske respondent dyrker.

Blandt de deltagende finder man også en stor grad af frivillige ledere, trænere mv. Slutteligt er det derfor værd at pointere, at den typiske respondent i medlemsundersøgelsen ikke nødvendigvis stemmer overens med det typiske DDS-medlem samlet set. Generelt er respondenterne i denne undersøgelse lidt ældre, repræsenteret ved lidt flere kvinder, skyder i højere grad med pistol og har i højere grad en formel lederrolle i foreningen. Dog kan man forvente, at det billede, der tegner sig af skydevaner, holdninger og relationer i de følgende analyser vil kunne bruges i et bredere perspektiv.

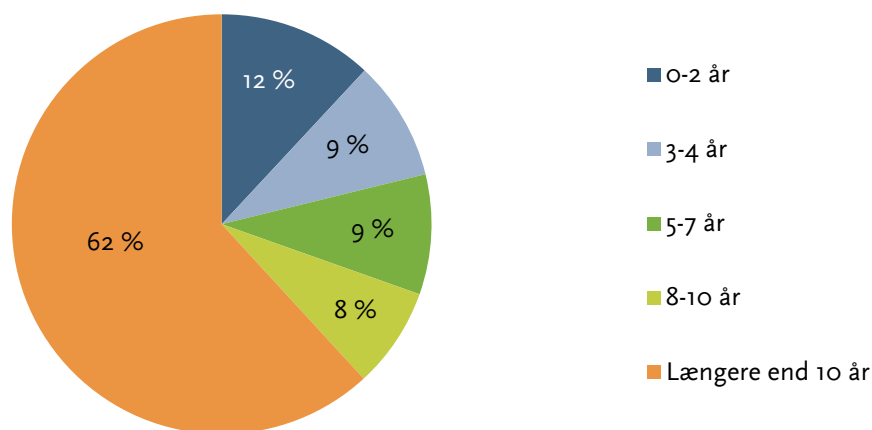
DDS-skytternes skydevaner

I dette afsnit er fokus på respondenternes skydevaner. Hvor længe har de gået til skydning? Hvor ofte skyder de? Hvilke discipliner? Og hvilke trænings- og konkurrenceaktiviteter deltager de i?

Mange respondenter har gået til skydning i mindst ti år

Respondenterne i medlemsundersøgelsen er erfarne skytter med hele 70 pct., som har gået til skydning i minimum otte år. Hele 62 pct. har dyrket skydning i mindst ti år, og for en del respondents vedkommende er der nok tale om, at skydning har været en del af deres liv i meget mere end ti år. Omvendt har blot 12 pct. under to års skydeerfaring, som det fremgår af figur 48.

Figur 48: Syv ud af ti respondenter har dyrket skydning i mindst otte år

Fordeling over hvor mange år respondenterne har dyrket skydning.

Fordelingen blandt skytter minder dog meget om tennisspillere, hvor det, ifølge Idans medlemsundersøgelse af 2.086 aktive tennisspillere under Dansk Tennis Forbund i 2009, også var et beskedent antal respondenter, 12 pct., som havde spillet i højst to år.

Anderledes ser det ud, hvis tallene sammenlignes med en undersøgelse af motionsløbere i foreninger under Dansk Atletik Forbund, som Idan udførte i 2012. Blandt de 1.945 løbere, der var medlem af en forening, havde en noget større andel på 23 pct. dyrket motionsløb i to eller færre år.

De mange rutinerede medlemmer skyldes formentlig en høj andel af skytter i medlemsundersøgelsen med en frivillig opgave. Ledere, trænere og øvrige frivillige har dyrket skydning i flere år end øvrige medlemmer med hele 76 pct. af de frivillige, som har været medlem i mindst otte år. Blandt medlemmer uden frivillige opgaver er andelen på 48 pct., og hele 26 pct. har højst været medlem i to år. Denne forskel kan også tolkes i retning af, at skyttemedlemmer i høj grad bliver involveret i frivilligt arbejde efter nogle års erfaring.

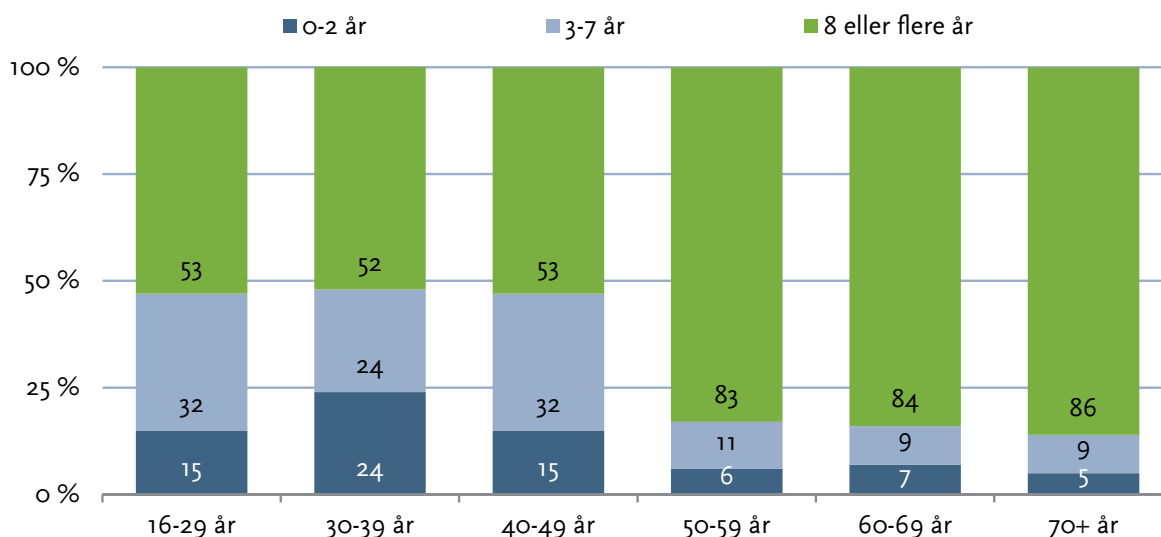
Samlet set er der altså forskelle mellem idrætsaktiviteter i forhold til, hvor mange år de aktive har dyrket deres aktivitet. Skydning – hører sammen med tennis – formentlig til idrætsaktiviteter, hvor udøverne har en relativt stabil tilknytning til deres idrætsgren og forening igennem mange år. Der

er ikke i disse aktivitetstyper samme tradition for 'drop in – drop out', som der måske kan være en tendens til i mere løst strukturerede motionsformer som f.eks. løb. Stabile, rutinerede medlemmer kan være en fordel for det traditionelle foreningsliv med aktiv deltagelse og et godt socialt miljø, men samtidig kan det være en indikation på, at skytteforeninger under DDS ikke i særlig høj grad orienterer sig mod mere løst tilkoblede relationer med mange midlertidige – og dermed potentielt mange flere – medlemmer.

De ældste respondenter har dyrket skydning i flest år

Den stabile tilknytning skyldes dog også, at gennemsnitsalderen blandt skytter er relativt høj, og de ældre respondenter har ofte flere års skydeerfaring end yngre respondenter (se figur 49).

Figur 49: De ældste skytter er de mest erfarne

Oversigt over hvor stor en andel af respondenterne der har været medlem i hhv. 0-2 år, 3-7 år og 8 år, fordelt på alderskategorier.

Af figur 49 fremgår det ligeledes, at man finder den største forskel mellem skytter over- og under 50 år. Op til 50 år angiver godt halvdelen at have mere end otte års skydeerfaring, og selv blandt de yngste skytter under 30 år har relativt mange god erfaring med skydning. Omvendt svinger det fra 83-86 pct. blandt ældre respondenter med mindst otte års skydeerfaring.

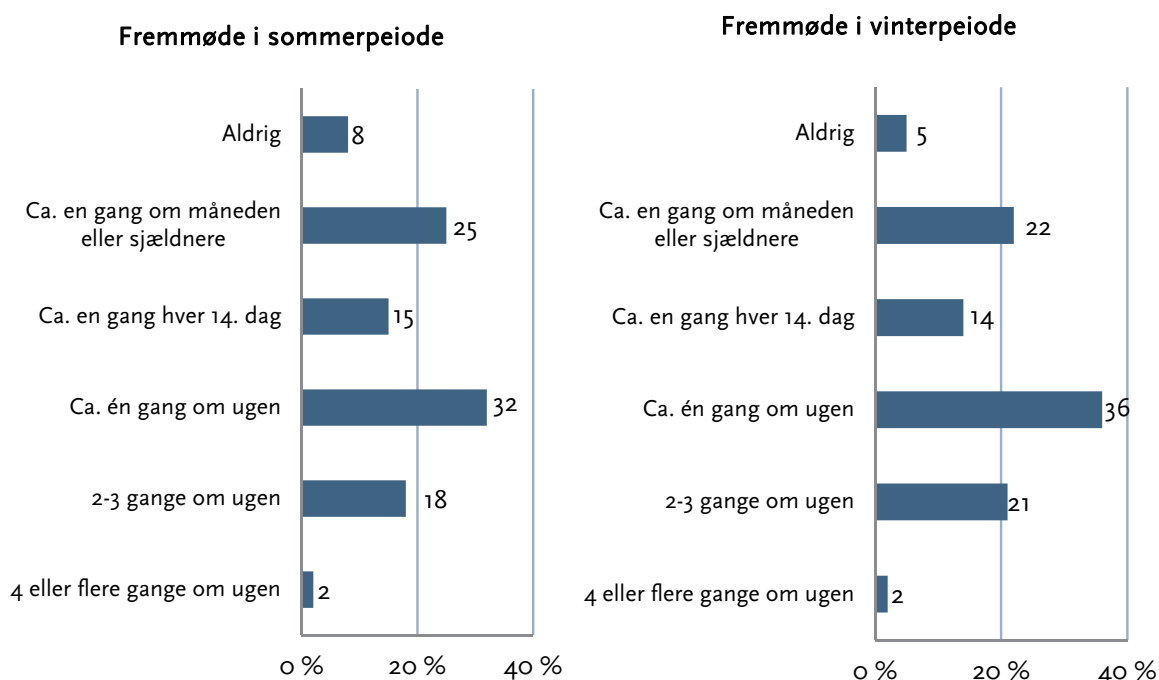
Hele 92 pct. af respondenterne er begyndt på skydning, inden de fyldte 51 år. Godt en tredjedel begynder, inden de er fyldt 14 år (29 pct.), en tredjedel begynder i 14-30-årsalderen (35 pct.), mens en tredjedel begynder i 31-50-årsalderen (28 pct.).

Selvom denne undersøgelse alene fokuserer på de aktive skytter, indikerer ovenstående, at skytter er ret trofaste, og at mange holder ved med skydning, når de først er kommet gang. Derudover indikerer ovenstående, at skytteforeningerne rekrutterer meget få nye medlemmer ældre end 50 år. Dette er på trods af, at skydning må betragtes som en særdeles velegnet aktivitet for den ældre del af befolkningen, som ønsker at påbegynde rekreative fritidsaktiviteter uden for store fysiske krav, og hvor socialt samvær står meget centralt.

Fremmøde i forening

Halvdelen af medlemmerne i denne undersøgelse kommer mindst én gang om ugen i både sommer- og vinterhalvåret i deres forening, mens den øvrige halvdel møder sjældnere op (se figur 50). Spørgsmålet skal undersøge, hvor ofte medlemmerne kommer i foreningen, og dette er altså ikke nødvendigvis udtryk for, at de også skyder (træner), hver gang de kommer i foreningen. Mænd og kvinder kommer lige ofte i deres forening, og forskellen på yngre og ældre medlemmer er også minimal. Dog er de yngste skytter mellem 16 og 29 år de mest flittige til at møde op med 32 pct., som kommer mindst to gange om ugen, mens de lidt ældre medlemmer mellem 30 og 39 år (de travle karriere- og børnefamilier) har det mindst hyppige fremmøde.

Figur 50: Respondenterne kommer lige ofte i deres forening i sommer- og vinterperioden

Oversigt over hvor ofte respondenterne møder op i foreningen fordelt på sommer- og vintersæson.

Pistol- og riffel/geværskytter adskiller sig ikke fra hinanden, men trænere, ledere og øvrige frivillige møder hyppigere op i foreningen end almindelige medlemmer, hvilket nok ikke er overraskende i forhold til forskellige opgaver og ærinder.

Generelt ser man en lidt hyppigere mødeaktivitet om vinteren, men ikke i så udtalt grad som mange andre klassiske foreningsidrætter som fodbold, håndbold og badminton, der primært dyrkes i sommer- eller vinterperioden.

En sammenligning med Idans undersøgelser af tennisspillere og motionsløbere viser, at der er ret stor forskel på, hvor ofte udøvere er aktive på tværs af idrætsaktiviteter. Blandt de foreningsaktive tennisspillere dyrkede 56 pct. tennis en til to gange om ugen, mens foreningsaktive motionsløbere generelt træner hyppigere, og hele 76 pct. løber mindst tre til fire gange om ugen. I den optik har

respondenterne i medlemsundersøgelsen inden for skydning mest til fælles med tennisspillere, hvad angår fremmøde.

Der er ingen direkte sammenhæng mellem antal år, man har gået til skydning, og tilbøjeligheden til at møde op i foreningen. Dog møder skytter med mindre end to års erfaring hyppigst op én gang om ugen, mens skytter med mere erfaring har tendens til enten oftere eller sjældnere fremmøde i foreningen.

Samlet set finder man altså en relativt stor andel af skyttemedlemmer, mere end én ud af fire, som højst besøger foreningen en gang om måneden. Dette er til trods for en stor andel af frivillige skytter i undersøgelsen, som generelt kommer oftere i foreningen end almindelige medlemmer. Det kunne tyde på, at mange opfatter skydesporten som en hobby, hvor man møder op fra tid til anden for at værne om de sociale relationer, mens man holder skydningen ved lige. Det er altså ikke nødvendigvis en idrætsgren – set fra mange medlemmers perspektiv – som kræver flere ugentlige besøg, som det f.eks. gør sig gældende blandt motionsløbere. Skytter, der deltager i fællestræning og konkurrencer, hvilket vil blive gennemgået senere, kommer dog oftere i foreningen. Det vidner også om, at der er forskellige typer af skyttemedlemmer, som kommer i foreningen og har deres medlemskab af vidt forskellige grunde.

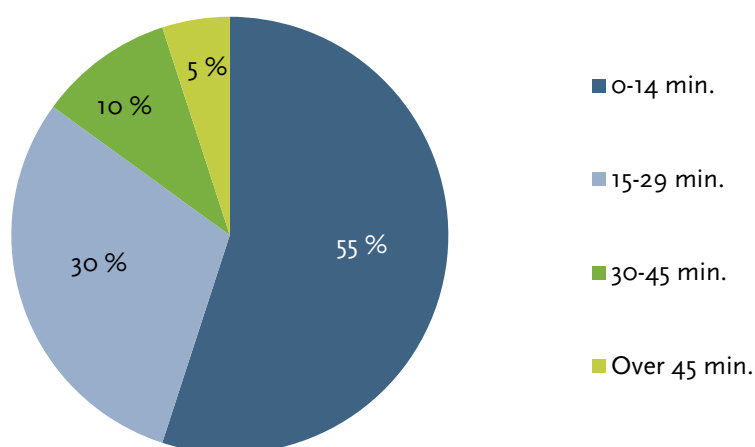
Respondenterne bruger gerne tid på at komme til deres skytteforening

Et væsentligt aspekt i relation til respondenternes fremmøde i deres forening er transporttiden fra hjemmet. Generelt viser analyser af 'Danskernes motions- og sportsvaner 2007' (Pilgaard, 2008), at befolkningen dyrker sport og motion inden for meget kort afstand fra hjemmet, og der er ofte tale om, at faciliteterne skal ligge tæt på borgerne. Betyder det også i denne undersøgelse en sammenhæng mellem mødedeltagelse og nærhed til faciliteter?

Lidt flere end hver anden respondent har under 15 minutters transporttid til deres skytteforening, men relativt mange bruger helt op til 45 minutter den ene vej (se figur 51). Det adskiller sig fra øvrige voksne, danske foreningsmedlemmer, hvor hele 72 pct. af de foreningsaktive dyrker deres idræt inden for 15 minutters transport fra hjemmet (Laub, 2013).

Transporttiden for respondenterne gælder både mandlige og kvindelige, yngre og ældre skytter samt pistol-, og riffel-/geværskytter. Man ser dog en interessant sammenhæng mellem frivillige og transporttid. Ledere, trænere og øvrige frivillige har generelt kortere transporttid end almindelige medlemmer og passive medlemmer. Er man mere villig til at involvere sig i sin forening, hvis den ligger tæt på? Undersøgelsen giver ikke nærmere svar på denne sammenhæng, men noget kunne tyde på, at der ligger et nærhedsprincip i tilbøjeligheden til det frivillige arbejde. Samtidig ser man også, at respondenterne kommer oftere i foreningen, hvis den ligger tættere på. Dette kan måske også være med til at forklare, hvorfor relativt mange kommer højst en gang om måneden, som vist ovenfor. Den store andel af frivillige i undersøgelsen, som samtidig har kortere afstand til deres forening end almindelige medlemmer, viser også, at almindelige skyttemedlemmer generelt transporterer sig relativt langt for at gå til skydning i netop deres forening.

Figur 51: Tæt på halvdelen af respondenterne har 15 minutter eller længere tids transport til deres forening

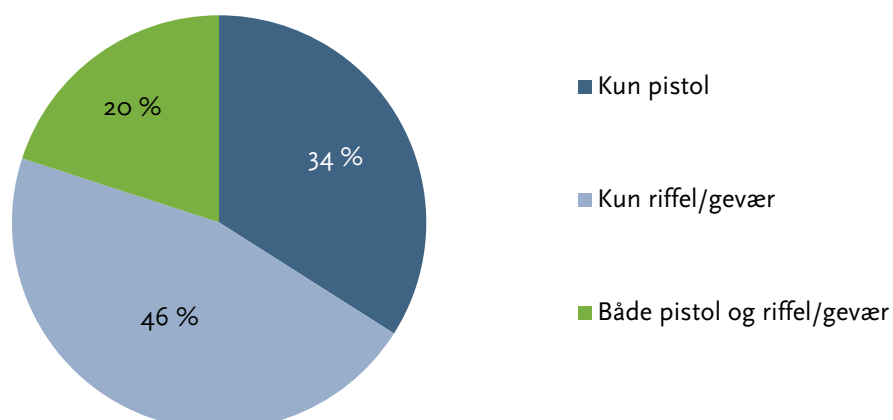
Opgørelse over, hvor mange minutters transporttid (den ene vej) respondenterne har til deres forening.

Den relativt lange transporttid skyldes dog ikke kun, at der er langt mellem de enkelte skytteforeninger. I medlemsundersøgelsen er respondenterne blevet bedt om at angive, om der findes en skytteforening tættere på deres hjem end den, de er medlem af. Her ser man, at hele 34 pct. af respondenterne er bekendt med, at der findes en forening med kortere transporttid, end den de er medlem af. Det gælder især respondenter med mange års skydeerfaring og blandt respondenter med minimum otte års erfaring angiver hele 36 pct., at der findes en skytteforening tættere på hjemmet i forhold til 24 pct. af respondenter med højst to års skydeerfaring. På den måde peger medlemsundersøgelsen på en vis trofasthed og loyalitet over for den forening, man er medlem af.

Pistol- og riffel-/geværskytter

Skydeidrætten adskiller sig fra en række andre idrætsgrene ved at være en overordnet betegnelse, hvorunder der findes flere forskellige discipliner. Pistol og riffel/gevær udgør den væsentligste distinktion. En overordnet opdeling af respondenterne viser, at knap halvdelen skyder riffel/gevær, godt en tredjedel skyder pistol, mens hver femte respondent skyder både pistol og riffel/gevær (se figur 52). Som tidligere nævnt er andelen af pistolskytter i denne undersøgelse formentlig højere end i samtlige DDS-foreninger.

Figur 52: De fleste respondenter dyrker kun riffel-/geværdiscipliner

Oversigt over hvor stor en andel af respondenterne, som skyder med hhv. pistol, riffel/gevær eller begge dele.

Fordelingen indikerer, at mange skytteforeninger er opdelt mellem primært pistol- og riffel-/geværskytter. Den nærmere betydning af denne opdeling og påvirkningen heraf for livet og aktiviteter i de enkelte foreninger er blandt andet i fokus i senere analyser. Kvalitative interviews med centrale personer i DDS har givet et indtryk af, at der eksisterer en form for rivalisering eller udtalt kulturforskel mellem de to skydediscipliner. Noget tyder på, at især pistolskytterne fremstår lidt nørdede, eller om ikke andet særlig optaget af deres våben og den lyd, det afgiver, når de skyder, hvorfor der er grund til at tro, at pistolskytter udgør et lidt andet folkefærd med andre formål og intentioner med skydningen end riffel-/geværskytterne. Det er måske ikke en kulturforskel, som foreningerne på nuværende tidspunkt er særligt opmærksomme på eller bevidste om, i forhold til hvad det kan give af interne konflikter eller opdelinger, men der kan være grund til at øge fokus herpå fremadrettet. Det skyldes især, at mange nye skytter starter som pistolskytter, hvilket vil blive tydeliggjort i de følgende analyser.

Bagved betegnelserne pistol- og riffel-/geværskytte findes en række klassiske underdiscipliner, som man oftest vil støde på i foreningerne. De klassiske discipliner er listet i tabel 15, som også angiver, hvilken facilitet disciplinen kræver. Et nærmere kig på de klassiske skydediscipliner viser, at 15 meter-distancen er den mest almindelige med lige over halvdelen af respondenterne (54 pct.) i medlemsundersøgelsen, som dyrker 15 meter riffel, mens lidt færre (47 pct.) skyder 15 meter pistol (se tabel 15). Samlet set dyrker 87 pct. af respondenterne en af de to 15 meter-discipliner.

Tabel 15: Tæt ved ni ud af ti respondenter dyrker 15 meter-discipliner

Disciplin	Facilitet	Andel af respondenter
Pistol (15 meter)	Indendørs, findes i langt de fleste foreninger	47 %
Pistol (25 meter)	Udendørs, findes i langt de fleste foreninger og skydecentre	41 %
Pistol terræn	Udendørs, f.eks. grusgrav (landsdelsforeninger)	25 %
Riffel (15 meter)	Indendørs, findes i langt de fleste foreninger	54 %
Riffel (50 meter)	Udendørs, findes i mange foreninger og skydecentre	46 %
Riffel (200/300 meter)	Udendørs, findes i få foreninger og skydecentre	35 %
Geværterræn	Udendørs, f.eks. militærterræn	14 %

Medlemmerne skyder dog også mange andre discipliner som udendørs 50 eller 200/300 meter riffel, udendørs 25 meter pistol samt pistol i terræn. Adgang til faciliteter spiller en afgørende rolle for foreningernes muligheder for at udbyde de forskellige discipliner, hvorfor 15 meter skydning er den mest udbredte. Omvendt har de færreste foreninger adgang til terrænområder som f.eks. grusgrave i civilt regi eller adgang til militære anlæg, hvilket afspejler sig i en mindre udbredt skydeaktivitet i sådanne discipliner.

Faciliteterne til udendørsskydning er primært placeret i store foreninger eller i skydecentre, som blandt andet administreres af landsdelsforeninger. Ud fra medlemsundersøgelsen tyder det på, at skytter gerne opsøger andre steder end deres forening, måske som udflugtsmål, for at skyde sjældnere discipliner. I et udviklingsperspektiv er dette interessant sammenholdt med tidligere pointer omkring den relativt store andel af skytter, som højst kommer i foreningen en gang om måneden og den relativt lange transporttid for mange medlemmer. Det lader til, at der kan være et potentiale og interesse blandt mange skytter for større udflugter og afprøvning af nye discipliner, hvis foreningerne stod for og formaliserede sådanne begivenhedstiltag.

Skytteforeningerne står stærkt inden for de klassiske skydediscipliner

Skydedisciplinerne i de enkelte foreninger hører sammen med konkurrencer til blandt de helt centrale områder, og enhver forening bør interessere sig for, om de har de rette discipliner på hylderne og formår at imødekomme medlemmernes ønsker. Det er derfor også interessant at se på, om der findes skydediscipliner, som med fordel kan optages eller bredes mere ud i skytteforeningerne. Ovenstående analyser viser, at stort set alle respondenter skyder enten pistol eller riffel/gevær 15 meter i deres forening, hvilket ikke mindst hænger sammen med, at disse discipliner kan skydes i stort set alle foreninger. Omvendt deltager færre i discipliner, som foreningerne har sværere ved at udbyde som f.eks. riffel/gevær 200/300 meter.

For at undersøge udbuddet af de klassiske skydediscipliner (pistol 15/25/terræn, riffel/gevær 15/50/200/300/terræn og biatlon) (se evt. tabel 15) blev respondenterne bedt om at angive, om de gerne vil skyde nogen af disse discipliner i deres forening, men pt. ikke har mulighed for det.

Generelt betragtet er respondenterne tilfredse med skytteforeningernes udbud inden for de klassiske discipliner i deres forening, og kun få respondenter ønsker flere af de klassiske discipliner i deres forening. 7 pct. vil gerne skyde pistol terræn, 8 pct. riffel/geværterræn, mens 9 pct. gerne vil dyrke biatlon uden at have muligheden på nuværende tidspunkt. Det tyder dermed på, at de fleste foreninger formår at have de varer på hylderne inden for de klassiske discipliner, som respondenterne ønsker. Dog kunne der være et interessant potentiale for biatlon i tilknytning til de tidligere analyser, som viser at mange skytter også løber regelmæssigt.

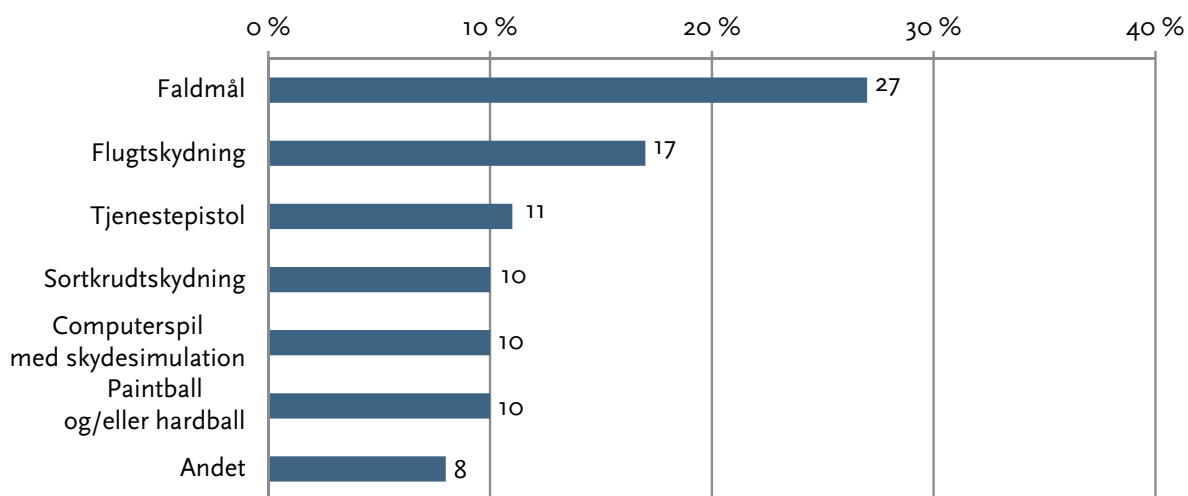
Mange vil gerne skyde faldmål

Skydning er også andet end de klassiske discipliner, og respondenterne blev derfor også bedt om at angive ud fra en række nyere og mindre foreningsdiscipliner, om der er discipliner, de godt kunne tænke sig at skyde, som pt. ikke udbydes i deres forening.

Her viser opgørelserne, at over halvdelen af respondenterne (55 pct.) angiver mindst én disciplin, de kunne tænke sig at skyde. Omvendt ønsker 45 pct. af respondenterne sig ikke yderligere aktiviteter.

Faldmål er den mest interessante nye disciplin for respondenterne, som knap hver tredje respondent kunne tænke sig at skyde. Dette er igen interessant i forhold til biatlon, da et øget brug af faldmål kan være med til at øge interessen i endnu større omfang. Dernæst vil lige under hver femte også gerne forsøge sig med flugtskydning (se figur 53).

Figur 53: Faldmål er den disciplin, flest gerne vil skyde, men pt. ikke har mulighed for

Oversigt over hvor mange respondenter, der ytrer ønske om at skyde en bestemt disciplin, som ikke på nuværende tidspunkt bliver udbudt i deres forening.

Yngre respondenter er mere interesserede i faldmål og sortkrudtskydning end ældre. Øvrige discipliner adskiller ikke aldersgrupperne, og der eksisterer heller ingen signifikante forskelle mellem kønnene.

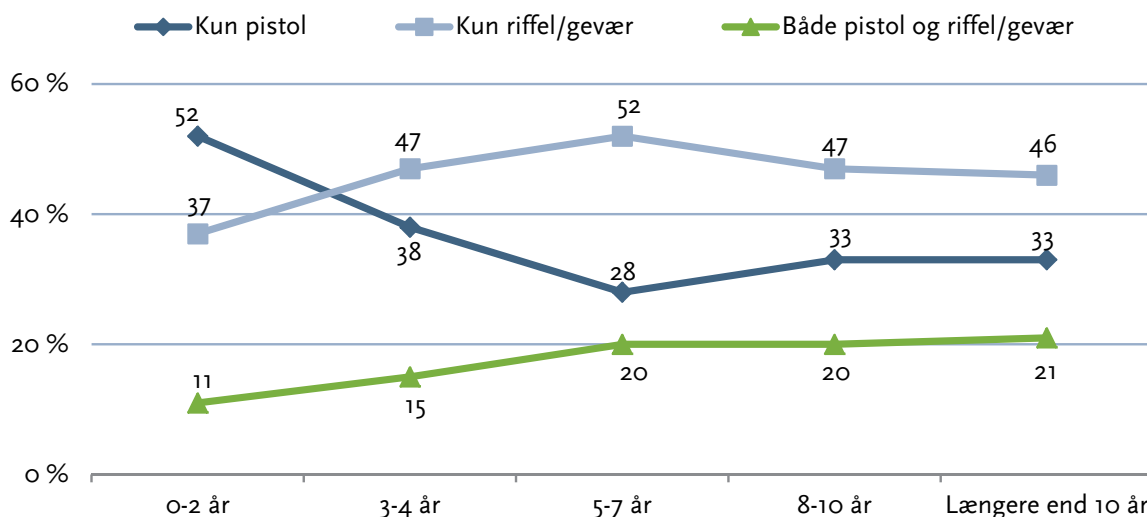
Andet-kategorien indbefatter en mindre gruppe, som kunne tænke sig at skyde 'IPSC', en disciplin, hvor der skydes med flere forskellige våbentyper, som alle har en projektil diameter på 9 mm eller derover. De forskellige våbentyper inddeles i fem grupper og divisioner, der konkurreres i. Derudover bliver bueskydning, jagtrelateret træning og terrænskydning nævnt af respondenterne som discipliner, de gerne vil skyde.

Det er i forhold til ovenstående fordelinger vigtigt at huske på, at figur 52 ikke er et direkte mål for, hvilke discipliner respondenterne efterspørger mest. Fordelingerne er alene baseret på discipliner, som ikke udbydes pt. Dvs. at det ikke nødvendigvis er faldmål, flest respondenter gerne vil skyde, men derimod at faldmål er den disciplin flest gerne vil skyde uden på nuværende tidspunkt at have adgang til det i deres forening. På den måde udtrykker figur 52 ideer til discipliner, som foreningerne med fordel kan overveje at udbrede mere i fremtiden.

Pistolskydning er typisk voksnes første erfaring med skydeidrætten

Selvom de fleste respondenter samlet set dyrker riffel-/geværdiscipliner, så er det tilsyneladende ikke de discipliner, som nye skytter typisk indleder skyttekarrieren med. Analysen viser, at lidt over halvdelen (52 pct.) af respondenter med højst to års skydeerfaring udelukkende skyder med pistol. 37 pct. skyder kun riffel/gevær, mens det er relativt få, som kaster sig ud i begge discipliner fra starten (11 pct., se figur 54).

Figur 54: Nye skytter begynder med pistolskydning

Oversigt over, hvor stor en andel af respondenterne der skyder med hhv. pistol, riffel/gevær eller begge dele fordelt på antal år, de har gået til skydning.

Centralt i DDS har kilder givet udtryk for, at det virker overraskende, at flertallet starter med pistolskydning. Det virker også overraskende, hvis man ser på andelen af pistolskytter i forskellige aldersgrupper, da flertallet af skytter op til 18 år (78 pct.) kun skyder riffel/gevær, og blot 6 pct. skyder udelukkende med pistol. Andelen af pistolskytter stiger dog blandt 19-24-årige til 23 pct. mens hele 39 pct. mellem 25 og 60 år kun skyder pistol. Blandt 60+-årige er andelen på 29 pct. rene pistolskytter.

Igen bør man huske på, at pistolskytter generelt har været mere villige til at besvare spørgeskemaet og er overrepræsenteret i undersøgelsen. Også i DDS' egne medlemsopgørelser ser man flere riffel-/geværskytter end pistolskytter.

Mænd forfalder til pistolskydning i langt højere grad end kvinder med 36 pct., som udelukkende skyder pistol, mens tallet er 23 pct. blandt kvinder. Således kan man generelt betegne pistolskytterne som mænd mellem 25 og 60 år uden særlig mange års skydeerfaring.

Denne undersøgelse tegner et øjebliksbillede, men man ser altså en tendens til, at medlemmer med flere års skydeerfaring er mere tilbøjelige til flere discipliner end nye skytter og er samtidig mere tiltrukket af riffel/gevær end nye.

Ifølge figur 53 ændrer respondenternes skydevaner sig i løbet af de første fem år fra flest pistol- til flest riffel-/geværskytter, hvorefter man så at sige finder sin plads. Dog bør man huske på, at pistol-skydning er relativt nyt i DDS' historie, og samtidig finder den største medlemsfremgang sted blandt pistolskytter i disse år. Det er endnu uvist, hvorvidt de nyere pistolskytter vælger at udvide repertoiret med gevær/riffel med tiden, eller om man kan tale om et kommende generationsskifte i foretrukne skydediscipliner. DDS kan med fordel have øje for denne udvikling, da der tilsyneladende er flere markante forskelle mellem pistol- og riffel-/geværskytter.

Træningsaktiviteter

Inden for mange idrætsgrene er den fastlagte og strukturerede træning med instruktør blandt hovedårsagerne til at melde sig ind i en forening. Det gør sig specielt gældende inden for holdidrætter som fodbold, håndbold og basketball, men er også udbredt inden for individuelle idrætsgrene som badminton, tennis og svømning.

Det er i den forbindelse interessant at se på, hvordan skytteforeninger organiserer deres trænings-tilbud. Struktureret fællestræning er ikke videre udbredt i skytteforeninger, og det er kun lige under hver femte respondent (17 pct.), som deltager heri. 31 pct. af respondenterne har ikke adgang til fællestræning i deres forening, mens 52 pct. af en eller anden årsag ikke deltager, selvom tilbuddet findes i foreningen. Til sammenligning viser Idans analyse af tennis, at omtrent dobbelt så mange tennisspillere (38 pct.) deltager i arrangeret fællestræning/klubtræning.

Der er ikke nævneværdige eller signifikante forskelle i relation til køn og skydedisciplin blandt respondenterne, som deltager i fællestræning. Mænd og kvinder, pistol- og riffel-/geværskytter deltager lige ofte. Omvendt viser analysen, at specielt er de yngre respondenter mellem 16 og 29 år (35 pct.), og til dels de 30-39-årige (24 pct.), deltager i fællestræning (se tabel 16). Tilsvarende falder tilbøjeligheden til at deltage i fællestræning med antal år, man har været skytte. Det kan skyldes, at fællestræningen i foreningerne er rettet mod de mindst erfarne, eller at træningen kun er interessant for de mindst erfarne.

Tabel 16: De yngste og de mindst erfarne respondenter gør mest brug af fællestræning

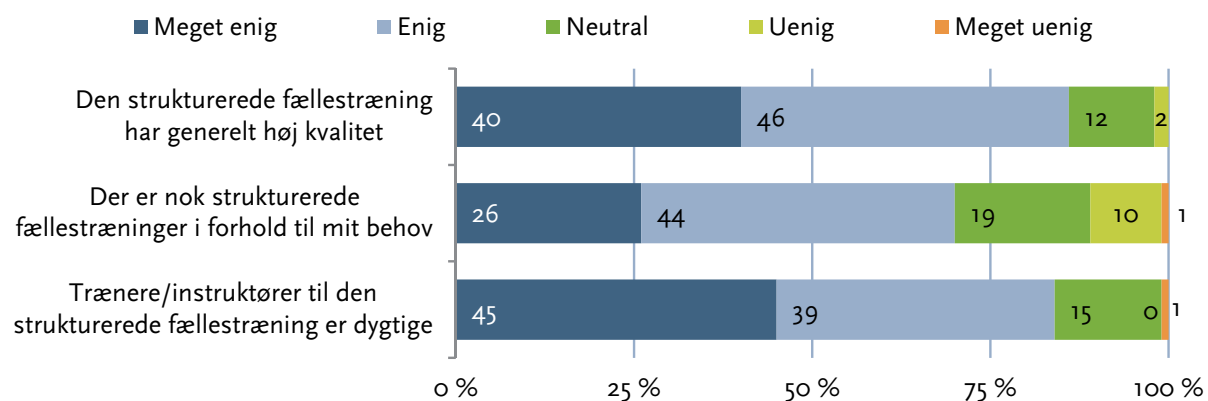
		Deltager i fællestræning med instruktør	Kunne tænke sig at deltage i fællestræning med instruktør (n = 815, 807)
Køn	Mand	17 %	32 %
	Kvinde	17 %	31 %
Alder	16-29 år	35 %	40 %
	30-39 år	24 %	46 %
	40-49 år	18 %	46 %
	50-59 år	13 %	29 %
	60-69 år	11 %	20 %
	70+ år	12 %	19 %
Erfaring	0-2 år	38 %	45 %
	3-7 år	25 %	41 %
	8 eller flere år	12 %	29 %
Skydedisciplin	Pistolskytte	19 %	38 %
	Riffel/geværskytte	16 %	27 %
	Både pistol- og riffel-/geværskytte	19 %	34 %
Rolle	Formel rolle (leder)	22 %	42 %
	Frivillig i andre funktioner	21 %	38 %
	Træner	25 %	42 %
	Aktivt medlem	16 %	30 %
	Passivt medlem	0 %	10 %

I forlængelse heraf er det interessant at undersøge interessen blandt de mere erfarne skytter, om det er relevant og muligt at skabe interessante træningstilbud til denne målgruppe. Tabel 16 indikerer et potentiale med en relativt stor andel uanset alder og antal år som skytte, der kunne tænke sig at deltage i fællestræning med instruktør. Dog ser man, at interessen for fællestræning er størst blandt de yngre og mere uerfarne skytter.

Desuden er der en stærk sammenhæng mellem ønsket om struktureret fællestræning, og hvor ofte respondenterne kommer i deres forening. Henholdsvis 18 og 27 pct. af respondenter, som kommer én gang om måneden eller sjældnere samt ca. en gang hver 14 dag, vil gerne deltage i fællestræning, mens tallet er højere, henholdsvis 41 og 46 pct., blandt respondenter, der kommer så hyppigt som ca. en gang om ugen eller to til tre gange om ugen. Selvom de mest flittige respondenter gerne vil deltage i fællestræning, er det bemærkelsesværdigt, at en stor del af de mindre aktive også gerne vil deltage.

Det relativt begrænsede udbud af struktureret fællestræning med instruktør i skytteforeningerne efterlader et indtryk af et uudnyttet potentiale. Dels pga. mange, som gerne vil deltage, dels fordi de deltagende er rigtig godt tilfredse med fællestræningerne. Blandt dem, der deltager i struktureret fællestræning, er hele 86 pct. enten meget enige eller enige i, at fællestræningen generelt har høj kvalitet (se figur 55). En tilsvarende andel mener også, at trænerne/instruktørerne er dygtige til deres opgave. Den største uenighed finder man i forhold til, om der er nok struktureret fællestræning i forhold til behovet – endnu en opfordring til at udbyde flere af sådanne aktiviteter i foreningerne.

Figur 55: Respondenterne er meget tilfredse med den strukturerede fællestræning

Opgørelse over, hvor enige respondenterne er i tre spørgsmål angående fællestræning.

Ser man særsigt på medlemmer og trænere/instruktørers holdninger til disse spørgsmål, viser det sig, at medlemmerne er mere tilfredse med træningen og undervisningen end instruktørerne selv. Det kunne være udtryk for en vis uberettiget usikkerhed eller beskedenhed blandt instruktørerne.

Konkurrenneskydning

Sammen med træning er konkurrencer normalt blandt de mest almindelige aktiviteter i idrætsforeninger. Også inden for skydeidrættten spiller deltagelse i konkurrencer en rolle for de fleste respondenter, og lidt flere end hver anden respondent (51 pct.) deltager i en eller anden form for konkurrence. Det vil altså sige, at rigtig mange skytter deltager i konkurrencer uden egentlig at modtage undervisning gennem deltagelse i fællestræning.

De mest udbredte konkurrenceformer er klubbmesterskaber, stævner (af én dags varighed) og lokalturneringer, og samlet set deltager 97 pct. af respondenterne, som dyrker en eller anden form for konkurrence, i mindst én af disse tre former (se tabel 17).

Mænd og kvinder deltager lige ofte i konkurrencer, hvilket adskiller sig fra det generelle idrætsbillede, hvor kvinder langt oftere end mænd dyrker en aktivitetsform uden at konkurrere.

Alder spiller en afgørende rolle, og jo ældre man er, desto mindre er tilbøjeligheden til at stille op i konkurrencer. Dette billede nuanceres dog af, at erfaring også spiller ind. Konkurrencedeltagerne har typisk mellem tre og syv års erfaring og møder samtidig oftere op i foreningen end personer, som ikke skyder konkurrence – formentlig fordi de har behov for at træne mere.

Pistolskytter konkurrerer noget sjældnere (39 pct.) end riffel-/geværskytter (52 pct.), hvilket er interessant. Pistolskytter har generelt mindre erfaring end riffel-/geværskytter, men dette forklarer ikke forskellen. Måske mangler pistolskytterne tilbud? Eller kommer de blot i foreningen med et andet formål end riffel-/geværskytterne?

Endelig ser man, at frivillige ledere, trænere og øvrige i højere grad deltager i konkurrencer end almindelige medlemmer. Meget ofte vil de frivillige kræfter udspringe fra medlemmer, som engagerer sig sportsligt i skydning. En sådan sammenhæng gælder også i mange andre foreninger, og det

kan tyde på, at det frivillige arbejde i størst omfang er relevant eller appellerer til konkurrencedeltagerne. I mange foreninger kan der være en tendens til, at det frivillige arbejde koncentrerer sig om arbejde med præstationer og konkurrence, mens 'motionskytter' måske har sværere ved at se sig selv i frivillige roller? Det kan være en væsentlig pointe for foreninger, som oplever vanskeligheder med at rekruttere frivillige. Måske er det fordi, bestyrelsen virker for ensporet og fokuseret på elite, konkurrence eller de rent sportslige aspekter af skydningen?

Samtidig tyder det dog på, at deltagelse i konkurrence inden for skydesporten ikke nødvendigvis er ensbetydende med et elitært fokus. Især fordi mange konkurrerer uden at deltage i fællestræning. Det tyder på, at konkurrencedeltagelse lige så vel kan være udtryk for en social aktivitet, der samler medlemmerne omkring en fælles begivenhed.

Respondenterne blev desuden spurgt til, hvilke former for konkurrencer de gerne vil deltage i fremtidigt. Her er det interessant, at flere respondenter gerne vil deltage mere, end de gør i dag.

Tabel 17: Mange respondenter vil gerne deltage i konkurrencer

Konkurrencetype	Deltager pt.	Vil gerne deltage fremtidigt
Klubmesterskaber	35 %	66 %
Stævner (af én dags varighed)	37 %	63 %
Lokalturneringer	32 %	60 %
Landsdelsmesterskaber	25 %	44 %
Danmarksmesterskaber	23 %	40 %
Internationale konkurrencer	6 %	14 %

Faktisk viser analysen, at hele 81 pct. af alle respondenter ønsker at deltage i konkurrencer fremadrettet, mens det gælder 67 pct. af skytter, som ikke på nuværende tidspunkt konkurrerer. Hele 98 pct. af de interesserede konkurrenceskytter ønsker at deltage i de nære konkurrencer som klubmesterskaber, stævner (af én dags varighed) eller lokalturneringer.

Det er også interessant, at mange i aldersgruppen 60 år+ (57 pct.) gerne deltager i klubmesterskaber fremadrettet, mens de dog ikke har store intentioner om større nationale eller internationale turneringer.

Man ser også næsten lige så mange pistolskytter (80 pct.) som riffel-/geværskytter (82 pct.), der ønsker at deltage i konkurrencer i fremtiden.

Ifølge medlemsundersøgelsen findes altså også i forhold til konkurrenceafvikling et relativt stort uudnyttet potentiale for at arrangere flere konkurrencer specielt på lokalt niveau. Det kunne tyde på, at der skal udvikles nogle konkurrencetilbud, som passer bedre til pistolskytternes behov. Måske kunne man overveje en mere målrettet, lokal konkurrenceform, som henvender sig til uøvede eller ældre skytter, som ikke nødvendigvis har intentioner om at blive bedre med tiden?

Medlemmernes relation til deres skytteforening

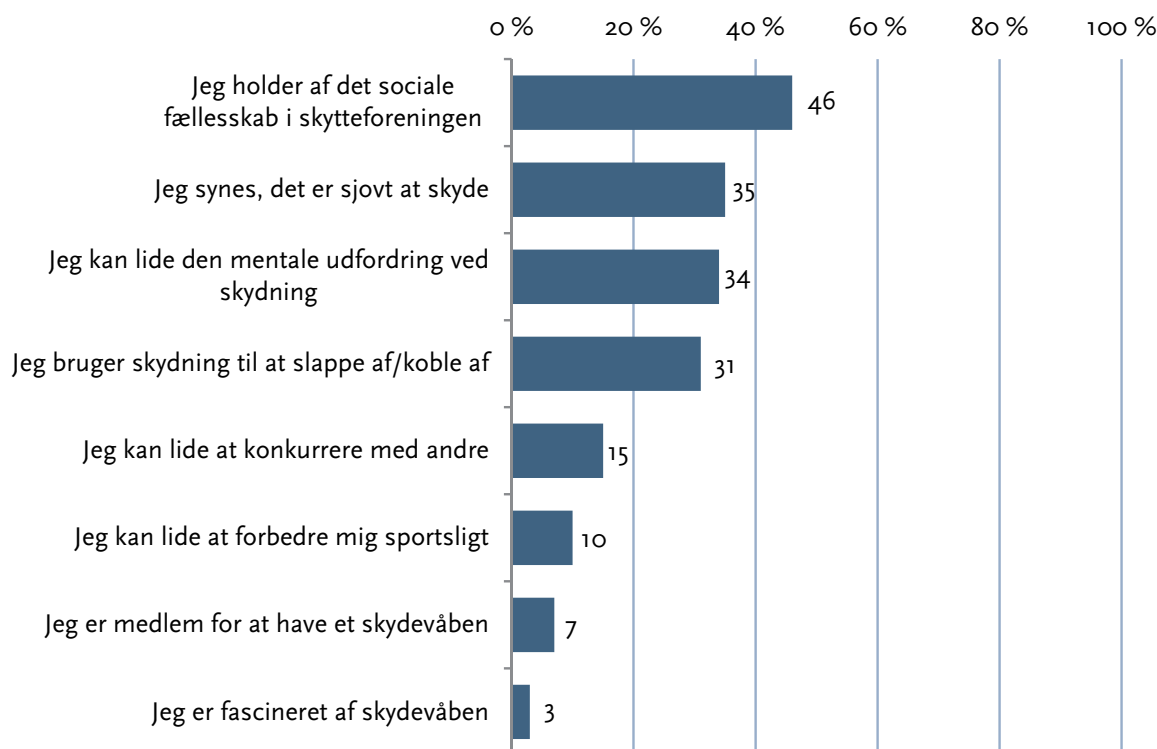
Det foregående afsnit gennemgik identificerede tendenser i forhold til medlemmernes skydevaner. I det følgende rettes blikket på nogle mere bløde emner i forhold til medlemmernes vurderinger og holdninger til det at være skytte. Afsnittet undersøger årsager til at gå til skydning, holdninger til betydningen af sociale relationer samt medlemmernes opfattelse af deres sociale relationer i foreningen.

Hvorfor gå til skydning?

Respondenterne i undersøgelsen blev bedt om at vælge to ud af otte udsagn som udtryk for, hvorfor de er medlem af deres skytteforening. Det sociale fællesskab i foreningen vægter højest, idet knapt hver anden respondent (46 pct.) angiver denne årsag.

Derudover angiver 35 pct., at de er medlem af deres forening af den simple årsag, at skydning er sjovt. Mere mentale aspekter såsom at arbejde med den mentale udfordring ved skydning, samt at bruge skydning til at slappe af/koble af, er også væsentlige årsager (se figur 56). Omvendt angiver relativt få, at de er medlem af en skytteforening for at have et våben, eller fordi de er fascineret af skydevåben.

Figur 56: Det sociale element i skytteforeningerne er den vigtigste årsag til at være medlem af en forening

Oversigt over årsager til at respondenterne dyrker skydning.

Kvinder er i lidt højere grad end mænd medlem af en skytteforening, fordi de synes, det er sjovt at skyde, og på grund af det sociale fællesskab i foreningen. Modsat betyder konkurrenceelementet

mere for mænd end kvinder, og mænd angiver også oftere fascination af våben som årsag til at dyrke skydning.

Aldersmæssigt angiver specielt de ældre respondenter på 50 år eller derover at være medlem af deres skytteforening på grund af det sociale fællesskab. Det spiller en noget mindre rolle blandt yngre respondenter på 49 år eller derunder, som i højere grad nævner, at det er sjovt at skyde, at de skyder for at forbedre sig sportsligt, og/eller fordi de kan lide den mentale udfordring ved skydning.

Det er også interessant, at de ældre skytter sætter markant mere pris på at konkurrere med andre end fokus på at forbedre sig sportsligt. Blandt yngre betyder de to udsagn lige meget. Selvom ældre gerne vil konkurrere, handler det ikke nødvendigvis om en lærings- eller forbedringsproces, men om selve konkurrenceelementet som drivkraft eller aktivitet. Dette forhold giver anledning til at skelne mellem forskellige forståelser af konkurrence som også antydtes i forrige afsnit. For yngre medlemmer med mindst tre års erfaring handler konkurrence typisk om at vinde og avancere i ranglister og deltagelse ved DM og internationale stævner, mens det for ældre medlemmer eller motionister kan være et led i de sociale interaktioner i foreningen.

Skytter med få års erfaring er mindre tilbøjelige til at svare, at de holder af det sociale fællesskab, men angiver i stedet oftere, at de skyder, fordi det er sjovt. Det afspejler en helt naturlig indgang til idrætten: man begynder, fordi det appellerer til én, det er sjovt, og man bliver fanget af det, mens det måske mere er de sociale relationer, som fastholder den enkelte i aktiviteten på sigt.

Med erfaring kommer også en øget interesse for at konkurrere med andre, hvilket over dobbelt så mange med mindst otte års erfaring angiver (18 pct.) i forhold til 7 pct. blandt nye skytter med højst to års erfaring. Skyldes det, at nybegyndere har svært ved at se sig selv i den type konkurrencer, der udbydes på nuværende tidspunkt? I foregående afsnit viste analyserne, at de mest uerfarne skytter også i høj grad havde interesse for at deltage i konkurrencer fremadrettet.

Pistolskytter angiver oftere end riffel-/geværskytter at være medlem af en forening for at slappe af/koble af, og fordi de holder af den mentale udfordring ved skydning. Omvendt sætter riffel-/geværskytterne større pris på det sociale fællesskab i foreningen (54 pct.) end pistolskytterne (35 pct.). Denne forskel skyldes ikke kun, at riffel-/geværskytterne generelt er ældre og har flere års skydeerfaring, hvilket også øger tilbøjeligheden til at vægte fællesskaberne højt. Det betyder, at valg af skydevåben alene bidrager til at forklare forskelle i medlemmernes holdninger til det sociale aspekt i foreningerne. Er man f.eks. riffelskytte, ældre end 50 år og med mindst otte års skydeerfaring, går over 60 pct. til skydning, fordi de holder af det sociale fællesskab. Er man omvendt pistol-skytte, yngre end 50 år og med højst to års skydeerfaring, nævner blot 16 pct. dette udsagn.

Disse analyser bekræfter de fordomme eller antydninger om kulturforskelle, som tidligere er udtrykt, og som bliver nævnt i interviews med centrale personer i DDS. Pistolskytter fremstår muligvis lidt specielle og indelukkede omkring deres egen aktivitet og knap så knyttede til det sociale liv i foreningen. Spørgsmålet er dog, om der i højere grad skal eller bør være plads til skytter, der kommer med nogle intentioner om at opfylde mere individuelle ønsker og behov, som har karakter af f.eks. afkobling/afstresning eller den mentale udfordring frem for det ellers meget klare fokus på sociale relationer og fællesskab, som mange DDS-foreninger udspringer af i dag?

Frivillige har også mere fokus på de sociale relationer og holder mere af at konkurrere med andre end øvrige medlemmer. Dette er ikke overraskende i forlængelse af de foregående analyser, som generelt viser, at frivillige deltager oftere i konkurrencer, kommer oftere i foreningen og generelt har flere års skydeerfaring.

De foregående resultater vidner om, at foreningerne i højere grad kan tænke i forskellige strategier og udvikling af trænings- og aktivitetsudbud til forskellige typer af medlemmer i foreningerne. Pistolskytterne kommer ofte i foreningerne med et andet formål og nogle andre forventninger om udbytte end riffel-/geværskytterne. Der er også forskel på yngre og ældre skytter samt på frivillige og almindelige medlemmer.

Analyserne kunne tyde på, at de nye generationer af skytter har andre forventninger og formål med skydningen end de medlemmer, som i størst omfang præger foreningerne i dag. Ønsker man at optimere forholdene for forskellige typer af medlemmer, bør man rette blikket på, hvordan man kan optimere den daglige træningstid og mødegang i foreningerne. Samtidig bør foreningerne stille sig selv spørgsmålet, om de er bevidste omkring de senest ankomne medlemmers ønsker og behov, om der er plads til forandring, eller om man som skytteforening dybest set ønsker at forme nye medlemmer til at passe ind i allerede eksisterende og definerede værdier og normer.

Netop på grund af skytteforeningernes meget lange tradition og store andel af medlemmer, som har været i foreningerne i rigtig mange år, kan der være grund til at fokusere på en balancegang mellem at fastholde og værne om eksisterende værdier og en åbenhed mod nye tider blandt nye generationer af skytter.

Få er medlem blot for at have et skydevåben

Skydeidrætten opererer under nogle særlige administrative og strukturelle forhold om regler og restriktioner i besiddelsen og brugen af skydevåben, som gør det vanskeligt at dyrke skydning uden om en forening. Tanken om selvorganiseret skydning virker nærmest absurd eller komisk og leder tanker hen på uhensigtsmæssig brug af våben i kriminelle sammenhænge. I mange andre idrætsaktiviteter, særligt udendørs motionsidrætter, foregår en stor del af aktiviteterne selvorganiseret uden for foreningsidrættens rammer og faciliteter.

Da det sjældent er en mulighed i skydning, kunne man måske forvente, at mange skytter melder sig ind i en forening udelukkende for at få våbentilladelse og adgang til at skyde uden at vægte det sociale element. Inden for eksempelvis tennis eksisterer denne tendens, idet adgangen til tennisbaner oftest er lettest at opnå ved at være medlem af en tennisklub. Idans analyse af tennissporten fra 2009 anslår, at godt og vel en fjerdedel af medlemmerne i tennisklubberne er såkaldte 'købetennispillere', som stort set kun er medlem for at få adgang til en bane.

Ved at sammenholde årsagerne til at dyrke skydning med, hvor ofte respondenterne kommer i deres forening, er det muligt at få indsigt i, hvorledes det forholder sig inden for skydeidrætten. Samlet set angiver 7 pct. af respondenterne at være medlem af en forening for blot at have skydevåben, hvilket til dels kan sættes over for med købetennispilleren. Disse personer kommer kun sjældent i foreningen med 65 pct., som kommer højst én gang om måneden sammenlignet med øvrige re-

spondenter, hvor 20 pct. er sjældne gæster. Umiddelbart virker 7 pct. ikke af mange, men det svarer næsten til lige så mange medlemmer som i hele bowlingforbundet, og det er flere end de nye størrelsesgrænser for forbund i DIF. Samtidig er det måske en gruppe, som ikke er så tilbøjelig til at svare på spørgeskemaet, hvorfor andelen kunne tænkes at være endnu større i hele DDS. Dette understøttes også af, at frivillige, som er overrepræsenteret i undersøgelsen, i mindre grad er medlem blot for at have et skydevåben.

Blandt passive medlemmer angiver hele 20 pct. denne årsag til at være medlem af en forening, og typisk vil det også være personer med mindst otte års skydeerfaring, som angiver dette svar. Omvendt er tilbøjeligheden til at være medlem blot for at have et skydevåben ikke større blandt personer ansat i politiet, forsvaret, hjemmeværnet eller civilforsvaret.

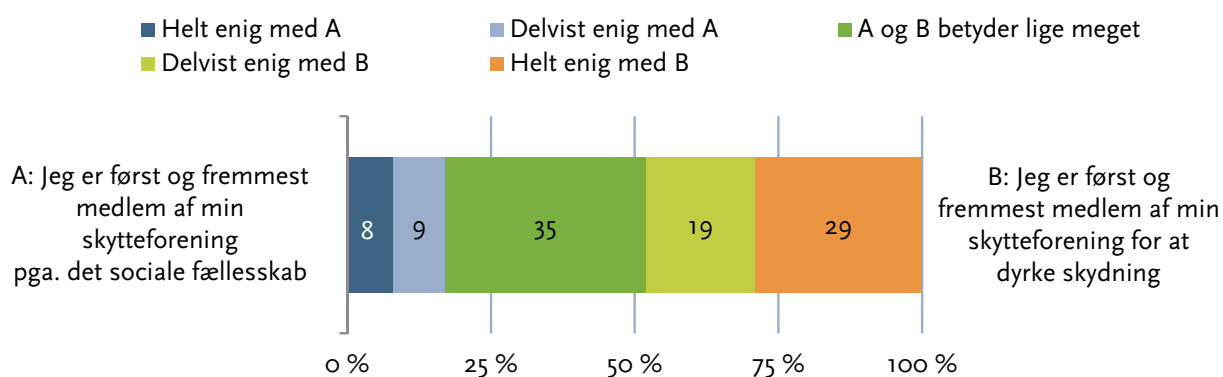
Det sociale element er vigtigt – men det betyder ikke alt

Internt i DDS arbejder man med et såkaldt 80/20-princip. Kort fortalt handler princippet om, at 80 pct. af opmærksomheden i foreninger vies mod det sociale fællesskab, mens de resterende 20 pct. omhandler selve skydeidrætten. I den optik er det sociale element en noget vigtigere drivkraft og selvforståelse i foreningernes daglige virke end selve skydeidrætten.

Netop denne opsplitning mellem det sociale og skydeidrætten spurgte medlemsundersøgelsen ind til ved at spørge respondenterne, om de først og fremmest er medlem af deres forening på grund af det sociale fællesskab, eller om de først og fremmest er medlem for at dyrke skydning.

48 pct. af respondenterne er helt enige eller delvist enige i, at de først og fremmest er medlem af deres forening for at dyrke skydning. Modsat er kun 17 pct. enten delvist eller helt enige i, at de først og fremmest er medlem af skytteforeningen pga. det sociale fællesskab (se figur 57).

Figur 57: Langt de fleste respondenter er medlem af deres forening for at dyrke skydning

Det er ikke overraskende, at mange er medlem af deres forening for at dyrke skydning. Det er alt andet lige skydningen, som danner ramme om det fællesskab, som følger med, og som uden tvivl spiller en stor rolle for mange af medlemmerne. Man ser da også den største andel på 35 pct., som mener, at det sociale og skydningen betyder lige meget.

Den større vægt på selve skydeaktiviteten gælder uanset køn, alder og skydedisciplin. Dog finder man også på dette spørgsmål, at riffel-/geværskytterne samt frivillige vægter det sociale fællesskab højere end pistolskytterne og øvrige medlemmer.

Responserne på de foregående spørgsmål omkring sociale relationer efterlader et indtryk af, at skydning og socialt fællesskab ofte går hånd i hånd. Men den 80/20-politik, som DDS-foreningerne hidtil har arbejdet med tillægger tilsyneladende selve skydeaktiviteterne i sig selv for lidt værdi og giver anledning til nogle overvejelser omkring opprioritering af elementer, der fokuserer på udvikling af skydeidrætten som sådan.

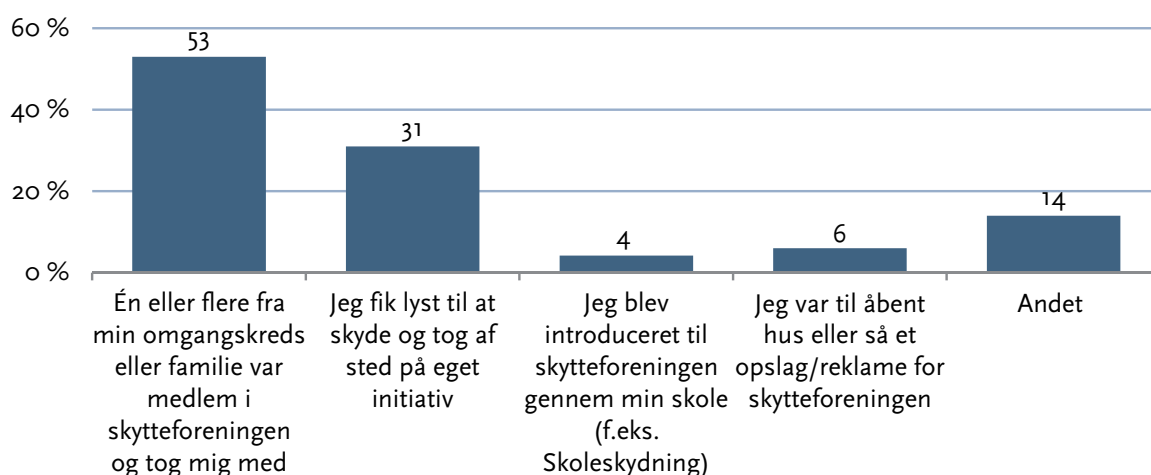
For nogle medlemmer handler skydning *også* om den mentale udfordring, at 'slappe af/koble af' og i mindre grad om at forbedre sig sportsligt. Det gælder særligt for medlemmer uden formelle frivillige poster og for pistolskytterne. Samtidig ønsker mange at deltage i fællestræning og konkurrencer i fremtiden.

Det sociale netværk skaber medlemmer

I forlængelse af spørgsmålet om, hvorfor skytterne er medlem af deres forening, er det interessant at se på respondenternes erindring om, hvorfor de startede i en skytteforening. Lidt flere end hver anden respondent angiver at være blevet medlem sammen med en ven eller familiemedlem (se figur 58).

Det er interessant information for foreninger, der tilstræber at hverve flere medlemmer. Ud over det personlige netværk, er det også ofte eget initiativ, som har fået respondenterne til at melde sig ind i deres forening.

Figur 58: Mange begynder til skydning på eget initiativ, eller fordi en bekendt tager dem med

Oversigt over hvordan respondenterne er startet på skydning.

Modsat er ret få respondenter blevet medlem af deres forening efter at have været til åbent hus eller at have set en reklame/opslag for foreningen. Som forening kan man med rette spørge, om man så ikke bare kan læne sig tilbage og vente på, at medlemmerne kommer af sig selv. Enten sammen med andre medlemmer eller på eget initiativ?

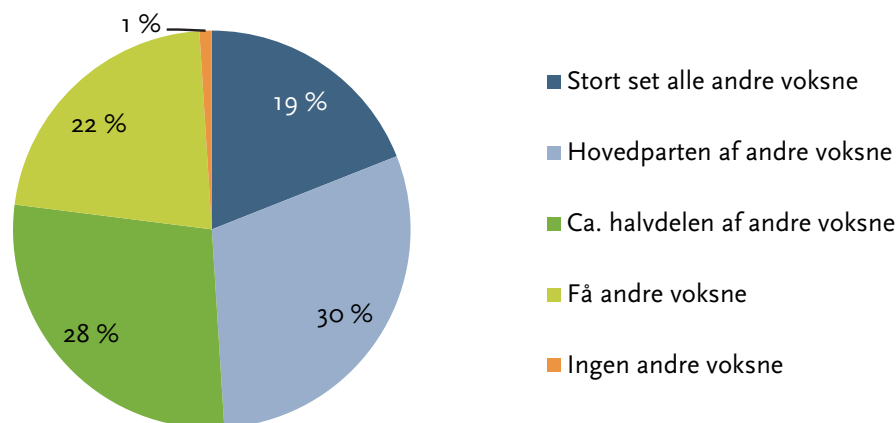
Det vil formentligt være fejlagtigt at tro, at stor medlemsfremgang kan opnås ved bare at læne sig tilbage. Selvom nye medlemmer ofte kommer med andre medlemmer eller på eget initiativ, bliver de nye kun medlemmer, hvis de oplever, at foreningen har noget at byde på i form af f.eks. instruktion og aktiviteter. Men frem for at bruge tid og penge på forskellige former for reklamer, opslag, åbent hus og lignende, er der måske mere grund til at satse på at skabe et godt foreningsliv med en spændende palet af aktiviteter og dermed også skabe et godt ry og være opsøgende blandt de eksisterende medlemmers netværk.

Mange skytteforeninger tilbyder allerede mulighed for prøveskydning og har derfor relativt mange gæster igennem, men udfordringen ligger i overgangen fra prøveskydning/gæst til at blive etableret som medlem. F.eks. kunne man i foreninger gøre mere ud af at afholde åben dag en gang om måneden, hvor de eksisterende medlemmer kan tage en bekendt med, som kan prøve at skyde, eller formalisere oplevelsen for prøveskytter, så de får en god oplevelse og velkomst, som gør dem interesserede i skydeidrætten på sigt. Ved i højere grad at aktivere eksisterende medlemmers netværk, eliminerer man ligeledes risikoen for at tiltrække uønskede elementer til foreningerne.

Skytteforeninger styrker fællesskab og sociale relationer

Mange skytter er altså blevet sluset ind i skyttefællesskabet pga. venner eller familie. Dette afspejler sig i de følgende analyser af medlemmernes sociale relationer. Flere end tre ud af fire respondenter kender mindst halvdelen af de andre voksne i skytteforeningen (se figur 59).

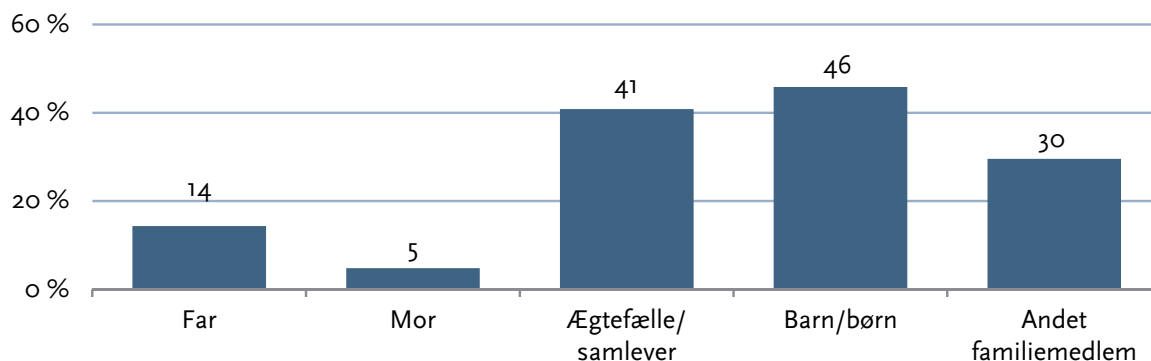
Figur 59: Respondenterne kender mange andre voksne i deres forening

Oversigt over, hvor mange andre personer i foreningen, respondenterne kender.

Når mange kender andre i skytteforeninger skyldes det til dels, at mange er medlemmer sammen med personer, de er i familie med. Skydning er for mange et familieforetagende i den forstand, at næsten halvdelen af alle respondenter (46 pct.) er medlem sammen med en fra sin familie. Blandt de 46 pct. som er medlem sammen med et familiemedlem, er det oftest børn/barn eller ægtefælle/samlever (se figur 60).

Figur 6o: Mange er medlem sammen med deres barn/børn

Oversigt over hvor stor en andel af respondenterne der har forskellige familiemedlemmer i foreningen.

Kvinder har oftere (41 pct.) end mænd (14 pct.) deres ægtefælle i foreningen, hvilket ikke kan undre i betragtning af den store overvægt af mænd i foreningerne.

Specielt de 40-50-årige medlemmer bringer deres børn ind i foreningsfællesskabet med 34 pct. af alle respondenter i denne aldersgruppe, som også har børn i foreningen. Til sammenligning gælder det ingen af de yngre medlemmer mellem 16 og 29 år, 11 pct. af de 30-39-årige, 20 pct. af de 60-69-årige og 11 pct. af de 70+-årige, der er medlem sammen med deres barn/børn. Omvendt har de yngre medlemmer oftere mor og/eller far i samme forening.

Pistolskytter adskiller sig kun beskedent fra riffel-/geværskytter på dette område om end riffel-/geværskytterne i lidt større omfang har børn i foreningen.

For frivillige ledere og trænere bliver livet i skytteforeningen oftere et familieforetagende, og de har oftere både ægtefæller og børn i samme forening end øvrige medlemmer.

Ovenstående er interessant fra et foreningsperspektiv, idet fordelingerne tyder på, at specielle kontingentordninger samt målrettede forældre-barn-aktiviteter bør være et område, foreninger og DDS med fordel kan tænke i.

Det er afgjort en styrke ved skydeidrætten, at den både formår og er velegnet til at samle generationerne omkring samme aktivitet. Det er ikke nødvendigvis unikt for skydeidrætten, da undersøgelsen af befolkningens motions- og sportsvaner 2007 også finder en større tendens blandt børn til at dyrke en specifik idrætsgren, hvis forældrene går til samme aktivitet (Pilgaard, 2009). Alligevel er det dog langt fra alle idrætsaktiviteter, hvor dette sker eller er muligt i så udpræget grad, som det er tilfældet i skydeidrætten. Det kan ses som en fordel i skydeidrætten, at eksempelvis forældre og børn kan konkurrere med eller mod hinanden på en måde, som sjældent er muligt i mange andre idrætsdiscipliner. Det samme gør sig i øvrigt gældende i forhold til personer med handicap, hvor de ofte kan være medlem og deltage i træning og konkurrencer på lige vilkår som raske (naturligvis afhængig af handicappets karakter).

Nye venskaber

Det er imidlertid ikke kun familierelationer, som præger det sociale liv i foreningerne. 52 pct. af respondenterne angiver, at de gennem deres nuværende skytteforening har fået nye venner, som de også ser uden for skytteforeningens regi.

Der findes ikke tilsvarende viden om dannelsen af nye sociale fællesskaber fra andre idrætsgrene, men umiddelbart synes halvdelen af respondenterne at være en relativt stor andel, der gennem foreningen møder nye mennesker, de også ser privat. Det må vurderes som endnu en styrke ved skydeidrætten og foreningslivet i skytteforeningerne.

Samtidig kan det dog betyde et vist pres på nye medlemmer, dels fordi det kan være svært at skulle finde sin plads i et allerede meget tæt etableret fællesskab, men også fordi der måske ligger et uudtalt forventningspres om, at man som medlem af en skytteforening må investere meget af sig selv. Er det okay 'bare' at møde op for skydningens skyld? Eller ligger der i mange skytteforeninger en normativ holdning om, at man bør engagere sig meget og bidrage til det sociale liv? Og kan det være med til at skræmme nogen?

Køn og alder spiller kun en mindre rolle i forhold til at skabe nye venskaber, mens antal år som skytte har relativt stor betydning for, om man har skabt nye venskaber, man også plejer uden for foreningen. 56 pct. af respondenterne med otte eller flere års erfaring som skytte har skabt nye venskaber, mens det gælder 46 pct. af respondenter med tre til syv års erfaring. Endelig har lidt under en tredjedel (32 pct.) af respondenterne med to eller færre års erfaring etableret nye venskaber. Ikke overraskende opstår de sociale fællesskaber således ikke fra den ene dag til den anden, men kræver stabil og vedvarende deltagelse.

Endelig er det interessant, at færre pistolskytter (43 pct.) skaber nye sociale relationer gennem deres forening i forhold til 57 pct. af riffel-/geværskytterne. Dette viser i tilslutningen til det foregående afsnit om betydningen af sociale fællesskaber og involvering i frivilligt arbejde, at pistolskytter er mindre optaget af det sociale liv og foreningens virke end øvrige medlemmer.

Foreningen og forholdet til medlemmerne – en tilfredshedsundersøgelse

Det følgende afsnit ser nærmere på, hvad respondenterne mener om deres forening med afsæt i fem centrale emner: Det sociale liv, faciliteter, forholdet til centrale personer i foreningen (bestyrelse og trænere/instruktører), holdninger til udbyttet af kontingentpengene samt brug af og tilfredshed med kommunikationsflader og medier.

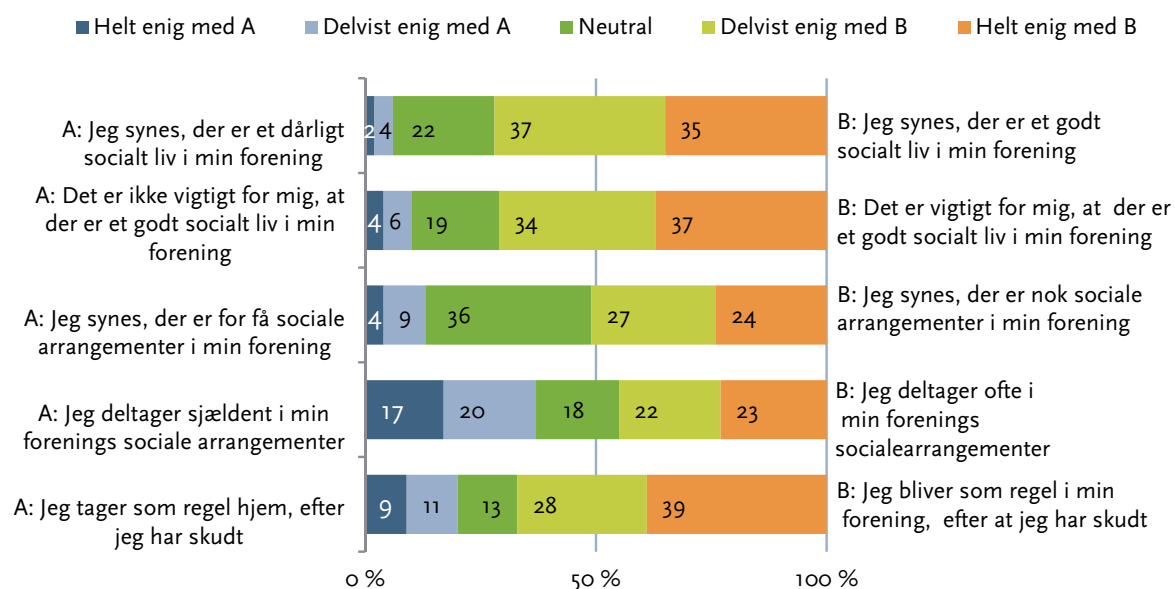
Foreningens sociale liv har stor betydning

Foruden de allerede gennemgåede spørgsmål om de sociale relationers betydning er respondenterne i medlemsundersøgelsen blevet stillet fem yderligere spørgsmål, som angiver, hvor stor pris respondenterne sætter på det sociale liv i foreningen, hvor meget respondenterne deltager i det sociale liv, og om respondenterne synes, at det sociale liv i foreningen fungerer godt eller dårligt.

Figur 61 viser respondenternes svar på de fem spørgsmål. Spørgsmålene blev stillet som modsatrettede udsagn, og respondenterne blev bedt om at angive det udsagn, de er mest enige i.

Respondenterne er samlet set godt tilfredse med det sociale liv i foreningen. Hele 72 pct. er helt eller delvist enige i, at det sociale liv er godt, mens blot 6 pct. mener, det er dårligt. Tilsvarende finder størstedelen på 71 pct., at det sociale liv er vigtigt for dem.

Figur 61: Mange respondenter synes, at det sociale liv i deres forening er godt

Halvdelen af respondenterne mener, at antallet af sociale arrangementer er tilstrækkeligt, mens 13 pct. synes, der er for få. De resterende forholder sig neutralt, mens det ikke har været muligt for respondenterne at angive, om de synes, der er for mange arrangementer.

Spørgsmålet om respondenternes egen deltagelse i arrangementerne viser også en ret god tilslutning med 45 pct., som ofte deltager i arrangementer. Man ser samtidig mere end hver tredje (37 pct.), som vurderer, at de sjældent møder op til arrangementer. I hverdagen bliver de fleste (67 pct.) dog hængende i foreningen efter endt skydetræning, mens hver femte respondent tager hjem.

Samlet set indikerer de fem spørgsmål en positiv indstilling til det sociale liv i skytteforeningerne som allerede antydte i de foregående afsnit.

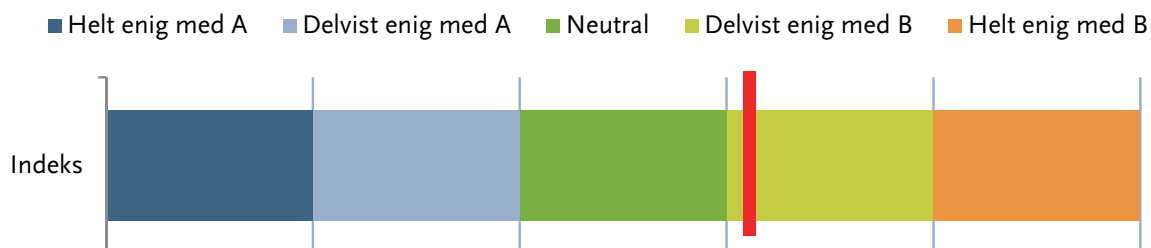
Lægger man svarene på fire af de fem spørgsmål sammen til ét indeks, får man et samlet mål for betydningen af det sociale liv i foreningen (figur 62). Et spørgsmål ('Jeg synes, der er for få arrangementer i min forening') udtrykker ikke helt samme holdning til sociale fællesskaber som de øvrige spørgsmål og er derfor ikke inddraget i følgende samlede analyse.

Et indeks kan være en fordel i forhold til at overskueliggøre analysen og samtidig øges begrebets validitet, da indekset konstrueres ud fra flere forskellige spørgsmål, og på den måde er indekset mere robust over for udsving på enkelte spørgsmål.

Indekset går fra 0 til 100 og 0 point på indekset svarer til, at man har svaret helt enig med A på alle spørgsmål, mens 100 point svarer til, at man har svaret helt enig med B på alle spørgsmål.

Gennemsnitligt opnår de 935 respondenter, der har svaret på alle spørgsmålene, en værdi på 62,6, hvilket indikerer, at det sociale liv i foreningen har relativ stor betydning for respondenterne.

Figur 62: Respondenterne scorer i gennemsnit 62,6 på betydning af det sociale liv i foreningen og placerer sig dermed midt i delvist enige i de enkelte spørgsmål

Tabel 18 viser respondenternes indeksscore på tværs af en række væsentlige variable, samt signifikante forskelle til gennemsnitsværdien. Heraf fremgår, at det sociale liv i foreningen har større betydning for kvinder end mænd, og placeringen på indekset stiger en smule med alder og erfaring. Riffel-/geværskytter placerer sig også lidt højere end pistolskytter, og ligeledes er frivillige højere placeret end øvrige medlemmer.

Tabel 18: Jo mere respondenterne kommer i deres forening, desto større betydning tillægger de det sociale liv i foreningen

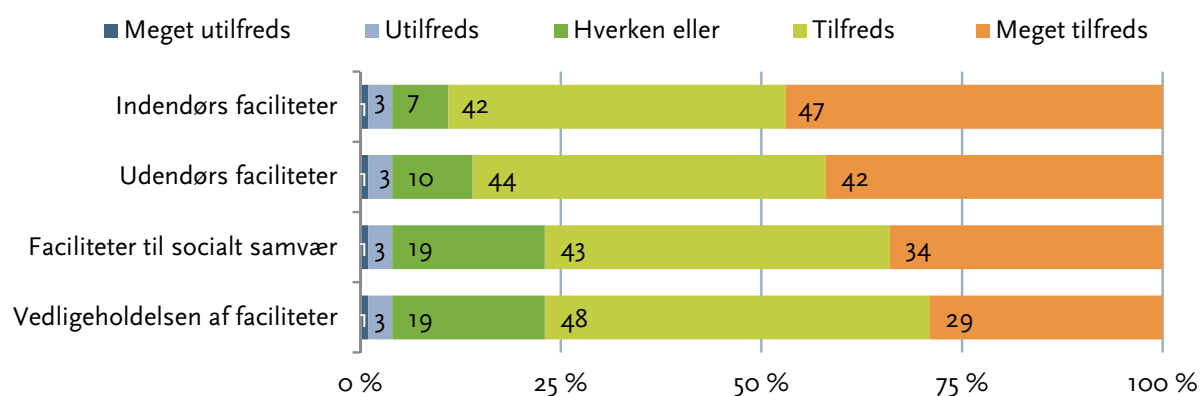
BaggrundsvARIABLE		Gennemsnit i gruppe
Køn	Mand	60,8
	Kvinde	65,1
Alder	16-29 år	61,1
	30-39 år	57,6
	40-49 år	61,8
	50-59 år	62,5
	60-69 år	60,7
	70+ år	65,8
Erfaring	0-2 år	57,2
	3-7 år	62,9
	8 eller flere år	61,9
Discipliner	Kun pistol	57,2
	Kun riffel/gevær	64,7
	Både pistol og riffel/gevær	61,3
Rolle	Formel rolle (leder)	75,4
	Frivillig i andre funktioner	70,7
	Træner	71,5
	Aktivt medlem	54,9
	Passivt medlem	55,3

Medlemmerne er tilfredse med foreningens faciliteter

Næste emne fokuserer på medlemmernes tilfredshed med faciliteterne. Faciliteter er et vigtigt element i mange foreninger, som muliggør et fælles samlingspunkt og adgang til de discipliner, man ønsker at dyrke. Respondenterne blev spurgt til, hvor tilfredse de er med deres forenings indendørs og udendørs faciliteter til skydning, faciliteter til socialt samvær samt vedligeholdelsen af disse.

Generelt betragtet er respondenterne godt tilfredse med de faciliteter, der findes i deres skytteforening. Der er størst tilfredshed med skydefaciliteterne, mens faciliteter til socialt samvær samt vedligeholdelsen af foreningens faciliteter får lidt dårligere – om end stadig gode – anmeldelser (se figur 63).

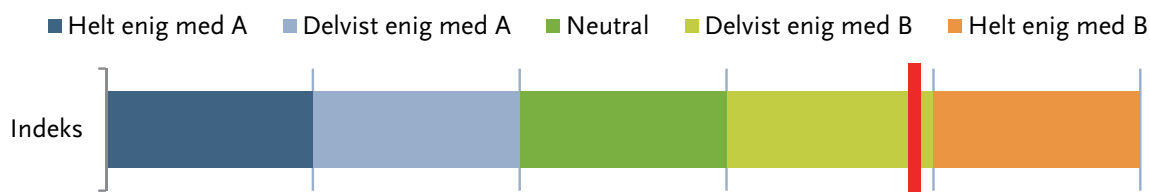
Figur 63: Respondenterne er generelt betragtet med deres forenings faciliteter⁶⁹

Dette stemmer overens med DDS' egne udtalelser fra den kvalitative analyse, hvor de udtrykker et større behov for modernisering af eksisterende faciliteter end opførelse af nye (se Delanalyse 1).

På samme måde, som tilfældet var det med betydningen af det sociale liv i foreningen, konstrueres et indeks, der måler respondenternes samlede tilfredshed med foreningens faciliteter. Her placerer medlemmerne sig i gennemsnit på 79,2 (se figur 64).

Figur 64: Respondenterne scorer i gennemsnit 79,2 på facilitetsindekset, og placerer sig dermed i den øvre ende af tilfreds på de enkelte spørgsmål

⁶⁹ I forbindelse med spørgsmålet om faciliteter kunne respondenterne også angive, at spørgsmålet ikke var relevant. F.eks. hvis foreningen ikke råder over faciliteten. Bortset fra spørgsmålet om udendørsfaciliteter – som 7 pct. angiver ikke er relevant – er det kun et par procent, som har anvendt denne mulighed. Fordelingerne i figuren er uden de respondenter, som har angivet 'ikke relevant'.

I det hele taget varierer tilfredsheden med faciliteter relativt lidt i forhold til køn, alder, skydeerfaring, disciplin og rolle. Yngre respondenter lader dog til at være lidt mindre tilfredse end ældre respondenter, og igen ser man de frivillige medlemmer forholde sig mere positivt end øvrige medlemmer og passive medlemmer (se tabel 19).

Tabel 19: Stort set alle respondenter er godt tilfredse med faciliteterne i foreningerne

Baggrundsvariabel		Gennemsnit i gruppe
Køn	Mand	79,5
	Kvinde	77,4
Alder	16-29 år	76,1
	30-39 år	74,3
	40-49 år	76,7
	50-59 år	80,2
	60-69 år	83,2
	70+ år	83,7
Antal år som skytte	0-2 år	76,4
	3-7 år	77,3
	8 eller flere år	80,1
Discipliner	Kun pistol	78,3
	Kun riffel/gevær	79,2
	Både pistol og riffel/gevær	80,5
Rolle	Formel rolle (leder)	78,7
	Frivillig i andre funktioner	75,1
	Træner/instruktør	75,3
	Aktivt medlem	61,6
	Passivt medlem	57,6

Tiltroen til de centrale personer i foreningen er stor

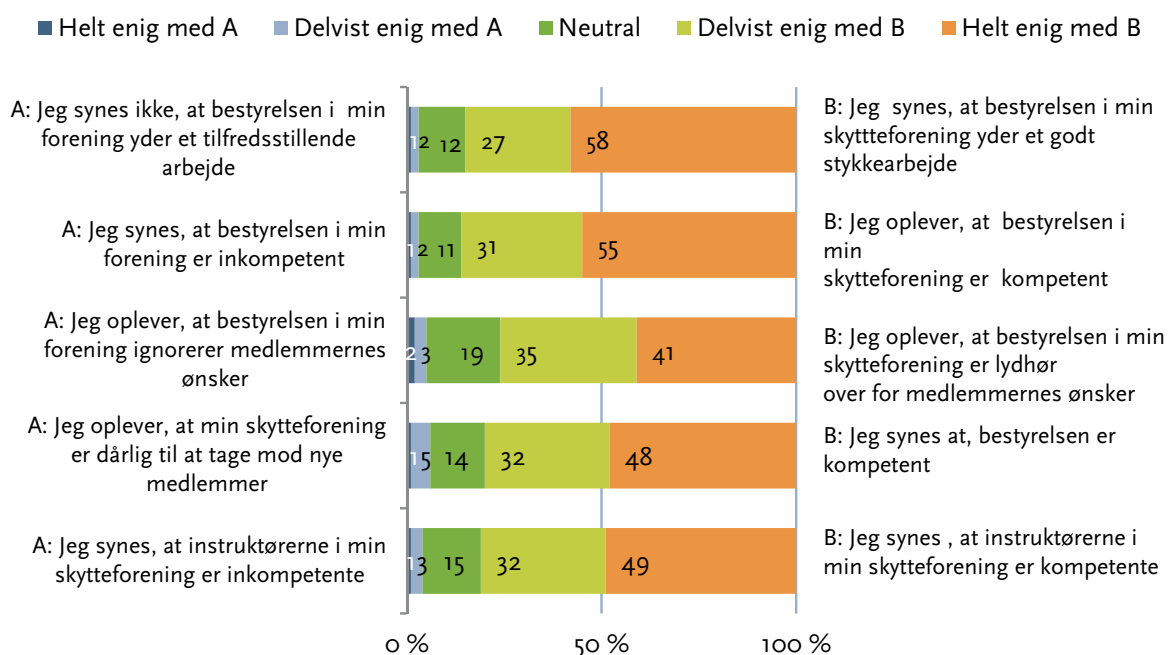
Det tredje centrale element af respondenternes tilfredshed omfatter holdninger til de centrale personer i foreningen og deres arbejde. Mener medlemmerne, at foreningens bestyrelse er kompetent og arbejder for at gøre mulighederne for at dyrke skydning så gode som mulige? Eller lever bestyrelsen i højere grad sit eget liv uden at tage højde for medlemmernes ønsker?

Som det fremgår af figur 65, er et stort flertal på 85 pct. helt eller delvist enige i, at deres forenings bestyrelse yder et godt stykke arbejde. Blot 3 pct. udtrykker en decideret negativ holdning til bestyrelsens arbejde.

Tilsvarende mener 86 pct., at bestyrelsen i deres forening er kompetent. Træner/instruktørernes kompetencer vurderes også med stor tilfredshed, og samtidig mener eksisterende medlemmer, at foreningen tager godt imod nye medlemmer. Undersøgelsen siger dog ikke noget om holdninger fra tidligere medlemmer eller personer, som aldrig kom længere end til prøvetræning, hvor der måske kunne forekomme nogen, som har en mindre positiv opfattelse af evnen til at tage imod nye.

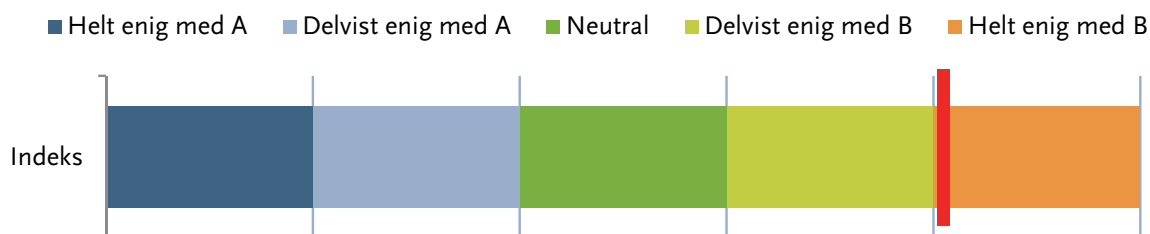
Det punkt, hvor medlemmerne udtrykker mindst tilfredshed, handler om bestyrelsens evne til at efterleve medlemmernes ønsker. Det skyldes dog, at en relativt stor andel på 19 pct. forholder sig neutralt til spørgsmålet, sandsynligvis fordi medlemmerne har vanskeligt ved at forholde sig til de øvrige medlemmers generelle ønsker. Eller fordi de ikke interesserer sig eller reflekterer over det?

Figur 65: Langt de fleste respondenter mener, at bestyrelsen i deres forening yder et tilfredsstillende arbejde

Nedenfor er vist et samlet indeks over respondenternes tiltro til de centrale personer i foreningen, og i gennemsnit ligger tilfredshedsgraden med de centrale personer i foreningerne på 81,3 (se figur 66).

Figur 66: Respondenterne scorer i gennemsnit 81,3 på indekset over tiltroen til de centrale personer og placerer sig dermed i den nedre ende af helt enig på de enkelte spørgsmål

Heller ikke i forhold til dette område finder man nævneværdige forskelle mellem særlige medlemsgrupper og holdning til ledere og træneres arbejde. En mindre forskel ser man dog mellem respondenter yngre sammenlignet med ældre end 50 år (se tabel 20). De ældre besidder i højere grad formelle poster, som også viser sig at øge placeringen på indekset en smule. Men dette kan alligevel ikke forklare den mere positive indstilling blandt ældre. Måske hænger det sammen med et

større kendskab til øvrige medlemmer og bestyrelse generelt samt større social involvering blandt ældre.

Tabel 20: De ældste respondenter på 50 år eller derover har størst tiltro til de formelle personer i foreningen

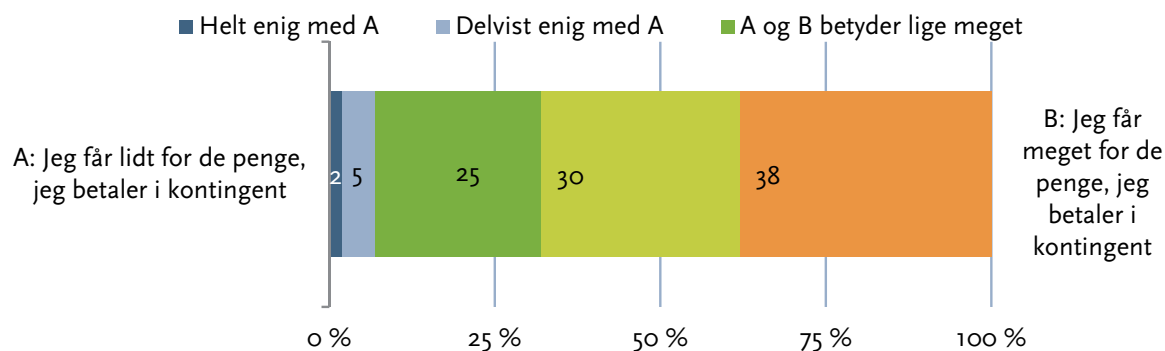
Baggrundsvariabel		Gennemsnit i gruppe
Køn	Mand	81,6
	Kvinde	80,1
Alder	16-29 år	79,0
	30-39 år	77,0
	40-49 år	77,1
	50-59 år	84,4
	60-69 år	83,3
	70+ år	86,4
Antal år som skytte	0-2 år	80,6
	3-7 år	79,4
	8 eller flere år	81,9
Discipliner	Kun pistol	81,2
	Kun riffel/gevær	80,9
	Både pistol og riffel/gevær	82,3
Rolle	Formel rolle (leder)	84,8
	Frivillig i andre funktioner	82,1
	Træner/instruktør	81,8
	Aktivt medlem	80,4
	Passivt medlem	78,7

Respondenterne får meget for de penge, de betaler i kontingent

Sidste tilfredshedspunkt i denne undersøgelse fokuserer på kontingentbetaling og medlemmernes holdning til det, de får for kontingentpengene.

Med tanke på scorene på de tre foregående indeks er det ikke overraskende, at lidt mere end to ud af tre respondenter (68 pct.) mener, at de får meget for de penge, de betaler i kontingent til deres forening (se figur 67). I 2009 stillede Idan samme spørgsmål til medlemmer i en række udvalgte tennisklubber under Dansk Tennis Forbund, og her var det blot 57 pct., som var enten helt eller delvist enige i, at de fik meget for deres kontingent.

Figur 67: Respondenterne mener, de får meget for de penge, de betaler i kontingent

Analyserne viser ingen kønsforskelle, mens ældre medlemmer i højere grad er helt enige i, at de får meget for kontingentpengene i forhold til yngre medlemmer, som placerer sig mere i retning af 'delvist enige'. De færreste angiver dog, at de får lidt for kontingentpengene.

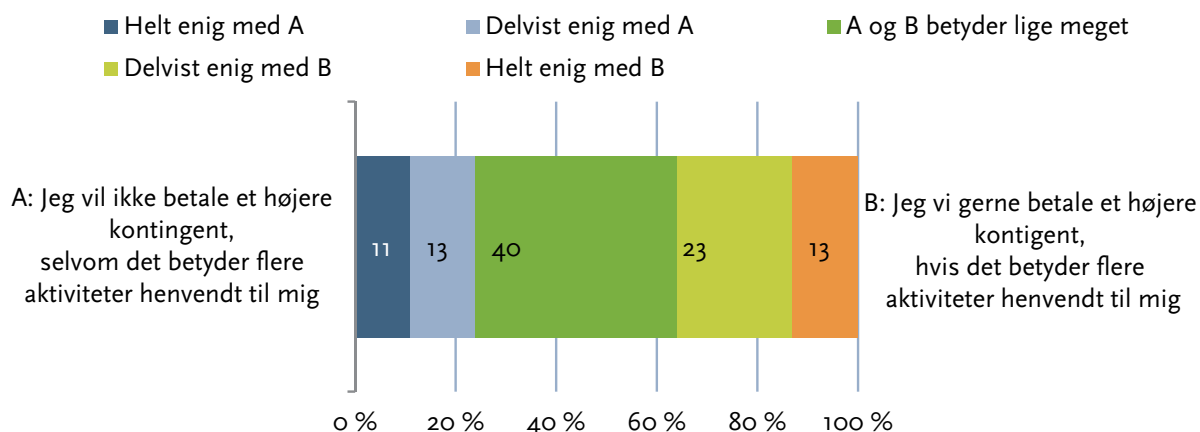
De mest erfarne medlemmer oplever også i højere grad at få meget for kontingentpengene, hvilket dog delvist hænger sammen med alder og frivillighedsgrad, da frivillige (som ofte er ældre erfarne medlemmer) også angiver dette svar oftere end øvrige medlemmer. Endelig er passive medlemmer de mindst tilfredse med 'blot' 51 pct., som er delvist eller helt enige med B (at de får meget for kontingentpengene).

Den klareste signifikante forskel findes imidlertid i forhold til, hvor ofte respondenterne dyrker skydning. 51 pct. af de respondenter, der kommer i deres forening to til til gange om ugen eller oftere er helt enige i, at de får meget for deres kontingent. Til sammenligning gælder det kun for henholdsvis 38 pct., 32 pct. og 27 pct. af de respondenter, der kommer i deres forening ca. én gang om ugen, ca. en gang hver 14. dag eller ca. en gang om måneden eller sjældnere.

En del respondenter vil gerne betale mere i kontingent mod flere aktiviteter

I forhold til kontingentstørrelse blev respondenterne bedt om at angive, om de var villige til at betale mere i kontingent, hvis det betød flere aktiviteter henvendt til dem. En relativt stor andel (36 pct.) angiver, at de faktisk er villige til at betale mere i kontingent, hvis det medfører flere aktiviteter henvendt til dem (se figur 68).

Figur 68: En ud af tre vil gerne betale mere i kontingent, hvis det betyder flere aktiviteter

Idan stillede det samme spørgsmål om højere kontingent til tennisspillere i 2009, og her var det til sammenligning en mindre andel (22 pct.), som gerne ville betale et højere kontingent for flere tilbud henvendt til medlemmerne. Dette kan dog skyldes, at tennismedlemmer i forvejen betaler et højere kontingent end skyttemedlemmer.

Med tanke på at en del respondenter er villige til at betale mere i kontingent, samt at kun 24 pct. direkte afviser at ville betale mere, er det værd at overveje mulighederne for at skabe flere tilbud henvendt til medlemmerne. Specielt yngre skytter, som kommer ofte i foreningen og i forvejen har stort fokus på skydning, samt at mandlige skytter er villige til et højere kontingent. Måske er der tale om en gruppe, som er nærmest ligeglade med prisen, mens der vil være andre med færre aktiviteter i foreningen, hvor hvem et højere kontingent ikke er så attraktivt.

Men skydning er dyrt at gå til

Selv om respondenterne mener, at de får meget for de penge, de betaler i kontingent, og en del gerne vil betale mere i kontingent for flere aktiviteter, er det ikke ensbetydende med, at skydning opfattes som en billig idræt at dyrke. Respondenterne blev spurgt, om de synes, det er dyrt at gå til skydning, og 28 pct. mener, at skydning er en dyr idræt at dyrke. Køn betyder ingenting for opfattelsen, men især unge mellem 18 og 24 år mener, at skydning er en dyr idræt. Det er også interessant, at riffel-/geværskytter oplever skydning som dyrere end pistolskytter.

En gennemgang af kontingentsatser i en række foreninger via deres hjemmesider viser, at selve foreningsmedlemskabet er ret billigt og typisk er på mellem 400-800 kr. pr. år (se bilag 6). Til sammenligning angav respondenterne i den repræsentative undersøgelse af danskeres motions- og sportsvaner fra 2011, som kun er medlem af én idrætsforening, og som ikke er medlem af et fitnesscenter, at de i gennemsnit betalte 1.633 kr. for deres foreningsmedlemskab (se tabel 21).

Tabel 21: Udgifter til rekvisitter er markant større for skytter end alle andre idrætsudøvere

	Udgift pr. år	Udgift	n ⁷⁰
Medlemsundersøgelsen	Udgifter til rekvisitter/udstyr relateret til skydning (f.eks. våben, ammunition, skydebriller, høreværn, pandebånd med afblænding mv.)	Kr. 2.656	762
Danskernes motions- og sportsvaner 2011	Udgifter til sportsrelaterede udstyr (f.eks. ketsjer, surfbræt, bolde, ski, dans, køller, rideudstyr mv.)	Kr. 630	1154

Det betyder dog ikke nødvendigvis, at skydning er en billig idræt at dyrke. Såvel medlemsundersøgelsen som undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner fra 2011, undersøger udgifter beslægtede til deres idrætsaktivitet. I medlemsundersøgelsen blev respondenterne bedt om at angive, hvor store udgifter de har til rekvisitter/udstyr til skydning, mens respondenterne i undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner blev bedt om at angive deres udgifter til sportsrelateret udstyr. Inden for skydning handler det om penge, der bruges på våben, ammunition, tøj og lignende, mens der for andre idrætsaktive kan være tale om alt fra sko til ketsjer eller cykel.

Når udgifter beslægtede til idrætsaktiviteten medtages, ændrer prisen sig, idet skytter bruger relativt mange penge på rekvisitter/udstyr. I gennemsnit bruger respondenterne i medlemsundersøgelsen 2.656 kr. om året på rekvisitter og udstyr til skydning, mens idrætsudøverne i fra undersøgelsen af danskernes motions- og sportsvaner fra 2011 i gennemsnit bruger 630 kr. på sportsrelateret udstyr pr. idræt, de dyrker.

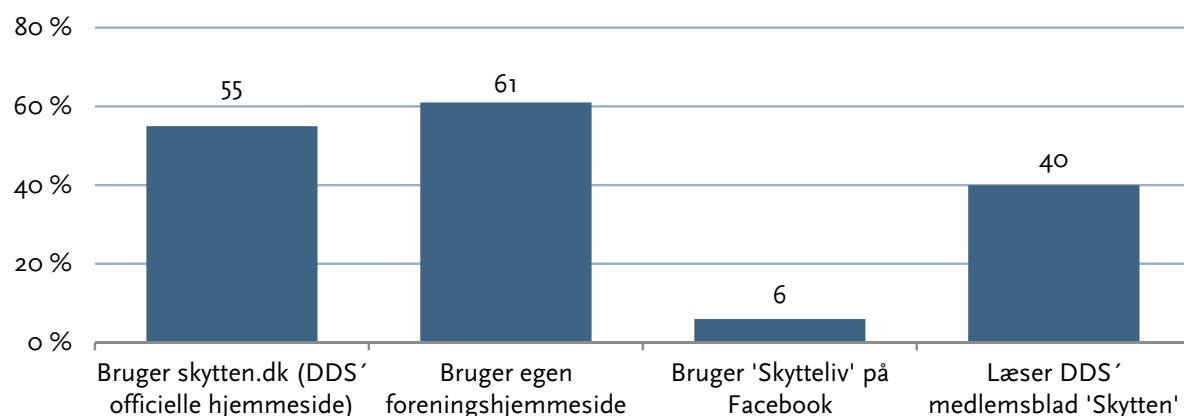
Medier, internet og omverden

Analysen af respondenternes tilfredshed rundes af med et kig på, hvordan kommunikationen foregår mellem de enkelte respondenter, foreninger og DDS.

Tæt på to ud af tre respondenter søger informationer om skydning gennem deres forenings egen hjemmeside, mens lidt mere end halvdelen bruger DDS' officielle hjemmeside www.skytten.dk (se figur 69). Endelig læser en ret stor del af respondenterne også DDS' medlemsblad 'Skytten', som kan læses både i fysisk form via postomdeling eller i elektronisk form på DDS' hjemmeside.

⁷⁰ For at mindske outliers betydning for gennemsnittet, er 1 pct. i hver ende udeladt i udregningen af gennemsnit i alle udregningerne.

Figur 69: Flest respondenter søger information gennem deres forenings egen hjemmeside

Oversigt over, hvor stor en andel af respondenterne der benytter forskellige typer medier til at følge med i skydning.

Foreningens hjemmeside bliver benyttet af 61 pct. af respondenterne, hvilket er lidt flere end undersøgelsen af foreningsaktive motionsløbere, hvor 56 pct. angav jævnligt at gøre brug heraf.

Den mest centrale forskel mellem motionsløbere og skytter i denne medlemsundersøgelse finder man dog i forhold til den rolle, henholdsvis Dansk Atletik Forbund (DAF) og DDS' hjemmeside spiller for foreningsmedlemmerne. Blandt foreningsaktive motionsløbere er det kun 1 pct., der bruger DAF's hjemmeside (www.dansk-atletik.dk) mod 55 pct. af skyttemedlemmerne, som klikker ind på www.skytten.dk. Her ser DDS altså ud til at have en langt bedre direkte kommunikationsflade og kontakt til medlemmerne.

Samlet set viser analysen, at DDS' kommunikation når 79 pct. af respondenterne direkte i den forstand, at respondenterne som minimum søger information på enten www.skytten.dk, Skytteliv på Facebook eller læser DDS' medlemsblad. Inkluderer man de enkelte foreningshjemmesider søger hele 87 pct. af respondenterne informationer om skydning gennem mindst ét af de fire medier.

Flertallet af respondenterne benytter dog www.skytten.dk (60 pct.) og deres forenings hjemmeside (57 pct.) sjældnere end en gang om ugen.

Ledere, øvrige frivillige og trænere befinder sig ikke oftere end øvrige medlemmer på www.skytten.dk eller Skytteliv på Facebook. Omvendt besøger de oftere foreningens egen hjemmeside og læser i meget højere grad DDS' medlemsblad.

Endelig viser analysen, at respondenterne overvejende er tilfredse med indholdet på de enkelte medieplatforme. Blandt brugerne af www.skytten.dk angiver 68 pct. at være godt eller meget godt tilfredse, mens hele 87 pct. af læserne af DDS' medlemsblad er enten tilfredse eller meget tilfredse. De resterende respondenter er hverken tilfredse eller utilfredse. Således angiver kun meget få at være direkte utilfredse.

I denne analyse bør man tage forbehold for et ret højt brug af hjemmesider i forhold til gennemsnitlige skyttemedlemmer, da det kun er medlemmer med adgang til en computer og internettet, som har deltaget i undersøgelsen. Skytter, der ikke til dagligt bruger computer eller internet, indgår

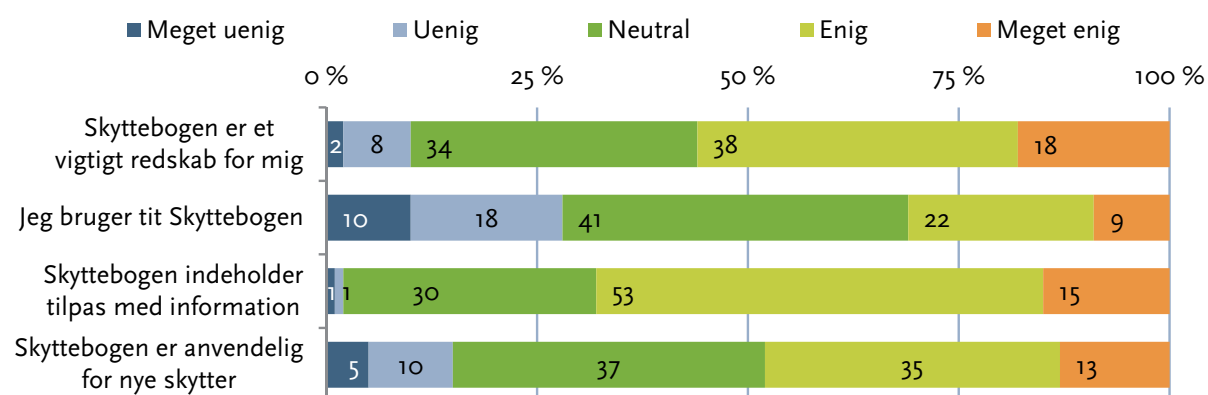
formentlig i noget mindre grad i undersøgelsen, og det må derfor være forventeligt, at andelen af skytter, der bruger hjemmesider, reelt er en anelse lavere, hvis det var muligt at undersøge alle medlemmer af DDS-foreninger. Dertil benytter frivillige sig oftere af nogle medier som ovenfor nævnt, hvilket også er med til at øge den samlede andel af brugere i denne undersøgelse. Omvendt anvendes internettet efterhånden af ni ud af ti danskere, så barrieren mellem internetbrugere og ikke internetbrugere bliver stadig mindre – særligt for den yngre del af befolkningen⁷¹.

Skyttebogen

Et centralt værk for mange skytter og DDS er Skyttebogen. Skyttebogen er et mere end 200-siders stort værk, der blandt andet indeholder administrative bestemmelser og konkurrencebestemmelser. Skyttebogen beskæftiger sig med områder, som er relevante for såvel foreningerne som det enkelte medlem. Blandt andet beskriver bogen afholdelse af konkurrencer, samt hvordan den enkelte skytte skal forholde sig til emner som våben, våbenlov og våbenopbevaring.

Med mere end 200 sider er bogen et omfattende værk at sætte sig ind i. Langt de fleste respondenter (77 pct.) i medlemsundersøgelsen har kendskab til Skyttebogen. Blandt disse 77 pct. er 38 pct. enige i, at Skyttebogen er et vigtigt redskab, mens 18 pct. er meget enige heri (se figur 70). Samlet set mener respondenterne, der kender til Skyttebogen, at den indeholder tilpas information, om end ret mange respondenter forholder sig neutralt hertil (30 pct.).

Figur 70: De fleste respondenter mener, at Skyttebogen er et vigtigt redskab

Knap en tredjedel benytter skyttebogen ofte, og det tyder således på, at Skyttebogen er et vigtigt redskab, som for mange dog mere har karakter af et opslagsværk, der bruges fra tid til anden.

For nye skytter kan Skyttebogen måske virke som et omfattende og uoverkommeligt værk at skulle igennem for at lære om de mange regler og bestemmelser blandt andet i forhold til våben og konkurrencer. Spørger man respondenterne – og altså de nuværende skytter – mener de dog ikke, at Skyttebogen har en sådan effekt. Godt hver anden respondent mener, at Skyttebogen er anvendelig for nye skytter, og kun 15 pct. mener, at bogen i en eller anden grad er uanvendelig. Skyttebogen er især vigtig for personer med en formel rolle som bestyrelsesmedlem/formand/kasserer mv. samt for trænere/instruktører, mens almindelige medlemmer i mindre grad finder bogen anvendelig.

⁷¹ <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm>

Til trods for de umiddelbare positive tilkendegivelser om Skyttebogen er det en overvejelse værd, om der kunne laves en mere letlæselig 'pixi-udgave' som introduktion til skydeidrættens væsentligste grundregler for nye almene medlemmer. Det ser ud til, at man skal have været skytte i mindst tre år og varetage en frivillig rolle i foreningen, før man for alvor finder, at Skyttebogen er et vigtigt redskab.

De 'utilfredse' respondenter

Gennemgangen af undersøgelsens resultater ovenfor tegner et billede af skyttemedlemmer, som samlet set er godt tilfredse med livet i deres forening, om end ikke alle respondenter er lige tilfredse. Disse mindst tilfredse respondenter er interessante at beskæftige sig med, da sandsynligheden for frafald og stop i foreningen her må formodes at være størst.

Vil foreninger med andre ord styrke dialogen med og holde fast i de mindre tilfredse medlemmer, bør foreningerne interessere sig for, hvem der er mindst tilfredse samt årsagerne hertil.

De utilfredse respondenter er defineret som respondenter, der enten helt eller delvist er enige i, at de får lidt for de penge, de betaler i kontingent. 317 respondenter (32 pct.) falder inden for denne gruppe, og de følgende analyser udføres med afsæt heri.

Hverken i forhold til køn, antal år som skytte, antal år som foreningsmedlem eller skydedisciplin er der noget entydigt mønster for, hvem de utilfredse respondenter er. Det betyder, at der f.eks. ikke findes en større andel utilfredse blandt de respondenter, der har været medlem af deres forening i færre end to år sammenlignet med dem, der har været medlem i tre eller flere år.

Til gengæld viser analysen, at 30-49-årige har en større tilbøjelighed til at være blandt de utilfredse sammenlignet med alle andre aldersgrupper. 39 pct. af respondenterne mellem 30 og 49 år falder inden for gruppen af utilfredse, mens det kun er 29 pct. af respondenterne, som er henholdsvis yngre og ældre.

Desuden gælder, at 46 pct. af respondenterne, der kommer en gang om måneden eller sjældnere i deres forening, er utilfredse i forhold til 29 pct. af respondenterne, der kommer en gang hver 14. dag eller oftere.

Med udgangspunkt i de tidligere konstruerede indeks viser det sig, at de utilfredse scorer noget lavere på indekset over betydningen af det sociale liv samt tiltroen til de formelle personer i foreningen.

Forskellen mellem de tilfredse og utilfredse på indekset fra 0 til 100 over betydningen af det sociale liv ligger på 14 point, mens det på indekset over tiltroen til de centrale personer ligger på 14,5 (se tabel 22).

Tabel 22: De mest utilfredse vægter det sociale liv i foreningen mindst og mindst tiltro de centrale personer i foreningen

Indeks	Tilfredse	Utilfredse	Forskel
Betydning af sociale liv	71,7	57,7	14
Tiltro til centrale personer	85,7	71,2	14,5
Faciliteter	81,9	73	8,9

Med afsæt i ovenstående tabel kunne det tyde på, at manglende deltagelse i det sociale liv i foreningen samt begrænset tiltro til foreningens centrale personer er med til at gøre nogle respondenter utilfredse. Modsat tyder det ikke på, at det skyldes opfattelsen af foreningens faciliteter.

Årsag til at stoppe i eller holde pause fra sin forening

I forlængelse af et kig på de mindst tilfredse respondenter er det spændende at se på, hvad der har kunnet få respondenterne til at holde pause fra skydning. Selvom en stor del af respondenterne har været skytter i mange år, er trofaste og alle er medlem af en forening ved undersøgelsestidspunktet, har en tredjedel af respondenterne haft en eller flere perioder, hvor de har været stoppet eller holdt pauser fra skydning i deres forening.

Et stop eller pause fra foreningen behøver ikke skyldes utilfredshed med foreningen som sådan, men kan skyldes andre ikke-foreningsrelaterede årsager.

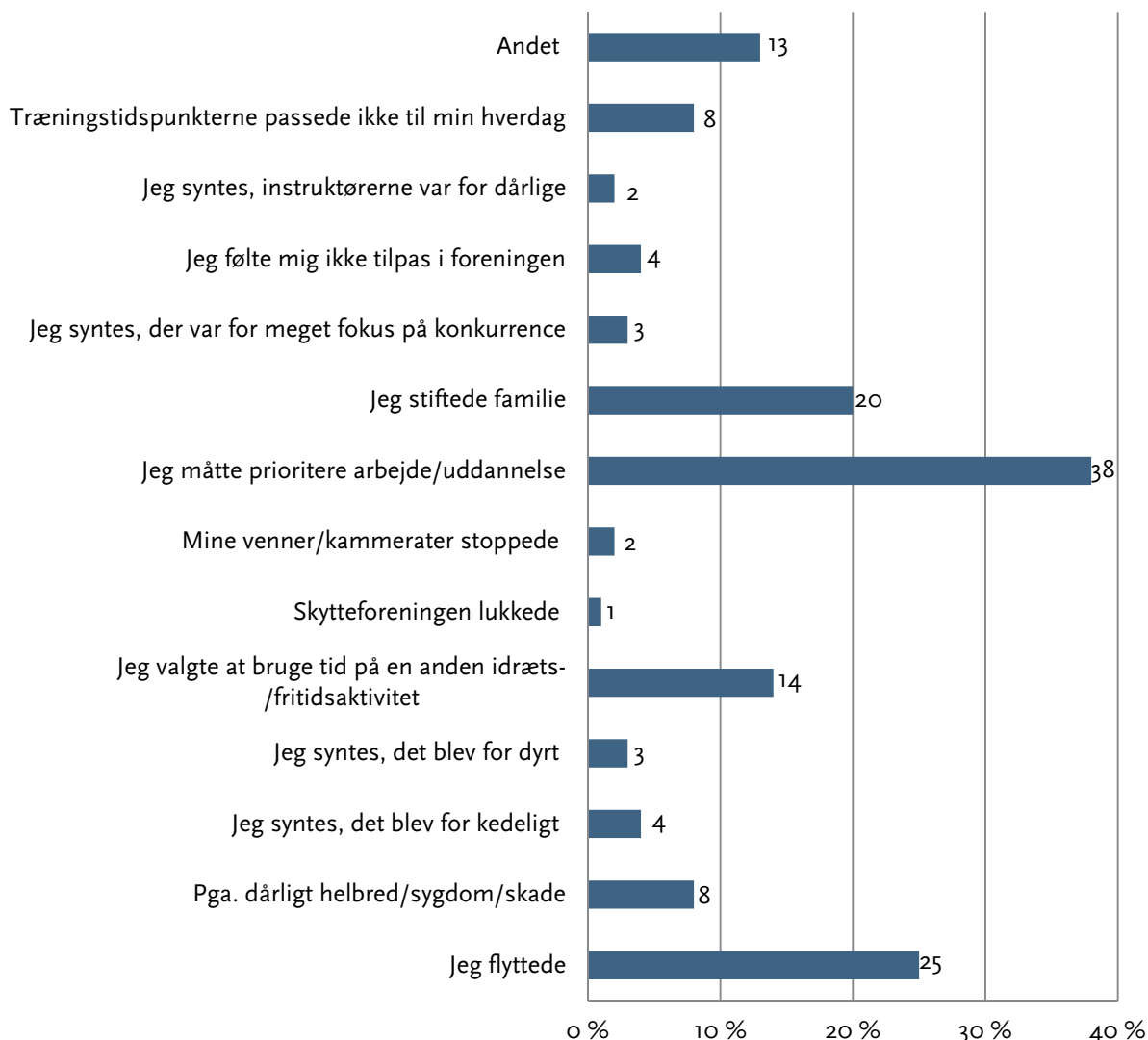
Samlet set svarer en tredjedel af respondenterne i medlemsundersøgelsen, at de på et tidspunkt enten har været stoppet eller har holdt pause fra deres forening. Denne tredjedel blev spurgt direkte, hvorfor de har været stoppet eller har holdt pause.

Den primære årsag til at have været stoppet eller holdt pause fra sin forening blandt respondenterne er et behov for at prioritere arbejde/uddannelse. Herudover angiver en del respondenter også, at de har ophørt med at være foreningsmedlem, fordi de flyttede (25 pct.). Endelig har hver femte også været stoppet eller holdt pause på grund af familieførøgelse (se figur 71).

De tre primære årsager til at holde pause er ikke umiddelbart relateret til de enkelte foreninger, men nærmere til respondenternes forskellige livsfaser. I de enkelte livsfaser findes der forskellige barrierer for idrætsdeltagelse, og eksempelvis er overgangen til at påbegynde uddannelse eller arbejde et tidspunkt, hvor idrætsdeltagelsen udfordres og nogle holder pause.

Selvom årsagerne til stop ikke er direkte relateret til foreningerne, er det dog ikke ensbetydende med, at foreningerne ikke kan gøre noget for at mindske stop eller pauser. Tværtimod. Netop i de faser af livet, hvor idrætsdeltagelsen bliver specielt udfordret, er der behov for skræddersyede tilbud, som tager højde for de enkeltes særlige betingelser. Hvis foreningerne bliver bedre til at skabe tilbud, der kan forenes med mindre tid og større behov for fleksibilitet i en midlertidig livsfase, kan man forestille sig et mindre frafald af medlemmer generelt. Mange af dem, der stopper af disse årsager, finder måske aldrig tilbage til skydesporten igen, hvis de i en periode vænner sig til at dyrke andre aktiviteter i mere løst tilkoblede organiseringsformer som f.eks. fitness eller løbeture på egen hånd.

Figur 71: Den primære til at stoppe i eller holde pause fra foreningen skyldes prioritering af arbejde/uddannelse

Oversigt over hvilke årsager respondenterne angiver til, at de på et tidspunkt har været stoppet som medlem i en skytteforening.

Skyttetyper og identitet

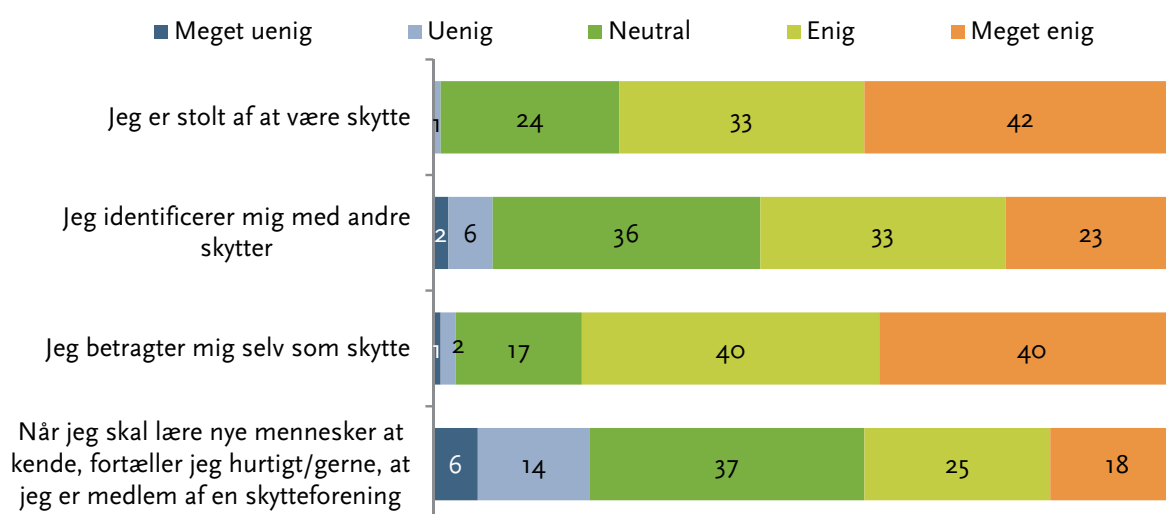
Dette afsnit udpeger fire skyttetyper, som hver især viser en række vigtige tendenser blandt medlemsundersøgelsens respondenter.

Udpegningen af de fire overordnede typer udspringer af et ønske om at forstå de enkelte skytters forhold til skydning mere indgående. Som det hidtil er vist, er forskellene mellem mænd og kvinder såvel som yngre og ældre skytter begrænset i forhold til f.eks. fremmøde i forening eller årsag til at dyrke skydning. Et element som derimod har stor betydning for skytters vaner og holdning til skydning som idræt, er den betydning skydning har i den enkelte skyttes liv. Eller med andre ord hvilken identitetsmæssig betydning skydning har for den enkelte respondents identitet.

Det er i medlemsundersøgelsen muligt at afdække dette område ved at se på, hvorvidt skyttemedlemmerne identificerer sig med skydesporten og opfatter sig selv som skytter. Dette gøres ud fra fire spørgsmål, som er samlet i figur 72 herunder. Som figuren illustrerer, er identifikationen med skydesporten blandt respondenterne samlet set stor.

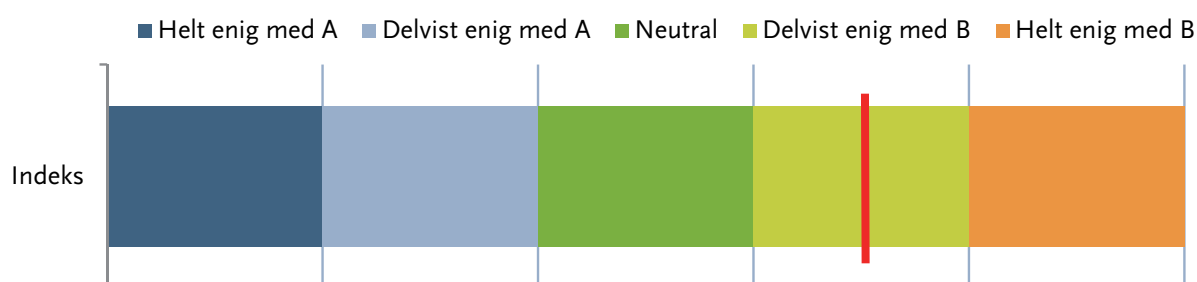
Flertallet af skytter er stolte af at være det, de identificerer sig med andre skytter (om end mere end hver tredje forholder sig neutralt hertil), og hele 80 pct. af skytterne betragter sig selv som skytter. Mindre enighed finder man dog i forhold til at fortælle om sit skyttemedlemskab som noget af det første, når man møder nye mennesker.

Figur 72: De fleste medlemmer betragter sig selv som skytte

Et indeks over identitet placerer medlemmerne på 71,3 point i gennemsnit og altså i retning af, at skydning har stor identitetsmæssig betydning (se figur 73).

Figur 73: Stor identitetsfølelse blandt skyttemedlemmer

Analyserer man identitetsfølelsen på baggrund af undergrupper, finder man ingen køns- eller aldersforskelle. Dog en lille tendens til, at de yngste skytter under 29 år i højere grad har skydesporten som en stor del af deres identitet. Omvendt ser man en helt klar stigning i identitetsfølelsen med antal år, man har været skytte. Dette forklarer også, hvorfor riffel-/geværskytter i højere grad identificerer sig med skydeidrætten end pistolskytter, udelukkende fordi de generelt har flere års medlemskab i bagagen. Ser man bort fra, hvor mange år skytterne har været medlem, finder man altså ingen forskelle i identitetsfølelse mellem de forskellige skydediscipliner.

Endelig viser tabel 23 herunder, at frivillige har større identitetsfølelse end almindelige og passive medlemmer. Dette skyldes også, at frivillige har flere års medlemskab bag sig, men samtidig er den større identitetsfølelse blandt frivillige ikke overraskende i lyset af alle de foregående analyser, som generelt viser større socialt og aktivitetsmæssigt engagement blandt personer, med centrale, formelle frivillige roller i foreningen.

Tabel 23: Respondenterne med længst skytteerfaring føler sig mest som skytte

Baggrundsvariabel		Gennemsnit i gruppe
Køn	Mand	71,3
	Kvinde	71,4
Alder	16-29 år	77,6
	30-39 år	69,1
	40-49 år	69,8
	50-59 år	71,3
	60-69 år	70,9
	70+ år	70,9
Antal år som skytte	0-2 år	58,6
	3-7 år	71,1
	8 eller flere år	73,5
Discipliner	Kun pistol	68,4
	Kun riffel/gevær	73,0
	Både pistol og riffel/gevær	72,7
Rolle	Formel rolle (leder)	77,7
	Frivillig i andre funktioner	77,6
	Træner/instruktør	80,9
	Aktivt medlem	67,9
	Passivt medlem	58,3

Fire skyttetyper

De hidtidige analyser har – som eksemplet med identitet ovenfor – behandlet respondenterne samlet med fokus på forskelle i relation til køn, alder, skydeerfaring, skydedisciplin samt rolle i foreningen. På baggrund af disse analyser tegner sig nogle interessante mønstre, som leder til en opdeling af respondenterne i fire overordnede typer med særlige karakteristika.

Skyttetyperne skal forstås som et redskab til at gøre foreningernes udviklingsarbejde lettere i forhold til at stille de rette tilbud til rådighed for de medlemmer, foreningerne ønsker at målrette sig efter. Skyttetyperne er en grov inddeling af respondenterne i hovedkategorier, som i store træk afspejler de forskellige typer af medlemmer, man typisk støder på i DDS-foreningerne.

Tager skytteforeninger udgangspunkt i de enkelte typer i deres udviklingsarbejde, vil de med stor sandsynlighed ramme de fleste medlemmer i skytteforeningerne med mere fokuserede og målrettede initiativer, end hvis foreningerne betragter og behandler alle medlemmer ens. Med fokus på lokale tilpasninger og prioriteringer er det håbet, at foreninger ved hjælp af skyttetyperne kan skabe bedre tilbud til flere forskellige medlemmer.

Den sociale skytte

Den første skyttetype er benævnt 'den sociale skytte', da det sociale element står meget centralt blandt de respondenter, der indgår i typen. På den måde afspejler typen et centralt fokuspunkt i DDS og DDS' selvforståelse, idet det sociale liv spiller en stor rolle.

Den sociale skytte er solidt funderet i undersøgelsens datamateriale. Materialet rummer en række resultater, som udbygger det sociale livs betydning for respondenterne generelt – og for den sociale skytte i særdeleshed.

46 pct. af alle skyttemedlemmerne i denne undersøgelse går til skydning, fordi de holder af det sociale fællesskab, og halvdelen af alle medlemmer mener, at det sociale fællesskab betyder lige så meget – eller mere – end selve skydeaktiviteten. Sociale relationer spiller en stor rolle, når respondenterne introduceres til en skytteforening, og halvdelen af alle medlemmer har fundet vej til skydningen gennem familie eller venner. De sociale relationer har dog ikke kun betydning i begyndelsen af skyttekarrieren. Næsten halvdelen af alle medlemmer er medlem i foreningen sammen med et familiemedlem. Samtidig angiver halvdelen, at de har fået nye venner gennem skydesporten, som de ser privat.

Det sociale liv betyder meget for medlemmerne, og de er generelt godt tilfredse med foreningernes evne til at skabe det. 72 pct. synes godt om det sociale liv i foreningen, 71 pct. synes, det sociale liv er vigtigt, mens lidt færre (under halvdelen) ofte deltager i sociale arrangementer. 67 pct. bliver hængende i foreningen efter endt træning.

De ovenstående resultater er baseret på alle respondenter. Det sociale liv har dog varierende betydning medlemmer i mellem, og nogle sætter særligt stor pris på det sociale, mens dette aspekt betyder mindre for andre. Den sociale skytte er den type, for hvem der sociale har størst betydning, og typen er udvalgt ud fra følgende kriterier:

- At man er placeret i øverste tredjedel af social-indekset fra 0-100, dvs. man opnår en score på minimum 66 point.
- At man samtidig har svaret, at man er medlem af sin forening, fordi man holder af det sociale fællesskab.

27,8 pct. af alle respondenter opfylder de ovenstående kriterier og går således under betegnelsen den sociale skytte. Her finder man primært ældre medlemmer over 50 år, som skyder med rifel/gevær, og som ofte påtager sig frivillige opgaver i foreningen. Den sociale skytte deltager sjældent i fællestæring eller konkurrencer, men kommer oftere i foreningen end andre medlemmer. Det er altså andre elementer end konkurrence med andre, der skaber det sociale fællesskab for den sociale skytte, og arrangementer, der skal henvendes til den sociale skytte, skal således have udgangspunkt i samværet med andre, frem for konkurrence.

Det hyppige fremmøde i foreningen og de mange sociale relationer og venskaber med andre skytter gør, at skydning har en stor betydning for den sociale skyttes liv, og den sociale skytte er den skyttetype, der tillægger skydning den største identitetsmæssige betydning.

Den sociale skytte vil være at finde i mange foreninger og er i stort omfang med til at definere DDS-foreningernes eksistensgrundlag gennem DDS' såkaldte 80/20-selvforståelse om højt fokus på det sociale fællesskab. I betragtning af de mange frivillige inden for denne skyttetype vil det i høj grad være de sociale skytter, som er med til at definere foreningernes værdigrundlag, og som udgør en ret stor del af de medlemmer, som er i foreningen på daglig basis.

Selvom det sociale spiller en stor rolle, bør foreninger dog også have fokus på, at mange medlemmer i foreningen også har andre motiver end de sociale, når de bliver medlem af en skytteforening.

Sportsskytten

Den anden skyttetype er 'sportsskytten', som i sig selv er et bevis på, at andre årsager end det sociale ligger til grund for, at nogle vælger at være medlem af en skytteforening.

Det betyder ikke, at det sociale ikke har betydning for sportsskytten, men nærmere at det sportslige element er vigtigere end det at være social. Sportsskytten kendetegnes derfor også ved fokusering og fordybelse i skydning som aktivitet, og skydning opfattes i sig selv som sjovt. Det handler i høj grad om at forbedre sig sportsligt og at deltage i konkurrencer.

Mens 35 pct. af alle respondenterne samlet set angiver, at de går til skydning i deres forening, fordi det er sjovt, svarer en noget mindre andel som årsag, at de kan lide at konkurrere med andre (15 pct.), og at de kan lide at forbedre sig sportsligt (10 pct.). Der er altså langt fra alle respondenter, som vægter disse elementer, selvom de udgør en fællesnævner for sportsskytten.

De færreste skytter (17 pct.) deltager i fællestræning i foreningerne, men det skyldes formentligt, at en stor andel på 31 pct. slet ikke har denne mulighed i foreningen. Samtidig ønsker 31 pct. at deltage i fællestræning fremadrettet, såfremt de fik muligheden. Konkurrencer er generelt mere udbredt end fællestræning i foreninger, og en noget større andel af alle medlemmerne (51 pct.) deltager i konkurrencer, som oftest er lokale klubmesterskaber eller andre stævner af en dags varighed. Dertil kommer hele 81 pct., som ytrer interesse for at deltage i konkurrencer i fremtiden. Derfor må man forvente, at sportsskyttetyper langt fra udgør så stor en andel af skyttemedlemmerne i dag, som der er potentiale for i fremtiden.

Sportsskytten er valgt ud fra følgende kriterier:

- At man har svaret, at man er medlem af sin forening for at forbedre sig sportsligt, fordi man kan lide at konkurrere, eller fordi man synes, det er sjovt at skyde.
- At man samtidig har svaret, enten at man deltager i fællestræning og/eller konkurrencer⁷².

Ud fra disse kriterier indgår 25 pct. af alle respondenter i kategorien sportsskytten. Sat på spidsen fokuserer sportsskytten som nævnt mere på den sportslige side af skydning frem for det sociale element. Det betyder dog ikke, at sportsskytten ikke er en del af det sociale liv i foreningen og lever

⁷² Der er blot 5 pct. af alle skytter, som både deltager i fællestræning og konkurrencer samtidig med at have svaret én af de tre valgmuligheder under første punkt. Derfor er kriterierne sat til enten/eller i forhold til konkurrence og fællestræning.

et isoleret liv. Det klare sportslige fokus gør, at sportsskytten tit kommer i foreningen, og derfor også har et vist socialt netværk med foreningens andre medlemmer, og sportsskytterne værdsætter også i høj grad det sociale liv.

Sportsskytterne kommer oftere i foreningen end andre medlemmer og typisk mellem en og tre gange om ugen. Især i vinterperioden ser de ud til at træne meget med 40 pct., som kommer mellem to og tre gange om ugen.

Sportsskytterne har i gennemsnit været medlem af deres forening i færre år end andre medlemmer, og man finder altså relativt flere sportsskytter blandt nyere tilkomne medlemmer. Tilsvarende finder man flere sportsskytter blandt de yngre medlemmer og også inden for denne skyttetype er personer med frivillige roller mere tilbøjelige til at indgå end medlemmer uden frivillige poster. Sportskytter er i lige stort omfang repræsenteret blandt pistol- og riffel-/geværskytter.

Når der eksisterer et stort potentiale i forhold til sportsskytten, skyldes det ikke mindst, at analysens resultater tyder på, at det i visse foreninger er forbundet med udfordringer at være sportsskytte. Langt fra alle foreninger understøtter i tilstrækkelig grad sportsskytten med de rette tilbud (f.eks. fællestræning på et passende niveau), og det er heller ikke utænkeligt, at sportsskytten mentalt kan have svært ved at indordne sig i foreninger, hvor det sociale element er det altoverskyggende fokusområde. I meget sociale foreninger vil sportsskytten have svært ved at passe ind. Foreningerne bør derfor overveje, om de i alle tilfælde har den rette balance mellem det sociale og skydning.

Til dels for at understøtte sportsskytten, og til dels for at skabe en stærkere profil som 'eksperter' i skydning i såvel DDS som foreninger, bør det være et centralt satsningsområde at kunne tilbyde bedre muligheder for sportsskytten fremadrettet.

Mentalskytten

Den tredje skyttetype er 'mentalskytten'. Denne type er kendetegnet ved, at det er den enkelte respondents forhold til skydning, der er i fokus. Mentalskytten kobler skydning til noget mentalt og holder enten af den mentale udfordring ved skydning eller bruger skydning til at slappe af/koble af. I undersøgelsen svarer 34 pct. af respondenterne, at de dyrker skydning i deres forening, fordi de kan lide den mentale udfordring, mens 31 pct. svarer, at de bruger skydning til at slappe af/koble af.

Modsat sportsskytten, der også til en vis grad har udgangspunkt i sig selv og sin skydning, opsøger mentalskytten ikke i samme omfang andre skytter og det sociale liv i foreningen. I undersøgelsen har 33 pct. af respondenterne en placering på højst 50 point på socialindekset fra 0-100.

Mentalskytten er valgt ud fra følgende kriterier:

- Årsagen til at være medlem af en skytteforening er enten, at skydning bruges til at slappe af/koble af, eller fordi respondenterne holder af den mentale udfordring ved skydning.
- På indekset om det sociale livs betydning i foreningen scorer mentalskytten 50 point eller derunder. Det svarer til, at mentalskytten gennemsnitligt tenderer til ikke at vægte det sociale på de enkelte spørgsmål, der tilsammen udgør indekset.

Fællesnævneren for mentalskytten er således, at det er den enkelte respondents personlige forhold til at dyrke skydning, der får mentalskytten til at være medlem af en skytteforening. Skytteforeningerne spiller en rolle for mentalskytten ved at tilbyde en facilitet, og det er en af de væsentlige grunde til, at mentalskytten findes i foreningerne.

Blot 12,5 pct. af alle respondenter falder under mentalskyttekategorien. Det skyldes, at de fleste respondenter, uanset formål med at komme i skytteforeningerne, i et eller andet omfang værdsætter eller bidrager til det sociale fællesskab. Der er f.eks. ingen forskel på at have svaret på ét af de ovennævnte kriterier om, at man går til skydning for at slappe af/koble af, eller at man holder af den mentale udfordring, og tilbøjeligheden til at blive i foreningen efter endt træning.

Selvom man værdsætter disse to mere mentale sider af skydesporten, er man ikke automatisk uinteressert i de daglige sociale relationer i foreningen. Dog ser man, at skytter, som bruger skydningen til at slappe af/koble af, sjældnere deltager i foreningens sociale arrangementer.

Man kan spørge, om mentalskytten er baseret på et for spinkelt grundlag til at figurere som en 'type', man vil støde på i de fleste skytteforeninger. Alligevel er typen interessant, fordi det muligvis er en type, der vil vokse i antal og dermed i betydning i de enkelte foreninger i fremtiden.

Typen består især af yngre medlemmer under 40 år, og medlemmer med knap så mange års skydeerfaring som blandt socialskytterne. Samtidig er det i høj grad pistolskytter og medlemmer, som højst kommer i foreningen en gang om måneden. Det betyder samtidig, at den største koncentration skal findes blandt medlemmer uden frivillige roller i foreningen. Mentalskytten er derfor underrepræsenteret i denne undersøgelse, hvor personer med frivillige roller er klart overrepræsenteret. Andelen af mentalskytter i de enkelte foreninger er formentlig større end tilfældet i denne undersøgelse.

Derudover er det en potentielt voksende type af medlemmer, som endnu ikke har særligt stærke sociale bånd og tilknytning til foreningerne, og derfor kan det også være en type af medlemmer, hvor frafaldsrisikoen er stor. Men måske er det også en skyttetype, som foreningerne (de frivillige ledere) dybest set ikke ønsker at have som medlem? Omvendt er mentalskytten et ukompliceret medlem, og man skal heller ikke være blind for medlemspotentialer i at markedsføre skydning som en aktivitet, der kan bidrage til afstresning/afkobling – et rum mange mennesker søger i en travl hverdag. Spørgsmålet er, hvordan man som forening understøtter mentalskytten og skaber de tilbud, som mentalskytten vil finde interessant?

Der er yderligere en mulighed for, at en del mentalskytter overgår til én af de andre skyttetyper, når de har været i foreningen i flere år, hvor det sociale begynder at betyde mere. Mentalskytten er således også et udtryk for indgangsmotiver til skydesporten, som efterhånden bliver mere og mere farvet i retning af sociale værdier.

Det lægger op til, at foreninger kan have to forskellige strategier i arbejdet med at skabe tilbud til mentalskytten:

- På den ene side kan det handle om at mindske mentalskyttens barrierer for at skabe sociale relationer og indgå i det sociale fællesskab i foreningen og på den måde forsøge at få overgangen fra mentalskytte til enten social eller sportsskytte til at ske hurtigere. Det vil kræve forskellige former for sociale arrangementer, der langsomt inkluderer mentalskytten mere og mere i det sociale liv i foreningen.
- På den anden side kan mentalskytten betragtes som en mere fast type, der ikke forsvinder ad åre. Mentalskytten skal i stedet betragtes i relation til de generelle udviklingstræk i befolkningens motions- og sportsvaner med tendens til større fokus på mental og personlig udvikling, og der er derfor grund til at foreninger fokuserer på, hvordan man på sigt kan rumme – og måske endda udvide potentialet – for denne type af medlemmer.

Foreningen kan i den optik se mentalskytten som en gruppe medlemmer, der ikke nødvendigvis bidrager så meget hverken socialt eller med frivillig arbejdskraft, eller omvendt som en gruppe medlemmer, der sjældent optager pladsen i træningsfaciliteterne, men som alligevel gerne lægger kontingentpenge for at opnå et personligt udbytte ved skydetræningen.

Lederskytten

Den fjerde skyttetype er lederskytten, der direkte indgår i foreningens daglige drift. Lederskytten er tæt forbundet til foreningens liv og er med til at præge udviklingen i foreningen. Når typen indgår blandt de væsentlige typer af foreningsmedlemmer, er det et udtryk for, at en ret stor del af medlemmerne i foreningerne ikke blot er medlemmer, men også varetager andre funktioner. Det kan være mere formelt som leder eller instruktør, men også som frivillig hjælper til andre opgaver. Hele 40 pct. af medlemmerne i undersøgelsen besidder mindst én frivillig post, og 19 pct., har en formel lederrolle.

Man finder en klar overrepræsentation af lederskytter i denne undersøgelse, som også nævnt under mentalskytten, hvorfor denne type fremstår større og mere dominerende i disse analyser, end man formentlig vil finde blandt samtlige DDS-medlemmer. Lederskytten udgøres af de respondenter, som yder en specielt stor indsats for deres forening og er udvalgt efter følgende kriterier:

- Lederskytten har, ud over en formel lederrolle, også en rolle som enten træner/instruktør eller frivillig hjælper i andre funktioner.

14 pct. af respondenterne har både en lederrolle samt mindst én øvrig frivillig post. Lederskytten findes selvsagt i alle foreninger og udgør sammen med socialskytten de folk, der primært definerer foreningens sociale liv og aktiviteter. Lederskytten indgår i stort omfang også under den sociale skytte og sportsskytten, men det centrale ved lederskytten er, at denne er direkte involveret i foreningens væsentligste beslutninger.

Lederskytten udgøres primært af ældre skytter over 50 år, som har mange års erfaring, og som kommer i foreningen relativt ofte. De skyder ofte både pistol og riffel/gevær, og der findes generelt flere riffel-/geværskytter end pistolskytter i lederrollerne. Den store sammenhæng mellem lederroller og fokus på socialt fællesskab og sociale relationer gør, at mange foreninger ser ud til at være domineret af disse to skyttetyper. Disse skyttetyper er i høj grad bærere af skytteforeningernes tra-

ditionelle kultur, værdier og interesser, mens et målrettet fokus på daglige skydeaktiviteter, konkurrencer og mere mentale, blødere sider og gevinster ved skydesporten ikke fremstår særlig centralt eller er med til at præge dagsordenen i skytteforeningerne i dag.

Lederskytten findes helt naturligt i alle foreninger, og det er helt væsentligt for alle foreninger både i forhold til deres daglige liv her og nu, men også på sigt at få sikret tilvejebringelsen af frivillige. Et helt væsentligt element heri er at skabe en frivillighedsstrategi⁷³, der tager højde for rekruttering af frivillige, fordeling af frivillighedsopgaver mellem flere frivillige, samt hvordan frivillige værdsættes og belønnes.

Det synes måske simpelt at tænke over de frivillige og skabe en strategi, men ikke desto mindre viser en undersøgelse fra Idan i 2011 (Laub, 2011), at frivillige oftest først er noget foreninger interesserer sig for, når de mangler frivillige. Derfor kan arbejdet med lederskytten i de enkelte foreninger passende indledes med udarbejdelsen af en frivillighedsstrategi.

Skyttetyper som et arbejdsredskab

Den ovenstående præsentation af DDS-medlemmer inden for fire hovedtyper, anviser hovedtendenser blandt medlemmerne samlet set. Typerne indfanger ikke alle respondenter i undersøgelsen, og de enkelte typer skal opfattes som idealtyper, der viser tendenser blandt medlemmerne, som er vigtige at have for øje for såvel DDS centralt som foreninger lokalt. Idealtyperne er udtryk for nogle typiske træk ved medlemmerne, men de enkelte medlemmer kan muligvis genkende elementer fra flere forskellige typer i sig selv. Dog vil det for de fleste medlemmer gælde, at de passer mere til en type, frem for en anden.

Formålet med at opstille typerne er at give foreningerne nogle muligheder for at tilrettelægge nogle mere målrettede tilbud, der skal tilgodese forskellige, men centrale ønsker og behov blandt forskellige typer af medlemmer. Det er i den forbindelse tanken, at typerne skal fungere som et redskab i foreningsudviklingsarbejdet med f.eks. at tilrettelægge fremtidige medlemstilbud. Foreninger kan med fordel tænke over og diskutere, hvilke typer af medlemmer de har, og hvordan medlemstilbud kan tilgodese foreningernes nuværende og potentielt nye medlemmer.

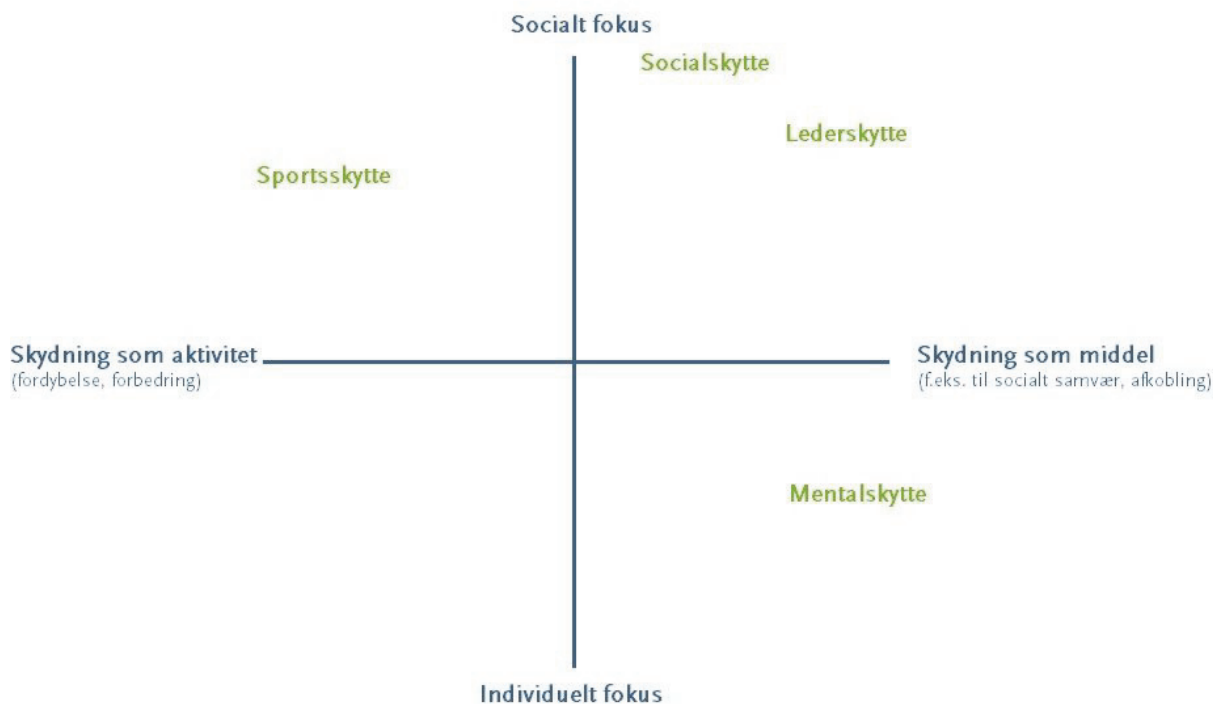
Når skyttetyperne skal bruges i et udviklingsarbejde, er der to overordnede dimensioner, som er væsentlige at tage højde for. De to dimensioner er vist i figur 74 nedenfor, samt hvorledes de fire skyttetyper forholder sig til dem:

- For det første varierer skyttetyperne ud fra en social/individuel-dimension. Denne dimension beskriver, i hvilken grad de enkelte typer fokuserer på det sociale liv i foreningen, eller om de alternativt er optaget af et individuelt fokus.
- For det andet varierer typerne ud fra en dimension, der beskriver skyttetypernes forhold til skydning, og om skydning overordnet set betragtes som et middel til formål uden for sky-

⁷³ For nærmere beskrivelse af, hvad en frivillighedsstrategi er, og hvordan det kan etableres, henvises til Idans undersøgelse: 'Fremtidens frivillige i foreningslivet i idrætten' (Laub, 2012). Rapporten kan frit downloades på www.idan.dk

deaktiviteten i sig selv (f.eks. afkobling/afstresning eller sociale relationer), eller om fokus på forbedring og fordybelse i skydning som disciplin, er afgørende.

Figur 74: Skyttetyperne varierer i forhold til den rolle det sociale og skydning har

Som det fremgår af figur 74, placerer de fire skyttetyper sig forskelligt i ovenstående diagram, hvilket afspejler, at typerne varierer i henhold til de to dimensioner.

Socialskytten har fokus på det sociale element i foreningen, og det sociale spiller en afgørende rolle for, at de befinder sig i skytteforeningen. Blandt andet derfor betragter socialskytten også skydning som et middel, idet skydning groft sagt er en aktivitet, som sikrer, at folk i foreningen mødes. Medlemmerne i skytteforeningerne mødes på grund af deres fælles interesse for skydning, men skydningen står i baggrunden – eller ville for mange ikke være interessant – uden det sociale samvær.

Sportsskytten går meget op i skydning som aktivitet, og for sportsskytten er det selve legen, fordybelsen og forbedringer inden for skydning, der driver værket og er afgørende for foreningsmedlemsskabet. Som de forrige analyser viser, spiller det sociale også en væsentlig rolle for sportsskytterne, så selvom meget fokus er på skydning, så kobles det med et socialt fokus frem for et individuelt. Sportsskytterne orienterer sig mod andre medlemmer i foreningen ved f.eks. at deltage i konkurrencer og det sociale liv.

Mentalskytten har klart et individuelt fokus og tager kun i begrænset omfang del i foreningens sociale liv. Mentalskytten fordyber sig på sin vis som sportsskytten i skydning, men i højere grad fordi selve udøvelsen af skydning er koblet til noget mentalt, og mentalskytterne bruger skydning til at slappe af/koble af.

Lederskytten har en del fælles flader med socialskytten, hvilket også kommer til udtryk i ovenstående diagram ved deres tætte placering. Mange lederskytter hverves fra socialskytterne, og det sociale element i foreningerne har stor betydning for dem. Skydning spiller også en rolle, men skydning er i overværende grad et middel for til dels at kunne være en del af det sociale liv samt til dels for at kunne udleve og varetage en lederrolle i foreningen. Der vil givetvis være forskel mellem ledere i de enkelte foreninger i forhold til, om den frivillige indsats overvejende er af nød eller lyst. Dog må som udgangspunkt gælde, at det frivillige arbejde og lederrollen er noget, folk påtager sig, fordi de godt kan lide det. Det afspejler sig blandt andet i, at mange ledere har en del år på bagen som leder.

Foreninger vil med fordel kunne diskutere, hvorledes deres medlemmer forholder sig til de to dimensioner. Herunder, om der findes forskellige grupperinger af medlemmer, der i større eller mindre grad passer til skyttetyperne, og hvordan foreningernes forskellige tilbud og dagligliv stemmer overens med de to dimensioner. På den måde kan arbejdet og diskussioner internt i foreningen, være et godt udgangspunkt til at indlede et udviklingsarbejde i de enkelte foreninger.

En skyttetypeoversigt

I tabel 24 er vist en oversigt over de fire skyttetyper med en opsamling på de nævnte karakteristika, der præger typerne. I tabellen er angivet plusser og minusser i forhold til, hvilke baggrundsvariable der har betydning for de fire typer. To plusser betyder en stærkere sammenhæng end et plus.

Bliver respondenterne socialskytter og lederskytter med tiden?

Jo ældre respondenterne er, og jo flere år de har været medlem af deres skytteforening, desto større synes sandsynligheden at være for, at respondenterne indgår som socialskytter og lederskytter frem for sportsskytter og mentalskytter. En forklaring kan være, at foreningsmedlemmer hen ad vejen bliver mere og mere opslugt af foreningslivet og dermed bliver mere og mere integrerede i frivillige poster og foreningens sociale liv.

Omvendt oplever sports- og mentalskytterne måske, at der ikke er plads til dem i foreningerne, og på den måde skal den faldende andel af sports- og mentalskytter med stigende antal år som foreningsmedlem forklares ved, at de melder sig ud af foreningerne, fordi de ikke på sigt ser sig selv som en del af den kultur, skytteforeningerne udstråler.

En tredje forklaring kan være, at sports- og mentalskytterne er relativt nye typer af medlemmer i foreningerne, som endnu ikke har været med til at præge foreningerne i særlig stort omfang, og som man vil se flere af blandt nye generationer af skyttemedlemmer.

Slutteligt er det interessant, at der er sammenhæng mellem respondenternes skydedisciplin og tilbøjeligheden til at indgå i de enkelte typer. Pistolskytterne finder man i stor grad blandt konkurrence- og mentalskytterne, mens socialskytterne oftere skyder med riffel/gevær, og lederskytterne skyder med begge dele.

Samlet set tegner der sig et billede af, at riffel-/geværskytterne bidrager mest til og værdsætter det sociale liv i foreningen. Det hænger til dels sammen med, at disse skytter har et højere aldersgen-

nemsnit og flere års erfaring, men samtidig bidrager det til tesen om, at et generationsskifte og andre formål og behov kan være undervejs blandt de nyeste generationer af skyttemedlemmer.

Tabel 24: Skyttetypernes karakteristika

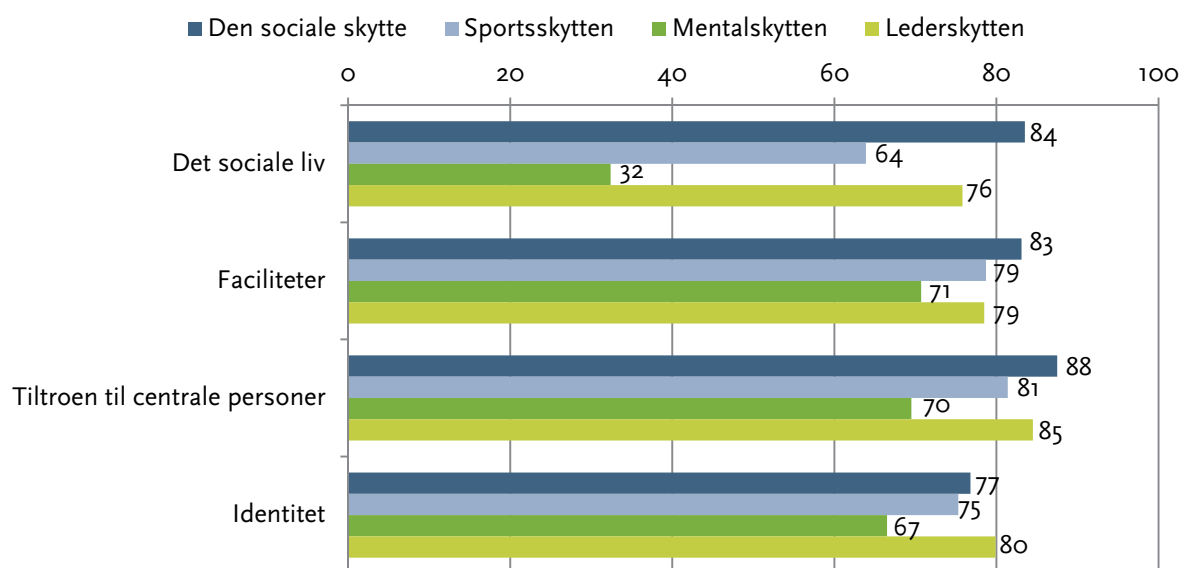
Baggrundsvariabel		Den sociale skytte	Sportsskytten	Mentalskytten	Lederskytten
Andel af alle respondenter		28 %	25 %	13 %	14 %
Køn	Mand	-	IB	IB	IB
	Kvinde	+	IB	IB	IB
Alder	16-29 år	--	++	++	--
	30-49 år	-	+	+	-
	50-69 år	+	-	-	++
	70+ år	++	--	--	+
År som foreningsmedlem	0-2 år	-	+	+	--
	3-4 år	IB	+	+	IB
	5 eller flere år	+	-	-	++
Disciplin	Kun pistol	-	IB	++	-
	Kun gevær/riffel	+	IB	--	IB
	Både pistol og gevær/riffel	IB	IB	IB	++

IB = Ingen betydning

Skyttetypernes holdninger og tilfredshed

Forskelle på tværs af skyttetyperne kan også udtrykkes ud fra deres placering på de fire indeks, der blev præsenteret i analysen omkring holdninger og tilfredshed med det sociale liv, faciliteter, tiltroen til centrale personer samt identitetsfølelse som skytte. Her ser man en tydelig forskel de fire skyttetyper imellem, som dog i forhold til socialindekset fremkommer helt naturligt i og med at den sociale skyttetype og mentalskytten er udvalgt netop på baggrund af deres placering på indekset. Under alle omstændigheder kan figur 75 illustrere nogle essentielle forskelle, som kan være værdifulde at have fokus på i arbejdet med at forbedre og optimere vilkårene for flere forskellige medlemstyper i skytteforeningerne.

Figur 75: Der er stor variation mellem typernes score på de fire indeks

Det sociale livs betydning spiller en mindre rolle for mentalskytten, mens det modsat er rigtig vigtigt for social- og lederskytten. Sportsskytten er dog også relativt højt placeret på indekset over betydningen af det sociale liv.

Mentalskytten adskiller sig dog ikke meget i forhold til holdninger og tilfredshed på de øvrige indeks, om end de scorer lavest på alle fire indeks. Mentalskytten kan således ikke siges decideret at være en utilfreds skytte, men nærmere en type der ønsker at passe sig selv. Dog ser man, at en lidt større andel på 15 pct. af mentalskytterne oplever, at de får lidt for deres kontingentpenge, i forhold til højst 6 pct. i de tre øvrige skyttetyper. Det hænger sammen med, at mentalskytterne sjældent kommer i deres forening, og derfor ikke oplever at få så meget ud af kontingentpengene.

De ovenstående analyser trækker de store linjer op, som adskiller de fire typer fra hinanden. Socialskytten er den mest udbredte type blandt respondenterne og er kendetegnet ved, at såvel det sociale liv i foreningen som skydning er afgørende for foreningsmedlemskabet. Socialskytterne er blandt de flittigst deltagende i foreningens sociale liv og er dermed også med til at præge livet og kulturen i foreningerne.

Mentalskytten vil også gerne fællestræning

Et centralt område for mange idrætsforeninger er træning. I mange idrætsforeninger er træning en absolut kerneaktivitet, hvor foreningsopgaven består i at organisere træningen ved at angive træningstider for de enkelte hold og finde trænere. Der er dog forskel på, hvorledes træning organiseres mellem såvel foreninger som idrætsgrene.

Skydning hører til en af de idrætsgrene, hvor struktureret fællestræning ikke er en selvfølge, og det er derfor heller ikke alle medlemmer, der deltager heri. Som det blev vist tidligere, er det kun godt hver femte respondent, som deltager i struktureret fællestræning. Analysen med udgangspunkt i de fire skyttetyper viser, at fællestræning i mindst grad har deltagelse af mentalskytterne. Her deltager

blot 12 pct., mens det gælder 22, 20 og 24 pct. af henholdsvis social-, sports- og lederskytterne (se tabel 25).

En tolkning heraf kunne være, at den strukturerede fællestræning henvender sig enten til de respondenter, der søger det sociale fællesskab (social- og lederskytten) eller gerne vil forbedre sig sportsligt og forberede sig på konkurrencer. Dog tyder analysen på, at det er mere nuanceret end som så. Blandt de respondenter, der ikke allerede deltager, er andelen af mentalskytter, der gerne vil deltage i fællestræning højere end blandt socialskytterne, og på højde med sportsskytterne. Det indikerer, at mentalskytten gerne vil deltage i struktureret fællestræning, men også, at det skal være i en anden form, end der pt. udbydes i foreningerne.

Tabel 25: Flere vil deltage i struktureret fællestræning, end tilfældet der deltager i dag

Fællestræning	Andel der deltager	Andel der kunne tænke sig at deltage (blandt dem der ikke allerede deltager)
Den sociale skytte	22 %	32 %
Sportsskytten	20 %	37 %
Mentalskytten	12 %	37 %
Lederskytten	24 %	43 %
Alle	17 %	32 %

På baggrund af skyttetypeanalysen er det værd at overveje på organisations- og foreningsniveau, om man giver den rette plads til mentalskytterne, eller om man i stedet langsomt skubber dem ud af foreningerne. Er det med andre ord muligt at være medlem af en forening, hvis man først og fremmest vil dyrke skydning og er mindre interesseret i det sociale fællesskab?

Afslutningsvis i dette kapitel om skyttetyper er der grund til at understrege, at skyttetyperne først og fremmest er en opdeling af eksisterende medlemmer, der har besvaret medlemsundersøgelsen. Som det også vil fremgå af andre dele af denne rapport, kan der helt generelt ligge et betydeligt rekrutteringsgrundlag for skytteforeningerne i at skele til kombinationsmuligheder med andre idrætsaktiviteter som eksempelvis løb, jagt eller fitness – eller ved at lade sig inspirere af og eventuelt målrette sig mere mod en bredere definition af skydekulturer, som det eksempelvis kommer til udtryk blandt jægere, udøvere af paintball eller hardball eller udøvere af eSport eller forskellige former for simultanskydning. Disse miljøer beskrives nærmere i den følgende Delanalyse 4.

Opsummering/anbefalinger

I Delanalyse 3 har fokus været på medlemmerne i DDS. På baggrund af analysen af skydevaner, holdninger og interesser for fremtidige aktiviteter springer nogle anbefalinger i øjnene, som vil blive fremhævet i følgende punkter.

Bedre indgang til skydesporten for nye (modne) medlemmer

- DDS-medlemmerne er som regel meget rutinerede skytter, som har været medlem af deres forening i mange år. Den stabile medlemstilknytning betyder dog samtidig relativt få medlemmer, som starter efter, de er fyldt 50 år. Her peger analysen på et stort uudnyttet potentiale. Idrætsvanerne viser generel fremgang blandt den ældre del af befolkningen, og DDS

foreninger kan med fordel rette fokus på at skabe tilbud til modne, men uerfarne skytter. Skydning er en særdeles velegnet aktivitet for den ældre del af befolkningen, som ønsker at påbegynde rekreative fritidsaktiviteter uden for store fysiske krav, og hvor socialt samvær står meget centralt.

Øg bevidstheden om og målrettet arbejde med forskellige skyttetyper

- Der er stor forskel på, hvor ofte medlemmerne kommer i foreningen. Analysen påpeger, at det skyldes flere forskellige medlemstyper, 'skyttetyper', som kommer i foreningerne med forskellige formål. DDS-foreningerne kan med fordel bevidstgøre sig om de forskellige skyttetyper og arbejde målrettet på at skabe de rette tilbud både til de sociale skyttetyper, som opfatter skydning som en social hobby, man holder ved lige højst et par gange om måneden, og til medlemmer, som kommer oftere for at deltage i fællestøtning og forbedre sig sportsligt ('sportsskytterne'). Endelig bør der også være plads til de mere individuelle, uregelmæssigt aktive medlemmer ('mentalskytterne'), som har fokus på skydningen i sig selv, f.eks. for at koble af, for at styrke mentale sider eller blot for at få tilfredsstillet glæden ved at skyde.

Fælles ture til skydeanlæg

- Mange medlemmer opsøger andre steder end deres forening for at skyde discipliner, der ikke findes lokalt i deres forening. Det sker f.eks. i forhold til riffel (200/300 meter) eller geværræn. I et udviklingsperspektiv er det interessant at se på muligheder for at 'udnytte' medlemmernes hang til at skyde andre steder end deres forening. F.eks. ved at arrangere fælles ture i de enkelte foreninger til skydefaciliteter, placeret andet sted. Fælles turene kan for nogen være første introduktion til nye skydediscipliner og faciliteter, mens det for andre kan være et tilbagevendende højdepunkt, som sætter krydderi på den daglige træning i foreningen. Uanset er det relevant at se på mulighederne for at arrangere det som et egentligt arrangement for foreningens medlemmer, hvor foreninger udover at lægge op til socialt samvær også kan afholde forskellige former for konkurrencer.

Bevidsthed om generationskløft og kulturforskelle mellem pistol- og riffel-/geværskytter

- Denne undersøgelse viser en tendens til, at medlemmer med flere års skydeerfaring er mere tilbøjelige til at dyrke flere discipliner end nye skytter, og at de samtidig er mere tiltrukket af riffel/gevær end nye. Samtidig finder den største medlemsfremgang sted blandt pistol-skytter i disse år. Det er endnu uvist, hvorvidt de nyere pistolskytter vælger at udvide repertoiret med gevær/riffel med tiden, eller om man kan tale om et kommende generationsskifte i foretrukne skydediscipliner. Pistolskytter er ofte mindre fokuserede på sociale arrangementer end riffel-/geværskytter, og måske vil fremtidens skyttemedlemmer være mere optaget af skydningens egenart end sociale relationer, hvilket stiller nye krav til værdisæt, målsætninger og kulturen i DDS som organisation.
- Skytteforeningerne bør bevidst arbejde med en balancegang mellem at fastholde og værne om eksisterende værdier og en åbenhed mod nye tendenser blandt nye generationer af skytter.

Skab flere tilbud om struktureret fællestræning

- På nuværende tidspunkt deltager relativt få skyttemedlemmer i struktureret fællestræning. Mange ønsker dog at deltage i fremtiden, og der er stor tilfredshed med nuværende træningstilbud, hvorfor der er grund til at fokusere på en optimering af disse aktiviteter i foreningerne.

Skab flere muligheder for deltagelse i konkurrencer – også for nybegyndere

- DDS-medlemmerne vil gerne deltage i flere konkurrencer i fremtiden. Hidtil er det dog de færreste nybegyndere, som konkurrerer, men der er grund til at tænke i flere lokale, mindre konkurrencer, som også henvender sig til nye skytter og til ældre skytter, som værdsætter det sociale aspekt af konkurrencedeltagelsen. Endelig er det værd at undersøge, hvorfor så få pistolskytter deltager i konkurrencer på nuværende tidspunkt i forhold til, at rigtig mange gerne vil deltage i konkurrencer i fremtiden.

Overvej, om det frivillige arbejde appellerer mest til konkurrenceskytter

- Frivillige ledere og trænere deltager oftere i konkurrencer end almindelige medlemmer. Der er grund til at overveje, hvorfor det frivillige arbejde primært appellerer til konkurrenceskytterne, og hvordan man i foreningerne kan styrke rekrutteringen af frivillige blandt alle medlemstyper, og hvordan det frivillige arbejde også bliver relevant for 'motionisterne'. Dette kræver blandt andet, at der også i foreningerne og de højere organisatoriske lag bliver lagt ligeværdig vægt på andre aktiviteter og tilbud end den konkurrencebetonede skydning.

Udnyt DDS foreningernes muligheder som forældreaktivitet

- Det er afgjort en styrke ved skydeidrætten, at den formår at samle bedsteforældre, forældre og børn omkring samme aktivitet. Langt fra alle idrætsaktiviteter har samme muligheder. Der er grund til at udnytte potentialet i forhold til særlige forældre-barntilbud eller -kontingenter, og DDS-foreningerne bør gøre sig mere synlige som en veloplagt idrætsaktivitet for travle forældre.

Undersøg mulighederne for idrætslige kombinationsmuligheder i lokalområdet

- Skydefaciliteter og skytteforeninger har aktiviteter, som kan være attraktive for andre idrætsudøvere, ligesom mange skytter ifølge undersøgelsen har stor interesse for også at dyrke aktiviteter som fitness, motionsløb eller jagt. Heri ligger gode muligheder for, at skytteforeninger selv udvikler bredere tilbud – eller at skytteforeninger lokalt indgår samarbejde med andre idrætsudbydere og eksempelvis stiller faciliteter og knowhow til rådighed for andre idrætsudøvere. Biatlon er det oplagte eksempel, men aktiviteterne kunne også være mountainbike/crosstraining/orienteringsløb osv. Såfremt der ikke findes ressourcer eller interesse for at udvikle disse aktiviteter i skytteforeningerne, kan skytteforeningerne i stedet vælge at åbne sig mere mod andre typer af foreninger med disse aktiviteter på programmet.

Undgå, at stærke sociale relationer forhindrer adgang for nye medlemmer

- Halvdelen af alle skyttemedlemmer har familierelationer i foreningen, og halvdelen har gennem foreningen mødt nye venner, de også ser privat. Sådanne stærke sociale bånd er med til at opretholde et godt og stabilt foreningsfællesskab, men DDS-foreningerne bør

være opmærksomme på, at disse fællesskaber ikke er så stærke og lukkede om sig selv, at det kan være vanskeligt for nye medlemmer at involvere sig.

- DDS-foreningerne bør også overveje, om de lægger et for stort forventningspres på nye medlemmer i forhold til at engagere sig socialt, eller om der også i skytteforeningerne er og skal være mulighed for at komme 'for skydningens skyld'.

Delanalyse 4
Skydeidrættens sektorer og kulturer
– en omverdensanalyse af skyderelaterede aktiviteter

Indledning

Idans research har først og fremmest set nærmere på de skydekulturer, hvor der vurderes at være et stort udviklings- og læringspotentiale set fra DDS' perspektiv. Med 'DDS' menes i det nedenstående generelt såvel centrale som lokale foreninger og organisationer med rødder i skydeidrætten. Der fokuseres primært på de kulturer, hvor vi vurderer, at der 'er noget at komme efter' – eller noget at lære for skytteforeningerne. Dette kommer konkret til udtryk i tre delanalyser af henholdsvis Jægerforbundet, overlevelsesspil og simulationsskydning samt eSport.

I Jægerforbundets tilfælde er der tale om en organisatorisk enhed, der meget bevidst arbejder med strategisk kommunikation og ledelse. Forbundet har fra centralt hold etableret tætte relationer til sine medlemmer, hvilket både resulterer i en stærkere identitet og kultur, men har også en række fordele af både demokratisk og økonomisk karakter. Gennem beskrivelsen af Jægerforbundet kan DDS lade sig inspirere og derigennem iværksætte en række af de organisatoriske udviklingsprojekter, som kendetegner Jægerforbundet, som ikke modtager nævneværdige offentlige midler, men alligevel har opbygget en stor forretning og en professionel ledelse.

I analysen af overlevelsesspil fokuseres der på hardball- og paintballkulturen som to forskellige kulturer, der hver især rummer nogle særlige karakteristika og derfor ikke uden videre kan sammenstilles eller harmoniseres.

Paintballkulturen er en splittet kultur, der rummer en elitær mindre sportslig del samtidig med at denne finansieres af et omfattende salg af paintball på markedsvilkår i en pay-and-play logik. Paintballkulturen rummer samtidig en række potentialer for i fremtiden at organisere et mellemlag af breddeidrætsudøvere, der i dag har svært ved at komme ind i idrættens elitære kredse af yngre mænd.

I modsætning hertil består hardballkulturen i praksis af voksne mænd, der 'leger krig'. Dele af hardballkulturen har i dag elementer af en undergrundskultur, der dyrker hardball på ulovlige steder, hvilket rummer en række udfordringer. Men der er også i hardballkulturen et stigende behov for foreningsdannelse, godkendte skydefaciliteter og organisatorisk support. Dette kommer blandt andet til udtryk i, at flere hardballforeninger nu er blevet optaget som folkeoplysende foreninger i DGI's landsdelsforeninger. Også hardballkulturen rummer et stort organiseringspotentiale.

Samlet set stilles DDS en række spørgsmål angående disse to skyderelaterede idrætskulturers placering i forhold til et DDS, der på mange måder aktivt kan ændre ved deres image og deres medlemssammensætning, såfremt DDS gik mere i dialog med disse kulturer på deres egne betingelser.

Afslutningsvis ses der nærmere på simulationsskydning og eSportskulturen, med henblik på at overlevere viden om dels produkterne 'LaserKINO', 'Nintendo Wii' samt den PC-baserede eSportskultur. Disse tre aktiviteter indeholder hver deres karakteristika og potentialer, men de vil alle kunne enten tiltrække eller fastholde medlemmer ved at forstærke og udvide skytteforeningernes medlemstilbud.

DDS opfordres derfor til at overveje udviklingsprojekter, der har som målsætning at supplere de eksisterende skydeaktiviteter med en række af disse tilbud i deres egne foreninger. Alternativt kan DDS også beslutte sig for at foreningsorganisere denne eSportskultur, der endnu er meget ung, men samtidig rummer store potentialer for organisering. En organisering af denne kultur rummer også den fordel, at eSportskulturen hovedsageligt er befolket af unge teenagere, der ofte dropper ud af foreningsidrætten. eSporten er desuden spredt ud over en meget seriøs og semiprofessionel del samt en større gruppering af selvorganiserede udøvere. Dertil eksisterer med produktet Laser-KINO et spændende tilbud, der i mange skytteforeninger vil kunne supplere den traditionelle sportsskydning med interessante og mere underholdende skydeaktiviteter, der ligeledes rummer et vist potentiale for salg til udadvendte aktiviteter som eks. polterabender, virksomhedsudflugter og lignende.

Danmarks Jægerforbund

Friluftslivs- og jægerkulturens nøgleord i overblik over skydeidrættens sektor, kulturer og organisationer: Naturen, jagt, voksne mænd, våbenhåndtering, jagthunde, uforudsigelighed.

Ifølge Naturstyrelsen blev det i januar 2011 opgjort, at der her i landet er 228.712 jagttegnsindehavere. En tredjedel af disse er organiseret under Danmarks Jægerforbund, som dog repræsenterer samtlige jagttegnsindehavere i Vildtforvaltningsrådet, der rådgiver Miljøministeren om alle former for vildtforvaltning. Som udgangspunkt har alle med gyldigt jagttegn lov til at drive ikke-erhvervsmæssig jagt på 'fiskeriterritoriet' (se evt. mere på www.naturstyrelsen.dk).

Denne delanalyse omhandler Danmarks Jægerforbund, der i modsætning til idrættens organisationer ikke modtager offentlige tilskud af nævneværdig karakter. Danmarks Jægerforbund er interessant at studere ud fra et organisationsperspektiv, da Jægerforbundet, via de manglende offentlige tilskud, fra grundlæggelsen har måttet indstille sig på, at forbundets eksistensberettigelse udelukkende bestod i at skabe værdi for medlemmerne og således begå sig på markedsvilkår – dvs. at forbundet har en primær interesse i at sikre sit indtjeningsgrundlag og økonomiske overlevelse. For ca. seks år siden rullede der en større skandale i medierne omhandlende misbrug af medlemmernes midler til private formål, hvilket selvsagt resulterede i en række ændringer både i den politiske og administrative ledelse (Tarp, 2006).

Efter denne krise har man bl.a. forsøgt at geare organisationen til at være mere opmærksom på at udvikle, pleje og vedligeholde deres medlemsbase samt at udvikle nye produkter og aktiviteter målrettet forskellige medlemssegmenter. Samtidig hermed har man optimeret sin viden, om hvilken markedsposition organisationen har i forhold til potentielle konkurrenter.

Organisationsanalysen skal derfor betragtes som et inspirerende eksempel på, hvorledes en beslægtet skyderelateret kultur overlever efter en række svære år ved at insistere og blive ved med at generere opdateret viden om medlemmernes behov, netop fordi organisationen er direkte afhængig af medlemmernes økonomiske tilslutning og organisatoriske opbakning – især efter en årrække med mistillidskrise. Denne markedssituation har gearet organisationen til i højere grad at være opmærksom på en strategisk formulering og prioritering af en række strategiske indsatsom-

råder, der i sidste ende primært handler om strategisk kommunikation til omverdenen, selvlegitimeringsprocesser og -argumentation samt produktudvikling.

Strategi – det modsatte af tilfældighed

Jægerforbundet har gennem de seneste år meget systematisk udarbejdet en 'Strategi 2010', som implicit har fem relativt klart definerede og prioriterede fokusområder, der har til formål at højne og strømline forbundets interne og eksterne arbejdsprocesser både lokalt, regionalt og nationalt. De fem strategiske indsats- og fokuspunkter er: 1) Natur, 2) Ansatte/tillidsfolk, 3) Aktiviteter, 4) Medlemmer, 5) Myndigheder og samfund (Danmarks Jægerforbund, 2010).

Uden at komme ind på de indholdsmæssige beskrivelser af de strategiske indsatsområder er det helt centralt at forstå, at denne inddeling ikke er tilfældig. Strategien er resultatet af en længere arbejdsproces med medlemsinddragelse i udviklingen af Jægerforbundets vision og mission. Det betyder, at den med stor sandsynlighed i praksis har en legitim status og bred opbakning i baglandet blandt de lokale foreninger og menige medlemmer.

Der er tale om en nøje udvalgt prioritering af ganske mange andre potentielt set relevante strategiske indsatsområder. Forskellen mellem det tilfældige og det strategiske består i, at Jægerforbundet flittigt og bevidst gør brug af indsatsområderne i forbundets interne og eksterne arbejdsprocesser og kommunikation. Således henvises der direkte til ovenstående fem punkter, når Jægerforbundet tager nye initiativer op eller skal argumentere for de begivenheder og aktiviteter, der har fundet sted eller er blevet iværksat i det forløbne år (Danmarks Jægerforbund, 2011c).

Fremgangsmåden med konsekvente henvisninger til ovenstående fem strategiske indsatsområder synes udført på en meget konsekvent og overskuelig måde, der tjener en række formål. Dels giver det arbejdet retning og mening, såfremt de strategiske indsatsområder kan benyttes til at føre bevis for, at forbundets daglige arbejde ikke er præget af tilfældigheder, dels giver det den overordnede medlemsvedtagne strategi konkret demokratisk værdi, fordi den fungerer som rettesnor for forbundets aktiviteter og kommunikation. Forestillingen om og fornemmelsen for, at man arbejder i den samme retning og mod det samme mål, er således givende for en organisations medarbejdere og for medarbejdernes manøvredygtighed. Samtidig virker det både legitimerende over for forbundets medlemmer, og over for den relevante omverden, og dette er i sidste ende også udtryk for forbundets eksistensberettigelse. Studiet af Danmarks Jægerforbund giver således på mange måder indtryk af en yderst manøvredygtig og professionelt styret organisation.

Danmarks 'næststørste grønne organisation'

Jægerforbundet omtaler sig selv som landets "*næststørste grønne organisation*" med 95.391 medlemmer – en stigning på 674 medlemmer siden udgangen af 2010 (Danmarks Jægerforbund, 2011a). Når Jægerforbundet konsekvent omtaler sig selv som en 'grøn organisation', er det udtryk for en bevidst politisk og strategisk beslutning, der meget entydigt fokuserer på enkelte positive elementer af jægerkulturens praksisformer frem for andre, der i offentligheden ikke intuitivt vil blive opfattet som værende positive.

Danmarks Jægerforbund koncentrerer sig primært om vedligeholdelse af vildtet i Danmark, men denne interesse kan kun sikres, såfremt de forskellige aktører med interesse i landarealer og naturen snakker sammen. Således lyder det, at *"... netop en fælles samlet indsats for at skabe og sikre den danske natur er vigtig. Jægerens indsats er vigtig, og indsatsen favner bredt."* (Danmarks Jægerforbund, 2011c).

Forbundet betragter således ikke primært sig selv som en idrætsudbyder, da Jægerforbundet via interessen for jagt, natur og vildtpleje er tættere forbundet til offentlige myndigheder⁷⁴ og andre grønne organisationer inden for miljøforurening, land- og skovbrug, hvilket selvsagt rummer en række væsentlige kulturelle, organisatoriske og finansielle forskelle til foreningsidrætten. Alligevel ligger også Danmarks Jægerforbund i mere eller mindre direkte konkurrence med andre fritidstilbud, der ligeledes konkurrerer om at beslaglægge den frie tid, hvor man dyrker sine interesser. Som direkte hovedkonkurrenter til Danmarks Jægerforbund eksisterer der den markant mindre 'Dansk Land- og Strandjagt', som kun organiserer op mod et par tusinde medlemmer. Hertil er der ca. 140.000 selvorganiserede jægere, der ikke direkte er medlemmer af nogen forening med tilknytning til et nationalt forbund.

Den afgørende organisatoriske forskel fra foreningsidrætten er dog, at Jægerforbundet ikke er finansieret af offentlige midler, hvilket bevirker, at organisationen er ganske anderledes opmærksomme på at argumentere for sin placering i samfundet. Det betyder samtidig, at man fra centralt hold er meget opmærksomme på, hvilke budskaber man sender ud i verden. Blandt andet hedder det sig i en direkte henvisning til forbundets egen eksistensberettigelse, at jægerne hvert år betaler staten et stort beløb for at udøve deres fritidsaktivitet, da jægerne gennem jagttegnsafgiften betaler *"... årligt godt 80 mio. kr. til staten"* (Danmarks Jægerforbund, 2007). Dette er, set i direkte sammenligning med idrættens verden, et ganske usædvanligt træk, men det understreger, at en organisation, der ikke modtager store offentlige tilskud, også er bundet til at argumentere rationelt for deres eksistensberettigelse, og i denne version giver de diskret udtryk for, at der er tale om en statslig indtægt – ikke en udgift.

På trods af – eller netop på grund af – at Danmarks Jægerforbund ikke modtager nævneværdig offentlig økonomisk støtte, kan det dertil *"... konstateres, at Danmarks Jægerforbund (DJ) fortsat har en sund økonomi"*⁷⁵ (Danmarks Jægerforbund, 2011a). Jægerforbundet har således fra starten af forbundets tilblivelse selv skulle stå for at organisere medlemmerne, udvikle relevante aktiviteter og varetage medlemmernes interesser, således at forbundet kunne overleve på baggrund af den økonomiske tilslutning og politiske opbakning, som jægerne tilkendte det ved at melde sig ind i jagt-klubber og -foreninger.

Størsteparten af Jægerforbundets ca. 95.000 medlemmer er i dag organiseret i ca. 900 lokale jagtforeninger, der er tilknyttet otte regionale, geografisk bestemte kredse, hvor medlemsvalgte kredsbestyrelser varetager *"... agitationsarbejde i kredsen, motiverer medlemmerne i kredsen til at arbejde med natur- og vildtpleje, fremmer arbejdet for et godt jægerhåndværk og koordinerer afhol-*

⁷⁴ I staten er de primære samarbejdspartnere Miljøministeriet, Justitsministeriet og Naturstyrelsen

⁷⁵ Regnskabet resultat udviste således også i 2010 en væsentlig økonomisk konsolidering, idet egenkapitalen ved udgangen af 2010 viste 24 mio. kroner – en forbedring på ca. 3 millioner kroner på ét år (Danmarks Jægerforbund, 2011a).

delse af flugtskydningsarrangementer, mark- og riffelprøver m.m.”, hvilket oftest sker i tæt ”... samarbejde med kredsens Kommunale Fællesråd” (Danmarks Jægerforbund, 2010), hvor forbundet varetager den lokale kommunale jagt- og naturpolitik.

Forbundet har i dag cirka 50 fuldtidsansatte fordelt på to adresser i henholdsvis Rødovre ved København og på Kalø nord for Aarhus. Dette ville i idrættens verden svare til et af de største specialforbund under DIF. Til sammenligning har det næststørste specialforbund under DIF, Dansk Golf Union, pt. 32 fastansatte siddende centralt i Idrættens Hus i Brøndby⁷⁶. På medlemssiden ville Jægerforbundet ligeledes være blandt de største specialforbund i DIF - på størrelse med Badminton Danmark.

Jægerforbundet har desuden ca. 3.700 medlemmer, der udøver frivilligt politisk arbejde i lokalkredsene, Jægerens Kommunale Fællesråd, Jægerforbundets faglige og tekniske underudvalg eller i forbundets hovedbestyrelse (Danmarks Jægerforbund, 2010), og på denne måde minder selve fordelingen af det politiske, administrative og faglige arbejde meget om traditionelle idrætsforbund.

Ikke en folkeoplysende forening – en interesseorganisation

Via studiet af Jægerforbundets materialer samt interviewet med Jægerforbundets kommunikationschef⁷⁷, Stig Tjellegaard Møller, står det hurtigt klart, at Jægerforbundet ikke opfatter sig selv som en klassisk folkeoplysende forening, men derimod som en interesseorganisation der arbejder for at varetage jægerens interesser, således at de også i fremtiden kan dyrke deres fritidsbeskæftigelse. På denne baggrund ser det ud til, at jægerne prioriterer interessevaretagelsen og positionering over for andre interessegrupper, f.eks. Friluftsrådet, højt på den interne politiske dagsorden. Selvpfattelsen går derfor på at fremme jægerkulturens generelle status og anseelse i samfundet, hvorfor det lyder, at ”*Danmarks Jægerforbund er en interesseorganisation, som i høj grad er rettet mod omverdenen*” (Danmarks Jægerforbund, 2010). Den stærke betoning af den direkte politiske og medlemsbaserede interessevaretagelse over for omverdenen kommer til udtryk i mange af Jægerforbundets officielle paragraffer, hvor det bl.a. lyder i § 2, stk. 1, at Jægerforbundets formål er ”... *at tilstræbe en rimelig forvaltning af jagten i dens helhed*” og at sikre ”... *jægere med bopæl i Danmark jagtmulighed og fortsat jagt*” (Danmarks Jægerforbund, 2010). Jægerforbundets formålsparagraffer går således mere specifikt på at varetage medlemmernes fremtidige interesser ved at værne om og argumentere for jægerkulturens eksistensberettigelse med henvisning til kulturens lange traditioner og nutidige nytteværdi for både aktive jægere og samfundet som helhed.

Det bliver hermed tydeligt, at der ikke i samme grad som i idrættens organisationer søges eksistensberettigelse og legitimitet i det folkeoplysende foreningsarbejde. Dette er et resultat af, at Danmarks Jægerforbund ikke er en privilegeret modtager af tipsmidler og politisk goodwill, som foreningsidrættens organiserede idræt er, herunder skydeidrættens.

Jægerforbundet er også selvstændigt opsøgende omkring relevant litteratur og videnskabelige udgivelser, der kan medvirke til at tegne et positivt billede af deres kultur. Således lyder det, at flere undersøgelser konkluderer, ”... *at jægere er lykkeligere end de fleste andre. Jægere har det i almin-*

⁷⁶ <http://www.danskgolfunion.dk/om-dgu/organisation/medarbejdere>

⁷⁷ Stig Tjellegaard Møller er pt. konstitueret direktør (Andersen, 2012).

delighed bedre end dem, der ikke går på jagt. Jægere er mindre depressive end ikke jægere, jægere er mere tilfredse med livet, jægere har en mere positiv selvopfattelse, og jægere er bedre end gennemsnittet til at håndtere aggressioner” (Danmarks Jægerforbund, 2011c). Jægerforbundet arbejder således strategisk med at formidle jægerkulturens gode historier, og selvom der i ovenstående ikke er et direkte statistisk bevis for, at det er jagtens praksis, der i sig selv gør udslagene i mere lykke og mere livstilfredshed, så medvirker denne søgen efter litteratur ganske interessant, da den benyttes politisk til at underbygge fornemmelsen af, at jagt og forestillingerne om det gode liv går hånd i hånd.

Nye tendenser i jægerkulturen

Både kønsmæssigt, socialt og geografisk er jægerkulturen så småt ved at ændre sig. Selvom den typiske jæger i dag langt oftere er en mandlig direktør end en kvindelig buschauffør, så sker der en gradvis udjævning mellem samfundsgrupper og køn. Denne udjævning benytter Danmarks Jægerforbund ofte bevidst og strategisk til at ændre på omverdenens stereotypiske opfattelser af jægerkulturen, såfremt de kan medvirke til at tegne et mere nuanceret billede af organisationen.

Interessen i at fremstille Jægerforbundet som en bredt favnende samfundsorganisation, der samler medlemmer på tværs af aldersgrupper, socialklasser og køn, kan blandt andet eksemplificeres med henvisning til yngre mænd, der i stigende grad søger om jagttægn. Således har Danmarks Jægerforbund *”... på bare tre år fået 68 procent flere medlemmer mellem 16 og 19 år”*, som det bl.a. hedder i en redaktionel journalistisk omtale af jagt i et flot designet magasin, der også rummer anden generel omtale af nye tendenser til bueskydning samt kvinders nye interesse i at blive jægere (Villabyerne Magasin, 2012).

Lokalbladet 'Villabyerne' udgav i februar 2012 et magasintillæg, hvor jægerkulturen og Danmarks Jægerforbund fik en hel sides positiv omtale, der lagde vægt på unge og kvinders nye interesse for jagtkulturens naturoplevelser (Villabyerne Magasin, 2012). Sådanne redaktionelle bidrag er oftere udtryk for opsøgende kommunikationsarbejde fra organisationers side frem for tilfældig journalistisk friskrivning.

Selvom kvindernes andel i den mandsdominerede verden stadig kun er på 5,5 pct. på landsplan, så er kvindernes andel af den samlede medlemsbase gennem de seneste år vokset jævnt (Danmarks Jægerforbund, 2011c). Også blandt kvinderne er det tilsyneladende selve naturoplevelsen, der er den primære motivationsfaktor, og *"... den tendens stemmer overens med tidligere undersøgelser af danske jægers motivation"* (Jagt & Jægere, 2012).

På baggrund af kvindernes nye interesse gør Jægerforbundet et stort nummer ud af, at der er *"... store geografiske forskelle i kvindernes jagtdeltagelse"* og at kvindernes andel på Frederiksberg og nord for København topper med en medlemsandel på ca. 10 procent (Danmarks Jægerforbund, 2011c og Villabyerne Magasin, 2012). Dette betyder med andre ord, at der i andre geografiske områder er tale om en ganske mandsdomineret medlems sammensætning, men den strategiske kommunikation beskæftiger sig først og fremmest med de dele af statistikken, der aktivt kan bruges til at fremme en opfattelse af, at *"Jagt er for alle"* (Danmarks Jægerforbund, 2011c og Villabyerne Magasin, 2012).

Der eksisterer således en selvstændig pointe i at påpege, at den kultur, man er del af, slet ikke er så entydig og nem at fastholde i et simpelt billede. Et simpelt billede muliggør forenklede opfattelser og udsagn. Fokus på nye tendenser muliggør til forskel herfra fokus på nogle udviklingstræk, der peger i nye retninger, nye værdier og nye muligheder, der ofte påskønnes og kan benyttes fra politisk side – kønslighed og lige adgang til aktiviteten for alle sociale grupper – hvilket indirekte også giver en bredere folkelig opbakning til Jægerforbundets politiske arbejde.

I studiet af, hvorfor kvinder motiveres af jagt, ses der tilsyneladende ikke de store forskelle i forhold til mænd.

En jægerkultur i fremgang

Ved læsningen af Jægerforbundets materialer står det samtidig klart, at jagt og jægerkultur i de seneste år har oplevet en generelt positiv udvikling, hvor både antallet af nye medlemmer og udstedelsen af nye jagttegn har nået nye højder. Den positive udviklingstendens afspejler sig tydeligt i forbundets kommunikation til omverdenen, der generelt er præget af optimisme og medvind.

Blandt andet lyder det i årsberetningen fra 2011, at *"... jagten og jægerne er i fremgang i Danmark. Væk er al snak om, at jagten i Danmark er på tilbagegang, i takt med at landdistrikterne bliver tømt for folk. Tallene giver Jægerforbundet grund til optimisme på jagtens, jægerne og egne vegne. Jagt og moderne tider er ikke to uforenelige størrelser, og noget tyder på, at der er en større forståelse for jagten og jægere på vej"* (Danmarks Jægerforbund, 2011b). Der er tilsyneladende også rigeligt med plads til flere aktive jægere end i dag, for selvom jægerne hvert år nedlægger ca. 2,5 mio. stykker vildt, udgør dette *"... i virkeligheden kun en mindre del af alle jagtbare vildtarter"* (Danmarks Jægerforbund, 2007).

Til at forklare den fremgang og optimisme som opleves, finder Jægerforbundet omverdenens gradvist ændrede opfattelse af jægerkulturen som den vigtigste årsag. Således synes selve fascinationen af jægerkulturen at være større i dag end for blot få år siden, og samtidig mener Stig Tjellegaard Møller, at jægerkulturen er gået fra at være en lettere slidt hobby for gamle mænd til i dag at være

del af en moderne livsstil, som passer fint som et supplement til den travle hverdag. Jægerforbundets kommunikation spiller i denne forbindelse i høj grad på en række semiromantiske forestillinger om det aktive liv i naturen. Således kædes jægerlivet bevidst sammen med positivt ladede associationer, der både relaterer sig til koblingen mellem fordybelse og spænding samt en søgen mod en mere autentisk og oprindelig manderolle, der kan nedlægge og tilberede sin egen mad i den vilde natur. Således lyder det, at jagt for de fleste er *"... mere end en fritidsinteresse; det er en passion. De, der har en jæger i familiekredsen, kan sikkert nikke genkendende, for jagten går næsten forud for alt andet, når den først er gået i blodet"* (Danmarks Jægerforbund, 2007).

Men også en generelt god og positiv mediedækning får en del af æren for omverdenens ændrede holdninger til jægerkulturens udbredelse. Blandt andet får tv-udsendelsen 'Nak og æd'⁷⁸ en del af æren for, at jægerkulturen har fået et nyt og mere autentisk image, hvor man fra 2010 har kunnet følge friluftsmennesket og naturmanden Jørgen Skouboe og kokken Nikolaj Kirk i en programserie på DR2, som formidlede nye elementer af jægerkulturens autentiske univers på en ny og forfriskende måde.

Behovet for produktudvikling og nye medlemmer

Danmarks Jægerforbund har under dets strategiske fokuspunkter i forhold til medlemmerne en i idrættens verden ofte overset indsats – nemlig behovet for at der også i fremtiden er nye voksne interesserede udøvere af jagten, som dels medvirker til at vedligeholde kulturen, dels medvirker til at opretholde behovet for et nationalt forbund. Således er der mange specialforbund i idrættens verden, hvis interesse samler sig om de bedste udøvere, og i denne prioritering glemmes eller overses de mange nye interesserede udøvere, der ofte kun lige når et nysgerrigt indblik ind i den idrætskultur, som de potentielt set kunne have lyst til at blive del af.

Det konkrete fokus på medlemsrekruttering kommer til udtryk i en ambitiøs målsætning fra Jægerforbundets side, der omhandler organisering af de mange *"jagttegnsløserne, som i dag ikke er medlemmer"*, hvilket i idrættens sprog kan sammenlignes med et større fokus på alle de selvorganiserede idrætsudøvere. I DDS' regi kan denne være vanskelig at placere, men måske kunne alle de talrige 'pay-and-play'-skytter, som findes på markedspladser og i fastliggende tivolier betegnes som skydeidrættens selvorganiserede udøvere? Danmarks Jægerforbund ønsker via fokus på de selvorganiserede jægere at realisere Jægerforbundets objektive målsætning om at runde 100.000 medlemmer i år 2012, hvilket dog bliver vanskeligt (Danmarks Jægerforbund, 2010). Selvom der er en klar opfattelse at, at Danmarks Jægerforbund i dag er *"... en stor organisation"*, så er der altså også klare ambitioner om at *"... blive større."* Når man derfor ser på medlemmerne som et strategisk indsatsområde, er det for at opprioritere rekrutteringen af flere nye medlemmer og for at gøre målsætningen om *"... nye medlemmer"* til *"... en vigtig indsats"* (Danmarks Jægerforbund, 2010).

Denne ambition har også betydet et større fokus på nye jægeres behov og oplevelser. For at man som ny jæger kan opnå tilladelse til at gå på riffeljagt i Danmark, skal man bestå en tvungen riffelprøve, hvor man bl.a. skal placere mindst fem ud af seks skud inden for et træffelt på en bukkeskive. I 2010 blev der afholdt 45 riffelprøver og i disse prøver deltog 4.430 aspiranter, hvoraf 75 pro-

⁷⁸ Selve jagten på byttedyret, drabet og tilberedelsen af dyrets kød skete over et levende bål umiddelbart efter hinanden.

cent bestod (Danmarks Jægerforbund, 2011c). Alligevel kan det konstateres, at langt fra alle af de ca. 3.300 nye jægere efterfølgende melder sig ind i Danmarks Jægerforbund. Dette kunne tyde på, at der eksisterer en række strukturelle problemer med at komme i gang med jagten. Derfor har Jægerforbundets hovedbestyrelse nedsat et udvalg, der bl.a. skal udvikle tilbud, som *"fastholder og tiltrækker"* nye medlemmer. Vigtigheden i at varetage og vedligeholde nye medlemmers interesse efter erhvervelsen af jagttegnet er således blevet et afgørende strategisk indsatsområde for Jægerforbundet, da det også er herfra både jagtkulturen og Jægerforbundet skal hente sin fremtidige eksistensberettigelse.

Dette har blandt andet medvirket til at højne bevidstheden omkring de kommende generationer af jægere. Undersøgelser af nye jægere tyder således på, at det kan være svært at komme i gang med jagten, efter at den nye jæger har bestået jagttegnsprøven. Medmindre man allerede kender nogle aktive jægere, er der således stor risiko for, at man stort set aldrig får benyttet jagttegnet, fordi man oplever problemer med overgangen til den praktiske udøvelse af jagt fra 'knowhow'-stadiet omkring jagtens udførsel.

Her spiller den lokale jagtforening en afgørende rolle for den nye jægers fremtid, hvorfor der arbejdes på at få etableret medlemsorienteret vidensbaseret foreningsnetværk, der kan imødekomme nyjægers behov for at vide mere om, hvordan man begår sig og håndterer jægerhåndværkets kultur. Det er således interessant, at Jægerforbundet er opmærksomt på nogle af de barrierer, som eksisterer blandt nye generationer af jægere. Jægerforbundet søger derved både at gøre det nemmere og sjovere for nye medlemmer at starte med den aktive jagt og samtidig opbygges der en mere sikker og stabil viden omkring denne overgang fra aspirant til aktiv og erfaren jæger.

Samtidig er Jægerforbundet i gang med selv at etablere en række skydebaneanlæg, således at deres samlede tilbud til medlemmer forstærkes over de kommende år. Om denne bevidste beslutning om at produktudvikle lyder det således i årsberetningen fra 2011:

"Der er flere foreninger med flugtskydningsbaner, som har projekteret med nye riffelbaner, og dette er en spændende tendens, da det vil give jægerne og jagtforeningerne bedre muligheder for træning med jagtrifler."

(Danmarks Jægerforbund, 2011c)

Jægerforbundet og lokale foreninger er således selv i gang med at etablere nye skydefaciliteter, der udefra set medvirker til at styrke markedsposition og -potentialer. Således lyder det også, at *"... der er kommet en del nye baner på landkortet, og flere nye enkeltdiscipliner på de forskellige baner. Der er blevet etableret flere kompak-sportingbaner og engelsk sportingbaner"* (Danmarks Jægerforbund, 2010), hvor man kan øve alle jagtrelevante skud både til løbende og flyvende mål. Der er nok ingen tvivl om, at de nye faciliteter primært målretter sig direkte mod Jægerforbundets egne medlemmer, men samtidig synes det ikke urealistisk, at der i fremtiden vil være flere faciliteter, hvor jagtskydning udbydes på 'pay-and-play'-basis og både målrettes til nye jægere eller andre interesserede, der gerne vil lære at skyde sikkert og mere effektivt, før de begiver sig ud på jagt eller beslutter sig for at blive aktive medlemmer.

Således vil der potentielt også i fremtiden være flere faciliteter, hvor *"... man mod betaling kan få en privat skydeinstruktion"* (Danmarks Jægerforbund, 2011c). Herunder kan der også identificeres en række velfungerende og stærkt underholdende elektroniske skydesimulatorer, der kan efterligne mere eller mindre jagtrealistiske skudsituationer, hvilket den kommende produktbeskrivelse af LaserKINO⁷⁹ er et eksempel på. Disse nye satsninger kan indirekte få afsmittende negative konsekvenser for andre aktører i skydekulturens sektor. Blandt andet hedder det, at de nye faciliteter skal medvirke til, at jægere kan *"gøre sig uafhængige af bl.a. skytteforeningernes og forsvarrets anlæg"* (Danmarks Jægerforbund, 2010), herunder muligvis også mindre afhængighed af De Danske Skytteforeningers faciliteter.

Jægerforbundet har også selv udviklet en ny populær jagtrelateret disciplin, der medvirker til at udbrede kendskabet til deres kultur og hvor folk har kunnet stifte bekendtskab med udfordringerne i jægerens verden. Med 'Danmarks mester i jagtsti', der iscenesætter en *"rigtig jagt, uden at der er tale om den ægte vare"* (Danmarks Jægerforbund, 2011c) bliver jægerens evner testet over en bred karm på en cirka 1.100 meter lang bane, hvor:

"... det f.eks. kan dreje sig om, hvor gode de er til at genkende dyr og fugle, skyde og svare på spørgsmål om lovgivning og etik. Det er især deltagerens viden og situationsfornemmelse, når det drejer sig om korrekt og ansvarlig omgang med vildt og natur, der bliver sat på en hård prøve."

(Danmarks Jægerforbund, 2011c)

Dertil har Jægerforbundet en mere direkte kontakt til de menige jægere, idet medlemmerne modtager tidsskriftet 'Jæger' som en ordinær del af medlemskontingentet. Via medlemsdebatten sikres samtidig en mere eller mindre åben demokratisk debatkultur, som er forudsætningen for foreningsdemokratiets virke og forbundets legitimitet blandt de menige medlemmer: *"Den frie debat om jagt er vigtig og sikret ved redaktionel frihed, åbenhed og professionel journalistisk ledelse."* (Danmarks Jægerforbund, 2007). Samtidig med den overordnede kommunikation sikres, er der også via indstik lokale nyheder, som etableres via seks lokale redaktioner, således at også et lokalt annoncemarked kan tiltrækkes, samtidig med at de lokale jægere får relevante lokale informationer.

Opfølgende spørgsmål til DDS

I relation til ovenstående analyse af Danmarks Jægerforbund kan det være relevant for DDS at iværksætte lignende udviklingsprojekter, der i første omgang sigter på at forme organisationens arbejde, således at alle enheder, afdelinger og niveauer bliver opmærksomme på og enige om, hvilke værdier, visioner og strategier der skal arbejdes på at realisere. Følgende spørgsmål kunne i denne sammenhæng være relevante:

- Er DDS en organisation, der har en tydeligt og klart formuleret medlemsvedtaget vision, der ensretter organisationens interne og eksterne arbejde?

⁷⁹ LaserKINO beskrives under sektoranalysen af eSport og skydesimulatorer.

- Hvilke fem til ti strategiske indsatsområder skal DDS arbejde målrettet på for at udvikle nye tendenser, kompetencer og viden, der kan medvirke til at gøre DDS til en mere bredt funderet samfundsrelevant idrætsorganisation?
- Hvad kunne DDS lære ved at studere andre beslægtede organisationers arbejdsprocesser, især set i relation til behovet for at varetage medlemmernes interesse i en situation hvor det økonomiske råderum snævres ind?

Overlevelsesspil – paintball og hardball

Denne delanalyse af skydesektoren i Danmark omhandler to særskilte idrætskulturer, der samlet går under fællesbetegnelsen 'overlevelsesspil'. Disse aktiviteter er paintball og hardball, der i kategorien overlevelsesspil deler en fælles fascination af en række actionprægede spilaktiviteter, som dyrkes i kraft af en fascination af relativt uskadelige legetøjsvåben målrettet yngre voksne mænd.

Betegnelsen overlevelsesspil henviser til de deltagere, som ikke er blevet ramt af et skud og som derved stadig kan spille videre med mulighed at vinde spillet.

Nedenfor beskrives de to kulturer hver for sig. I bilag 5 forefindes desuden en række faktuelle oplysninger om den lovmæssige og politiske regulering af overlevelsesspil.

Analysen vil tage en lidt mere beskrivende og detaljeret i sin udformning set i sammenligning med forrige delanalyse af Danmarks Jægerforbund, da disse relaterede skydekulturer er mindre beskrevne end Jægerforbundets aktiviteter.

Paintballkultur – overordnet beskrivelse og lidt historie

Grundlæggende er paintball et overlevelsesspil, hvor to hold møder hinanden i en række skuddueler på en dertil indrettet paintballbane. Målsætningen for de deltagende hold er at ramme modstanderne med paintball-våbnets ammunition – paintballkuglerne. I paintball bærer hver deltager således et våben, der affyrer paintball-kugler, der efterlader tydelige farvemarkeringer da kuglens gelatineskal brydes når de rammer en fast overflade, hvorefter den biologisk nedbrydelige⁸⁰ farvemasse strømmer ud.

Den tekniske betegnelse for paintballvåbnet er en markør, hvilket kan forklares med henvisning til de første oprindelige paintballvåben. Den første luftdrevne farvemarkør, kaldet 'The Nelspot', blev opfundet i 1970 som følge af et behov for mere effektive metoder til farvesortering og -kategorisering af træer til skovdrift. Denne farvemarkørs opfindelse fandt relativt hurtigt vej til anden erhvervsmæssig industriproduktion, herunder bl.a. i kvægdrift der havde samme behov for at kunne sortere mere effektivt mellem udvalgte og ikke udvalgte eksemplarer (Amodea, 2012).

Men i starten af 1980'erne blev 'The Nelspot' gjort til et legetøjsvåben af de to paintballpionerer Bob Gurnes og Hayes Noel, som nedskrev de første simple paintballregler. Herefter blev den første officielle paintballkamp afviklet mellem 12 deltagere d. 27. juni 1981 og derved var den skyderelate-

⁸⁰ Via brug af standardkugler er der således ikke nævneværdige miljøpåvirkninger og farven opløses ganske let ved kontakt med vand/vugt.

rede idræt, man i dag kender under betegnelsen 'paintball', opfundet (Amodea, 2012). Paintballkulturens aktiviteter breder sig op gennem 1980'erne primært i Nordamerika med etableringen af de første paintballfaciliteter. Dette sker samtidig med at selve spillet antager mange forskellige varianter og former, hvor det dog for dem alle gælder, at en deltager skal forlade spillet og det officielle banereal, hvis han træffes af en paintballkugle.

De markører, der benyttes i dag i paintballspillet, er siden udviklet og forbedret kraftigt. I det hele taget må produktudviklingen inden for paintballkulturen siges at være særdeles imponerende og nærmest en integreret del af den sportsprægede del af kulturen, der således samler sig om en stor fascination af tekniske specifikationer og detaljer. Fælles for paintballmarkører er, at de er nogenlunde ens i design og funktion – naturligvis med vis variation i kvalitet og pris. Dertil kommer at de fleste markører ikke forsøger eller at efterligne ægte våben i deres udformning og design, hvilket er en klar forskel til hardballkulturen, som vi skal se på nedenfor.

Efter at den første kendte officielle turneringskamp i paintball var blevet afviklet i 1981 i USA, blev paintballkulturen i 1984 importeret til Danmark via to danske lægestuderende, som havde prøvet paintball i USA i forbindelse med deres studieophold. De to lægestuderende åbnede herefter hobbyfirmaet 'Marc Sport I/S', som både havde et kontor og en paintballbane på Øster Søgade i det indre København (Arms Gallery, 2008). Paintballaktiviteterne blev dog efter ganske kort tid forbudt i Danmark, da nogle paintballspillere efter sigende skød fra denne paintballfacilitet mod en tilfældig forbigående patruljerende politibil. Herefter blev paintballvåbnene gjort ulovlige i Danmark i en årrække.

Som reaktion på dette drastiske lovindgreb blev paintballklubben 'Dansk Paintball Korps' grundlagt i Nordjylland i 1986, hvilket medvirkede til en mere organiseret interessevaretagelse af paintballkulturen over for bl.a. Justitsministeriet. Paintball blev derfor allerede året efter, d. 1. oktober 1987, lovliggjort igen, da en initiativtager efter en detaljeret gennemgang af sikkerheden fik godkendt både paintballvåben og -facilitet beliggende i Sønderborg af Justitsministeriet. Denne blev således den første officielle paintballfacilitet i landet. Herefter har det været lovpraksis, at den lokale politikreds står for den praktiske godkendelse af paintballfaciliteter efter skydebanebekendtgørelsen på linje med andre øvrige skydebaner i Danmark (Arms Gallery, 2010).

Året efter, i 1988, grundlægges der klubber i bl.a. Dragør på Amager og i Odense og samme år gøres der første forsøg på at etablere et internationalt specialforbund med navnet 'International Paintball Players Association' (IPPA), der organisatorisk søges opbygget som andre overnationale specialforbund via en non-profit model, der skulle organisere, støtte og videreudvikle idrætskulturen.

Op gennem 1990'erne udvikler paintballkulturen sig gradvist i Danmark til en todelt idrætskultur. En retning går imod den gradvist mere og mere seriøse, specialiserede sportsudøvelse, der ikke får eller har det store optag blandt almindelige udøvere, mens en anden retning går mod en mere kommerciel organisering med henblik på 'pay-and-play'-salg målrettet kunder, der ønsker at prøve paintball på fleksible vilkår til en nærmere bestemt markedspris. Mellem de to forskellige måder at organisere og spille paintball på opstår der tilsyneladende et tomrum, som i andre idrætskulturer typisk udgøres af motions- eller breddeudøvere. Dette tomrum er, efter vurderinger fra et fokus-

gruppeinterview med aktører fra paintballmiljøet indtil videre ikke blevet udfyldt, hvorfor man med god ret kan tale om to adskilte paintballkulturer – en seriøs sportsligt domineret tilgang, og en hobbypræget 'pay-and-play'-tilgang, der dog gerne udbydes og organiseres af sportsudøvere, der via dette salg kan skabe økonomiske indtægter.

Rent sportsligt fik et dansk paintballhold lokaliseret omkring Odense Paintball, 'Ugly Ducklings', stor international succes ved bl.a. at vinde et verdensmesterskab i den officielle syvmands holdkonkurrence arrangeret af IPPA. Dette skete dog uden større medieinteresse og uden at den sportslige succes forplantede sig ned til et bredere underlag af mere almindelige paintballudøvere. I dag er der inden for sportspaintball oprettet en europæisk turneringsstruktur og -liga, der er kendt som 'The Millennium'. Den bedste række hedder Champions Paintball League (CPL), hvor det tidligere Ugly Ducklings, der nu har ændret navn til 'Copenhagen Ducks', i skrivende stund er placeret som nr. 11 ud af de i alt 16 professionelle hold (pr. 2. april, 2012). Ligasystemet fungerer på traditionel vis med både op- og nedrykning til andre ligaer samt kvalifikation til større internationale turneringer. I den næstbedste række, som kaldes for Semiprofessional Paintball League (SPL), er der pt. to danske hold – begge placeret i top 10 ud af i alt 28 hold (pr. 2. april, 2012).

I midten af halvfemserne var der fra paintballkulturens side ligeledes en række forsøg på at søge om optagelse i etablerede idrætsorganisationer, men efter sigende var de store idrætsorganisationer afvisende, hvorfor forsøget blev opgivet. Nick Brockdorff fra virksomheden 'Extreme Paintball' forklarer, at dialogen aldrig kom længere end at *"DGI sagde, at man egentlig ikke var interesseret i os..."* (Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil). Der har, ifølge Nick Brockdorff, ikke siden været forsøg på at få paintballkulturen tilknyttet den foreningsorganiserede idræt i hverken DIF eller DGI. Som følge heraf har idrætten bevæget sig i mere kommercialiserede retninger med flere private ejer- og organisationsformer, der har klare kommercielle interesser i salg af udstyr til de efterhånden mange 'pay-and-play'-paintballspillere i Danmark.

Organisering af paintball-kulturen

Paintball praktiseres og organiseres således:

1. Konkurrence-paintball: Organiseret holdsport hvor deltagerne mødes regelmæssigt til træning og fastsatte holdkampe, hvor der spilles 'Capture the Flag'. Disse turneringsspillere omtaler gerne sig selv som 'paintballspillere', der 'går til paintball'. Her er der oftest tale om lukkede holdkonstellationer med faste spillere. Foreninger er som juridisk organisatorisk enhed en sjældenhed. Der foreligger ikke nogle officielle statistikker på omfanget af aktive sportsudøvere, men ifølge Nick Brockdorff fra virksomheden 'Extreme Paintball' er der *"... i omegnen af 200-300 sportsorienterede spillere i Danmark"* (Nick Brockdorff, Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012).
2. 'Pay-and-play': Udlejning af udstyr og faciliteter på kommercielle markedsvilkår til kunder, der typisk booker sig ind enten via internettet eller via telefonisk henvendelse. Denne eventprægede tilgang til paintball benyttes hyppigst i forbindelse med sociale arrangementer, firmafester og polterabender. Deraf er tilgangen til paintballspillet også snarere, at man prøver det, frem for at gå til det. 'Pay-and-play' er den klart mest udbredte form for paintball, som efter Kristian W. Petersen fra detailforretningen 'Arms Gallery' vurderer, tiltrækker

op til 150.000 mennesker på årsbasis⁸¹ i Danmark (Kristian W. Petersen, Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012).

Den mest udbredte og almindelige spilvariant i paintballkulturen kaldes 'Capture the Flag' (erobr flaget), som ligeledes udgør det for paintballkulturen sportsprægede turneringsspil. I 'Capture the Flag' får de deltagende hold før kampstart tildelt en holdfarve, som både deres fane og armbind viser. Spillet starter ved, at holdene indtager deres respektive hjemmebase, som er placeret i hver sin ende af den pågældende paintballbane. Herfra handler det om enten at erobre modstanderholdets flag fra modstanderholdets base ved at være sidste uramte spiller eller ved at bringe flaget hjem til sin hjemmebase uden selv at blive ramt.

Turnerings-paintball dyrkes under åben himmel på en oppustelig såkaldt 'SubAir'-bane. I sportsvariantens udgaver i officielle paintballturneringer består et hold enten af 2, 3, 5, 7 eller 10 spillere, mens holdkonstellationer i 'pay-and-play'-sammenhænge oftere er motiveret af et ønske om jævnbyrdighed mellem deltagerne, hvilket i praksis kan betyde, at deltagerantallet ikke altid deles i to lige store dele, men også kan tage hensyn til alder og køn.

Paintball – portræt af de aktive udøvere

I dette afsnit ses der nærmere på hvilke personer, der dyrker paintball – altså medlemssammensætningen og kundernes karakteristika. Indledningsvis bør det oplyses, at hverken paintball eller hardball indgår i de store idrætsvaneundersøgelser fra Idrættens Analyseinstitut, hvilket er udtryk for, at disse idrætskulturer ikke på nuværende tidspunkt anses for at være en naturlig del af vores normale idrætsbillede.

Da der heller ikke i andre regi er gennemført større undersøgelser vedrørende demografisk data blandt danske udøvere af paintball, er viden om de aktive paintballudøvere ganske begrænset. Således er nedenstående informationer baseret på ekspertvurderinger indsamlet på fokusgruppemødet med repræsentanter for paintballkulturen. Ifølge disse er langt de fleste mere seriøse sportsudøvere af paintballspillere startet i en alder mellem 16-20 år. De fleste fortsætter med at dyrke sporten på seriøst plan indtil de er omkring 30 år (Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil).

Baseret på vurderinger, som tager udgangspunkt i det årlige kugleforbrug kombineret med konkret viden om det gennemsnitlige kugleforbrug i et typisk paintball-spil, antages det, at der på årsbasis er op mod 150.000 individer, som spiller paintball på 'pay-and-play'-basis. Dette tal dækker dog potentielt over, at flere kan spille mere end én gang om året, men hvis man ikke skeler til disse gengangere, svarer det til, at ca. 3,31 pct. af befolkningen over 16 år, som er aldersgrænsen for lovlig udøvelse af paintballspil i Danmark, prøver kræfter med paintball på årsbasis. Ud af disse er der, som tidligere oplyst, op til 300 mere seriøse sportsudøvere, der dyrker paintball som sport langt mere regelmæssigt, og som heraf selvsagt også har et markant større kugleforbrug. Ved estimatet på 150.000 er der dog taget højde for disse gengangere og faste spilleres forbrug, på bedst mulig vis.

⁸¹ Dette tal er udregnet ved kendskab til forbruget af kugler på årsbasis på samtlige danske paintball baner, hvor han anslår at der bruges ca. 140 mio. paintballkugler på årsbasis.

I relation til kønsfordelingen vurderer Nick Brockdorff fra virksomheden 'Extreme Paintball', at der blandt de mere seriøse sportsudøvere er omkring 5 pct. aktive kvinder, mens der ofte er en noget større andel kvinder blandt 'pay-and-play'-deltagere (Nick Brockdorff, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012). Teknisk set kan kvinder dog sagtens være med, da der ikke er større kønsrelaterede fordele eller ulemper forbundet med aktiviteten, som kunne retfærdiggøre en kønsopdeling. Selvom selve kulturen således åbenlyst appellerer mere til mænd end til kvinder, findes der en række eksempler på, at kvinder dyrker paintball på allerhøjeste internationale sportslige niveau på lige fod med mandlige udøvere.

Rent idrætsligt kommer paintballkulturens sportsudøvere som hovedregel fra aktive idrætsbaggrunde med vægt på street- og ekstrem sportskultur, hvor andre idrætter såsom BMX, skateboard, streetbasketball, windsurfing og lignende ofte sæsonbetonede aktiviteter er i højsædet – dvs. typisk en idrætslig baggrund der for store deles vedkommen ikke er organiseret i foreninger og præget af drengedomineret livsstils- og undergrundskultur, der også rummer andre kulturelle træk som bestemte tøjstile og omgangsformer. Deltagerne på fokusgruppen vurderede, at de mere seriøse sportsudøvere af paintball typisk kommer fra en ikke-akademisk baggrund, men derimod oftere har praktisk betonede håndværkeruddannelser bag sig (Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil).

På det amerikanske marked er der inden for de seneste par år lavet en enkelt undersøgelse omkring idrætsdeltagelse, hvor der er spurgt ind til paintballkulturens omfang. Denne undersøgelse kom frem til, at ca. 6,1 millioner amerikanere på årsbasis har prøvet at spille paintball mere end én gang i løbet af et år, hvilket gør paintball til en populær idrætsaktivitet, der tiltrækker flere idrætsudøvere end f.eks. snowboard, ishockey og gymnastik (NSGA, 2010). De 6,1 millioner spillere, der har prøvet paintball mere end én gang på årsbasis, svarer til 2,1 pct. af den amerikanske befolkning⁸². Således kan de danske og amerikanske tal ikke sammenlignes direkte, da de dels måler på to forskellige aldersgrupper, dels måler på to forskellige segmenter – henholdsvis spillere, der har prøvet paintball blot én gang i Danmark i forhold til spillere, der to eller flere gange har deltaget i paintballaktivitet i den amerikanske kontekst. På trods af disse forbehold, er der umiddelbart tale om store andele af befolkningen begge steder, og den amerikanske udvikling kunne indikere hvor fremtidens paintballkultur er på vej hen også i Danmark.

Paintball – prisklasser og udstyr

Køb af eget paintballudstyr er typisk noget, der udelukkende appellerer til de organiserede og regelmæssigt spillende sportsudøvere. Nick Brockdorff fra virksomheden 'Extreme Paintball' vurderer således, at de op til 300 sportsudøvere alle ejer deres eget udstyr, hvilket dog kun er en meget lille del af de omkring 150.000 individer, som det antages afprøver paintball på årsbasis i 'pay-and-play'-sammenhænge gør. Paintballudstyr findes i alle afskygninger, både hvad angår mærker, kvalitet og prisniveauer.

Den billigste, men samtidig fuldt lovlige løsning kræver blot en markør og en maske. Hos forretningen 'Arms Gallery' i København kan dette udstyr, som lever op til lovgivningens sikkerhedskrav, købes for i alt ca. kr. 600. Prisen for den billigste markør er på kr. 399,- men denne anbefales ikke til de mere seriøse paintballudøvere. En maske, der også lever op til lovens bestemmelser om at dæk-

⁸² Man opererer i den omtalte undersøgelse med en aldersgrænse på 7 år.

ke "... ansigtet fra pande til hage samt ører" (Justitsministeriet, 2000, kapitel 3, stk. 3.2), kan erhverves for kr. 199,-. Dertil kræves indkøb af paintballkugler som ammunition, hvor prisen og kvalitet varierer kraftigt og blandt andet afhænger af hvilken kaliber og farve man ønsker at benytte. Man kan ligeledes købe langt dyrere udstyr. En typisk sportskonkurrenceudøver investerer således ofte i flere markører, der kan koste op til kr. 3.999,- pr. stk. Dertil kommer en lovlig beskyttelsesmaske, der koster kr. 799,- samt en fuld beskyttelsesdragt og andet tilkøbsudstyr, som tilsammen kan løbe op i alt kr. 2000,-. De samlede udgifter til den mere seriøse paintballudøver kan derfor nemt løbe op i mindst kr. 6800,-.

Da der samtidig eksisterer en omfattende tilbehørs- og udstyrmængde giver paintballkulturen indtryk af en gruppe særdeles aktive forbrugere, der løbende investerer i nyt og bedre udstyr. På denne baggrund er ovenstående blot tænkt som priseeksempler på det billigste og dyreste basale udstyr solgt af 'Arms Gallery'. Hvis man er meget aktiv inden for paintballkulturens sportsdel, ejer man sjældent kun ét sæt af disse udstyrspakker, og man orienterer sig typisk mod nye produkter og tilbud på lige fod med andre sportsudøvere.

Paintball – faciliteter og ejerforhold

En oversigt udarbejdet af Idan over paintballfaciliteter i Danmark viser, at der i 2012 ca. er 47 registrerede officielt godkendte paintballbaner i landet (se bilag 3 over officielle paintballfaciliteter i Danmark). 14 ud af de 47 baner indgår endvidere som en del af forskellige kommercielt drevne 'eventparks'. Derudover eksisterer der ligeledes baner som er organiseret som del af franchise-kæder under virksomheder som eksempelvis 'Adventure Town' og 'Paintball Deluxe', der hver råder over fire baner i Danmark. I disse eventparks udbydes der også mange andre aktiviteter, som udbydes på kommercielle vilkår til større grupper i festlige anledninger.

De fleste lovligt registrerede paintballbaner er privatejede. Ejerformen er oftest defineret som enkeltmandsejede virksomheder.

Banerne er geografisk fordelt over hele landet. Der er en tendens til, at de større udendørsfaciliteter er placeret lidt uden for større byområder, både af hensyn til pladsbehovet, af hensyn til sikkerhedsafstande og af nødvendigheden af at være tæt på et tilstrækkeligt stort kundegrundlag. De i bilaget oplyste paintballanlæg varierer meget i størrelse, men ligger typisk mellem ca. 6.000 m² for de mindste til op imod ca. 80.000 m² for de største.

Banerne ligger i et indhegnet og afspærret område, der sikrer, at spilleområdet er afgrænset for uvedkommende. Inden for denne indhegning er der typisk opstillet forskellige værn, som udøveren kan søge dækning bag under selve paintballspillet. Udendørsbanerne indeholder således ofte træer, bakker og simple konstruerede bygninger eller store traktordæk, som udøverne kan skjule og beskytte sig bag.

Hvis paintball udøves som den tidligere omtalte sportsvariant, der går under betegnelsen 'SubAir-paintball', er banen bygget op af oppustelige rammer, som afgrænser banens areal. En SubAir-bane er således markant mindre end ovenstående paintballanlæg og er typisk på mellem til 600 – 800 m² – dvs. oftest lidt mindre end en håndboldbane. Denne sportslige variant af paintball iscenesæt-

tes som regel af indehaveren af én af de ovenstående større paintballanlæg, hvor ejeren selv har en tæt relation og interesse i paintballverdenens sportsprægede univers, da *"... nogle af bane-ejerne har også en sportslig interesse"* (Nick Brockdorff, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012). Inden for den oppustelige SubAir-bane er der ligeledes opsat en række flytbare oppustelige værn, som spillerne bruger som beskyttelsesværn mod modstanderholdets kugler.

De oppustelige rammer betyder rent praktisk, at banerne kan gøres ens uanset geografisk placering, hvilket er en følge af sportens logik om ensartede spilleregler og -faciliteter. Den bane, som den næste officielle paintballkamp skal udkæmpes på, kan således efterlignes lokalt af de konkurrerende hold, hvilket giver mulighed for at træne mere målrettet. 'SubAir'-rammerne placeres på helt flade arealer, så der heller ikke er fordele i eksempelvis at have flere værn eller forhøjninger, som kan medvirke til at skævvride et sportsligt udfald. Via denne standardisering trækker paintballsporten sig væk fra de mere krigslignende lege, som udspilles blandt andre varianter af overlevelsesspil. Der er ingen, der har det præcise overblik over antallet af disse SubAir-baner i Danmark, men Nick Brockdorff fra virksomheden 'Extreme Paintball' vurderer, at *"... der vel findes i omegnen af 7-8 deciderede sportsbaner af i Danmark, hvor der også typisk er en ejer eller en anden driftsansvarlig, som selv synes, at paintballsporten er sjov og selv også er eller har været aktiv sportsudøver"* (Nick Brockdorff, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012).

Paintball – sikkerhed og skadesfrekvens blandt udøvere

En pålidelig amerikansk undersøgelse fra 2004 om skadesfrekvenser i paintball viste, at der er ca. 45 skader per 100.000 deltagere om året (Conn, Anest, Gilchrist, & Ryan, 2004). Den mest hyppige skadeforekomst i paintball er faldulykker med forstuvninger på hånd- og fodled som hyppigst forekomne skade. Den farligste skade, og derfor også den, der forsøges forebygget via lovgivningen, er selvsagt øjenskader. Da paintballkuglerne flyver med ganske høj mundingshastighed på ca. 90 meter i sekundet og tilmed er designet til at bryde, når de træffer en overflade, er det selvsagt ekstremt farligt, såfremt man rammes direkte i øjet. Som følge af lovgivningens beskyttelseskrav viser andre undersøgelser, at øjenskader i paintball er relativt få. Når en øjenskade forekommer skyldes det således ofte, at sikkerhedsudstyret enten slet ikke blev anvendt eller ikke benyttet korrekt (Farr & Fekrat, 1999 og Fineman, 2001). På baggrund af denne statistik må paintball karakteriseres som en endog ganske sikker idræt at dyrke, såfremt man benytter det påbudte sikkerhedsudstyr på en korrekt måde.

Til sammenligning med andre idrætsaktiviteter synes paintball også i en anden større amerikansk undersøgelse at være en relativt sikker idræt, da skadesfrekvensen ligger betragteligt under andre traditionelle idrætsaktiviteter, hvilket fremgår af nedenstående tabel 26.

Selvom tabellen taler sit tydelige sprog, skal man ikke være blind for, at selve skadens karakter ikke er beskrevet i tabellen. Derfor kan en simpel rangliste af forskellige idrætsaktiviteter som ovenstående indeholde risiko for at fejlvurdere en idræts reelle skadesrisiko, da den ikke rummer kvalitative beskrivelser af skadernes karakter.

Tabel 26: Oversigt over årlige skader pr. 1000 deltagere fordelt på forskellige idrætsaktiviteter

Idræt	Skadesfrekvens pr. 1.000 deltagere
Boksning	5,2
Amerikansk fodbold	3,8
Snowboarding	3,8
Ishockey	3,7
Skiløb	3,0
Fodbold	2,4
Basketball	1,9
Surfing	1,8
Cheerleading	1,7
Vandski	1,6
Kampsport	1,5
Brydning	1,4
Volleyball	1,3
Tennis	1,1
Skøjteløb	1,1
Ridning	1,0
Skateboarding	0,8
Jagt	0,8
BMX-cykling	0,8
Løb	0,6
Paintball	0,2

(The National Injury Information Clearinghouse of the U.S. Consumer Product Safety Commission in Washington D.C., 2003)

Hardball – overordnet beskrivelse og lidt historie

Som den anden subkultur i overlevelsesspil skal der ligeledes ses nærmere på hardball. Mens paintballvåben er nogenlunde ens i design, benytter hardballspillere sig af et langt større våbenarsenal, hvor våben bevidst er designet med henblik på at ”*alting skal være som hos de rigtige soldater*”, som ejeren af ’Hardballshoppen’, Michael Jakobsen, formulerede det (Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil). At efterligne og gennemleve ægte kamphandlinger i så realistiske omgivelser som muligt er således et af hardballkulturens særlige karakteristika.

Hardball og paintball er, ifølge udøverne selv, to vidt forskellige skyderelaterede aktiviteter, der som ikke har meget med hinanden at gøre. I udøvernes øjne er det eneste reelle fællestræk det faktum, at man skyder efter levende mål. På overfladen har udøverne ret, da der er store kulturelle og praktiske forskelle, men hardballkulturen kan på mange måder betragtes som paintballkulturens breddeidræt, altså den gruppe af almindelige udøvere som paintball mangler i gabet mellem sportsudøvere og de mange ’pay-and-play’-udøvere. Samtidig findes der en mindre udbredt og også en hurtigere spilform for hardballudøvere kaldet ’speedball’, hvor lighederne med paintball er større, da den også bliver spillet med samme relativt hurtige afgørelse på en afgrænset bane som i paintballkulturen.

Hardballkulturen kom til Danmark allerede i 1979, hvor våben- og hobbyvirksomheden ’Arms Gallery’ begyndte at importere og sælge hardballvåben og -udstyr. Den danske hardballkultur er siden vokset betragteligt, men der findes ingen officielle statistikker over deltagerantallet. Hardballkultu-

ren synes i højere grad end paintballkulturen at være stærkt optaget af våben og udstyr, hvilket kommer til udtryk ved et ganske omfattende produktsortiment og -udvikling. Både nye og billigere luftdrevne hardballvåben har fundet vej til store dele af den almindelige detailhandel, mens de mere seriøse hardballudøvere har været vidner til en regulær legetøjsvåbenindustri etablering og udvikling. Begge forhold har medvirket til, at kulturen har ændret sig ganske betragteligt, da produktudviklingen med stor sandsynlighed har medvirket til at tiltrække nye udøvere. I dag kan man få alle slags våben i alle prisklasser, drevet både med luft, drivgasser, fjedresystemet og elektricitet. Alt afhængig af hvilke ønsker man har til skyde kvalitets præcision, kan man stort set vælge frit mellem et imponerende stort udvalg. De kraftigste elektriske automatvåben, der er drevet af gas, kan have en mundingshastighed på op til 200 meter pr. sekund, mens de billigere manuelt betjente luftpistoler sjældent når en mundingshastighed, som når over 40 meter pr. sekundet.

Fra slutningen af 1990'erne organiserede dele af den mere lege- og idrætsorienterede hardballkultur sig i uformelle grupperinger. Blandt de mest engagerede initiativtagere var folk med en fortid i forsvaret, i hjemmevernet og folk med baggrund i skytte- eller spejderbevægelsen. Som resultat af denne organisering begyndte flere uformelle grupperinger at mødes mere regelmæssigt for at dyrke hardballkulturens scenarieopbyggede spil. Ved internettets opblomstring og udbredelse blev det i disse år ligeledes betragteligt nemmere at komme i kontakt med andre ligesindede, hvilket utvivlsomt har medvirket til opblomstringen af kulturen.

Som særligt karakteristika har hardballkulturen ikke haft samme behov som paintballkulturen for at opbygge et specialiseret sportsforbund, da behovet for standardiserede regler ikke har været så stort. I hardballkulturen aftales tid og sted gerne fra gang til gang mellem de aktive udøvere, hvilket betyder, at både rekrutteringen af nye hardballudøvere er særdeles ustruktureret samt at selve udøvelsen af hardball er relativt usynlig for store dele af omverdenen, idet spillet oftest finder sted på mennesketomme områder, hvor almindelige folk typisk ikke befinder sig. En stor del af hardballaktiviteterne dyrkes således formelt set ulovligt på forladte industriområder, i nedlagte bygninger og på henlagte arealer og i denne sammenhæng kritiseres hardballkulturen fra tid til anden for at selve udøvelsen af spillet kan medføre hærværk at områdernes faciliteter og bygninger (fokusgruppeinterview med overlevelsesspil). Store dele af hardballkulturen lever således godt i det skjulte, hvilket muligvis også er medvirkende til at give aktiviteten et mere autentisk præg af spænding. Disse forhold kan også være forklaringen på, at store dele af hardballkulturen i dag lever som en subkultur i sine egne relativt afgrænsede selvorganiserede undergrundsmiljøer.

Måske som følge heraf begyndte dele af hardballudøverne at organisere sig i folkeoplysende idrætsforeninger med vedtægter og medlemsindflydelse. I 2006 blev Hardball Syd optaget som den første forening blandt overlevelsesspillene af en landsdelsorganisation under DGI. Selvom foreningens primære sigte med optagelse i DGI var motiveret af de økonomiske fordele, der eksisterer i en lovpligtig tredjeparts-forsikring, som via medlemskab af DGI kan erhverves billigere end enkeltstående foreninger og forsikringstagere kan opnå, medførte optagelsen af den første hardballforening i DGI en mere principiel idrætspolitisk debat om hardballkulturens placering i det danske idrætsbillede. Blandt debattørerne fra den traditionelle og foreningsetablerede skydekultur var også generalsekretæren Steen F. Andersen fra DDS, der ikke fandt nogen anledning til at disse "... røvere og soldater" skulle lukkes ind i den organiserede foreningsidræts fællesskab (Andersen i Larsen, 2006). På trods af de kritiske ytringer og forbehold er der i 2012 organiseret i alt seks folkeoplysende hardballfor-

eninger under DGI på linje med øvrige andre folkeoplysende idrætsforeninger. Dette indikerer, at der i DGI-regi ikke skelnes til, om selve idrættens aktivitet og indhold lever op til en række forestillinger om, hvad korrekt og rigtig idræt er, men mere er et spørgsmål om hvorvidt selve organiseringsformen og foreningens vedtægter lever op til formalia og det folkeoplysende sigte. Således kunne der dengang spores tydelige forskellige i det idræts- og værdipolitiske syn på hardballkulturen fra hhv. DDS' og DGI's side, men spørgsmålet er, om disse forbehold over for en legepræget skydekultur for voksne mænd også kan mobilisere samme følelser og ytringer i dag fra DDS' side?

Selvom der er tendenser til, at flere af de uformelle grupperinger af hardballudøvere søger mod en mere formel foreningsorganisering, er det dog ikke alle nyetablerede foreninger, der oplever omverdenens anerkendelse. Således kan hardballudøverne i fokusgruppen afholdt på Idan vidne om, at mange foreninger til stadighed møder forbehold og fordomme omkring deres idrætskultur, herunder også forbehold fra den lokale politikreds og fra kommuners fritidsafdelinger. Mens politikredse ofte tøver med at tildele idrætten opmærksomhed i relation til godkendelse af skydebanearealer, så tøver mange kommuner med at indstille hardballforeninger som folkeoplysende forening på linje med andre idrætsforeninger med hjemmehørende adresse i kommunen.

Dette sker på trods af at hardballforeninger formelt set lever op til de gældende kommunale krav og folkeoplysningslovens bestemmelser. John Bach-Madsen fra Kronborg Hardball Klub beskrev en konkret sag med den lokale kommune således på fokusgruppen:

"Vi [Kronborg Hardball Klub, red.] har fået godkendt foreningen efter Folkeoplysningsloven, og der har kommunen nogle forpligtelser og omvendt har foreningen også nogle forpligtelser. Et af kommunens forpligtelser er, at de skal stille egnede faciliteter til rådighed for vores aktiviteter, og det gider kommunen ikke overhovedet. Og det er på trods af, at vi selv er kommet med masser af forslag til steder."

(John Bach-Madsen, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012)

Dele af hardballkulturen har således problemer med at få stillet kommunale faciliteter til rådighed for deres virke, ligesom også den kommunale rådgivning opleves som fraværende eller mangelfuld, hvilket tyder på, at kommuners forvaltning og håndtering af disse sager er forskelligartet.

Rent udstyrmæssigt er der dog en række afgørende forskelle. Hvor paintballammunitionen er lavet af farvekugler, der brister ved træfning, skydes der i hardball med mindre og hårde, faste plastik-kugler med en kaliber på 6 mm. Da kuglerne ikke resulterer i tydelig markering ved træfning, består en anden afgørende forskel til paintballkulturen i, at det tit er op til den enkelte deltager selv at bedømme og indrømme, hvis vedkommende rammes. Dette faktum er selvsagt løbende til debat, da det efterlader et vist spillerum for fortolkning hos den enkelte spiller, der givet har lyst til at spille videre og ikke gå ud midt i kampens hede.

En anden vigtig kulturforskel er selve måden, spillet udformes på. Hvor et paintballspil er et særdeles actionpræget og tempofyldt spil, der afvikles hurtigt, tager hardballspil ofte betragteligt længere tid at gennemføre. Enkelte spil kan, selvom det er sjældent, udspille sig over flere dage. Heraf antager hardballkulturen mere karakter af rollespil, hvor udøverne i højere grad lever sig ind i nogle prædefinerede identiteter, der har bestemte roller og specifikke opgaver, der knytter sig til den kon-

krete og aktuelle spilsituation, som er i gang. I større opsætninger, der varer over flere timer, kan hardballspil mere præcist omtales som scenarier, hvor de deltagende hold og deltagerne tildeles bestemte motiver og missioner, som de skal forfølge og forsøge at realisere. De enkelte spillere kan ligeledes påtage sig eller tildeles en bestemt karakter eller funktion, således at spillere udstyres med bestemte våben og opgaver i relation til den overordnede missions strategi.

Hardball – portræt af de aktive udøvere

Da en stor del af hardballkulturens aktiviteter foregår i det skjulte, er der om muligt endnu mindre kendskab til de aktive hardballspillere end til paintballspillere. Der er dog ingen tvivl om, at hardball ligeledes en særdeles mandsdomineret aktivitet, og formand for den DGI-organiserede Kronborg Hardball Klub, John Bach-Madsen, vurderer, at helt op mod 99 pct. af de aktive udøvere er voksne mænd (fokusgruppeinterview med overlevelsesspil). Samtidig beskrives de aktive udøvere som værende lidt ældre end paintballudøvere – ofte voksne mænd mellem 35 og 50 år, der har familie og fast arbejde, og som blot ønsker at dyrke hardball i deres fritid i stedet for én af de mere klassiske idrætsdiscipliner.

Der er således ingen officielle tal på, hvor mange hardballudøvere der er i Danmark, men som ovenstående afsnit skitserer, er der to grundlæggende organiseringsformer, som hardballspil udøves under i dag:

1. Organiseret: Forskellige rollespilslignende 'scenarier', der udspilles på godkendte skydefaciliteter. Af forsikringsmæssige årsager kræves det ofte, at spillerne er medlemmer af den/de foreninger, som benytter den godkendte skydebane. Der er registreret omkring 16 lovlige hardballbaner i Danmark, som ligger relativt geografisk spredt.
2. Selvorganiseret: Uformelle grupperinger bestående af folk, der spiller på selvvalgte områder på tidspunkter, der er aftalt mellem udøverne. Disse mange ikke-organiserede hardballspillere føler sig således nødsaget til at dyrke hardball ulovligt på ikke-godkendte skydefaciliteter. Denne aktivitet er i praksis strid med loven, såfremt der bruges våben, der drives af andet end lufttryk, hvilket er stærkt sandsynligt. Under disse grupperinger eksisterer der også en mere uformel kultur af især yngre mænd og drenge, der typisk blot ejer et eller flere hardballvåben, som primært bruges til adspredelse og leg i helt privat regi.

Hardballudøvere skønner, at den uformelle del af hardballkulturen består af folk, der blot ejer ét våben, er markant større end både den foreningsorganiserede og den selvorganiserede hardballkultur.

Hardball – prisklasser

Hardball kan ikke på helt samme måde som paintball opdeles i klare prisklasser, da de mange luftdrevne våben sælges i almindelig detailhandel. En luftdrevne pistol kan således erhverves fra kr. 100,-, men også hér hænger kvaliteten sammen med prisen på udstyret.

Dertil afspejler prisen på de mere seriøse våben og udstyr også, at selve drivmidlet ikke er luft men gas, hvorfor våbnet derved er underlagt lovregulering, hvorfor der skal påregnes udgifterne til den obligatoriske sikkerhedsmaske, som findes i samme typer og prisklasser som hos paintball – dvs.

fra kr. 199 og op. Med disse ikke-luftdrevne våben kan der ligeledes spores en tendens til, at hardballudøvere køber udstyr, der støtter en eller flere ønskede rollespilsidentiteter. Der er således våben og udstyr, der er tiltænkt forskellige funktioner og betydninger i hardballspillenes scenarier. Et basalt snigskytteudstyr koster således gerne op til kr. 11.000,- uden ekstraudstyr, der ligeledes kan løbe op i flere tusinde kroner. Pistoler, gevær og rifler suppleres således af talrige andre specialvåben og et udstyrsarsenal, der i omfang og prisklasser er ganske overvældende, hvor der findes legetøjsvarianter af stort set alle tænkelige våbentyper fra den virkelige verdens militær.

Hardball – faciliteter og ejerforhold

Idans oversigt over hardballfaciliteter viser, at der i 2012 er ca. 16 godkendte hardballbaner i Danmark. Dertil kommer tre militære øvelsesområder, hvor der ligeledes spilles organiseret hardball i perioder, hvor områderne ikke benyttes til anden militær aktivitet (se bilag 4 over officielle hardballfaciliteter i Danmark). De registrerede hardballfaciliteters størrelse varierer meget og dækker både over arealer i større natur- og skovområder og på mindre indhegnede baner. De 16 anlæg, som udelukkende bruges til foreningsbaseret hardball, er geografisk meget spredt over hele landet med en lille overvægt i Jylland. Der er dog ingen faciliteter i Københavns Kommune, selvom hardball med stor sikkerhed også udøves i storbyens område, hvilket således sker selvorganiseret og på ikke godkendte områder. Der er, som beskrevet tidligere, en stor subkultur af illegale hardballspillere, hvor faciliteterne strækker sig over alt fra forladte fabriksbygninger, legepladser, natur- og skovområder, nedlagte industriområder og andre privatejede områder. I flere tilfælde ligger der dog en uformel accept og godkendelse fra en privat grundejers side til, at hardballspil kan finde sted på grunden, hvilket dog ikke gør aktiviteten lovlig i juridisk forstand.

Derudover er der også eksempler på, at hardballudøvere har adgang til at benytte paintballfaciliteter, da kravene til faciliteterne grundlæggende er de samme, hvorfor de ofte kan deles om arealet. Dog er det pga. hardballkulturens omfattende illegale udøvelse ikke helt naturligt for mange hardballspillere at skulle betale for at benytte en idrætsfacilitet, hvorfor hardballspillere sjældent er villige til at betale den samme pris for banelejen som paintballspillere typisk er. Der er derfor ingen større kommercielle interesser i at udbyde faciliteter målrettet hardballspillere, hvorfor ejerforhold også er et mindre væsentligt omdrejningspunkt rent kommercielt. Man ser dog de første kommercielle faciliteter udelukkende henvendt til hardballudøvelsen dukke op rundt omkring.

Hardball – sikkerhed og skadesfrekvens blandt udøvere

Hardball er ikke er en ligeså udbredt og organiseret idræt i international sammenhæng som paintball, hvorfor der ikke er foretaget videnskabelige undersøgelser af skadesfrekvenser. Egentlige undersøgelser af dette fænomen vanskeliggøres samtidig af den store udbredelse af billige, luftdrevne hardballvåben, som unge brugere under 18 år typisk bruger uden påbudt og korrekt sikkerhedsudstyr. Derved bliver risikoen for skader større.

Da hardballkulturen er bygget op omkring virkelighedstro våben, har kulturen ofte været udsat for en stor kritik af våbnenes brug. Våbnene er ved flere lejligheder blevet brugt til at begå kriminalitet (DR, 2009) ligesom politiet flere gang har haft svært ved at skelne mellem hardballvåben og rigtige våben (Ritzau, 2010). Hændelser som disse skaber selvsagt svære vilkår for hardballkulturen og

medvirker til, at de mere seriøse og organiserede dele af hardballkulturen ofte oplever, at de kæmper med at blive bredt accepteret af omverdenen.

Paintball og hardball – forudsætninger og ressourcer

Forudsætningerne for at kunne udøve både paintball og hardball lovligt er en af politiet godkendt skydebane eller -terræn. På udstyrssiden kræves lovlig udøvelse benyttelse af en fuldmaske. Dertil har man ligeledes behov for en markør eller et våben og ammunitionen – henholdsvis paintballkugler og hardballkugler. Ved udøvelse af paintball benytter langt de fleste nogle specielle dragter, så det almindelige hverdagstøj ikke ødelægges af malingen. I paintballkulturens 'pay-and-play'-udbud medfølger dette udstyr som del af den pris, man betaler for at få adgang til faciliteten. I den organiserede del af hardballkulturen, hvor søgen mod den autentiske verden er centralt, iklæder udøverne sig gerne iført en militæruniform med camouflageeffekter, hvilket medvirker til at virkeliggøre spils-scenarierne i rollespillets verden.

Hardball adskiller sig rent organisatorisk fra paintball derved, at man oftest skal være medlem af en organiseret forening for at kunne deltage i og udøve hardball lovligt. De fleste foreninger tilbyder således også en eller flere gratis 'prøvetimer', så den interesserede har mulighed for at se sporten an og vurdere, om det er en interesse, der skal investeres i. I officielle folkeoplysende foreninger er det et lovkrav, at foreningerne er åbne for alle, der har interesse, men da store dele af hardballkulturen i praksis er selvorganiseret og udøver hardball ulovligt, er det i praksis også muligt at dyrke denne illegale aktivitet ved at opsøge uformelle hardballmiljøer via almindelig internetresearch. Det vurderes således ikke som en afgørende forhindring at der ikke i nærområdet forefindes et godkendt hardball skydeterræn og såfremt man insisterer på at opsøge også de uformelle og selvorganiserede miljøer af hardballudøvere, vil dette være muligt for langt de fleste interesserede uden større anstrengelser.

I sammenligning med hardballkulturens folkeoplysende foreninger synes paintballkulturen umiddelbart at være mere lukket for omverdenen. Interesserede, der ønsker at dyrke paintball på mere regelmæssigt og seriøst sportsligt niveau kan således opleve en række barrierer med at få adgang til paintballkulturens lidt reservede univers. Dette kan primært forklares som en konsekvens af sportens specialisering, der ikke har allokeret mange ressourcer og opmærksomhed til at optage nye og derved også dårligere paintballudøvere. Sportsudøverne er mere orienteret mod forberedelserne op til næste kamp, og der er således ikke nogen stringent strategi for medlemshvervning eller organisering af de dele af 'pay-and-play'-kulturen, som kunne have interesse i at udøve paintball på regelmæssig basis og derfor kan det opleves som vanskeligt at gå fra almindelig 'pay-an-play'-udøvelse til mere seriøs og organiseret sportsudøvelse. Paintballkulturens manglende bredde resulterer således i en mangel på de traditionelle gradvise trin mellem sportselitens niveau og de mange 'pay-and-play'-amatørspillere.

Betragtninger omkring DDS og overlevelsesspil – paintball, hardball og lasergames

Overlevelsesspil dækker samlet set over en række idrætsaktiviteter, der med stor sikkerhed også i Danmark er på vej frem i både antallet af deltagere og faciliteter. Baseret på størrelsen af disse akti-

viteter i både USA, Tyskland og England, hvor de er langt mere udbredte end i Danmark, ser de kommende tendenser ud til, at der også i fremtiden er et større marked i Danmark. Dette giver anledning til en række overvejelser om, hvilke muligheder og interesser DDS kan have i at se nærmere på de to skyderelaterede aktiviteter, som er beskrevet ovenfor – herunder hvilke argumenter, der skal tages i anvendelse for at afgrænse sig fra overlevelsesspil, såfremt det er det, man fortsat ønsker i fremtidens DDS.

Fælles for de to overlevelsesspils kulturer er, at disciplinerne paintball og hardball i sammenligning med DDS og skydebevægelsens historie er ganske unge skyderelaterede idrætskulturer. Kulturerne er således stadig bygget op omkring ganske få og enkeltstående centrale personer/grupper (ildsjæle), der med stort engagement bruger talrige timer på dels selv at dyrke aktiviteterne, dels søger at organisere kulturen på de vilkår, som synes mulige. Dette er i særdeleshed gældende for paintballkulturens kamp for at blive anerkendt som sport, både i en dansk såvel som international kontekst. Indtrykket fra Idans research er, at især de mere sportsligt prægede og organiserede varianter af kulturen er i fremgang, mens hobbydelen, som udbydes på 'pay-and-play'-basis, er stagnerende, hvilket muligvis kan forklares med henvisning til økonomiske krisetider.

Dertil kan tre sideløbende tendenser og delvist modstridende tendenser spores i researchen af overlevelsesspil:

- En begyndende sportificering i paintballkulturen
- En begyndende organisering af hardballkulturen
- En kommercialisering af udstyrssiden både i paintball og hardball

Disse tre analyser gennemgås nedenfor, som afsluttes med en række spørgsmål, som DDS kan overveje i den politiske stillingtagen til disse overlevelsesspil.

Sportificering af paintballkulturen

Sportificeringen, som primært finder sted inden for paintballkulturen, vedrører de organiserede klubhold med faste holdkonstellationer, hvilket er udtryk for sportens krav om samspil, taktisk planlægning og regelmæssig træning for at få sportslig succes. Der er tale om seriøse sportsudøvere, hvoraf en række hold dyrker aktiviteten på et meget højt (internationalt) niveau. Sportificeringen viser sig bl.a. via centrale personers ønsker om at etablere et nationalt forbund i Danmark, der har egen turneringsstruktur, som kan sikre en mere kontinuerlig konkurrenceaktivitet internt i Danmark.

Dog mener hverken Kristian W. Petersen eller Nick Brockdorff, at behovet for et nationalt sportsforbund på nuværende tidspunkt er presserende, for *"... med den nuværende størrelse har vi [paintballkulturen red.] ikke behov for en kompliceret struktur"* (Nick Brockdorff, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012). Der er dog samtidig et stort ønske om at få en mere fast turneringsstruktur, hvilket pt. vanskeliggøres af økonomiske begrænsninger og manglende organisatorisk 'know-how'. Der er ligeledes enighed om, at potentialet for at opbygge en sportslig organisering af paintball i fremtiden vil være stort. Såfremt der var flere paintballfaciliteter målrettet for eningsorganiseret paintball ville man med stor sandsynlighed kunne appellere til og iværksætte

mere målrettet rekrutteringskampagner målrettet nye paintballspillere med ønske om at spille regelmæssigt i turneringsform.

De seriøse sportsudøvere udtrykker selv, at de ofte møder holdningen, at paintballkulturen er en del af underholdningsindustrien, som sælger forskellige 'polterabend-events' og som man deltager i for sjov, hvilket iscenesætter deltagelse som useriøs og uden yderligere kvaliteter end det at more sig uden reelt at forholde sig til de muligheder, der består i at dyrke aktiviteten som en traditionel idrætsaktivitet. De mere seriøse idrætsudøvere giver også udtryk for, at de forskellige overlevelses-spil for ofte blandes sammen blandt andet i pressens håndtering og skrivi om kulturen. Der skelnes således, efter deres mening, ikke tilstrækkeligt nuanceret mellem de forskellige måder at dyrke både paintball og hardball på, og derigennem skabes også mange misforståelser i den almindelige befolkning, hvilket ofte har negative effekter på paintballkulturens omdømme, image og anerkendelse. De seriøses udøvers holdninger og forståelse af deres egen sport minder på mange måder om bowlingkulturen, hvor der også er enorm niveauforskel mellem de seriøse elitesportsudøvere og de mange 'pay-and-play'-udøvere, der lejer sig ind på en facilitet og spiller for adspredelsens skyld. Trods paintballudøvernes betragtninger over andre måder at udøve aktiviteten på, er det tydeligt, at den økonomiske omsætning, som de mange 'pay-and-play'-aktiviteter resulterer i, direkte medvirker til at holde både faciliteter og sportskulturen økonomisk oven vande. Mens der på denne måde er en række overordnede og klassiske konflikter mellem eliten og bredden, som også finder i andre idrætsaktiviteter – herunder i forhold til især råderet over faciliteten og elitens syn på løssalgsspillere er der i praksis tale om et fornuftsægteskab mellem de forskellige måder at dyrke paintball på, som i praksis kommer begge til gode.

Såfremt man fra den organiserede idræts side gik ind i arbejdet med at organisere paintballkulturen, ville denne ganske givet inden for overskuelig fremtid kunne medvirke til at realisere det udviklingspotentiale, der tilsyneladende består i paintballkulturens aktiviteter. Samtidig vil paintballkulturen med stor sandsynlighed udvikles både inden for 'pay-and-play' og i en sportslig retning, hvor der tilsyneladende er stort behov og mulighed for at binde disse strømninger mere sammen via etableringen af en breddeidrætskultur, der ikke er helt så fleksibel og præget af uregelmæssige udøvere som 'pay-and-play'-aktiviteterne lægger op til. Samtidig vil der med stor sandsynlighed ligeledes komme en mindre elitær sportstilgang og forståelse af paintball end den, som de mest seriøse udøvere giver udtryk for. Det er netop indenfor denne sammenkædning af paintball som en fælles idrætskultur, der består af alle typer af spillere, der strækker sig fra 'pay-and-play'-aktiviteter til decideret elitesportsudøvelse, at de store medlemspotentialer findes.

Aktiviteter, der relaterer sig til både paintballkulturens sportslige og pay-and-play del vil med stor sandsynlighed udvise stigende deltagerantal hen over de kommende 10–20 år. Som følge deraf vil interessen og behovet for mere formelle foreningsdannelser og organisatorisk support også blive større.

For at matche lignende forhold i USA er sportens behov for faste regler, faciliteter, turneringsrytme og standardiserede konkurrenceformer således også begyndt at tage form i Danmark. I relation til udviklingspotentialet bør udviklingen i USA afslutningsvis tages i betragtning. På det langt større amerikanske paintballmarked arbejder den organiserede del af paintball-kulturen således for at komme med i de populære 'X-Games', som er titlen på populære halvårlige konkurrencer i action-

betonede sportsbegivenheder⁸³, som har fået stor mediebevågenhed og udbredt folkelig interesse i USA. Dette har blandt andet også resulteret i en kraftig søgning af nye udøvere til de idrætskulturer, der eksponeres kraftigt via dette halvårige udstillingsvindue.

I forbindelse hermed vil der også inden for overskuelig årrække opstå et større behov for at organisere sporten i mere åbne folkeoplysende foreninger, der er tilgængelige for almindelige udøvere, der har interesse i at prøve aktiviteten af. Således står paintballidrætten over for et stigende organisatorisk supportbehov – og denne kan enten ske via etablering af eget specialforbund, eller ved at melde sig ind i allerede eksisterende og relaterede idrætskulturer, der synes beslægtede med paintballkulturens aktiviteter eller at søge organisatorisk støtte hos større idrætsorganisationer.

Samtidig kan det ikke dog afvises, at den fremtidige organisatoriske ramme vil antage mere kommercialiserede ejerformer, såfremt den etablerede idræt ikke udviser interesse for at imødekomme paintballkulturens kultur og aktiviteter. Således opstår der både risiko for at lade denne idrætskulturs potentialer glide af hænde ved ikke at inddrage og understøtte paintballkulturen i forsøget på at organisere sig på linje med andre organiserede foreningsidrætter, således at også denne idrætsform kan blive del af en mere politisk anerkendt og accepteret idrætskultur, der nyder godt af privilegier og rettigheder.

Organisering af hardballkulturen

Hardballkulturen er ikke i samme grad optaget af sportsturneringer eller 'pay-and-play'-salg til ikke-organiserede udøvere. Hardballkulturen er i direkte sammenligning med paintballkulturen en mere eventpræget idrætskultur, der henter sin inspiration fra en rollespilsverden. Hardballkulturen må i sammenligning med paintballkulturen karakteriseres som en mere breddeorienteret variant af overlevelsesspillene, da der leges mere og ikke endnu er etableret officielle konkurrencer i standardiserede discipliner. For breddeudøverne er det således karakteristisk, at de i højere grad er optaget af selve oplevelsen og udøvelse af idrætten frem for selve spillets udfald og resultat. Hardballkulturen er således en mere procesorienteret idrætskultur end paintballkulturen, som synes resultatorienteret med sportens fokus på sejr/ikke-sejr mens kvalitetskriteriet i hardball snarere er oplevelse/ikke-oplevelse, hvilket indebærer en subjektiv vurdering af om den oplevelse, som aktiviteten resulterer i, lever op til forventningerne.

På denne måde kan der argumenteres for, at den manglende bredde og bindeled, som eksisterer i paintballkulturen, i høj grad orienterer sig mod hardballkulturens aktiviteter. Kulturelt set er der således også forskelle mellem de to dominerende kulturer. Dette understreges også af, at der i hardballkulturen er rig mulighed for og en vis gensidig accept af at 'snyd' forekommer som del af spillets udførelse, når en spiller vælger at spille videre på trods af, at han er blevet ramt. Sådanne normer genfindes selvsagt ikke i paintballkulturens sportslige univers, hvilket paintballkuglernes tydelige farvelade også sikrer.

⁸³ Blandt andet forskellige discipliner i BMX, i snowboard, rulleskøjtning, klatring, surfing, downhill skateboarding, wakeboarding, skysurfing, bungee jumping, super motorcross, barefoot waterski jumping, ultra-cross m.fl.

Det er tydeligt, at hardballkulturen således har nogle andre organisatoriske karakteristika og vilkår end paintballkulturen, da især den foreningsorganiserede hardballkultur allerede selv søger mod at blive alment accepteret som idrætsaktivitet. Da foreningernes medlemmer oftest spiller med og mod hinanden som følge af de konkrete spilscenarier, findes der ikke de samme turneringsstrukturer. Dertil er der ikke faste, etablerede holdkonstellationer i hardballkulturen, som derimod typisk aftales og udvikles undervejs og fra spil til spil. Af samme årsag møder forskellige foreninger kun sjældent folk fra andre foreninger, og sådanne foreningsmøder vil typisk være foranlediget af et ønske om at udspille større scenarier, uden at disse tager hensyn til hvilken forening, den enkelte deltager kommer fra. Selv blandt de etablerede foreninger er der et stort element af selvorganisering, og derfor aftales spilletid og -sted ofte fra gang til gang, ligesom at antallet af deltagere kan variere kraftigt. Hardballkulturen er derfor en spilpræget skydekultur, der ofte tiltrækker rollespilsudøvere, der ønsker at dyrke en idrætsslignende aktivitet, som til forskel fra mange andre idrætsaktiviteter ikke har entydige eller faste målsætninger eller succeskriterier.

Da en hardballforening i 2006 blev organiseret som folkeoplysende forening og herefter blev optaget i DGI medførte dette en tendens til, at flere selvorganiserede hardballspillere søgte mod mere formelle foreningsdannelser. Således er i alt seks hardballforeninger i dag blevet optaget i DGI, mens paintballkulturen stadig ikke er gået denne vej. For hardballkulturens vedkommende sikrer dette, at alle interesserede dels kan melde sig ind i foreningerne, dels en mere potentielt bredere rekruttering af udøvere i flere aldersgrupper, hvor der ikke på samme vis kan stilles krav til udøverens sportslige og tekniske færdigheder eller taktiske kunnen som kriterium for at kunne udøve aktiviteten på et mere sportsligt elitært niveau.

På trods af rekrutteringen blandt forskellige aldersgrupper er der stadig kun ganske få unge udøvere af hardball og paintball, da der er et juridisk krav om at man skal være mindst 16 år for at kunne deltage – og for de 16-18-årige kræves samtidig en skriftlig tilladelse fra forældremyndighedsindehaveren for at kunne deltage (Justitsministeriet 2000: kapitel 3, § 24, stk. 2). Michael Jakobsen fra 'Hardballshoppen' udtalte således på fokusgruppen en forundring over denne aldersgrænse og stillede herefter et ganske centralt spørgsmål:

”Hvor er det rimelige i, at man skal være 16 år for at måtte skyde med uskadelige plastickugler efter hinanden, mens man i DDS og andre regi gladeligt giver børn lov til at skyde med rigtige våben og ægte ammunition?”

(Michael Jakobsen, fokusgruppeinterview med overlevelsesspil, 2012)

Argumenterne for denne lovgivningsmæssige forskelsbehandling kunne dog retfærdigvis også på fokusgruppemødet genfindes blandt overlevelsesspilsudøverne. Hvor hardball har et vist omfang af illegale aktiviteter, idet store dele af udøverne ofte dyrker aktiviteten på ikke-godkendte faciliteter (uden større samfundsrelaterede problemer herved), så foregår skarpskydning altid i foreningsregi og under kontrollerede forhold. Dette er en praktisk konsekvens af de risici, som skarpskydning indeholder.

Behovet for at regulere kerneaktiviteten er større såfremt risikoen for alvorlige personskader og ulykker er til stede som følge af urutineret våbenhåndtering. Heraf følger behovet for foreningsdan-

nelse med faste sikkerhedsprocedurer, som er helt afgørende for skytteforeninger, mens hardballkulturen ikke på samme måde oplever et organisatorisk behov for at have foreningens ramme som organiseringsform. Derfor bør foreningsorganisering fra hardballkulturens side betragtes som et behov for at opnå anerkendelse og sideordnede vilkår, som andre dele af den foreningsorganiserede idræt. Dertil eksisterer der et udbredt ønske om og behovet for at udvikle idrætten i mere stabile rammer end hidtil.

Kommerialisering på udstyrssiden

Sideløbende med ovenstående udvikling har der inden for både paintball og hardball været tale om en rivende produktudvikling, som har resulteret i et omfattende detailsalg. Således har de første store specialbutikker inden for paint- og hardball for længst fundet vej til landet, mens udstyr til lasergames kan købes i mange almindelige legetøjsbutikker.

Paintballkulturens sportslige præg resulterer i en relativt begrænset produktudvikling på selve udstyrssiden, men alligevel sker der en udvikling, som man kender det fra andre øvrige specialiserede sportsgrene, hvor standardudstyret forsøges forfinet sæson efter sæson. Omvendt antager udviklingen inden for hardballkulturen ganske andre former, da der ikke er grænser for hvilke våben, udstyr og remedier, der udvikles. Således repræsenterer selve udvalget af hardballvåben og -udstyr et væld af muligheder, som afslører, at selve fascinationen af våben og udstyr er en helt central del af hardballkulturen, der medvirker til at opretholde udøvernes løbende investeringer, når der kommer nye ting på markedet.

Overlevelsesspil og DDS – muligheder og begrænsninger

I relation til DDS rejser der sig en række relevante spørgsmål, som relaterer sig til DDS' muligheder, behov for og vilje til at se nærmere på disse beslægtede skydeidrætter.

Det er tydeligt, at overlevelsesspillere deler en stor fascination af våben med aktive udøvere under DDS. Da skadesfrekvensen i overlevelsesspil ikke er høj, og der heller ikke er tale om alvorlige skader såfremt det lovpligtige krav om beskyttelse af ansigtet overholdes, synes ofte fremsatte argumenter om skadesrisiko ikke længere at være relevante i en principiel politisk afstandtagen til kulturen.

Det er samtidig også tydeligt, at der er tale om markant mere actionprægede aktiviteter end de skydeaktiviteter, som DDS organiserer og udbyder i dag. Dette relaterer sig først og fremmest til overlevelsesspils mere eller mindre realistiske efterligninger af ægte krigslignende kampsituationer, hvor man skyder efter levende mål i forsøget på at neutralisere modstanderen. Denne kulturelle barriere og skelnen mellem levende mål og 'døde' skydeskiver har tidligere været et hovedprincip og en primær begrundelse for DDS' afstandstagen. Således har flere repræsentanter fra DDS, herunder generalsekretæren, tidligere givet udtryk for, at DDS ikke ønsker "... *at blive forbundet med den form for røver og soldater*" (citater: generalsekretær for DDS, Steen F. Andersen, i Larsen, 2006 og Nielsen, 2006).

Relevante spørgsmål i denne anledning for beslutningstagere i DDS kunne være følgende:

- Er det stadig relevant for DDS at tage principiel afstand til disse skyderelaterede idrætskulturer, som overlevelsesspil rummer – dvs. alene fordi selve aktiviteten sigter mod levende mål?
- Hvilke argumenter er der for, at udøvere af overlevelsesspil som myndige og voksne udøvere *ikke* kan skelne mellem ægte gevær- og pistolskydning (hard guns) og mere legende aktiviteter med uægte våben (soft guns)?
- I hvilken udstrækning kunne aktive udøvere af overlevelsesspil have behov for og interesse i at øve præcisionsskydning til måls?
- Hvad kan DDS lære af den mere kommercielt egnede og mere eventprægede tilgang som overlevelsesspil tilbyder i 'pay-and-play'-salg?

Tilbage står, at der ligger et stor organisatorisk potentiale i at se nærmere på de muligheder, der er for at samle de mange uorganiserede paint- og hardballudøvere op. De to kulturer mangler tydeligvis organisatorisk support, og der består således et uudnyttet medlemspotentiale, som DDS kunne beslutte sig for at se nærmere på. Samtidig indebærer denne en oplagt mulighed for at ændre på DDS image og medlemssammensætning.

Relevante spørgsmål i denne anledning for beslutningstagere i DDS kunne være følgende:

- Paint- og hardballkulturen vil i fremtiden med stor sandsynlighed opleve vækst i både antal aktive udøvere og i antallet af godkendte faciliteter. Også behovet for en national organisation og tilknytning for udøverne vil presse sig på i fremtiden. Kan og bør DDS se nærmere på, om DDS kunne være denne nationale organisation, som kunne opsamle disse potentielt mange uorganiserede udøvere i foreningsregi?
- Hvis ikke DDS tager initiativ til denne foreningsorganisering, hvilke potentielle konkurrenter i skydeidrættens sektor vil så i fremtidens idrætsbillede organisere og udbyde disse potentielt set populære skyderelaterede aktiviteter?
- Hvilke muligheder rummer overlevelsesspils mere actionprægede idrætskulturer i relation til at ændre på DDS image?
- Rummer overlevelsesspil en række alders- og målgrupper, som i stor udstrækning er underrepræsenteret i DDS-regi?
- Kunne man forestille sig, at private og kommercielt drevne facilitetsejere fra overlevelsesspil i fremtiden udvikler nye skyderelaterede produkter, herunder også påbegynder udbud af visse af DDS' skydeaktiviteter – blot på kommercielle vilkår?

Simulationsskydning og eSport

Denne afsluttende delanalyse af skyde-sektoren fokuserer på simulationsskydning og eSport⁸⁴. Denne skyderelaterede kultur er i overblikket over skydeidrættens sektorer og kulturer beskrevet med nøgleordene *"Lege- og spilkultur: Virtuelt, IT-baseret, ungdoms- og drengekultur, produktudvikling, individuelt, action præget tankesport, minus fysisk aktivitet."*

⁸⁴ eSport skrives på flere forskellige måder; ESport, Esport, eSport, e-sport og E-Sport. I denne delanalyse benyttes eSport, da denne betegnelse oftest bruges i Danmark.

Betegnelsen 'simulationsskydning' henviser til, at aktuelle skydeforhold søges simuleret, uden at der benyttes ammunition, hvorfor der ikke afgives et ægte skarpt skud. Selve betegnelsen eSport er en forkortelse af Electronic Sport, som er det officielle navn for aktiviteter, der omhandler udøvelse og konkurrence i en række forskellige computerspil. eSport kan karakteriseres som en ungdomskultur, der er i stærk fremgang, og har været det inden for de seneste ti år.

Fælles for simulationsskydning og eSport er, at de mere legeprægede skyderelaterede computeraktiviteter spiller en central rolle og at disse løbende udvikles i tæt sammenhæng med nye teknologiske muligheder, hvilket har medvirket til at udbrede og forstærke kulturens tiltrækningskraft, således at den ikke længere udelukkende fokuserer på skyderelaterede sportsaktiviteter, men i høj grad også breder sig ud over talrige andre aktiviteter og virtuelle fællesskaber.

Kulturen har således udviklet sig fra i starten at have været knyttet op på en række skydediscipliner som mere eller mindre seriøst træningsredskab, der primært blev benyttet af sportsskytter, til i dag i langt højere grad at være bundet op på en række underholdende og legeprægede computerspilsaktiviteter.

Nedenfor beskrives simulationsskydning og eSport på en række afgørende parametre, således at det er muligt at få et indblik i disse kulturers særegne karakteristika, organisering og udviklingspotentiale i forhold til DDS.

Simulationsskydning – overordnet beskrivelse

Grundlæggende omhandler simulationsskydning en computer- og teknologibaseret efterligning af virkelige skydeforhold. Ved computerens muligheder kan man programmere spillene således, at den aktive skytte kan stå i mere eller mindre realistiske skydesituationer på en interaktiv computer-animeret bruger- og spilleflade. Computerspillene, produkterne og de konkrete aktiviteter kan variere fra seriøs sportsudøvelse og gengivelse med konkurrencer som det primære fokus, hvor udstyret benyttes som seriøst træningsredskab og over til produkter, der udelukkende fokuserer på underholdning og adspredelse.

Overordnet set kan simulationsskydning opdeles i tre kategorier:

- Den seriøse sports-simulationsskydning: Her bruges computerteknologi som et led i sportsskyttens træning. Det tekniske udstyr monteres direkte på sit eget våben, hvorefter udstyret registrerer skyttens bevægelser før, under og efter skudafgivelsen. Da udstyret er relativt dyrt, benyttes det primært af eliteskytter, men der er ingen tekniske forhindringer for, at udstyret også kan benyttes som træningsredskab for nyere og mindre erfarne skytter. I denne analyse er produktet eksemplificeret med SCATT-systemet.
- Den legende og hobbyprægede simulationsskydning: Denne er kendetegnet ved, at der ikke fokuseres på at efterligne den originale skydesituation, men er i stedet mere optaget af mere legende og underholdende elementer. Her fokuseres både på seriøs skydetræning, mens elementer af leg ofte kommer til udtryk i de effekter, som der skydes efter. Disse kan variere alt efter hvilket spil eller program der vælges. I denne analyse er denne kategori eksemplificeret med produktet 'LaserKINO'.

- Den legende simulationsskydning: Her fokuseres der ikke på realistiske efterligninger af virkeligheden. Kun det legende element er i fokus, og kun fantasien sætter grænser for, hvad man der skydes efter, og med hvilke våben, der skydes. Disse virtuelle computerspil findes i en række forskellige spilkonsoller. Der er også ofte simulatorspil som integrerede aktiviteter i både omrejsende og fastliggende tivolier, hvor der lægges vægt på den stærke visuelle og action prægede underholdning. I denne analyse er kategorien primært eksemplificeret med produktet 'Nintendo Wii'.

Den seriøse sportssimulationsskydning har gennemgået en teknologisk produktudvikling, som er forårsaget af computerteknologiens udvikling og udbredelse. Der findes i dag udstyr, som er designet til millimeterpræcist at kunne følge og registrere skyttens bevægelser simultant – dvs. mens det sker. Dette foregår ved at der påsættes et lasermodul på ens eget våben, som følger ens sigte før, under og efter afgivelsen af et skud. Således kan skytten optimere sine skydeevner ved efterfølgende at aflæse sit konkrete skydemønster på en computerskærm, hvor sigtets forløb er blevet registreret. Via aflæsning af dette kan det eventuelt ses, om der er karakteristiske problemer, der skal forbedres for at opnå et bedre resultat. Et eksempel på dette udstyr er det russiskproducerede SCATT-system, som bruges af eliteskytter verden over, og bl.a. sælges i DDS' skyttebutik i Vingsted.

Det er dog ikke kun erfarne skytter, som kan få glæde af disse redskaber. Også nye og mindre erfarne skytter kan via denne teknik få mulighed for at øve sig og forbedre deres skydefaglige niveau, uden at der afgives skud, hvilket i det lange løb potentielt kan rumme økonomiske og miljømæssige fordele.

Den mere legende og hobbyprægede simulationsskydning har gennemgået en rivende teknologisk produktudvikling, som ligeledes er sket sideløbende med computerteknologiens udvikling og udbredelse. Mulighederne inden for denne kategori er store, og der er, efter Idans vurdering, et stort fremtidigt markedspotentiale i at tænke mere i denne retning. Et eksempel på denne mere legeprægede skydetræning er den danske virksomhed 'LaserKINO', som har hovedsæde og showroom i Silkeborg.

Den simulationsskydning, der udelukkende sigter på leg og adspredelse, er ganske udbredt og populær. Via eksemplet med 'Nintendo Wii', som bedst muligt eksemplificerer denne form for simulationsskydning, er der eksempelvis solgt ca. 95 millioner eksemplarer af deres spillekonsol på verdensplan, heraf godt 31 millioner i Europa, hvilket indikerer, at ganske mange husstande med børn har anskaffet sig udstyret⁸⁵. Derudover er computerspillet 'Wii Sports' med over 76 millioner solgte eksemplarer det mest solgte computerspil på verdensplan nogensinde, hvilket understreger konsolens udbredelse og popularitet. Hvis man udelukkende kigger på det europæiske marked, er fire ud af de fem mest sælgende computerspil nogensinde lavet til Wii-konsollen⁸⁶.

Simulationsskydning – den korte historie

Simulationsskydningens historie følger den teknologiske udvikling tæt, og som følge heraf er det en relativt ung kultur, der er tale om. Et af de tidligste eksempler på simulationsskydning findes i det

⁸⁵ http://www.vgchartz.com/analysis/platform_totals/Hardware/EU/

⁸⁶ http://www.vgchartz.com/analysis/platform_totals/Hardware/EU/

føromtalte 'SCATT-system', som blev opfundet i 1991 i Rusland. Det blev oprindeligt lavet med henblik på at optimere træningsmulighederne for sportsskytterne, der via dette udstyr kunne udvikle deres skydefaglige evner. Efterfølgende er systemet blevet udvidet således, at alle våbentyper i dag kan benytte sig af systemet. I Rusland er det således dette system som både politi og militær træner med. Dette system benyttes af visse sportsskytter i Danmark i dag, men der er også udviklet andre og konkurrerende producenter, hvor bl.a. 'RIKA' 'Anschütz', 'Curt' og 'Kongsberg' 87, der alle sælges i Skyttebutikken, har erobret markedsandele og hver især har deres egne karakteristika og kvaliteter.

I mødet mellem den mere seriøse sportsorienterede simultane skydning og den mere legende skydning er der vokset et nyt marked frem, som har relevans for dem, der både ønsker at forbedre sig, samtidig med at det gerne må være stærkt underholdende. De tekniske krav om at skyde præcist lige dér, hvor man sigter, har således tidligere været en teknisk forhindring, men dette er i dag blevet muliggjort til en endda overkommelig pris. Fremtiden peger således også på, at det område omhandlende den mere underholdende simulationsskydning kunne trække i den mere legende retning, hvilket kan rumme en række udviklingsmuligheder for DDS.

Den udprægede underholdningsskydning inden for simulationsskydning trækker bl.a. sine historiske rødder tilbage til tivolier og handelsmarkeders skydetelte, hvor man typisk skyder med hagl eller vand efter forskellige mål – det være sig kridt, spillekort med letpåklædte damer, plastikroser eller balloner. Grundelementerne heri er selvsagt det legende element, hvor man benytter sin koncentrationsevne og skydefærdigheder til at sigte efter det ønskede mål med umiddelbar og effektiv resultat aflæsning.

Den skydning, som finder sted i disse markedslignende organiseringsformer, rummer bl.a. en interessant pay-and-shoot-logik, som også skytteforeningerne og DDS i fremtiden kan lære noget af.

Via de øgede teknologiske muligheder vil disse sandsynligvis i stigende grad blive erstattet af elektroniske skydetelte. De første eksempler på dette er således allerede at spore rundt omkring i Danmark. Eksempelvis kan LaserKINO rapportere om, at der findes flere steder i landet, som allerede i dag har opstillet deres produkter fast, efter gængse pay-and-play vilkår (Interview med Glenn Heegaard fra LaserKINO). Derudover har forlystelsesparken Tivoli Friheden i Aarhus opstillet en ny attraktion med den såkaldte '5-D' skydesimulator, hvor man ligeledes skyder med laser mod monstre, der på en stor virtuel skærm løber mod deltagerne, der er i bevægelse med en hæsblæsende virtuel togtur i en underjordisk mine.

LaserKINO er interessant i denne sammenhæng af to årsager. Det er ifølge LaserKINO selv den mest præcise skydesimulator i verden med en præcision på ned til 0,1 millimeter, men også prisen på LaserKINOs produkter er interessante, da den grundlæggende Pro-model koster kr. 20.000,-, hvortil der efterfølgende kan indkøbes forskellige simulatorspil⁸⁸. Den konkurrerende svenske model koster eksempelvis ca. 10 gange mere med et nogenlunde sammenligneligt produkt. Derudover er LaserKINO en delvist danskejet virksomhed. Selve programmeringen sker i Tyskland og

⁸⁷ Kongsberg kommer snart med en ny model, ifølge oplysninger Ejnar Askholm fra Skyttebutikken.

⁸⁸ <http://laserkino.dk/dk/priser.aspx>

Østrig, mens ejerskabet, salget og udviklingen af produktet er på danske hænder, hvilket gør en implementering lettilgængelig.

I modsætning til ovenstående LaserKINO, der både kan benyttes som seriøst træningsredskab for især jægere, som produkterne målrettet er designet til i dag, og til mere underholdende skydeaktiviteter, må den legende simulationsskydning, som vi eksemplificerer med 'Nintendo Wii', betegnes som et legetøj, der er muliggjort af computer- og spilindustriens produktudvikling.

Nintendo Wii kom på markedet i slutningen af 2006 og blev hurtigt en stor salgssucces via den interaktive computersimulering, hvor man er fysisk aktiv under selve computerspillet. De underholdende elementer kommer til udtryk i realismen i efterligningen af eksempelvis ægte jagtsituationer, og der er selve skydepræcisionen mindre vigtig, da deltagelsen ikke er påtænkt seriøs træning.

For eksempel er antallet af dyr eller genstande, der vælter frem og skal skydes stærkt urealistisk, hvilket skyldes behovet for en actionpræget underholdning. Derudover henter Nintendo Wii inspiration fra arkadeskydespillene, hvor man også kunne se eksempler på at computeren var udstyret med en pistol eller en geværratrap, som man skulle benytte til at skyde efter forskellige fjender. Dette er med det teknologiske fremskridt blevet muligt at erhverve til private hjem til en overkommelig pris.

Simulationsskydning - de aktive udøvere

LaserKINO, som repræsenterer den delvist seriøse men samtidig underholdende skydesimulator benyttes i dag udelukkende af jægere, hvilket skyldes programudviklernes eget engagement i jægerkulturen. Der har således ikke fra LaserKINO's side været kontakt til skytteforeningerne endnu (Interview med Glenn Hegaard). Der er dog ingen hindringer for, at produktet i fremtiden målretter sine spilleflader og skydesimulatorspil mod andre kundegrupper end jægere. LaserKINO's system og brugerflade er samtidig så lettilgængelige og intuitive, at de ikke forudsætter særlig ekspertise for meningsfuld deltagelse. Ifølge oplysningerne fra LaserKINO er den typiske private køber af produktet en engageret jæger på + 50 år med god privatøkonomi. Der er endvidere solgt en række produkter til jagtforeninger og jagtudydersproducenter, der ønsker at udvide tilbuddet til deres medlemmer og kunder.

Ved den legende del af simulationsskydning, primært Nintendo Wii, adskiller demografien sig klart fra både LaserKINO og eSport, som behandles nærmere nedenfor. Det synes således at være en helt bevidst strategi, at en Nintendo Wii og tilhørende spil skal kunne spilles af stort alle aldersgrupper. Selvom der ikke eksisterer forskningsundersøgelser af brugergrupperne, vurderes det, at den største brugergruppe er børn og unge under 20 år, men også at mange voksne og ældre har prøvet kræfter med forskellige spil på Nintendo Wii-konsollen.

Simulationsskydning - prisklasser

Ønsker man at købe det tidligere omtalte 'SCATT-system', der kan registrere skyttens bevægelser op til, under og efter at skuddet er afgivet, kan dette i dag købes i Skyttebutikken for kr. 9.520. Inkluderet i denne pakke er alle de dele, som man behøver for at kunne træne optimalt uden at affyre skar-

pe skud. Hos Skyttebutikken findes der endvidere andre mærker end SCATT inden for samme produktkategori.

Legetøjsdelen af simulationsskydning kræver som udgangspunkt en Nintendo Wii, som typisk kan erhverves fra omkring kr. 1.100 og opefter, afhængig af hvor ny en version af spillekonsollen, man ønsker.

Derudover skal man have et af de mange forskellige skydesimuleringsspil, som der findes på markedet til en pris på ca. kr. 300,- pr. spil, hvor prisen oftest også inkluderer en geværatrap. Derudover kræves et TV, som Nintendo Wii'en afspilles på.

I tabel 27 herunder ses en lille oversigt over en række af de talrige skydesimulationsspil, der efterhånden er udviklet til Nintendo Wii samt den vejledende udsalgspris (inkl. en våbenattrap).

Til tabellen bør det nævnes, at der er tale om underholdende og actionprægede skydespil, der som konsekvens ikke søger at efterligne virkeligheden. Selvom grafikken i de fleste tilfælde er ganske god også i de efterhånden mange jagtrelaterede skydespil, er antallet af dyr, der kan skydes, urealistisk højt. Storvildt, rådyr og fugle vælter således frem fra alle sider for underholdningselementets skyld, hvilket bidrager til underholdningen på realismens bekostning. Disse overvejelser har selv sagt også ramt LaserKINOs simulationsspil, men her skiftes der ofte landskab og lokalitet fra skydesituation til skydesituation. Alligevel afviser LaserKINO at lave en bukkejagt, da denne jagtform ikke kan iscenesættes på de minutter, som et scenarium i LaserKINO varer.

Tabel 27: Oversigt over udvalgte simulationsskydningstitler til Nintendo Wii

Spiltitel	Pris	Beskrivelse
'Link's Crossbow Training'	233 kr.	Spillet leveres sammen med en våbenattrap kaldet Wii Zapper, der forvandler den traditionelle styrepind, Wii Remoten, til et spilgevær. Tanken bag Wii Zapper er naturligvis at forstærke spiloplevelsen ved skydespillet. 'Link's Crossbow Training' er et simpelt skydespil, hvor en række af spillets baner kan minde om en underholdende simulationsudgave af DDS' terrænskydning.
Remington Great American Bird Hunt	375 kr.	Jagtsimulator: Skyd ænder, kalkuner, vagtler og andre fugle med forskellige Remington-mærke haglgeværer.
Resident Evil: The Umbrella Chronicles	199 kr.	Spillet kombinerer et first-person skydespil, pistollignende skydekampe og interaktive genveje med flere forskellige våbenmuligheder og nye fjender. Der skabes en intensiv og action præget skydeoplevelse, der nok kun kan leveres på Nintendo Wii.
Reload	349 kr.	I Reload simuleres politi- og militærøvelser, hvor man søger at ramme en bred vifte af mål lavet af træ, papir, ler og metal. Ingen levende ting skydes eller skades. Præcision og hurtighed er vigtig.
Chicken Riot	180 kr.	Børnevenligt skydespil, hvor man skal forsvare sin bondegård fra invaderende, onde kyllinger.
Western Heroes	375 kr.	Skydespil iscenesat i et westernunivers med fjender, der skal nedkæmpes før de skyder dig og missioner, der skal fuldføres, før tiden går.

Simulationsskydning – Faciliteter

Der findes ingen fuldstændig oversigt over antallet af foreninger eller individuelle skytter, som har indkøbt seriøst simulationsskydningsudstyr til træning. Ifølge Glenn Hegaard fra LaserKINO har op imod 100 individer købt deres udstyr, men kun få jagtforeninger har indtil videre købt produktet. Derudover står LaserKINOs produkt fast opstillet i seks forskellige jagtbutikker rundt om i landet (Interview med Glenn Hegaard, 2012). Det er samtidig værd at nævne, at LaserKINOs ejere tilsyneladende ikke har intentioner om at 'kommercialisere' virksomhedens produkt ved bl.a. at sælge det til markedspladser eller fastliggende tivolier, hvor man kunne tænke sig, at en 'pay-and-play' med nye spil kunne udvikles.

Betragtninger om DDS og simulationsskydning

Overordnet må simulationsskydning betragtes som en skyderelateret aktivitet, der kan være relevant for DDS at overveje at implementere i deres mest velfungerende skytteforeninger eller centre.

Den mere seriøse del af simulationsskydningen kunne tænkes at være relevant for DDS af to grundlæggende årsager. På den ene side kan der være visse økonomiske og miljømæssige fordele ved simulationsskydning. Når der ikke affyres et ægte skud, forsvinder udgiften således til ammunition. Hvis en skytteforening i DDS indkøber dette udstyr, kunne det lejes ud til medlemmerne eller til andre interesserede pay-and-play spillere, der kommer ind 'fra gaden'.

På den anden side, er der i dag er udviklet så præcise og virkelighedstro skydesimulatorer, at de i praksis kan forbedre skytter relative sportslige niveau. Skytter i DDS vil via simulationsskydning kunne få interessant viden om deres unikke skydemønstre, hvilket kan være en forudsætning eller et godt redskab i bestræbelserne på at forbedre skytternes sportslige evner. Også i træningsøjemed for nye eller yngre målgrupper, som ikke har ideologiske forbehold over for computersimulering, vil simulation være et interessant supplement til den traditionelle skydning i skytteforeninger. Kunne konkurrencer i simulationsskydning inden for den nærmeste fremtid være et realistisk scenarium for DDS?

Spørgsmålene, som DDS skal stille sig selv i forlængelse af dette, er følgende:

- I hvilket omfang kan skydeaktiviteterne medvirke til at fastholde de nuværende medlemmer, herunder ungskytter?
- Er simulationsskydning et brud med selve skydeidrættens traditioner, eller skal det snarere betragtes som et supplement til de eksisterende aktiviteter?
- Kan kvaliteten og det specifikke produkt appellere til nye skydeinteresserede målgrupper med specifik interesse simulationsskydning?
- Hvilke politiske fordele rummer en satsning på simulationsskydning i forhold til at kunne argumentere for både miljømæssige aspekter og i at kunne berolige de mere skydeforskrækkede befolkningsgrupper?

Derudover kunne man overveje kombinationen mellem det seriøse og det mere legende element, som eksempelvis LaserKINO repræsenterer. Da præcisionen i denne facilitet er høj, kan skytten

således både træne sine skydefærdigheder og samtidig spille en række mere underholdende simulatorspil. Der er talrige muligheder for at variere imellem den traditionelle skydning efter en målskive, en safarijagt, en andejagt eller skydning efter dåser, flyvende badebolde eller andre genstande.

DDS kan selv medvirke til at få udviklet og produceret netop den spilleflade og produkt, som henvender sig til DDS-skytterne. Ifølge Glenn Hegaard fra LaserKINO tager udviklingen af et nyt spilprodukt op til to til tre måneder at producere (Interview med Glenn Hegaard, 2012).

Et eksempel på, hvorledes dette kunne fungere, ville være ved at opstille det påkrævede udstyr på en indendørs skydebane, hvor der muligvis er behov for et lærred, der skal kunne køres ned foran de traditionelle etablerede skydeskiver. Det ville kun tage ganske få minutter at skifte den klassiske skydebane med en mere underholdende og ufarlig skydesimulator, som endvidere vil være oplagt at markedsføre som sikkerhedsmæssigt ufarlig 'pay-and-play'-aktivitet over for nye kundegrupper, der kunne komme ind fra gaden.

En opstartsmodel kunne tænkes ved, at en lokalforening indkøber LaserKINOs professionelle udstyr til deres forening – evt. med økonomisk tilskud fra DDS' landsforeningen som led i et udviklings- eller pilotprojekt. Herefter kan nuværende medlemmer få glæde af det og andre interesserede grupper kan leje sig ind fra gaden ved at betale et nærmere bestemt beløb på timebasis. Da man kan få laserindsats til alle våbentyper er der selvsagt mulighed for at afprøve flere af de våben, som medlemmerne skyder med under den ægte skydetræning. Dermed kan deltagerne få lov til at prøve kræfter med præcisionsskydning uden sikkerhedsrisici. Eksempelvis kunne man forestille sig, at skytteforeningerne ville give tilbud på polterabender eller andre festlige lejligheder via deres hjemmesider, hvor man kunne skyde med våbenattrapper efter forskellige mål, og afhængig af en konkret vurdering af sikkerhedsrisici, muligvis også forsøge at skyde med rigtige våben til disse events.

En anden mulighed, som ikke udelukker den første, er, at foreninger uddanner nogle ansvarlige instruktører i LaserKINO, der kan stå for at udbrede kendskabet til produktet i DDS-regi og alternativt også kunne stå for udlejning af det indkøbte udstyr til private arrangementer uden for foreningsidrættens faciliteter. Ifølge Glenn Hegaard fra LaserKINO tager systemet omkring en halv time at opsætte, og det er så let og intuitivt at benytte, at de fleste kan finde ud af det. Ved at inkludere en lille instruktion eller vedlægge en brugsanvisning vil både foreninger og privatpersoner kunne leje udstyret på døgnbasis med henblik på at øge DDS' eller den konkrete forenings indtjeningsmuligheder⁸⁹ (interview med Glenn Hegaard, 2012).

Med fokus på den mere legende del af simulationsskydningen, der dog stadig rummer elementer af træning, bør DDS overveje, om disse aktiviteter appellerer til andre målgrupper end dem, som skytteforeningerne traditionelt tiltaler. Dels vil der via denne mere underholdningsprægede del af simulationsskydning ikke være samme fokus på sportslige resultater, men til gengæld vil den intuitive

⁸⁹Rent økonomisk afhænger indtjeningsmulighederne på de skitserede modeller af en lang række parametre, såsom lejevilkår og lokalernes størrelse, stand og placering. Ved indkøb af et Pro System fra LaserKINO til en pris på kr. 24.000 inkl. en projektor, kan man ved almindelig udlejning på eksempelvis døgnbasis kunne tage en døgnpris på op til kr. 1000 per døgn. Produktet ville primært blive lejet ud i weekenden og det sandsynligvis tage op til seks måneder før end investeringen var tjent hjem. Derefter ville indtjeningen være profit og samtidig give mulighed for at systemet kunne være opstillet i skytteforeningens egne lokaler på hverdage og dermed skabe en merværdi for de nuværende medlemmer.

glæde ved selve computerlegens centrale element være i centrum. Dette appellerer selvsagt til yngre målgrupper, som ganske givet vil opleve en merværdi i at komme ned i deres skytteforening og kombinere den seriøse sportsskydning med en mere underholdende og action præget simulationskydning.

Især i den mere legende simulationsskydning udbudt af Nintendo Wii er der samtidig klare elementer af social inkluderende adfærd, som opstår, fordi Wii spillene udføres stående og derfor er en meget synlig og umiddelbar aktivitet, der tiltrækker sig opmærksomhed fra omverdenen. Dertil vil flere aktive udøvere kunne spille mod hinanden på samme tid eller umiddelbart efter hinanden samtidig med, at der vil kunne skabes et fælles rum for fælles oplevelser. Ikke blot som aktiv udøver vil man kunne fornemme det sociale rum, der opstår i forbindelse med Nintendo Wii-spillets udøvelse, da også tilskuere vil medvirke til at skabe en stemning og opmærksomhed mellem de aktive udøvere. Samtidig inviterer disse Wii-spil til en hastig udskiftning mellem tilskuere og de aktive spillere, da spillene som regel er relativt hurtigt afviklet og ikke forudsætter specielle faglige eller motoriske krav til de aktive udøvere.

Ved at placere en Nintendo Wii i skytteforeningens fællesfaciliteter vil man således for en relativt overskuelig investering kunne supplere den meget fokuserede og koncentrerede, individuelle idrætsoplevelse, som skydning resulterer i, med underholdende computerspil, hvor der er rum for at supplere oplevelsen med nogle mere sociale aspekter knyttet til selve udøvelsen af aktiviteten.

DDS skal dog i givet fald være indstillet på, at indførelse af eksempelvis Wii-spil i lokale foreninger sandsynligvis ikke bidrager til at skaffe nye medlemmer til de eksisterende foreninger. Investeringer som disse er ikke i sig selv nok eller velegnet til rekrutteringsvirksomhed, da Wii-udstyret er almindeligt tilgængeligt i mange andre sammenhæng og dermed ikke en aktivitet, som foreninger har monopol på. Aktiviteten kan således primært bidrage til en forøgelse af den samlede værdi og oplevelse af at være medlem af en skytteforening, der således både vil råde over den seriøse, traditionelle sportsskydning og et mere underholdende computersimulerende element, hvilket potentielt vil medvirke til at fastholde unge i foreningen som følge af glæde ved spilaktiviteten, men også fordi denne aktivitet kan få positive effekter på det sociale liv blandt ungskytter i foreningen.

I forbindelse med DDS' overvejelser angående de forskellige udgaver af simulationsskydning bør DDS stille sig selv følgende spørgsmål:

- Hvor realistisk vurderes muligheden for at man via indkøb og udbredelse af LaserKINOs produkter kan iværksætte markedsføringsinitiativer, der kan tiltrække nye kunder på 'pay-and-play'-vilkår?
- Hvilke af de lokale skytteforeninger vil være interesserede i at afprøve tiltag med skydesimulatorer som led i pilotprojekter og produktudvikling i DDS' regi?
- Vil simulationsskydning mod levende mål også blive betragtet som brud med den traditionelle organisering af skydeidrætten og den grundlæggende opfattelse af, at man ikke bør skyde efter levende mål?

eSport – overordnet beskrivelse og lidt historie

Til forskel fra simulationsskydning benytter eSport ikke våbenattrapper, da eSport grundlæggende er konkurrence med og mod andre i forskellige computerspil. I denne delanalyse vil der udelukkende blive fokuseret på skydespillene, som i eSporten kaldes for 'First Person Shooters' (FPS).

eSport adskiller sig fra almindeligt brug af computerspil, ved at de aktive udøvere ikke kun spiller mod computeren, men mod andre levende mennesker, der ligeledes spiller det samme computerspil. Disse computerspil har man dog også som oftest mulighed for at spille alene (singleplayer), men i eSport sammenhæng handler det om at konkurrere mod andre (multiplayer).

Forløberen for eSport er videospil, som siden oprindelsen har haft et unikt element, der bestod i, at man nu kunne spille mod hinanden og ikke kun mod computeren for sig selv. Det første kommercielle videospil, som hed 'Pong', var en form for virtuel tennis, hvor man skulle undgå, at modstanderen scorede et ved at få bolden forbi modstanderens spærrende pæl, som var det element, som man styrede fra spillerens side. Derfor var spillets facetter ganske simple, men på trods af dette fik videospillet ganske stor udbredelse.

Videospillene udviklede sig relativt hurtigt til såkaldte arkadespil, der gav mulighed for at sammenligne de aktive udøvers score på en 'highscore', hvorefter der har været mulighed for at konkurrere indirekte mod hinanden via sammenligning af den score, der blev opnået. I 1980 blev den første kendte større videospilturnering afholdt af spilproducenten Atari med konkurrence i spillet kaldet 'Space Invaders', hvilket blev et stort tilløbsstykke, da turneringen tiltrak mere end 10.000 betalende deltagere (Electronic Games, 1982).

Op gennem starten af 1990'ere blev der afholdt flere store eSportsturneringer rundt om i den vestlige verden, som alle oplevede stigende popularitet og øget deltagerantal. Turneringerne blev afholdt i mange forskellige arkadespil, hvor man ikke altid dystede direkte mod hinanden, men oftere konkurrerede mod hinandens respektive high score-resultater.

I slutningen af 1993 blev skydespillet 'Doom' fra producenten 'id Software' udgivet. I denne udgave blev også en række internet online-muligheder introduceret. Dette blev dog ikke udbredt til den brede skare af interesserede, da det krævede en, efter datidens standarder, hurtig og heraf også meget dyr internetforbindelse. Dog blev det for den mindre gruppe, der rådede over en tilstrækkelig hurtig internetforbindelse, tilsyneladende en stor succes. Forskellen mellem dem, der har råd til at investere i det tilstrækkelige udstyr, og dem, der ikke har råd, er siden blevet udvisket gradvist som følge af, at priserne på både IT- og computerudstyr generelt er blevet billigere, samtidig med at realindkomsten og rådighedsbeløbet samtidig er steget for almenbefolkningen.

Ved lanceringen af 'Doom' kunne man nu skyde direkte imod en modstander, der var menneskestyret i en computersimuleret verden. Hefter blev funktionerne med holdinddeling, som muliggjorde samarbejde mellem deltagerne på samme hold, implementeret med efterfølgeren 'Doom II', som udkom allerede i 1995 fra producenten 'id Software'. Med dette opfølgende spil blev den første officielle offline turnering også lanceret, da man samlede en række udøvere i Richmond, Virginia, USA,

og lod dem spille imod hinanden i et stort lokalt IT-netværk uden behov for internetforbindelse (Millington, 2012).

Denne turneringsform, hvor man samler spillerne fysisk under samme tag, har efterfølgende defineret eSportens sociale rum og turneringsform. Efter dette arrangement begyndte turneringer at blomstre op overalt i den vestlige verden, herunder også i Danmark, hvor bl.a. organisationen 'SLAP' første gang arrangerede en turnering, der løb af stablen i 2001 med ca. 50 deltagere. Efterfølgende skiftede organisationen i 2010 navn til 'Copenhagen Games', som bl.a. huser en af verdens mest anerkendte internationale turneringer, med flere tusinde deltagere hvert år fra flere end 20 forskellige lande (Copenhagen Games, 2012)

Sideløbende med disse turneringer opstod også behovet for at organisere sig i idræts- og eSportsforeninger. Rundt omkring i landet har de første eSportsforeninger således set dagens lys, hvoraf den største eSportsforening i dag, Roskilde eSport, blev grundlagt i 2006 (Interview med Jens Christian Ringdal). Få år efter grundlæggelsen af Roskilde eSport blev de i 2008 optaget i DGI, og siden er to andre eSportsforeninger gået samme vej. Samtidig har eSportsforeningerne etableret et specialforbundslignende nationalt forbund med navnet 'eSportDanmark'.

eSporten i Danmark er således en meget ung idrætskultur, der som andre idrætskulturer kæmper for sin anerkendelse og synlighed, men alt tyder på, at det er en idrætskultur i fremdrift og vækst i de kommende år. Større andele af de selvorganiserede udøvere vil have behov for en mere fast organisering, og samtidig vil udviklingen af teknologi, spilkoncepter, samt en fortsat øget konkurrence på prissiden betyde, at udbredelsen af eSportsaktiviteter vil nå nye brugergrupper og skabe flere aktive udøvere, der gradvist vil have behov for yderligere organisering.

Der findes ikke officielle oversigter over antallet af solgte FPS-spil i Danmark, men i 2010 blev der alt i alt solgt 941.137 computerspil i Danmark, hvoraf størstedelen havde denne multiplayerfunktion (Eurogamer, 2010).

Der findes mange forskellige computerskydespil, som tiltrækker mange unge udøvere, men det spil, der hyppigst dystes i som konkurrenceform i eSport er uden tvivl 'Counter-Strike'. Selve spillet, som i dag findes i mange forskellige udgaver, går i al sin enkelthed ud på at eSportsudøverne inddeles på to hold, der herefter skal nedkæmpe hinanden – lidt som et virtuelt computerspil bygget over en hardballaktivitet. Dertil har hvert enkelt hold en mission, som kan variere fra spil til spil. Et hold skal eksempelvis placere en bombe eller befri gidsler, mens det modsatte holds mission er at undgå, at dette sker. Midlet til at realisere sin mission er selvsagt forsøget på at holde sig selv og sine holdkammerater i live og skyde modstandere fra det andet hold, der er iscenesat som fjenderne.

Afhængig af udøvernes sportslige niveau kommunikerer der under selve spillet ofte indbyrdes mellem udøverne, gerne via et head-set eller ved almindelige kommandoer og tale, såfremt deltagerne befinder sig i samme fysiske rum. I konkurrence-sammenhæng er det altid faste holdkonstellationer, som ofte sammen bruger op til flere timer dagligt på at træne, mens der i selvorganiseret form laves hold fra gang til gang.

eSport kan som følge heraf opdeles i to organiseringsformer:

- Konkurrence-eSport, hvor organiserede hold træner regelmæssigt – for de allerbedste bedste hold dagligt. Disse hold konkurrerer mod andre faste holdkonstellationer både på nettet og til større turneringer, hvor man mødes fysisk på samme tid og sted. Som i andre dele af sporten spilles der efter særlige fastsatte standardiserede regler, og til de store konkurrencer er der relativt store pengepræmier på spil. Til turneringen 'Copenhagen Games' var der således i 2012 en 1. præmie på samlet set i alt kr. 70.000,- til vinderholdet i Counter-Strike (Copenhagen Games, 2012). De store præmiesummer betyder samtidig en gradvis øget professionalisering inden for eliteudøvere, der i dag helt eller delvist kan leve af præmiepenge og sponsorindtægter.
- Selvorganiseret hvor aktiviteten både kan foregå alene og sammen med andre. Hvis det skal foregå alene, udspilles der uformelle kampe mod andre udøvere, som sammensættes via internettet. Dette betyder i praksis, at hold kan bestå af vidt forskellige nationaliteter på tværs af tid og sted. Man kan også spille med og mod sine egne venner på internettet ved at aftale en fastsat tid, men det er også hyppigt set, at mange af disse udøvere mødes fysisk på en internetcafé, hvor der udbydes et utal af forskellige FPS-spil, da der hele tiden kommer nye computerspil på markedet, hvor udøvere kan spille sammen og mod hinanden i en multiplayer-del.

eSport – portræt af de aktive udøvere

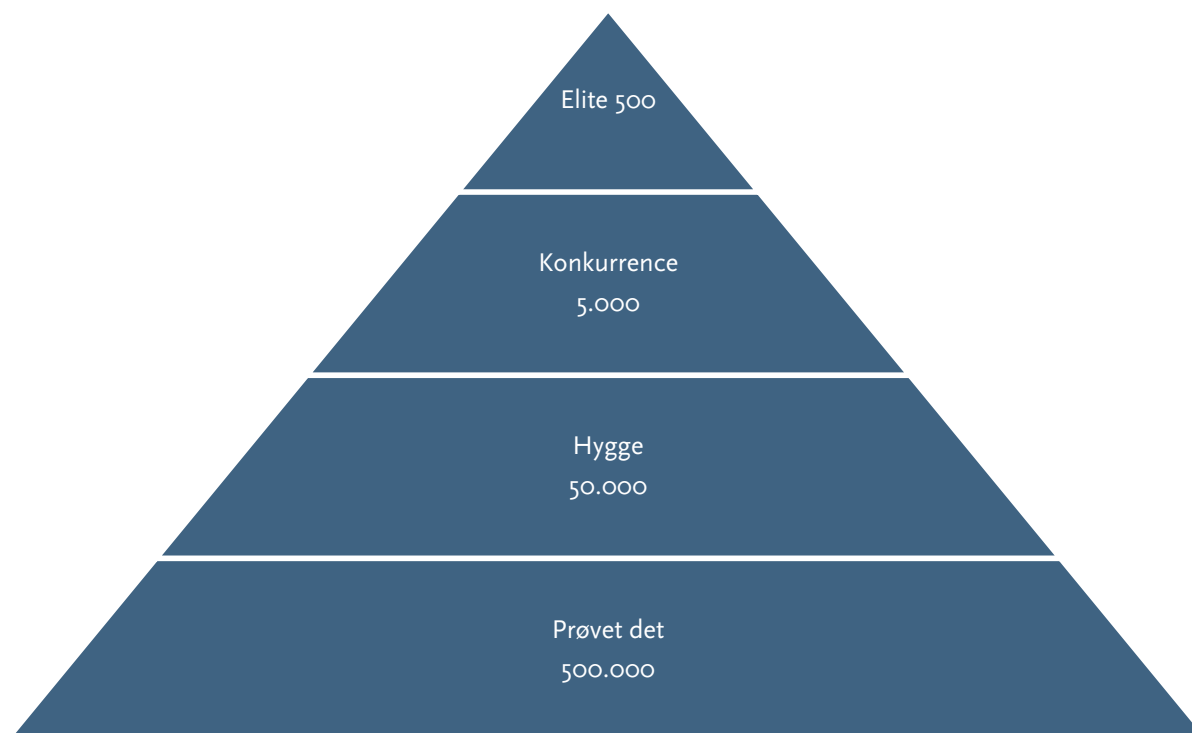
Der findes ingen officielle danske forskningsundersøgelser omhandlende eSport-udøvere, men der er lavet en række undersøgelser af børn og unges medieforbrug. Ifølge Danmarks Statistik har ca. 88 pct. af de danske familier adgang til en PC i hjemmet, og 86 pct. har adgang til internet i hjemmet, hvilket er de to tekniske forudsætninger for at kunne spille computerspil mod andre på internettet. Formanden for eSport Danmark, Jens Christian Ringdal, vurderer at der i eSporten primært er tale om en ny drengedomineret ungdomskultur i aldersgruppen 15-25 år, selvom aldersspredningen også rummer flere og ændre alderssegmenter (Interview med Jens Christian Ringdal).

Blandt den selvorganiserede del af eSport, viser en undersøgelse foretaget af Gallup i 2011 blandt 5-16-årige, at især aldersgruppen '11-13 år' bruger meget tid på at spille computer. I gennemsnit bruger denne aldersgruppe 2 timer og 58 minutter på computerspil hver dag (Ohmsen, 2011). Dette betyder selvsagt ikke, at de alle spiller online-spil imod andre, men selve omfanget siger med al tydelighed de udviklings- og organiseringspotentialer, som eSporten rummer blandt yngre målgrupper, der også netop i disse år falder fra de klassiske foreningsorganiserede idrætsaktiviteter i disse teenageår (Pilgaard, 2012).

En undersøgelse fra Medierådet foretaget i 2002 viser, at det primært er drenge, som spiller computer. 81 pct. af drengene i aldersgruppen 5-18 år spiller således computer regelmæssigt, mens dette gælder for 58 pct. af pigerne (Medierådet for Børn og Unge, 2003). En tilsvarende norsk undersøgelse af børn og unges computerforbrug viser, at der kun er sket ganske få forskydninger fra 2002 til 2010, hvilket med stor sandsynlighed også kan bruges om det danske marked (Frøyland, Hansen, Sletten, Torgersen, & Soest, 2010)

I et forsøg på at skitsere fordelingen og organiseringen af eSport-udøvere i Danmark er nedenstående pyramide konstrueret ud fra eSport Danmarks antagelser.

Figur 76: Estimeret organisering og fordeling af eSport-udøvere i Danmark

I pyramidens øverste lag finder man eliteudøverne, som drager til turneringer i ind- og udland, og konkurrerer på et semiprofessionelt niveau. Her vurderes det, at der er ca. 500 udøvere i Danmark. I pyramidens næste lag findes semiseriøse konkurrencespillere, der også deltager i konkurrencer både online og offline og træner med henblik på disse konkurrencer, men først og fremmest gør de i deres geografiske nærområde og drager ikke udenlands. Her vurderer eSport Danmark, at der er ca. 5.000 udøvere. Disse to lag i pyramiden rummer, efter eSport Danmarks definition, de nuværende udøvere af eSport, som har stort behov i fremtiden for mere organisatorisk struktur og ikke bør undervurderes. I det næste lag befinder op mod 50.000 såkaldte 'hyggeudøvere' sig, der sagtens kan spille regelmæssigt og heraf også opnå et tilfredsstillende spillefagligt niveau, men de spiller altid selvorganiseret uden at deltage i organiserede turneringer eller konkurrencer. Blandt disse er der, ifølge eSport Danmark, ca. 50.000 spillere, hvori der også består et stort og klart organiserings- og rekrutteringspotentiale i fremtiden. I pyramidens nederste lag befinder ca. 500.000 danskere sig, som har spillet computerspil mere eller mindre regelmæssigt uden noget yderligere behov eller interesse for organisering (interview med Jens Christian Ringdal, 2012).

eSport – prisklasser

Som udøver af eSport kræves der en computer, hvis pris kan variere, men for en pris på ca. kr. 5.000,- vil man kunne købe en computer, der lever op til samtlige basale tekniske krav. Som i andre sportsprægede kulturer er der dog tendenser til, at jo mere aktiv og engageret man bliver, jo dyrere og bedre udstyr køber udøverne typisk også. Dertil kræves en kopi af det spil, man spiller, hvilket

typisk ligger på en indkøbspris på omkring kr. 400,-. Der kræves også en internetforbindelse, som i dag kan fås ned til omkring kr. 100 om måneden. I praksis er flere af disse omkostninger dog sjældent forbundet udelukkende med udøvelsen af eSport, da en privat computer typisk benyttes til mange andre funktioner.

Ønsker man at deltage i større eSportsturneringer koster dette ofte et deltagergebyr – og nogle gange ligeledes at deltagerne kvalificerer sig fra en indledende kvalificeringsturnering, før deltagerne når til hovedturneringen. Ved Copenhagen Games 2012 kostede det eksempelvis i 2012 kr. 650,- pr. deltager at få adgang til turneringen og kr. 50,- for tilskuere at overvære denne turnering. For at blive medlem i eksisterende eSportsforeninger skal der ligeledes betales et kontingent, som eksempelvis hos Roskilde eSport lyder på 800 kr. om året.

eSport – Faciliteter og organisering

Det nationale eSportsforbund, 'eSport Danmark', som forsøger at organisere danske eSportsforeninger under én organisation, rummer pt. i alt seks forskellige foreninger, hvoraf tre samtidig er også er blevet medlem af de relevante DGI-landdelsforeninger.

”Det er vores vurdering, at selve organiseringen af eSportskulturen i Danmark er i sin spæde start, og i praksis fungerer forbundet primært som et forsøg på at skabe politisk opmærksomhed på eSportens betydning i Danmark. eSport Danmark har i praksis ingen indtægter fra deres medlemsforeninger, og forbundet begrænser pt. til at rumme en række frivillige engagerede personer, som ofte er formænd i egne lokale eSportsforeninger. Det er således tydeligt, at størstedelen af disse personers fritid målrettet går til aktiviteter i forenings-regi frem for i forbunds-regi, men fra eSport Danmarks side er der samtidig et klart ønske om at få en større udbredelse blandt de mange seriøse udøvere af eSport i Danmark.”

(Interview med Jens Christian Ringdal, 2012)

Internationalt set er eSporten stadig forholdsvis ung, og der er fortsat ikke ét officielt anerkendt internationalt eSportsforbund. Årsagen til dette skal findes i forskellige modstridende interesser, såsom producenter og andet, som hver især kalder det for 'verdensmesterskabet' når de afholder større turneringer. På mange måder minder dette om systemet som man kender fra boksning, hvor der findes forskellige forbund.

I den selvorganiserede eSport foregår det enten via internettet i de private hjem, eller man mødes på såkaldte netcaféer. Der findes ingen officiel statistik over antallet af netcaféer i Danmark, men særligt i større byer findes de mange steder. Blandt de selvorganiserede foregår en lidt skjult organisering ofte i et såkaldt 'online-community', hvor man har en fast virtuel brugerprofil på internettet, som benyttes til at identificere hinanden med. Disse 'communities' kan have op til flere millioner brugere på internationalbasis, hvor det største og mest kendte pt. hedder 'World of Warcraft', der har lidt over 10 millioner brugere på verdensplan (Holisky, 2012). Med mindre man i den virkelige fysiske verden aftaler at mødes i den virtuelle verden, er der i disse 'communities' som regel intet personligt kendskab til de andre brugere.

eSport – sikkerhed

Ligesom ved simulationsskydning eksisterer der ikke direkte en sikkerhedsrisici forbundet med udøvelse af eSport. Man er dog fra eSport Danmarks side opmærksom på, at udøvelse af eSport medfører stillesiddende aktivitet, hvilket i sig selv indebærer en række sundhedsskadelige risikofaktorer.

Hos Roskilde eSportsforening forsøgte man sig indledningsvist med at få medlemmerne til at løbe en tur inden de påbegyndte at spillede, og at man til at starte med kun måtte drikke kildevand og spise frugt, men da medlemmerne ønskede en anden politik på området, blev disse tiltag lagt i skuffen, da flertallet af medlemmerne også dyrker andre idrætsaktiviteter i foreninger ved siden af deres eSport. Alligevel er det en udfordring, at der via udøvelsen af eSport er tale om stillesiddende og koncentreret arbejde, og fra eSport Danmarks side ønsker man fortsat på at fokusere mere fremadrettet på problemet ved at iværksætte forskellige tiltag. I Roskilde eSport spiller man blandt andet fodbold hver uge, hvor op mod en 1/3-del af foreningens medlemmer møder op hver gang (interview med Jens Christian Ringdal).

Den typiske skade som følge af intensivt og gentagende computerspil er 'musearm', der kan forebygges ved regelmæssigt at udføre en række forebyggende øvelser. Der er dog ingen statistikker over denne skades forekomst som direkte følge af eSportsudøvelse.

Betragtninger omkring DDS og eSport

Overordnet set repræsenterer eSport visse interessante samarbejds muligheder som DDS kan vælge at overveje som yderligere tilbud til deres aktiviteter. DDS kan i forbindelse med eSport overveje to mulige tiltag, som relaterer sig til de to tidligere omtalte beskrivelser.

Man kan fra DDS' side vælge at understøtte selve organiseringen af eSporten i Danmark ved eksempelvis at indlemme eSportsaktiviteter som en del af skytteforeningens allerede eksisterende udbud og organisere nye eSportsforeninger i skytteforeningers regi. Ved at råde over deciderede eSports-afdelinger i DDS ville det skabe grobund for rekruttering af nye medlemsgrupper i skytteforeningerne, ligesom at allerede eksisterende yngre medlemmer ville betragte dette som et potentielt interessant supplement til deres skydning.

Der kræves ikke det store facilitetsmæssigt investeringer, blot nogle opstillede computere, samt et par frivillig instruktører med pc-kendskab, der vil være villig til at starte skytteforeningens eSport-afdeling op. Via en udviklingsstrategi i DDS-regi vil man inden for en overskuelig årrække kunne organisere og supplere den eksisterende eSportkultur i Danmark med nye foreninger med organisatorisk knowhow og faciliteter samt et ungt medlemssegment, der generelt set er eftertragtet i idrættens verden.

Man kan også lidt mindre ambitiøst satse på den selvorganiserede del af eSport, ved at placere enkelte computere i skytteforeningens lokaler. Dette vil skabe mulighed for at medlemmerne skal spille med og imod hinanden og dermed blot udgøre et supplement til skydningen. Dette bliver i så fald ikke for at tiltrække nye medlemmer, men som supplement til fastholdelse af de nuværende yngre medlemmer. eSport er, til forskel fra bl.a. Nintendo Wii, oftest en koncentreret oplevelse

hvor dyb indlevelse i computerspillet er i højsædet. Dette vil også afspejle sig i tidsforbruget, mens et spil på Nintendo Wii typisk tager et par minutter pr. gang, er der ved eSport typisk tale om time-lange spil, der kræver en meget koncentreret indsats. Dette vil muligvis kunne medføre betydeligt øget tid tilbragt i foreningens faciliteter for medlemmerne i den rette alders- og målgruppe.

Det er vores opfattelse, at eSport Danmark udtrykker en klar interesse over for udbredelsen af eSport, og at et udviklings- og projektsamarbejde i tæt samarbejde med de etablerede eSportsforeninger, der allerede findes, både vil kunne styrke DDS' image og eSportens muligheder for at blive anerkendt i idrættens brogede univers. Et sådan udviklings- og projektsamarbejde vil givet være ganske interessant for begge parter. Skytteforeninger råder i mange tilfælde over gode faciliteter samt en større gruppe ungskytter, som i forvejen interesserer sig for computerspil, hvorfor et samspil mellem to de skyderelaterede kulturer kunne vise sig at være oplagt (Interview med Jens Christian Ringdal, 2012).

I relation til DDS og eSport rejser dig sig en række relevante spørgsmål, som man kan diskutere internt i DDS:

- Har DDS interesse i at organisere andre idrætsaktiviteter i foreningens lokaler?
- Kunne man forestille sig en situation hvor DDS kunne etablere organiseret eSport i allerede eksisterende foreninger?
- Under hvilke forudsætninger kunne et evt. udviklings- og projektsamarbejde imellem DDS og eSport Danmark etableres til begge parter interesse?

Opsummering/anbefalinger

I Delanalyse 4 har fokus været på andre skyderelaterede aktiviteter og organisationer. Det er oplagt, at der ligger mulige samarbejdsmuligheder og under alle omstændigheder store muligheder for inspiration ved i højere grad at orientere sig mod andre skyderelaterede aktiviteter og organisationer. På baggrund af delanalysen har vi følgende overordnede anbefalinger:

Indgå et uformelt ledelsesmæssigt partnerskab med Danmarks Jægerforbund

- Jagt og skydning er begge organiseret i lokale foreninger med én eller flere nationale landsorganisationer, men der er stor forskel på finansieringsmodeller og måderne, man organiserer arbejdet med de lokale foreninger på. Det er Idans opfattelse, at DDS og skydeidrætten kunne finde stor inspiration i forhold til kommunikation, kommercialisering, organisering og måske også mulige konkrete samarbejdsrelationer ved at tilstræbe en større ledelsesmæssig og organisatorisk interaktion med især Danmarks Jægerforbund. I første omgang for at skabe større gensidigt kendskab, forståelse og inspiration.

Overvej skydeidrættens historiske afgrænsninger

- DDS og Skydeidrættens historiske ballast synes i nogen grad at have skabt en stærk selvforståelse, som i nogle tilfælde kan være en barriere i forhold til at forstå og respektere nye aktivitetsformer med stor og stigende appel til unge mennesker og et stort indslag af organisatorisk, teknologisk og kommerciel kreativitet. Skydeidrætten bør overveje, om og i givet fald hvordan man i højere grad kan orientere sig imod, lade sig inspirere af og i visse tilfæl-

de måske servicere eller organisere nye skyderelaterede aktiviteter som eksempelvis hardball/paintball/simultanskydning/eSport etc. Man behøver ikke nødvendigvis tage disse aktiviteter på programmet, men et større kendskab til andre aktiviteter og deres organisering vil ikke kunne undgå at give inspiration til fornyelse i skydeidrætten i forhold til eksisterende og nye målgrupper.

Italesæt skydefaciliteter som aktiver, der skal udnyttes langt bedre

- Ofte er skydefaciliteter af historiske og sikkerhedsmæssige grunde hverken specielt kendte eller inviterende for andre målgrupper end de indviede. Dette fører sandsynligvis til en relativt begrænset kapacitetsudnyttelse i mange faciliteter, og DDS bør sætte fokus på, hvordan man i langt højere grad optimerer kapacitetsudnyttelse, kommunikation/markedsføring og mulige samarbejdsflader til andre potentielle brugere af faciliteterne end de faste skytteforeninger. Bedre udnyttelse kan ske ved bedre markedsføring/organisering af eksisterende aktiviteter samt ved fokus på, om skyttefaciliteterne kan anvendes til andre skyderelaterede aktiviteter som eksempelvis simultanskydning eller eSport eller i nye kombinationsmuligheder med motionsaktiviteter, der kan ske med mindre sikkerhedsrisiko end traditionel skydning. En målrettet landsdækkende analyse af kapacitetsudnyttelse samt en mere organiseret udveksling af inspiration, ideer og 'best practice' mellem skydefaciliteter ville være et godt sted at begynde på at skabe en mentalitetsændring i forhold til skydefaciliteters drift, ledelse og funktion.

Litteraturliste

Amodea, J. (2012). History of Paintball - Before the First Game Was Ever Palyed: 1970, the Nelspot Invented. Paintball X3. Lokaliseret d. 6.12 2012 på http://history.paintballx3.com/index.php?option=com_content&view=article&id=48&Itemid=27

Andersen, S. (2012). Jægerforbundet uden direktør. HuntersMagazine. Lokaliseret d. 6.12 2012 på: <http://www.huntersmagazine.com/article/forbundet-uden-direkt%C3%B8r>

Arms Gallery (2008). Paintball 1984. Arms Gallery. Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://arms-gallery.dk/kat233-Historie/side2247-Paintball-1984.html>

Arms Gallery (2010). Paintball 1987. Arms Gallery. Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://arms-gallery.dk/kat233-Historie/side3629-Paintball-1987.html>

Arms Gallery (2011). Paintball 1988. Arms Gallery. Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://arms-gallery.dk/kat233-Historie/side2251-Paintball-1988.htm>

Conn, J. M., Annet, J. L., Gilchrist, J., & Ryan, G. W. (2004). Injuries from paintball game related activities in the United States i *Journal of the international society child and adolescent Injury Prevention*, vol. 10, no. 3, pp. 139-143. BMJ Journals.

Copenhagen Games (2012). Copenhagen Games prizelist. Copenhagen Games. Lokaliseret d. 1.5 2012 på <http://www.copenhagengames.com/index.php/the-event/prizes>

Copenhagen Games (2012). Copenhagen Games - Guests. Copenhagen Games. Lokaliseret d. 1.5 2012 på <http://www.copenhagengames.com/index.php/the-event/guests>

Danmarks Idræts-Forbund (DIF). (2012). DIF Medlemstal. Brøndby: Danmarks Idræts-Forbund. Lokaliseret på <http://www.dif.dk/da/STATISTIK/medlemstal.aspx>

Danmarks Jægerforbund (2007). Jagt, vildt og natur. Et portræt af Danmarks Jægerforbund. Rødovre: Danmarks Jægerforbund. Lokaliseret d. 6.12 2012 på http://www.jaegerforbundet.dk/media/Jagt__vildt_og_natur.pdf

Danmarks Jægerforbund (2010). Strategi 2010. Rødovre: Danmarks Jægerforbund. Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://www.jaegerforbundet.dk/media/Strategi2010.pdf>

Danmarks Jægerforbund (2011a). Årsrapport 2010. Rødovre: Danmarks Jægerforbund. Lokaliseret d. 6.12 2012 på http://www.jaegerforbundet.dk/media/Årsrapport_2010.pdf

Danmarks Jægerforbund (2011b). Fremgang og optimisme. Jægernes år 2010/2011. Årsberetning. Rødovre: Danmarks Jægerforbund. Lokaliseret på http://www.jaegerforbundet.dk/media/årsberetning-10-11_4_korr.pdf

Danmarks Jægerforbund (2011c). Jægernes år 2010/11. Årsberetning. Rødovre: Danmarks Jægerforbund.

Dansk Skytte Union (1988). 75 Lykkelige år i skydeidrættens tjeneste. Dansk Skytte Union.

- De Danske Skytteforeninger (DDS) (d. 1.3 2012). DDS Medlemstal. Udleveret af DDS.
- De Danske Skytteforeninger (DDS) (2008). Bogen om 15 m skydebaner. Vingsted: DDS.
Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://www.skytten.dk/Default.aspx?ID=1233>
- De Danske Skytteforeninger (DDS) (2011). Situationsanalyse. Vingsted: DDS.
- De Danske Skytteforeninger (DDS) (2012). Strategi 2015. Vingsted: DDS.
- DR (2009). To unge fængslet for softgun-skyderier. København: Danmarks Radio (DR).
Lokaliseret d. 5.8 2009 på <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/kriminalitet/2009/08/05/161223.htm>
- Electronic Games (1982). Players Guide to Electronic Science Fiction Games. Electronic Games.
Lokaliseret d. 1.5 2012 på: http://www.archive.org/stream/electronic-games-magazine-198203/Electronic_Games_Issue_02_Vol_01_02_1982_Mar#page/n35/mode/1up
- Eurogamer (2010). Flest spil solgt per platform i 2010. Eurogamer.dk
Lokaliseret d. 6.12 2012 på: <http://www.eurogamer.dk/articles/2011-05-18-danmark-flest-spil-solgt-per-platform-i-2010>
- Farr, A. K. & Fekrat, S. (1999). Eye injuries associated with paintball guns. *International Ophthalmology*, vol. 22, no. 3, pp. 169-173. Springer.
- Fineman, M. S. (2001). Ocular Paintball injuries. *Current Opinion Ophthalmology*, vol. 12, no. 3, pp. 186-190. Wolters Kluwer / Lippincott Williams Wilkins.
- Frøyland, L. R., Hansen, M., Sletten, M. A., Torgersen, L., & Soest, T. v. (2010). Uskyldig moro? Oslo: Norsk institutt for forskning om opvekst, velferd og aldring (NOVA).
Lokaliseret d. 6.12 2012 på http://www.nova.no/asset/4263/1/4263_1.pdf
- Holisky, A. (2012). World of Warcraft subscriber numbers dip 100.000 to 10.2 million. Aol Tech.
Lokaliseret d. 6.12 2012 på: <http://wow.joystiq.com/2012/02/09/world-of-warcraft-subscriber-numbers>
- Jagt & Jægere (2012). Kvindelige jægere i fremmarch. I *Jagt & Jægere*, 19, 12.
- Justitsministeriet (2000). Cirkulære om våben og ammunition mv. (nr 8 af 26. 1 2000). København: Justitsministeriet.
Lokaliseret d. 6.12 2012 på <https://www.retsinformation.dk/Forms/RO710.aspx?id=726>
- Justitsministeriet (2004). Bekendtgørelse om skydebaners indretning, anlæggelse og anvendelse. BEK nr. 294 af 23/04/2004. København: Justitsministeriet.
- Justitsministeriet (2009). Bekendtgørelse om våben og ammunition mv. (nr. 997 af 19.10 2009). København: Justitsministeriet.
Lokaliseret d. 6.12 2012 på <https://www.retsinformation.dk/forms/RO710.aspx?id=127786>
- Korsgaard, O. (1982). Kampen om kroppen: Dansk idræts historie gennem 200 år. København: Gyldendal.
- Larsen, K. H. (2006). Hardball i DGI, ikke hos skytterne. Vingsted: Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)

Lokaliseret d. 6.12 2012 på:

[http://www.dgi.dk/udover/badminton/udvalg/landsdelsudvalg/dgi_vestsj%C3%A6lland_badminton_\[u6595\]/nyheder/hardball_i_dgi,_ikke_hos_skytterne_\[a7023\].aspx](http://www.dgi.dk/udover/badminton/udvalg/landsdelsudvalg/dgi_vestsj%C3%A6lland_badminton_[u6595]/nyheder/hardball_i_dgi,_ikke_hos_skytterne_[a7023].aspx)

Laub, T. B. (2012). Fremtidens frivillige foreningsliv i idrætten. København: Idrættens Analyseinstitut

Laub, T. B. (2013). Danskernes motions- og sportsvaner 2011. København: Idrættens Analyseinstitut.

Madsen, E. (2011). De Danske Skytteforeninger gennem 150 år – Under konstant forandring. Bredsten: De Danske Skytteforeninger

Medierådet for Børn og Unge (2003). Børn, unge og computerspil. København: Medierådet for Børn og Unge.

Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://www.medieraadet.dk/html/computerspilsrap/html/sub101.html>

Millington, R. (2012). All Games: Years of eSports: 1993 - 1995.

Lokaliseret d. 1.5 2012 på: <http://www.gotfrag.com/portal/story/29730/?spage=2>.

National sporting goods association (NSGA) (2010) NSGA Sports Participation in 2010 Survey Released. National sporting goods association

Nielsen, E. (2006). Hardball, nej tak. Vingsted: Danske Gymnastik og Idrætsforeninger (DGI)

Lokaliseret d. 6.12 2012 på:

[http://www.dgi.dk/udover/idraetsmaerket/nyheder/hardball,_nej_tak_\[a7062\].aspx](http://www.dgi.dk/udover/idraetsmaerket/nyheder/hardball,_nej_tak_[a7062].aspx)

Nordby, I. (2009a). De Danske Skytteforeninger gennem 150 år – Målet er Danmarks frelse. Bredsten: De Danske Skytteforeninger.

Nordby, I. (2009b). De Danske Skytteforeninger gennem 150 år – Vi dyrker skydning som sport. Bredsten: De Danske Skytteforeninger.

Ohmsen, M. (2011). Børn bruger otte timer om dagen på medier. Artikel på søndagsavisen.dk d.11.11 2011. Søborg: North Media.

Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://sondagsavisen.dk/2011/45/born-bruger-otte-timer-om-dagen-paa-medier.aspx>

Pilgaard, M. (2009). Sport og Motion i Danskernes Hverdag. København: Idrættens Analyseinstitut

Pilgaard, M. (2012). Teenagers idrætsdeltagelse i moderne hverdagsliv. I *Scandinavian sport studies forum*, vol. 3, pp. 71-95. Malmö: Malmö University.

Ritzau (2010). Maskerede 'pistolmænd' overmandet af Politiet. Artikel på ekstrabladet.dk d. 29.7 2010.

Lokaliseret d. 6.12 2012 på: <http://ekstrabladet.dk/112/article1383224.ece>

Tarp, D. (2006). Skandalen i Danmarks Jægerforbund eksploderer. Artikel på b.dk d. 13.5 2006. Lokaliseret d. 6.12 2012 på <http://www.b.dk/danmark/skandalen-i-danmarks-jaegerforbund-eksploderer>

The National Injury Information Clearinghouse of the U.S. Consumer Product Safety Commission in Washington D.C. (2003). Paintball Good Safety Record . American sports date, inc.

Lokaliseret d. 1.5 2012 på: http://www.paint-ball.org/paintball/safety_report.htm

Toft, D. (2012). Idræt i avisen. Danske avisers dækning af idrætsområdet. København. Idrættens Analyseinstitut

Lokaliseret d. 6.12 2012 på

<http://www.idan.dk/vidensbank/forskningoganalyser/stamkort.aspx?publikationID=b8ee3of6-64b3-4ccb-8233-a083oodad253>

Trangbæk, E., Hansen, J., Ibsen, B., Jørgensen, P. Nielsen, N. K. (1995). Den moderne idræts gennembrud 1860-1940. Brøndby: Danmarks Idræts-Forbund.

Trangbæk, E. (1998). Gymnastik bliver skolefag. Ca. 1800- 1880. I Berg-Sørensen, I., Jørgensen, P. (1998) Een Time *dagligen - Skoleidræt gennem 200 år*. Odense: Odense Universitetsforlag

Villabyerne Magasin (2012). De unge lader bøssen. Vi tager jagttagn som aldrig før. I *Villabyerne Magasin*, nr. 1, 2012. Birkerød: Lokalavisen.dk

Bilag 1. Interviewliste

Der er i forbindelse med de enkelte delanalyser afholdt en række interviews, fokusgruppeinterviews og deltagerobservationer.

Delanalyse 1-4:

- En fokusgruppe afholdt d. 22. marts 2012 i Hedensted med deltagelse af otte medlemmer af skytteforeninger under DDS.
- En fokusgruppe afholdt d. 21. marts 2012 i Roskilde med syv foreningsledere fra skytteforeninger under DDS.
- Der er desuden foretaget en række uformelle interviews samt deltagerobservation i en række forskellige skytteforeninger under DDS.
- Interviews med videnpersoner internt i DDS.

Delanalyse 4:

- En fokusgruppe med overlevelsesspil udført d. 29. februar 2012 i København med fem deltagere fra forskellige skyderelaterede miljøer.
- Interview med repræsentant fra LaserKINO d. 16.5 2012.
- Interview med en foreningsformand i en skytteforening under DDS.

Bilag 2: Skytternes Våbenregistrering

Sagsbehandlingsgangen ved køb af våben (SKV⁹⁰)

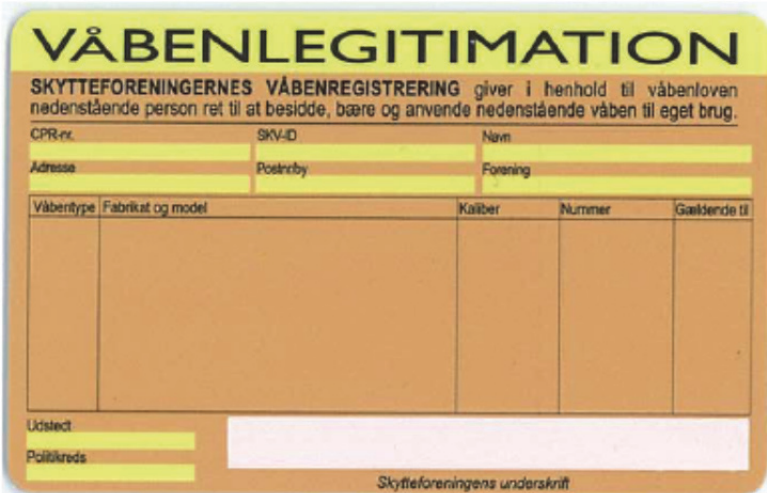
Alle privatpersoner, der køber et våben i Danmark skal have våbenet registreret og have en tilladelse til at besidde det. Disse fås enten direkte ved politiet eller gennem SKV. Hos politiet får man en våbentilladelse mens tilladelsen, der opnås gennem SKV, kaldes en våbenpåtegning. Det er typisk jægere, der søger gennem politiet, hvor tilladelsen er betinget af et jagttegn, mens langt de fleste skytter og skytteforeninger søger gennem SKV.

For hvert våben man ønsker at tilegne sig, skal der en ny sagsbehandling til. Hvis man som forening ønsker at købe nye våben til udlån til medlemmerne tildes tilladelsen for det enkelte våbens levetid⁹¹. For den enkelte skytte skal tilladelsen fornyes hvert femte år.

Som privatperson kan man stadig kun ansøge om våbenpåtegning gennem sin forening. Ansøgningen om et nyt våben skal udfyldes sammen med formanden for den forening, man er medlem af, og indsendes til SKV (i Vingsted), der herefter sikrer:

- At foreningen er medlem hos DDS (eller Firmaidrætten).
- At våbenet er lovligt og overholder de krav, der stilles til de discipliner, man skyder i DDS.
- At den person, som sælger våbenet, er en lovlig kilde⁹².

Når SKV har sikret sig, at alt er lovligt og korrekt udfyldt, sendes ansøgningen videre til politiet, der tjekker, at skytten ikke har anmærkninger i straffeattesten, der vedrører våbenloven eller anden relevant kriminalitet (vandelsgodkendelse). Gives politiets godkendelse, færdigbehandles ansøgningen og våbenet registreres i SKV, hvorefter der udstedes en våbenlegitimation til skytten.

VÅBENLEGITIMATION
SKYTTEFORENINGERNES VÅBENREGISTRERING giver i henhold til våbenloven nedenstående person ret til at besidde, bære og anvende nedenstående våben til eget brug.

CPR-nr.	SKV-ID	Navn		
Adresse	Postnr/by	Forening		
Våbentype	Fabrikat og model	Kaliber	Nummer	Gældende til
Udstedt				
Politikreds				
Skytteforeningens underskrift				

Efter færdigbehandlet ansøgning udstedet en våbenlegitimation til skytten. Hvis skytten har flere våben tilføres de på samme kort. Hvis skytten derimod er medlem af flere foreninger, udstedes et kort for hver forening og de våben, der er registreret i den forbindelse.

⁹⁰ Der er fem forskellige SKV blanketter, som udfyldes til forskellige formål og udover våbenpåtegningen kaldes de 4 andre primært ved deres forkortelse.

⁹¹ Ansøgningen om foreningsvåben kaldes en SKV 4 godkendelse.

⁹² At vedkommende har en tilladelse til våbenet i dag eller er godkendt våbenhandler eller også skal politiet sætte datostempel og underskrift på, at nu er det registreret, hvis det er fra et dødsbo for eksempel.

Der er forskellige regler for, hvornår man kan få lov til at købe en riffel på den ene side og pistoler og revolvere på den anden. Rifler kan man få lov til at købe, hvis man er fyldt 16 år og er medlem af en forening, men pistoler og revolvere anses for særligt farlige våben. Derfor kræves mindst to års medlemskab af en skytteforening som aktiv skytte (med mindst seks pistol/revolver-skydninger om året) for, at man kan komme i betragtning til en våbenpåtegning. Desuden skal skytten være fyldt 20 år.

I udgangspunktet blev sagsbehandlingen i SKV tilbudt medlemmerne gratis, men i 2002 indførtes en brugerbetaling på 120 kr. pr. sagsbehandling. I dag er prisen 200 kr. DDS udfakturerer hvert år mellem 5.500 og 6.000 færdigbehandlede sager, hvilket som tommelfingerregel er omkring ca. 85-90 pct. af de samlede SKV-sager i Danmark⁹³.

Øvrige lovpligtige godkendelser

Våbenlovgivningen og retningslinjerne stiller flere krav, der er centrale for skytternes foreningsliv.

SKV 1 – Godkendelse af bestyrelsen. En bestyrelse i en skytteforening skal altid godkendes af politiet. Ved nyetablering indsendes der en SKV 1 ansøgning direkte til politiet. Hvis bestyrelsen godkendes, får formanden ret til at give de enkelte medlemmer den våbenpåtegning, der er nødvendig for at kunne anskaffe private våben⁹⁴ og alle medlemmer i bestyrelsen får ret til at udstede transporttilladelser til medlemmerne i foreningen.

For hver gang et bestyrelsesmedlem skiftes ud, skal hele bestyrelsen godkendes på ny. Hvis bestyrelsen fortsætter uændret skal den lovpligtigt godkendes hvert 5. år, men visse politikredse kræver oftere kontakt med de lokale skytteforeninger (e.g. en gang om året).

SKV 3 – Adgang til foreningens våben og transporttilladelser. Våben skal opbevares sikkert i våbenbokse, og for at have adgang til foreningens våbenboks, kræver det en særlig tilladelse – en SKV 3 tilladelse. Det er politiet, der giver denne tilladelse, og den gives ofte i begrænset omfang for at sikre, at der er styr på, hvem der er ansvarlige for adgangen til foreningens våben.

Samme blanket kan bruges til at søge om transporttilladelse af foreningens våben eller andre medlemmers våben. Har skytten selv en våbenpåtegning, kan bestyrelsen selv udstede tilladelse. Ellers kan denne tilladelse søges gennem politiet. Et våben må kun transporteres med gyldig grund (stævne, kursus eller reparation m.m.). Tilladelsen gælder fra dagen før til dagen efter den aktuelle begivenhed.

Våbeninddragelse (SKV 5)

Ved ansøgning om en våbentilladelse skriver både skytter og foreninger under på, at de vil sætte sig ind i lovgivningen på området og følge den. Det betyder også, at de er informeret om, at tilladelsen

⁹³ Kilde: Alice Bjerregaard, Våbenregistreringen Vingsted.

⁹⁴ Formanden bliver hermed autoriseret til at skrive under på ansøgningen til SKV og til at sætte den afsluttende underskrift på våbenlegitimationen.

(og dermed våbenet) til hver en tid kan blive inddraget igen af enten formanden i en forening, SKV eller politiet. Der kan være mange grunde til inddragelse af våben.

Formanden kan vælge at lave en SKV 5

- Fordi skytten ikke er aktivt skydende (hvis det drejer sig om pistol eller revolver⁹⁵)
- Fordi man ikke kan komme i kontakt med skytten
- Fordi skytten får en mistænkelig adfærd, som gør at bestyrelsen ikke længere føler sig sikre på, at de kan stå inde for påtegningen
- Hvis skytten ikke betaler sit kontingent
- Hvis skytten ikke foreviser sit våben, når formanden forlanger det i forbindelse med det årlige våbentilsyn

For formændene er en SKV 5 anmeldelse en mulighed for at fralægge sig det juridiske ansvar for et medlems våbenhåndtering og opførsel, og sagen er derefter kun et spørgsmål mellem den enkelte skytte og politiet.

SKV kan inddrage våben fra en hel forening, hvis foreningen ikke overholder de regler, de administrerer. Politiet kan ligeledes foretage en inddragelse, hvis der er forhold i foreningen, der ikke bliver bragt i orden efter de er påtalt. Det kan eksempelvis være spørgsmål om våbenopbevaring, bestyrelsesgodkendelser eller lignende.

Våbenlister og stikprøvekontroller

Udover den konkrete våbenregistrering udsender SKV hvert år en våbenliste til samtlige medlemsforeninger, hvor både foreningens våben og medlemmernes private våben er registreret. Det er derefter formandens ansvar, at kontrollere, at disse våben rent faktisk er fysisk til stede og at få de enkelte medlemmer til at medbringe deres private våben til kontrol.

SKV i DDS foretager stikprøvekontroller for at sikre sig, at egenkontrollen fungerer godt i foreningerne.

⁹⁵ For at opretholde våbenpåtegningen til pistol/revolver, skal man skyde i foreningen mindst fire gange om året.

Bilag 3. Oversigt over officielle paintballfaciliteter i Danmark

Navn	Hjemmeside	Aktivitet	By	Del af en større eventpark
Actionhouse	www.actionhouse.dk	Paintball og Lasergames	Løkken (Hjørring)	Ja
Adventure Park	http://www.adventurepark.dk	Paintball og Lasergames	Hillerød	Ja
Adventure Town Haderslev	http://paint-ball.dk/	Paintball	Haderslev	Nej
Adventure Town Vejen	http://paint-ball.dk/	Paintball	Vejen	Nej
Adventure Town Aalborg	http://paint-ball.dk/	Paintball	Aalborg	Nej
Adventure Town Aarhus	http://paint-ball.dk/	Paintball	Aarhus	Nej
Brande Paintball	http://www.brandepaintball.dk/	Paintball	Brande	Nej
Classic Paintball	http://www.classicpaintball.dk/	Paintball og Lasergames	Ringsted	Nej
Comaco	http://comaco-adventure.dk/paintball/	Paintball og Lasergames	Nyborg	ja
Copenhagen Paintball Arena	http://www.paintballarena.dk/	Paintball og Lasergames	København	Ja
Eventhall	http://www.eventhall.dk	Paintball og Lasergames	Åbyhøj Århus	Ja
Eventsupport	http://eventsupport.dk/paintball.htm	Paintball	Ry	ja
Extreme Paintball (Taastrup Paintball klub)	http://extremepaintball.dk/	Paintball	Taastrup	Nej
Fish and fun camping	http://www.familieparkwest.dk/dk/aktiviteter/gokart-og-paintball.html	Paintball	Ringkøbing	Ja
Fort Østerlund	http://www.fort-oesterlund.dk/paintball_town.html	Paintball	Silkeborg	Ja
Fortland Paintball	http://www.fortland.dk/	Paintball og Lasergames	Greve	Nej
Friluftscenter Sprækebjerg	http://friluftscenter.com/joomla/index.php/paintball	Paintball	Hammel	Ja
Gram Paintball	http://www.grampaintball.dk/	Paintball	Gram (Haderslev)	Nej
Hadsund Paintball	http://www.hadsund-paintball.dk/Hadsund_Paintball/Hadsund_Paintball.html	Paintball	Hadsund	Nej
K-Ball Syddjurs Paintball center	http://www.k-ball.dk	Paintball	Ebeltoft	Nej
Koldkærgård Ranch	http://www.kr-ranch.dk/paintball.aspx	Paintball	Hals	Ja
Kongelunden	www.kongelunden.dk	Paintball og Lasergames	Dragør	Ja
Lemvig Paintball	http://www.lemvig-paintball.dk/	Paintball	Lemvig	Nej
Marielyst Paintball Center	http://gokart.dk/default.asp?menuid=706	Paintball	Marielyst	Nej
Midtfalster Paintball	http://www.midtfalster-	Paintball	Nykøbing F	Nej

og Events	paintballogevents.dk/			
Midtsjællands Paintball Center	http://www.mspc.dk/	Paintball	Borup	Nej
Nordvestjysk Paintball	http://www.nordvestjyskpaintball.dk/omraade.html	Paintball	Thisted	Nej
Odense Paintball og Lasergame	www.odensepaintballoglasergame.dk	Paintball og Lasergames	Odense	Ja
Odsherred Eventpark	http://www.eventpark.dk/	Paintball	Grevinge	ja
Paintball Bornholm	http://www.paintballbornholm.dk/	Paintball	Rønne	Nej
Paintball Deluxe Haderslev	www.paintballdeluxe.dk	Paintball og Lasergames	Haderslev	Nej
Paintball Deluxe Sønderborg	www.paintballdeluxe.dk	Paintball og Lasergames	Sønderborg	Nej
Paintball Deluxe Tønder	www.paintballdeluxe.dk	Paintball og Lasergames	Tønder	Nej
Paintball Deluxe Aabenraa	www.paintballdeluxe.dk	Paintball og Lasergames	Bylderup-Bov (Aabenraa)	Nej
Paintball Djursland	http://www.paintballdjursland.dk	Paintball		Nej
Paintballfabrikken	www.paintballfabrikken.dk	Paintball	Tørring	Nej
Real Adventure	http://www.paintball-adventure.dk	Paintball	Kolding	Nej
Rezultat	www.rezultat.dk	Paintball	Brabrand	Nej
Shooters Paintball 2000	http://www.paintball2000.dk/	Paintball	Kolding	Nej
Skive Gokart og Paintball	http://www.skivegokart.dk/vi-tilbyder/paintball.html	paintball	Skive	ja
Softball Shooting	http://www.softballshooting.dk/	Softball	Odense	Ja
Sydsjællands Paintball	http://www.sydsjpaintball.dk/	Paintball	Næstved	Nej
T.O.P. Game	http://www.topgame.dk	Paintball	Esbjerg	Nej
Varde Paintball	http://www.vardepaintball.dk/	Paintball	Varde	Nej
Vejle Paintball	http://vejle-paintball.dk/vpmain.htm	Paintball	Vejle	Nej
Xgame	www.xgame.dk	Paintball	Randbøl	Nej
Århus Paintball	http://www.aarhuspaintball.dk/	Paintball	Århus	Nej

Bilag 4. Oversigt over officielle hardballfaciliteter i Danmark

Navn	Aktivitet	By
Vissenbjerg	Hardball	Vissenbjerg
Wartogs Skovbane	Hardball	Jyderup
ATH - Airsoftgun Team Hjørring	Hardball	Hjørring
BBH - Teglværket	Hardball	Græsted
EHK	Hardball	Esbjerg
Gribskov Hardball Klub, Valhal	Hardball	Græsted
Gudsø	Hardball	Fredericia
HHH - Hardball Heaven Hillerød	Hardball	Hillerød
KimsBix Indendørs Bane	Hardball	Blommelyst
SHC	Hardball	Slagelse
Søby Hardball Bane	Hardball	Herning
Team Molboerne	Hardball	Ebeltoft
Vandel	Hardball	Randbøl
VHF	Hardball	Vordingborg
Jysk Hardball Forening	Hardball	Aars
Hardball Bornholm	Hardball	Klemensker
Brikby Øvelsesterræn	Mil sim - hardball	Oksbøl
Karup Øvelsesterræn	Mil sim - hardball	Karup
Oksbøl Øvelsesterræn	Mil sim - hardball	Oksbøl

Bilag 5. Lovgivning og den politisk regulering af paint ball og hardball

Der er en række forskellige offentlige reguleringer, som har indflydelse på både paintball- og hardballkulturernes aktiviteter. Følgende regel- og lovsamlinger er i særdeleshed relevante:

- Skydebanebekendtgørelsen (Justitsministeriet, 2004)
- Våbenbekendtgørelsen (Justitsministeriet, 2009), samt
- Cirkulære om våben og ammunition mv. (Justitsministeriet, 2000).

Lovgivningen og reguleringen på området kan deles op i to hovedelementer, som er:

- Brug, adgang og opbevaring af skydevåben.
- Godkendelse af skydebaner.

Mht. brugen, adgangen og opbevaringen af paintball- eller hardballvåben gælder det, at våben ikke må ejes af børn under 16 år (Justitsministeriet, 2004: kapitel 2, § 16; Justitsministeriet 2000, kapitel 1, § 16 stk. 1). Dette gælder dog kun våben, der anvender andet end luft som drivmiddel, da disse våben herved automatisk er omfattet af forbuddet i våben- og eksplosivstoflovens § 1, stk. 1. Denne bestemmelse betyder, at der skal udstedes en våbentilladelse til brug af våben, der anvender gas, kulsyre eller elektricitet som drivmiddel, hvilket er kendetegnet for størstedelen af de mere kvalitetsorienterede paintball- og hardballvåben. Loven omfatter dog ikke ammunition til paintball- eller hardballvåben, da disse ikke betragtes som en sikkerhedsrisiko i sig selv.

Både politiet og en skytteforenings formand kan give en aktiv udøver tilladelse til at opbevare våben i privat regi, og denne tilladelse gives uden begrænsning i våbenantal. For privat opbevaring af våben skal man være myndig (over 18 år), mens der skal indhentes en skriftlig tilladelse fra forældremyndighedshaverne, såfremt man er mellem 16 og 18 år (Justitsministeriet, 2004: kapitel 1, § 16 stk. 1-3). Såfremt formanden for en paintball- eller hardballforening udsteder en våbentilladelse til det enkelte medlem er det dog en forudsætning, at medlemmet har adgang til en af Politiet godkendt skydebane eller -terræn samt har adgang til lokaler, hvor våbnene kan opbevares forsvarligt (Justitsministeriet, 2009: § 20), hvilket betyder i et aflåst og sikret skab i et lokale, der kan låses. Samme regler gælder for virksomheder, der på kommercielle vilkår udbyder godkendte skydefaciliteter og overlevelsesspil (Justitsministeriet, 2000: kapitel 1, § 16 stk. 1-3).

Mht. godkendelsen af skydebanerne, sigter reglerne primært på at sørge for sikkerheden for udøvere. Når en skydebane målrettet overlevelsesspil anlægges, gælder i praksis samme regler som for traditionelle skydebaner, hvor der skydes med skarpt. Dog skal der ved ansøgningen beskrives hvilke aktiviteter, der skal finde sted og man kan således ikke konvertere en godkendt paintballbane til en traditionel skydebane med skarpskydning uden en ny ansøgningsrunde ved politiet. Inden man påbegynder anlæggelsen af en ny bane, skal der således indhentes skriftlig tilladelse fra den lokale politikreds (Justitsministeriet, 2004, kapitel 1, § 1), men i selve lovgivningen er der ingen bestemmelser, som direkte dikterer hvordan en paint- eller hardballbaner skal udformes ud eller

hvilke foranstaltninger, der i øvrigt skal tages. I forbindelse med politiets godkendelse af paint- og hardballbaner og -terræner er der enkelte udstyrskrav, som skal overholdes – herunder krav om at både udøvere og dommere under spil skal anvende ansigts-, hoved- og halsbeskyttelse (Justitsministeriet, 2000, kapitel 3, § 24 stk. 2).

For hardballvåben gælder det, at skudafstanden til forskel fra paintball af sikkerhedsmæssige årsager ikke må være under 6 meter, ligesom at ammunitionen udelukkende må være de godkendte plastickugler med en kaliber på 6 mm. (Justitsministeriet, 2004, Kapitel 3, § 13, stk. 3-4).

Da det er den lokale politikreds, som står for godkendelse af baner, resulterer dette, efter sigende, i ganske forskellige forvaltninger af ovenstående lovbestemmelser fra politikreds til politikreds. Udøvere af overlevelsesspil oplever således ofte, at reglerne kan fortolkes og forvaltes af den enkelte sagsbehandler, og som følge heraf savner udøvere af de forskellige overlevelsesspil mere ensrettede retningslinjer for hvad der kræves for at få en skydebane godkendt (Fokusgruppeinterview med overlevelsesspil).

Bilag 6: Kontingenter i skytteforeninger

Horsens skyttekreds

	Pris
Børn/junior 0-17 år	250 kr.
Senior 18-69 år	450 kr.
Veteran fra 70 år	250 kr.
Familierabat	200 kr.
Serie Riffel, Senior	25 kr.
Serie pistol, Senior	30 kr.
Serie Riffel, Børn	20 kr.
Serie pistol, Børn	25 kr.
Hjemmeside	http://www.horsens-skyttekreds.dk/

Københavns skyttekreds

	Pris
Ungskytter 0-20 år	1.000 kr.
Seniorer 21-67 år	600 kr.
Veteran	200 kr.
Familierabat	150 kr.
Indmeldelsesgebyr	100 kr.
Hjemmeside	http://www.skyd.dk/

Viborg skytteforening

	Pris
Seniorer	450 kr.
Ungdom 0-20 år	450 kr.
Passive	175 kr.
Indmeldelsesgebyr	75 kr.
Betaling for brug af egen ammunition	400 kr.
Hjemmeside	http://www.viborgskytteforening.dk/index.php?Kontingent

Ballerup Skytteforening

	Pris
0-66 år	700 kr.
Fra 67 år	425 kr.
Bemærkning	Børne- og juniorskytter betaler IKKE for den første serie (25 skud) de skyder på 15 m eller på 50 m riffel, da prisen herfor er med i kontingentet.
Hjemmeside	http://www.balskyt.dk/page5.html

Holsteds Skyttekreds

	Pris
0-18 år	150 kr.
Senior	250 kr.
Skydning (cal.22) 25 skud	18 kr.
Skydning (luft) lufthagl	10 kr.
Hjemmeside	http://www.holstedskyttekreds.dk/

Svendborg Skyttekreds

	Pris
Alle	425 kr.
Hjemmeside	http://www.svendborg-skyttekreds.dk/?page_id=208

Nykøbing Skytteforening

	Pris
BK 8-13år	490 kr.
JUN 14-17 år	490 kr.
UNG 18-24	550 kr.
Senior 25-60	800 kr.
Senior 61-64	750 kr.
Senior 65-	700 kr.
Passiv medlem	150 kr.
Indskud, børn og unge	15 kr.
Indskud, senior	20 kr.
Hjemmeside	http://www.nfskytte.dk/kontingent.php?side=kontingent

Hørsholm Skytteforening

	Pris
Børn/Unge	350 kr.
Voksne	400 kr.
Tyve skud og fire skiver	15 kr.
Hjemmeside	http://www.horsholm-skytteforening.dk/hvad_koster_det.html

Videbæk skytteforening

	Pris
Riffel cal. 22	
Børn/Junior/Ungdom	600 kr.
Voksne	700 kr.
Pistolskytter	
Børn/Junior/Ungdom	230 kr.
Voksne	330 kr.
Støttemedlem	50 kr.
Familierabat	Tredje og efterfølgende medlemmer fra samme familie får en rabat på 50 kr. i kontingentet.
Hjemmeside	http://www.videbaek-skytteforening.dk/viewpage.php?page_id=3

Ørre skytteforening

	Pris
Børn	200 kr.
Senior	300 kr.
Familie	500 kr.
Skydning 50m	
Børn/Junior	30 kr.
Øvrige	40 kr.
Skydning 200m	
Børne/Junior	75 kr.

Øvrige	90 kr.
Skydning pistol	
Børn/Junior	45 kr.
Øvrige	55 kr.
Hjemmeside	http://www.oerre-skytteforening.dk/pages/forside/priser.php

Tommerup Skytteforening

	Pris
BK- Børn indtil 14 år	300 kr.
Junior 15-20år	300 kr.
Senior over 20år	450 kr.
Riffel inklusive patroner	
BK og Junior	20 kr.
Senior	25 kr.
Pistol inklusive patroner (Alle)	35 kr.
Hjemmeside	http://www.tommerup-skytte.dk/?page=Info_Aabningstider

Sjørring Skytteforening

	Pris
Over 21 år	400 kr.
Børn og Unge	350 kr.
Patroner (cal 22)	1 kr.
Hjemmeside	http://www.skytteforening.sjoerring.net/medlemskab.htm

Køge Skytteforening

	Pris
Voksne	600 kr.
Børn	200 kr.
Hjemmeside	http://www.koege-skytteforening.dk/

Damsholte Skytteforening

	Pris
Alle	500 kr.
Hjemmeside	http://www.damsholte-skf.dk/Information1.htm